کتێبی ژماره (٩) لەبڵاوکراوەکانی بزاڤی نوێ

مەلەکەتی شەیتان

نوسینی: ماکوان کەریم

چاپی یەکەم: ٢٠١٦

ناوی پەرتوك: مەملەكەتی شەیتان

نوسەر: ماكوان كەریم

پێداچونەوە: شەوبۆ جەلال

دیزاینەر: چاپك

چاپخانە: كەمال

تیراژ: ١٠٠٠

چاپی یەكەم: ٢٠١٦

ژمارەی سپارد:

ویســـتن بەتەنهایی هیچ کارێکت بۆ ناباتە پێشەوە

ویســـتن دەبێت لەگەڵیــدا هەنــگاو هەڵبێنیتەوە

پێشەکی:

بەناوی خوای کارزان و کاربەجێ

یەکێك لەو دیاردە کۆمەڵایەتیانەی کە کۆمەڵگای ئێمە توشی بووە و خەڵکی پێ هەڵدەخڵەتێنن بەناوی خۆش بەختی و کامەرانی فاڵ و قاوە گرتنەوەیە، ژنان و کچان بۆ بەختی خۆیان پەنا دەبەن بۆ فالگرتنەوە و قاوەگرتنەوە، تاکو لە ڕێگای ئەم کارە بێ مانایەوە هاوکاریەکیان بکات لە ژیاندا.

ئەم دیاردەیە لە هەموو کۆمەڵگاکاندا هەیە، بەڵام ئەو کەسەی کە پەنا بۆ ئەم جۆرە کارانە دەبات پێی دەڵێن دۆڕاوی دەرونیەتی، چونکە ناتوانێ ڕووبەڕوی کێشەکانی بێتەوە. زۆرێك لە پسپۆرانی دەورنناسی ڕاڤەی ئەم جۆرە کارانە دەکەن دەڵێن هەموو زانیاری گشتییە دەیدەنە خەڵك و خەڵکی پێچەواشە دەکەن.

لە وولاتـی ئێمەدا ئەو کەسانەی کە پەنا دەبـەن بۆ ئەو کارانە زۆر جار لە ئاستی گەورەدان بۆیە چەندین مامۆستای قوتابخانە و پەیمانگاو زانکۆکان ە دەچنە لای فالچیەکان، خۆیان ئەوەیان دووپاتکردۆتەوە لە ئەنجامی لێکۆڵینەوە لەو بوارەدا. تەناتەت ئەوەیان ئاشکرا کرد کە موشتەری هەمیشەی خۆیانن و لە هەموو کێشەکانیاندا ئاگاداریان دەکەنەوە، فالچیەکان زۆربەیان نەخوێندەوارن تەنها پێشبینیان بۆ دەکەن!

نوسەر- لە فالچییەکم پرسی تۆ چۆن دەتوانی پێشبینی بکەیت بۆ موشتەریەکانت دواڕۆژو و نهێنیەکانی ژیانیان بۆ ئاشکرا بکەیت؟

لەوەڵامدا ووتی: لە ئەنجامی خوێندنەوەی قاوەکەی، ژیانی لەناو ئەو کوپەدایە لەوێوە هەموو ژیانی دێتە بەرچاوم!

پرسیم: ئەم ژیانە چۆن دێتە بەرچاوی تۆ لە کوێوە زانیت ئەم قاوە تەڵخە دەبێتە ژیانی ئەو بێچارانە؟

لەوەڵامدا ئەوەی درکاند: کەسێك بە مێشکی دەڵێت لە پەنهانەوە واتا(غەیب)؟

کە ئەمە هیچ بنەمایەکی ڕاستی نیە، بەڵکو تەنها دۆخێکی ناتەندروستی دەروونییە.

لەڕاستیدا هـەردوولا کە ئەو کـارە دەکـەن تووشی نەخۆشی دەروونـی بوون،

هەندێكیشیان سیحرو جادوو بەكاردێنن.. كە لەناو باس و خواستەكانماندا زیاتر دەردەكەوێت.

بۆ ئەم مەبەستە نوسەر- چۆتە لای دكتۆری پسپۆر لە بواری دەرونیدا بۆ ئەم پرسە، پرسیاری كردووە لە پزیشكەكانی ناوە و دەرەوەی هەرێم، كۆی گشتی وەڵامەكان لە یەك بازنەیەدا دەخولانەوە، ئەویش ئەوەیە كەوا ئەو جۆرە كەسانەی خەریكی قاوە گرتنەوەو فاڵ و ئەو جۆرە خوزەعبەلاتەن؛ تەنها خەڵكی چەواشە دەكەن بۆ كێشانەوەی پارە لەو كەسانەی كە لاوازن لە رووی كەسایەتیەوە و یاخود جاهیلن لە ژیانیاندا وە یان توانای چارەسەری كێشە تایبەتیەكانی خۆیانیان نیە

هەووەها پسپۆڕانی دەرونناسی دەڵێن: هەموو فاڵچیەكان ووتەكانیان گشتین، واتا ئەوەی كە دەیڵێن لەسەر بنەمایەكی زانیاری گشتی دامەزراوە، بۆنمونە ئەو فاڵچی و قاوە گرەوانە موشتەریەكانیان بەوە چەواشە دەكەن كە دەڵێن: تۆ كەسێك رقی لێتە، یاخود لەناو خزمانی خۆتاندا كەسێك سیحری لێكردویت و پلانت بۆ دەكێشێت بۆ ئەوەی چاڵت بۆ هەڵبكەنێت!

لەڕاستیدا لە ژیانی هەموو كەسێكدا، كەسێك یاخود چەند كەسێك ململانێ لە نێوانیاندا هەیە، زۆر جار سەر دەكێشێت بۆ شەڕو ئاژاوە، ئەمەش نەك كارێكی ئاساییە، بەڵكو ئەگەر وا نەبێت ژیان ناڕوات، كاتێك كە فاڵچی ئەم قسەیە دەكات ئەوەی موشتەریە و جاهیلە یەكسەر بە خەیاڵ ئەو كەسەی كە خۆی رقی لێیەتی یاخود كێشەی هەیە لەگەڵیدا دەیخاتە مێشكی خۆیەوە و دەڵێت: ڕاستە ئەوە ئەو كەسەیە بەرانبەرم وەستاوە. لەڕاستیدا ئەمە شتێكی گشتیە، یاخود دەڵێت تۆ كە سەر دەكەیتە سەر سەرینەكەت زۆر بیر دەكەیتەوە، هەموو مرۆڤێكی ئاسایی كاتێك سەردەكاتە سەر سەرین هەر بیردەكاتەوە، جا ئەگەر كێشەیەكیشی هەبیت زیاتر بیركردنەوەكەی چڕ تردەبێتەوە خەوی كەم دەبێت، ئەمەش هەر زۆر ئاساییە، یاخود دەڵێت تۆ ئازارێك لە گیانتا هەیە، ئەمانە هەموو شتی گشتینو چەواشەكارین، وەهەروەها.

سەبارەت بەم جۆرە كارە زشتانە لەرووی دینەوە بەم جۆرە بۆمان دواون زانایانی هەرێمی كوردستان دەڵێن: ئەم جۆرە كارانە پێویستە دەزگا ئەمنیەكان ڕێگای لێبگرن، چونكە زۆرجار دەبێتە هۆكاری ئاژاوەنانەوە، لە ڕووی ئاینیەوە هیچ بنەمایەكی نیە ئەوەی كە بەناوی ئیسلامەوە ئەم كارانە دەكات ئەوە خەڵكی گومڕا دەكات.

هەروەها ئەو جۆرە کەسانەی بە دەجال ناوبردو ئاماژەیان بەوە داوە: هەر کەس ئەوکارە بکات کوفرەو لەهەمانکاتیشدا هاوبەشدانانە. ئەوان ئاماژەیان بە حەوت جۆر گوناهی گەورە دا بریتی بوون لە (هاوبەشدانان، سیحر، کوشتنی خەڵکی بەبێتاوان، ماڵی هەتیو خواردن، ریبا، زیناکردن، کەسێك جیهاد بکات خەڵکێك پەشیمانی بکاتەوە) لە تاوانە گەورەکانە زۆرێکیش لەزانیان دەڵێن کافر دەبێت! ئەو جۆرە کارانە زۆر جار مرۆڤ توشی سێ گوناه لەو حەوت گوناهە گەورەیە یاخود زیاتر دەکات، کە ئەم تاوانانە ئەنجام دەدەن مەگەر خەڵکی تۆبەی لەسەر بکەن دەنا لێخۆشبوونی ئاستەمە.

ئەو بەشەی کەباسی جنۆکەو چوونە ناو لاشەی مرۆڤە، هەوڵمانداوە بە شێوەیەکی زانستی و واقیعی لەرووی مەیدانیەوە کە روویانداوە خۆمان ئەزمونمان تێدا هەبوو، پرسمان بە دەیان خەڵکی پسپۆر کردووە لەو بوارەدا. لە هەمانکاتدا هەوڵمانداوە ئەوەی کە گونجاوە لە قورئان و سونەتدا ئەوەمان باسکردووە خۆمان بەدوور گرتووە لە هەموو قسەو باسێکی خورافی و درۆودەلەسە کە لەم بوارانەدا کراون.

ئەم هەوەڵە سەرەتایە ئەشێت بەدوایدا بەشی تر بێت، ئەگەر تەمەن باقی بێت رووداوەکان باس دەکەین وەك خۆی.

ئامانج لەم پەرتوکە ئەوەیە چەواشەکاری و درۆو خورافات جیا بکرێتەوە لە سیحرو جادوبازی و کاری شەیتانەکان.

سوپاس و پێزانینی زۆرمان بۆ کۆمەڵێك خەڵکی بەرێز لەوانە کاك عابد عەلی، کاك مەریوان سەیدسادقی، کاك بڕیار کەلاری وە یەك دوو برای دیکەش کە هەریەکەیان بەگوێرەی توانای خۆی هاوکاری ماددیان کردووە بۆ چاپ کردنی ئەم پەرتوکە.

فەرموون ڕاستەوخۆ بۆ ناو باسەکە.

ماکوان کەریم

دووەم شەوی پایز ساڵی ٢٠١٦

من و شەیتان لە کاتی ماسی گرتندا

ئێوارەیەکیان زۆر بێزار بووم دەرچووم لە ماڵ، وامدەزانی ئەم دنیایە بەسەر شانی منەوەیە.. بەبێ ئەوەی هیچ روویدا بێت. چوومە کەناری دەریا بۆ ماسی گرتن، کاتژمێر ٩ی شەو بوو چەند قولاپێکم هاویشت هیچ نەهاتە دەرەوە، خەریك بوو بێزار دەبووم لەوەی کە قولاپ هەڵبدەم.. ووتم دەڕۆمەوە بۆ ماڵ لەپڕ لە تەنیشتمەوە پیاوێك هاواری کرد ماکوان پەلە مەکە وەرە هاوکاریم بکە لەسەر ئەوبەردانە با بێمەلات ئێستا ماسی زۆر دەگرین! کەتەماشام کردو زانیم پیاوێکی بە تەمەنە لە دەوری ٥٠ بۆ ٥٥ ساڵ دەبوو، قولاپەکەم داناو خێرا بە دەمیەوە چووم و دەستم گرت و هێنامە سەر بەردەکەی خۆم کە ماسیم لەسەر دەگرت، ووتم: بەڕێز خەڵکی کوێت؟ ئەو بەزمانی عەرەبی بانگی کردم.. وامزانی ئەهلی مزگەوتی خۆمانەو دەمناسێت ناوەکەمی زانییوە! یەکەم جار بوو کە ئەو دەموچاوەم بینی، لەخەڵکی لای کۆسۆڤۆو بۆسنا دەچوو.. بەڵام بەعەرەبیەکی زۆر جوان قسەی دەکرد! من خەڵکی ئەم جیهانەم.

پیاوەکە: وامزانی ڕادەبوێرێت ووتم: کەواتە بە هەر زمانێك قسەت لەگەڵ بکەم دەبێت تێبگەیت کە تۆ خەڵکی جیهانیت؟

رووی کردە بەو لاوەو ووتی: بەڵێ بەڵی دەتوانێت، دەستی کرد بە قسەکردن بەزمانی فارسی بە فارسیەکی زۆر جوان قسەی دەکرد! ماکوان: خەڵکی ئەهوازی ئێرانی وا عەرەبی و فارسی قسە دەکەیت؟ پیاوەکە: - نا- من ووتم خەڵکی جیهانم، بە کوردی دەستی کردە ئاخافتن و ووتی: ماکوان، بە تایبەت هاتووم بۆ لات، بە خۆمم وتت کەوا بەیەکەوە تۆزێك ماسی بگرین و هەندێك قسەی خۆش بکەین، چییە ئەڵێی بێزار بوویت.

لە داخا وەڵامم نەدایەوە لە دڵی خۆمدا ووتم: ئەمە چییە؟ ئەو کوردایە جوانە قسە دەکات، عەرەبیەکەی لەکوردی باشترو فارسی لە هەردوکیان باشترا!

خۆمم پێنەگیرا دووبارەم کردەوە بەڕاست خەڵکی کوێیت؟ پیاوەکە: کاکە، کوردی دەزانی یان بۆت بکەم بە نەرویجی؟ بە نەرویجیەکی فول دەستی کرد بە قسەکردن کە خەڵکی جیهانەو هەرکوێیەکی بوویێت دەڕوات و دەگەڕێت، ئینجا دەستی کردەوە بە قسە کردن بە کوردی.

پیاوەکە: قولاپەکەتم بدەرێ با من هەڵیدەم.ماکوان: دانەیەکی ترم پێییە ئەوە هەڵدە بۆ خۆت.

پیاوەکە: نا ئەوەی تۆم دەوێت.

ماکوان: فەرموو..

قولاپی هەڵدایە ناو ئاوەکەو هەڵینەکردەوە، ووتی ماکوان خۆت هەڵیکەرەوە پشتم دێشێت.

منیش زوو چووم بەدەمیەوە بۆ ئەوەی دەمی قولاپەکە لە شتێك نەگیرێت هەڵم کردەوە زۆر قورس بوو، ووتم ئەوا گیرت کرد لە زەوی. پیاوەکە: نا- سێ هاوڕێ خۆمم ناردۆتە ناو دەریاکە تا بەدڵی تۆ ماسیەکان کۆبکەنەوەو تۆش بیانگریت، خەمەکانت بەکەم بەخۆشی ئەم شەو، ووردە ووردە هەڵمکردەوە ماسیەکی گەورەی پێوە بوو بوو.

لەدڵی خۆمدا ووتم تەماشای ئەم فشەکەرە ناکەیت بەم تەمەنەوە پۆز لێئەدات.

پیاوەکە: ماکوان زۆر بیری لێ مەکەرەوە هەر قولاپ هەڵدەو ماسیەك لەمنەوە بۆ تۆ.

منیش بە پێکەنینەوە قولاپم هەڵدا، ماسیەکی تر هات لەوی تر گەورەتر بوو، قولاپی سێیەمم هەڵدا ماسی هات، کردم بە چوارو پێنج هەر بەردەوام ماسی دەگرت! دە جار زیاتر قولاپم هەڵدا ماسی گرت.

پیاوەکە: لەبەردەم خۆیەوە دەیوت رازیت ماکوان .. رازیت ماکوان .

ماکوان: ئەرێ رازی رازی چیتە؟ ئەوە رزقی خوایە، تۆ چیت من ڕازی کەیت؟ تۆ تا ئێستا ناوی خۆت بەمن ناڵێیت، دەڵێی پێم دەفرۆشییتەوە، تۆ کێیت؟ پیاوەکە: من دۆستی هەمووتانم، ناوتان ناوم شەیتان!

ماکوان: تف لەدەمدا ووشك بوو، خەریك بوو قولاپەکە بکێشم بەسەریدا و ڕاکەم، دوای لە دڵی خۆمدا ووتم: جا باشە کێ ناڵێت پێم رانابوێرێت بۆ ئاوا ترسام؟

ماکوان: بە پێکەنینەوە.. راستە دەڵێن پیاو کە پیر بوو شێت دەبێت، ئەوەندە لەم وولاتانە ماویتەوە شێت بوویت، دیارە شەیتان ئاسا رەفتار دەکەیت؟
پیاوەکە: تۆو پەروەردگارەکەت بڕوا ناکەیت ماکوان؟
ماکوان: نەوەڵڵا.. قشەمەریشم پێت دێت، بەلام لە ڕاستیدا زۆر ترس لە دڵمدا دروست بوو بوو بێ ئەوەی بهێڵم بزانێت..، دوای ووتم ئەرێ کاکە تۆ چۆن من دەناسێت؟
پیاوەکە: ناسینی تۆ بۆ من ئاسانە، بەلام گرنگە تۆ من بناسیت؟
ماکوان: باشە جەنابتان کێن؟

پیاوەکە: شەیتان!

ماکوان: ئەگەر شەیتانی ئاساییە ئێستا ئایتەل کورسیەك دەخوێنم نامێنیت، قولاپەکەم هەڵداو دەستم کرد بەخوێندنی ئایەتەلکورسی بەدەنگی بەرز. ووتم ئەگەر مایەوە ئەوە دەڵێم شەیتان نییە، خۆ ئەگەر شەیتانیش بێت دوور دەکەوێتەوە. قولاپەکەم هەڵدا لە نیوەی خوێندی ئایەتەلکورسیەکەدا بووم، ئاوڕم دایەوە کابرا دیار نەما، هەرچی هاوارم کرد.. نەما

گەڕانم بەدوای شەیتاندا

لەدوای تەواو بوون لە خوێندنی ئایەتەلکورسی، کابرا دیار نەما. هەرچی بەدوایدا گەڕام نەبوو.

ووتم: خۆ ئەم (سەگ بابە) ڕاست دەکات شەیتان بوو!

زۆر ترسام دەستم کرد بە خوێندنی قورئان تاکو ماڵەوە، هەرچییەکم لەبەر بوو خوێندم. هاتمەوە خێزانم ووتی ئەوە بۆ وا ڕەنگت گۆڕاوە، خۆ شەڕت نەکردووە؟

ماکوان: ناوەڵڵا هەر بیتاقەتم

خێزانم: دەعمیشت نەکردووە، واتا بە سەیارەکەت هیچ رووی نەداوە؟

ماکوان: نا

خێزانم هەر بڕوای نەکرد، پرسی لە کوردستان کەس نەمردووە؟ وەڵامم هەر نا- بوو، چونکە چی بۆ باس بکەم، ئەگەر ڕاستیەکەی بۆ باس بکەم، خۆ ئەگەر بڕواشم پێنەکات زیرە دەکات، بۆیە بێدەنگ بووم. چوومە بەردەم کۆمپیتەرەکەم و لە گوگڵ نوسیم (من هم الجن)، بە نەرویجی نووسیم جنۆکە چییە و کێن؟ ..Hvem er den jinn

بە ئینگلیزی بەدوای سەرچاوەدا دەگەڕام، .. Who are the jinn

بەدەیان کتێب و سەرچاوەم پەیدا کرد، تەنانەت چوومە ناو شەیتان پەرستەکان و ساحیرەکانیش، بێجگە لەوەی لە یوتیوب گوێم لە دەیان ووتار و بەرنامەی دیکۆمێنتی گرت .. ماوەی مانگێك سەرقاڵ بووم بەم باسانەوە، نەشم دەوێرا بچم بۆ ماسی گرتن. ووتم ئەگەر هەر هیچم دەست نەکەوێت، پەیوەندی بە کەسێکی شارەزاوە دەکەم کە لەگەڵ جن و شەیتاندا قسەیان کردووە تا بزانم ئەو وەزعەی من چییە؟

ڕۆژێك بیرم کردەوە بچمەوە بۆ کەناری دەریاکەو دەستکەمەوە بە ماسی گرتن، بەڵکو شەیتانە فەنی بێتەوە.

چومەوە هەمان جێگا، لەوانەیە نیو کیلۆ گوڵە بەڕۆژەم خوارد بێت بە ماسی

گرتنەوە، شەیتان دیار نەبوو یەك ماسیشم نەگرت، ماوەیەکی زۆر لە ٤ کاتژمێر زیاتر قولاپم هەڵدا، ئیتر باڵم ئازاری پێگەیشت ئەوەندە قولاپم هەڵدا، چار نەما لەدڵی خۆمدا دەمووت تۆ بڵێی توشی نەخۆشی دەروونی بوو بم! دەنا ئەمە چی بوو توشم بوو. زوو زووش بۆ ئەوەی نەفسیەتی خۆم تاقی بکەمەوە، بزانم ئەو بوارە دەرونیەم توش بووە نەخۆشم یان کەسێکی ساغ و تەندروستم، بۆ ئەو مەبەستە بابەتەکانی ناو مێشکم دەگۆڕی. بۆ ئەوەی بزانم توانای دەستگرتن بەسەر مێشکی خۆمدا هەیە، بۆ گۆڕینی باسەکان لە فیکرو مێشکی خۆمدا زوو دەتوانم بیرکردنەوەکانم بگۆڕم، چونکە مرۆڤی تەندروست لە باری دەرونی توانای راگرتنی بیرکردنەوە و هەست و سۆزی خۆی هەیە ئەگەر ساغ بێت، لەپڕ باسێکی مێژوویم دەهێنا بە مێشکی خۆمدا، ئینجا دەمگۆڕی بۆ تەفسیر، یان بۆ باسێکی هونەری و سینەماو فیلم، یان بۆ باسێکی فیزیای. دڵنیا بووم لەوەی ئەمە هیچ پەیوەندی نییە بە باری دەروونیەوە، لە رووی دەروونیەوە زۆر سەلامەتم سوپاس بۆ خوا، چونکە تەرکیزم لەسەر هەموو شتەکان لەجاران باشتر بوو. خۆشم تاڕادەیەك لێکۆڵینەوەم لەسەر زانستی دەروناسی هەبوو (علم النفس).

چەند رۆژێکی تر چوومەوە هەمان جێگا، لەگەڵ خێزانم و منداڵەکانمدا بۆ ماسی گرتن دوای سەیر دەکەم کابرا لەسەربەردێك وەستاوە بە دووری ٦٠ بۆ ٧٠ مەتر لە ئێمەوە ماسی دەگرێت. منیش هاوارم کرد، بەڵام بە عەرەبی ووتم مرحبا ابو ابلیس.. هەر جوابیشی نەدامەوە. بۆم کرد بە فارسی ووتم: ئاغای ئیبلیس خستە نباشی، وەڵام نەبوو..

کردم بەکوردی ووتم شەیتان .. سەیری ئەکردم وەڵامی نەبوو.

خێزانم: ئەرێ ماکوان ئەوە تێك چووی بۆ وادەکەیت، ئەو پیاوە دەناسیت؟

ماکوان: ئەی چۆن!

خێزانم: کێیە؟

ماکوان: هاوڕێمە

خێزانم: ئەی بۆ وەڵامت ناداتەوە، ناوی چییە؟

ماکوان: وەڵڵا نازانم ناوی چییە، بەس هەر دەیناسم.

خێزانم: وازی لێ بێنە خەریکی ماسی گرتنی خۆتبە مادام وەڵام ناداتەوە تۆش

ئیهمالی کە.

خەریك بوو دڵم ئەتەقی من قولاپم هەڵئەدا یەك ماسیم نەدەگرت، ئەو قولاپی هەڵئەدا جاری واهەبوو شەش ماسی بەیەك جار دەردەهێنا. زوو زووش خێزانم دەیووت سەیری ئەو پیاوەکە چۆن ماسی دەردەهێنێت. بەخێزانم ووت دەچمە نزیکی ئەو، ئاگات لە منداڵەکان بێت هەرچی ووتی عەیبەو مەڕۆ، گوێم بەقسەی نەدا، چوومە تەنیشتی.

ماکوان: ئەوە بانگت دەکەم بۆ وەڵام نادەیتەوە، چەقۆیەکم پێ بوو ماسیم پێ چاك دەکرد، پێمووت بێم چوار چەقۆت لێدەم و بتخمە ئەو ئاوە، بۆ وا لە من دەکەیت بت تۆپێنم وەك سەگ، بۆ خۆتت کردووە بە کەڕەی شەربەت؟ هەر جوابیشی نەدامەوە.

ئەوەندەی تر تورە بووم!

ئەوە بۆ من ناخۆش بوو دەمزانی خۆیەتی، بەڵام هەمان جلو بەرگو دەموچاو، ئەمجارە باشترین قولاپی پێیە، هەرئاوڕیش لە من ناداتەوە.

نیوکاتژمێر زیاتر لە تەنیشتی بووم، هەر قسەی لەگەڵ نەکردم لەوانیە ٤٠ ماسی گرتبێت، منیش یەك ماسیم نەدەگرت.

دوای کەمێك رووی تێکردم ،بەنەرویجی ووتی: ئەو ماسییانەی گرتوومە ببیبە بۆ خۆت من نامەوێت!

ماکوان: لە داخا بە کوردی پێمووت: (دە گوو بخۆ) بۆ بە کوردی قسە ناکەیت؟

شەیتان: بە کوردی خێزانت هیچ نازانێت؟

ووتم: نا هیچ نازانێت

شەیتان: بۆیە خۆم تێنەگەیاندی ئەزانم بەشوێنمدا دەگەڕێیت، سبەینێ لە بازاری (ئوێست فۆڵد هاڵن) لە قاوەخانەیەك پێکەوە دادەنیشین و قسە دەکەین، بەس باکەس نەزانێت؟ ماکوان: تەلەفونەکەت چەندە؟

شەیتان: من بڕوام بە مۆبایل نیە و هەڵیناگرم.

شەیتان بەجێی هیشتمو ماسیەکانی جێهیشتو منیش بە خێزانمم ووت وەرە ئەو ماسیانە بخەینە ناو عەلاگەیەك با بیانبەینەوە.

خێزانیشم دەیوت ئەی ماڵی ئاوابێت، وەڵڵا نەرویجی وام نەدیوە ئەوەندە دەستو

دڵی باش بێت، خێزانم: ئەی خۆی بۆ نەیبردەوە؟

ئاخر ووتی موجەمیدەکەمان زۆری تێدایيە ماکوان هاتینەوە بۆ ماڵەوە، دەست بەجێ چووم بۆ لای کوڕێکی هاوڕێم، پێم ووت بەیانی کاتژمێر ۳ دوانیوەڕۆ من لە فلانە قاوەخانە دادەنیشم یان هەر لەناو ئەو بازاڕەدا بەدوامەوە بە کەسێك دەبینم چەند وێنەیەکمان بگرە بە ڤیدۆ و بە فۆتۆگراف

هاوڕێکەم: باشە بەسەر چاو سبەینێ خۆم ئامادەکرد، ئامێری دەنگ تۆمار کردنەکەم خستە گیرفانم، بەهۆکاری- کاری ڕۆژنامەنوسی، هەمیشە ئەو ئامێرانەم هەیە، چوومە ناو بازاڕ شەیتان دیار نەبوو تا دووکاتژمێر چاوەڕێمان کرد هەر دیار نەبوو، زوو زووش هاوڕێکەم دەیوت دە تەلەفونێکی بۆ بکە. لەدوای ئەوەی کە هیوام نەما لە هاتنی، بە هاوڕێکەمم ووت: دەتوانیت بڕۆیت و زۆر سوپاسم کردو ماندوو نەبونیم لێکرد منیش لەدەرگای پشتەوەی بازاڕەکەوە هاتمە دەرەوە، کەوتمە ڕێ بەرەو ماڵەوە لە نزیك ماڵی ئێمە پردێکی لێیە خەتی شەمەندەفەری لەسەرە، لە دوورەوە بینیم لەژێر پردەکە دانیشتووە، ئینجا دەوەرە زیرە مەکە!

خۆم باداو چوومە پێشەوە لێی ووتم: ئەوە عەیب ناکەیت نەهاتی لەسەر مەوعیدو پەیمانەکەت؟

شەیتان: ئەوە عەیب ناکەیت وێنەم دەگریت و خەڵکم بۆ دادەنێیت؟ ئێوەی مرۆڤ زۆر درۆزنن، درۆ دەکەن و دەینێن بەسەر مندا، منیش بەلەعنەت دەکەن.

ماکوان: ئەگەر شەیتان بیت قابیلتە هەر دەبێت وابکەین، بەڵام ڕاستدەکەیت من ئەوکارانەم ئەنجامداوە بەس تائێستا گومانم هەیە کە شەیتان بیت؟

من شەیتان نیم. شەیتان

ماکوان: ئەی تۆ چیت؟

شەیتان: من جنۆکەم! ئێوە ناوتان ناوم شەیتان، وەرە بڕۆینە ئەو پارکە دانیشن لەوێ قسە دەکەین.

دانیشتنی من و شەیتان بۆ یەكەم جار

لەگەڵ شەیتان كەوتمە ڕێ بەرەو باخچەو پاركێك كە داوای لێكردم بچینە ئەو جێگایە دانیشین، ڕازی بووم لە دواوەی دەڕۆشتم و جارو باریش لە تەنیشتیەوە، تەماشام دەكرد و لێی وورد دەبوومەوە مرۆڤێكی زۆر ئاسایی بوو، هیچ جیاوازیەكی نەبوو لەگەڵ خەڵكی تردا، من بۆ خۆم بێجگە ئەوەی وون بونێكی لەپڕی نەبێت و زمانەكانی كە قسەی پێدەكرد هیچی ترم لێ بەدی نەكرد كە نا ئاسایی بێت. ئەوەی كە سەرسامی كردم كاتێك لەگەڵیدا دەڕۆشتم هاوڕێیەكی خۆمم بینی، تەنها سڵاوی لە من كرد. وا هەستم دەكرد كە خەڵكی بە تەنها من دەبینن! بەهەر حاڵ، چووینە ناو پاركەكە و دانیشتین و دەستمان كرد بە قسە.

ماكوان: كاكە تۆ كێیت و چیت و چیت لە من دەوێت؟

شەیتان: زۆرم لێت دەوێت، هەروا بە ئاسانی هەڵمنەبژاردویت، دڵنیابە بۆیە هاتوومەتە لات كارێكی زەرووروم پێتە، تەنها بەتۆش دەكرێت!

ماكوان: سەر بەچی و كام موخابەرات تۆی ناردوە؟ پەیامەكەت چییە؟ ئینجا باشە بزانم ناوت چییە؟ من بە چ ناوێك بانگت بكەم، پێت باشە پێت بڵێم كاك شەیتان لەگەڵیشدا بەلەعنەت بیت واباشە، شەیتانی لەعنەتی؟

شەیتان: بە پێكەنینەوە.. ئاساییە، من ناوم (حەزقیل) ە! خەڵكی بیابانی مەغریبم.

ماكوان: ئەگەر لە بەر شەخسێتم و كەسایەتی خۆم نەبێت، یەك شینە جرِتم بۆ لێئەدایت، ناچار بووم بۆیە بەو شێوەو ئوسلوبە قسەی لەگەڵ بكەم تا زیاتر ڕاستیەكانی بزانم، لەدڵی خۆمدا ووتم نەكو ڕابوێرێت.

سوێند بە خواكەی تۆ، درۆت لەگەڵ ناكەم، من جن م. شەیتان ئینجا دە وەرە ماكوان ئەو دڵەت شەق نەبات، ئەو بەردەوام جەختی لەسەر جنۆكە بوونی خۆی دەكردەوە، ناچار بڕوام كرد.

ماكوان: ئەی كاك حەزقیل ئەوە نیە وەك من مرۆڤی؟

حەزقیل: نا- بۆ زانیاریت ئەوە لاشەی كەسێكی ئەمەریكییە، بەكاری دێنم

نزیکەی حەوت ساڵە مردووە، ناوی (فرانك)ە- و بە رەچەڵەك خەڵکی ئەڵمانیایە، بەهیچ شێوەیەك و هیچ مرۆڤێك ناتوانێت ئێمە ببینێت، مەگەر خۆمان لەسەر شێوەی ئاژەڵ یاخود مرۆڤ نیشان بدەین، ئەویش بە ئارەزوو وویستی خۆمانە کەی دەردەکەوین کەی لا دەچین، هیچ مرۆڤێك ناتوانێت بە ئارەزووی دڵی ئێمە بانگ بکات یاخود دەستەمۆمان بکات، بەڵام ئەگەر گرێبەند هەبێت لە نێوانماندا و لەسەر بنەمای عەقدێك دەتوانین هاوکاری یەکتر بکەین.

ماکوان: جا چۆن بزانم تۆ ڕاست دەکەیت کە جنۆکەیت، نیشانەیەکی خۆتم بدەرێ تا بڕوا بکەم؟

حەزقیل: لەڕاستیدا من جنۆکە نیم! من لە عەشیرەتێکی ترم بەناوی عیفریت. خەریك بوو جەڵەدە لێمبدات، من بە جنۆکە رازی بووم. واعیفریتیشی هاتەسەر.

ماکوان: ئەی کاك حەزقیل، عیفریت چییە بێزەحمەت، ئینجا من چیت بۆ بکەم و چیم پێدەکریت، ئایا تۆ موسڵمانی یان شەیتانی؟

حەزقیل: ماکوان گیان من دەزانم قورسە بڕوا کردن، بەڵام تۆ مرۆڤێکی ئیمانداری منیش تا ئێستا لە کۆمەڵی شەیتانم و عەقدو پەیمانێك لە نێوانی من و ئەواندا هەیە بۆ سڕینەوەی ئەو پەیمان نامەیە هاتووم بۆلات و ئەوە کارەکەی منە کە تۆ بۆم بکەیت، من زۆر بەنهێنی و بەدزییەوە هاتووم بۆ لات، ئەگەر بێت و هاوکاریم بکەیت زۆر سوپاست دەکەم و موسڵمانیش دەبم.

ماکوان: ئاخر من چۆن بزانم کە تۆ لە بەنی بەشەر نیت و ئادەمیزاد نیت، ئیشەکە چییە پێم بڵێ با هاوکاریت بکەم. حەزقیل: پێت دەڵێم، بەڵام پێشتر دەبێت سوێندم بۆ بخۆیت کە هەرچیم ووت بەقسەم بکەیت.

ماکوان: زۆر تووڕە بووم، چونکە من بەقسەی کەس ناکەم ئەگەر زۆرم لێبکات، ئەوەندە یاری بە ئەقڵم دەکرد ئیتر بە تەواوەتی هەڵچووم قسەکەی تووڕەی کردم کە هەرچی بڵێت بەقسەی بکەم، خۆشم هەر دەمویست دەستی تێوەبدەم بزانم دەستم ناچێت بەناوەوە شەبەح نیە. هەڵسامەوە بۆی، ئێخەیم گرت بەدەنگی بەرز ووتم: هیچوپوچ ئەم یاری کردنە چییە بەئەقڵم؟ من بێ ئەقڵم و وەك تۆ سوکم کە گوێم بۆ تۆ گرتوە، بتخنکێنم وەك سەگ؟ خوێری کوڕی خوێڕی ئەو کابرایە ڕەنگی زەرد بوو، ترسام

بەدەستمەوە بمرێت، هەندێك خەڵكیش لەپارکەکەدا تەماشای منیان دەکرد، بەڵام سەیرکردنەکەیان زۆر ئاسای بوو بۆ من، وەك ئەوە وابوو کە تەنها خۆم بم و دەنگم بەرزکردبێتەوە، کەس گوێی پێنەدام، بەڵام حەزقیل ترسا ئاگام لێ بوو چەند جار بەساقەم بوو، رەنگی زۆر گۆڕاو ترسی پێوەدیار بوو.

حەزقیل: ئارامەبە، من قسەت لەگەڵ دەکەم بۆ وا توڕە بوویت حەیای خۆت مەبە لێرە و شەرمکە تەمەنم لە تۆ گەورەترە.

ماکوان: ئەی تۆچیت خۆت بناسێنە؟

حەزقیل: من عفریتم، تەماشام بکە.. سەیری ئەو بەنزینخانەیە بکە کەپرەکەی دەبینی؟

ماکوان: کە ئاوڕم دایەوە بۆ بەنزینخانەکە حەزقیل لەسەر سەربانی بەنزیخانەکە وەستابوو! دوای چەند چرکەیەك لەویدا نەما، هاتەوە تەنیشتم ووتی تەماشای ئەو کلێسایە بکە کە سەیرم کرد لەسەر سەربانی کلێساکە بینم، کە دووری منو کلێسا و بەنزیخانەکە چەند کیلۆمەترێك دەبوو خێرا دەگەڕایەوە لام. دەوەرە ئینجا ئەو دڵەت شەق نەبات

حەزقیل: دەبینی چەندە بەتوانام؟

ماکوان: وەڵاهی سەگ باب تۆ ساحیری.

خۆ نەدەکرا بڵێم پۆلیست بۆ بانگ دەکەم ئەو لە چەرکەیەکدا دەچووە جێگایەکی تر و دەهاتەوە.

ماکوان: کاکە چیت دەوێت پێم بڵێ؟

حەزقیل: ماکوان تۆ هەندێك زانستت لایە فێرم بکە، منیش هەندێك زانستم لایە فێری تۆی دەکەم، لەوانەشە ببمە موسڵمان.

ماکوان: باشە چییە و چیت دەوێت؟

حەزقیل: کتێبێکت ئەدەمێ بخوێنەرەوە زانستەکە لەوەدایە.

ماکوان: ئەی زانستەکەی من چییە تا بدەمێ؟

حەزقیل: کاتی خۆی دێت و لە جێگای خۆیدا پێت دەڵێم.

کتێبێکی لە پشتیەوە دەرهێنا لە مەخطوطاتی کۆن دەچوو، لەوەدا بوو بۆم باس بکات.

برادەرێكی كوردی رۆژهەلأت هاتە لام و سلأوی بەتەنها لە من كرد ووتی: كاك ماكوان خێرە بەتەنها لێرەدا دانیشتوویت؟

عەرزمكرد قوربان چی بێ لە جەنابت نهێنی، ئارەزوی شیعرم بوو، ئیتر حەزم كرد لەم سروشتەدا دابنیشم و ئەو ئیلهامە شیعریە لە دەرون و دڵمادایە دەریبرم. ووتم نەكو لەدوورەوە منی بینیبێت كە لەبەر خۆمەوە قسەم كردبێت بڵێت ماكوان شێت بووە! با هیچ نەبێت بزانێت خەریكی شیعر نوسینم. ئەو برادەرە ووتی وەڵلا هیچ كارم نەبووە هەر حەزم كردووە سلأوێكت لێبكەم، منیش عەرزمكرد خۆشحاڵ كردم خوا پاداشتت بداتەوە.

ئەو ڕۆشت، حەزقیل نەما، كتێبەكەشم لێوەرنەگرت.

لەداخا نەمدەزانی چی بكەم، هاوار بكەم بانگی بكەم، نابێت. ئاخر كاكی برا كەی كاتی سەلام و چۆنی وچاكی بوو ژوانەكەی ئێمەیان تێكدا، چۆن بگەڕێم بەشوێن ئەم حەزقیلە عیفریتەدا ئەمەش بۆ خۆی خەمێكی ترە. هاتمەوە بۆ ماڵەوە زۆر بێزار بووم، بۆ بەیانی دەبوو بڕۆم بۆ كار. ئەو جێگایەشی كاری لێدەكەم بۆ خۆی هەر ترسناك بوو، شوێنی سەربڕینی قەل و مەریشك بوو، من دەبوو ئامێرەكان پاك بكەمەووە سەرلەنوێ لەدوای پاكردنەوەی ئامادەی بكەمەوە بۆ رۆژێكی نوێ و بەرنامەی بكەمەوە واتا پرۆگرامێرەی بكەمەوە، جێگای كارەكەم نزیكەی كاتژمێرێك زیاتر لە ماڵەكەمەوە دوور بوو بە سەیارە، لە جێگایەك بوو ناوی« میسن « بوو. وەك هەموو رۆژانی ئاسایی چوومەوە سەركارەكەم، دوو رۆژ خەریكی كار كردن بووم سەری سێیەم رۆژ .. تەماشا دەكەم لە پشتی بەرپرسەكەی منەوە دەڕوات و بە من دەڵێت: وەرە لە جێگای ئیسراحیتەكە با یەكتر ببینین كارم پێتە، منیش ووتم باشە.

وەڵا بەرپرسەكەم هات ووتی ماكوان ئیشێكت هەبوو؟

ماكوان: نا- تەنها خۆشیت، ماندووم دەچم پشوویەك ئەدەم. بەرپرسەكەم: فەرموو كارێكی باش دەكەیت.

چوومە شوێنی پشوودانەكە..

قاوەیەكم تێكرد دانیشتم و بەرەو ڕووم هات بە یەك پەرداخ ئاوەوە وامزانی بۆ خۆی هێناوە كەچی لەبەردەم مندا داینا و ووتی فەرمووا!

ئەیەوێت لە ڕێگای کتێبەکەیەوە بچیتە ناو لاشەم

لەدوای ئەوەی دانیشتم و پەرداخێك ئاوی بۆ هێنام لەبەردەمم داینا.

وامزانی خۆی دەیخواتەوە کەچی ووتی: بۆ تۆم هێناوە، منیش لەڕاستیدا ترسامو نەمخواردەوەو ووتم تینووم نیە.

بەهەرحاڵ کەوتینەوە قسە و باسەکانمان و پێمووت ئەو ڕۆژە چیت لێهات؟ بۆ ڕۆشتی بێ ئەوەی هیچ بڵێیت؟

حەزقیل: ئاخر- هاوڕێکەت هاتە لات و منیش بۆم نەبوو بوەستم لەلاتاندا، دوای چۆن بەیەکترت دەناساندین؟

ماکوان: جا ئەوەکەی موشکیلەیە، ئەمووت کاك حەزقێلی عیفریتە یان باوەڕی دەکرد یان وا دەزانێت بۆ خۆشی وادەڵێم! بەهەر حاڵ کوا کتێبەکە؟ بمدەرێ، بزانم چی تێدا نوسراوە؟ حەزقیل: من کتێبەکەت ئەدەمێ، بەڵام دەبێت بیخوێنیتەوە.

ماکوان: قابیلە پاقلەی تیا بفرۆشم هەر دەیخوێنمەوە، کتێب هەر بۆ خوێندنەوەیە! کوا بمدەرێ.

حەزقیل: ئاخر تۆ ناتوانیت بیخوێنیتەوە، هەندێك شتی تێدایە دەبێت فێرت بکەم.

ماکوان: بۆ بەچ زمانێك نوسراوە؟

حەزقیل: بەکام زمان دەڵێیت هەیە ئەو کتێبە.

ماکوان: بەڕاست! ئادەی نیشانم بدە؟

لەپشتی دەرهێنا و نیشانی دام و پیتەکانی کوردی و عەرەبی تێدابوو، واتا زۆربەی نوسین بوو، لەگەڵ ژمارەدا. بەسەرەو هەڵگەڕاوی و هیچ مانا و مەفهومێکم لێبەدی نەکردو وویستم دەستی بدەمێ و بیخەمە سەر کۆشمو بیخوێنمەوە تەماشای لاپەڕەکانی بکەم نەیهێشت دەستم بیگاتێ و هەڵیگرتو نای بەسنگییەوە، لە دوورەوە ووتی تەماشای بکە چەند لاپەرەیەکی هەڵدایەوە هەندێك خەت و خطوطی تێدا بوو، هیچی لێتەنەگەیشتم.

ماكوان: ئەوە بۆ نامدەیتێ ئەمە چییە خۆ - قورئان نیە ئاوا نات بەسنگتەوە؟

حەزقیل: نا ماكوان- بت دەمێ یان لای من بێت هیچی لێتێناگەیت دەبێت خۆم فێری ئەم زانستەت بكەم؟

ماكوان: زانستی چی ئەوە هەموو پیتەو خەتەكانی دەڵێی شەڕە پشیلەیە. هەندێك ووشەی عەرەبیم بەدی كرد وەك قورئان وابوو نەمزانی قورئانە یان- نا، چونكە باش نەم بینی بە هەڵەوگەڕاوی نوسرابوو، بەهەرحاڵ نەیدەمێ و هەر دەیووت دەبێت خۆم فێرت بكەم، ووتم باشە فێرم بكە.

حەزقیل: دەبێت سوێندم بۆ بخۆیت كە لەقسەم دەرناچیت و هەرچیم پێووتیت بەقسەم بكەیت، تۆش چیت بوێت بۆت دەكەم؟

ماكوان: من ئەو ڕۆژە لەسەر چی پەلامارم دایت، ئاخر چۆن تۆ هەرچی بڵێیت بەقسەت دەكەم. ئەی وا كوفر بوو، وا شتی ناشەرعی بوو، بەدڵنیایەوە بەقسەت ناكەم، من ئەوەی پێویستمە لە خوای داوا دەكەم تۆچیت تا تۆ شتم بۆ بكەیت؟

حەزقیل: ئۆف ماكوان لەدەست تۆ، خۆت بیخوێنەرەوە بزانە چییە، بەڵام كە خوێنتەوە بە موسیقاوە بیخوێنەرەوە، ئەگەر تێنەگەیشتی دوایی خۆم بۆت ڕوون دەكەمەوە هەركاتێك پێوویستت بەمن بوو، بانگم بكە، بڵێ: (حەزقیلی كوڕی سومیا وەرەلام، بەناوی باو باپیرانتەوە بانگ دەكەم و وەڵام بدەوە بەزووی) ئیتر منیش دێمە لات، بەڵام باكتێبەكە هیچ كەس نەیبنێت، باشە؟

ماكوان: باشە- بەس من بەناوی خوای پەروەردگارم خەڵك بانگ دەكەم نەك باوباپیرت، لەدڵی خۆشما وامدانا لێی وەربگرم و نیشانی خەڵكی شارەزای بدەم. ئەی بۆ نەڵێم بەناوی خوای گەورە وەرە بۆ لام؟

حەزقیل: هەركەس و بەشێوەیەك بانگ دەكرێت، هەیە بەتەلەفون بانگی دەكەیت، هەیە بە سەیارە دەچیتە لای، تۆش دەتوانیت بەو شێوەیە بانگم بكەیت.

لەم قسانە دا بووم هاوكارەكانم خۆیانكرد بە ژووردا. كوڕێكی فەلەسطینی و عێراقی بەیكەوە خۆیانكرد بەژووردا عێراقیەكە ناوی ماجید بوو یەكسەر دەستی دایە پەرداخە ئاوەكەو خواردیەوە ووتی چەندە ساردو خۆش بوو ئەوە ئاوەت لەكەوێ بوو؟ بەدەم گۆرانی كاظم ساهیرەوە بیرمە گۆرانیەكە احبنی بلا عقدی هاتە ژوورەوە، تا- لای دەرگاكە ڕۆشتتوو بەڕەقسكردن و دەستێكی بۆ

من باداو بە هێواشی ووتی یەکتر دەبینینەوە، حەزقیلیش هیچ خۆی تێك نەدا. کوڕە فەلەسطینیەکە ناوی طەها بوو، ووتی ماکوان نوێژەکانمان بکەین بەجەماعەت. کاتی نوێژی عەسر بوو، نوێژمان کردو من چوومەوە سەرکارەکەی خۆم. ئەو کتێبە بووە مەراقی مێشکم و ئەو شەوە خەوم لێنەکەوت، بەیانی پەیوەندیم کرد بە کوڕێکی هاوڕێم لە ئۆسلۆ.

ماکوان: کێ شارەزایە لەبواری جنۆکەو سیحر و ئەو باسانەدا؟

هاوڕێکەم: ماکوان کەسێك هەیە لە شارەکەی خۆت ناوی عەلی یە و خەڵکی یەمەنە زۆر شارەزایە.

کەوای ووت زۆرم پێخۆش بوو، کارەکەم ئاسانتر بوو. ژمارەی تەلەفون ئەدرەسەکەیم وەرگرت و تەلەفونم بۆ کرد و کاتم دانا بۆ ئەوەی بیبینم لە مزگەوت. چووم لەسەر موعیدەکەم و لە مزگەوتی خۆمان بینیم، ناسیاوی خۆم دەرچوو، لەمزگەوت پێشتر تەعاروفمان کرد بوو، بەڵام وەك تێکەڵی - تێکلاویم نەکردبوو، تا بڵێیت کوڕی بە ئەدەب و خاوەن ڕەوشت بوو، یەمەنیش بە گشتی سورشتیان وایە خەڵکێکی بەڕێزو دڵ ناسك و هەمیشە دەم بە پێکەنینن. هەموو باسەکەم بۆ گێڕایەوە، سەری داخست و تۆزێك بیدەنگ بوو، لەدڵی خۆمدا ووتم: بەخوا بڕوام پێ ناکات، دەڵێ ئەم کابرا شێت بووە هاتووە بۆلام. سەری بەرزکردووە ووتی: ئەبوو ئاناء (بە لەقەبی ئەبو ئاناء بانگی کردم)، وەك ڕێزێك پاشان ووتی: هیچت لەکتێبەکە خوێندەوە؟ ووتم نەوەڵڵا، هەر نەیهێشت بیبینم، زوو لێیسەندم لە خۆشیدا ٣ جار ووتی (احسنت، احسنت، احسنت) زۆر سوپاسی خوای کرد.

ماکوان: چییە ئەبو حەسن؟

ئەبوحەسن: ئەبو ئاناء باشتر نەتخوێندەوە، ئەوە وویستیویەتی سیحرت لێبکات، ئەگەر بتخوێندایەتەوە بە هۆکاری ئەو سیحرە دەچووە ناو لاشەت. بزانە کام ساحیر یان شەیتان ناردویانە! بۆ ئەوەی بچێتە ناو لاشەتەوە، پێشتر هەوڵیداوە نەیتوانیوە بۆیە ناچار کراوە خۆی ئاشکرا بکات و بەوشێوە بچێتە ناو لاشەت و ئازارت بدات و توشی سەرئێشەو و ناڕەحەتی دەرونیت بکات، ئەوە قەرینەکەتە یاخود پەیوەندی بە قەرینەکەتەوە هەیە.

ماکوان: قەرین چییە؟ وەڵڵاهی منت ترساند ئەبو حەسەن، جا بۆ سیحرم

لێدەکەن ئیشی چییە بەناو لاشەی من؟

ئەبوحەسەن: بزانە کێ ناردویەتی، ئەگەر وویستت ئەیسوتێنین یان ڕاوی دەنێین یان هەوڵبدە، بەڵکو بیکەیت بە موسڵمان. ئەی نازانیت چ دینێکی هەیە؟ نەصرانیە؟ یەهودییە؟ چ دینێکی هەیە یان لە شەیتانە؟

ماکوان: وەڵڵاهی نازانم ئەبو حەسەن، ئەو پرسیارانەم لێنەکردووە.

ئەبوحەسەن: ناوی نازانیت؟

ماکوان: با پێم ووتی ناوی حەزقیلە.

ئەبوحەسەن: ڕاستکەیت، بیرم چوو، ئەو ناوە لەوانەیە جولەکە بێت، بەڵام مەرجیش نیە، چونکە ناوی سەیرو سەمەرەیان هەیە. بەهەرحاڵ، تۆ هەموو شەوێك کە خەوتی ئایەتەل کورسی بخوێنەوە و ١٠٠ جار بڵێ (لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد يحي ويميت وهو على كل شي قدير)، هەوڵ بدە سەرەتای سورەتی البقرة بخوێنە تا ئایەتی ٢٤ یاخود ٣٠ پارێزراو دەبیت، بەڵام ئەگەر هاتەوە نە هیچی لێوەرگرە، نەهیچی بدەرێ، نە هیچ بەدەستی بخۆیت و بخۆیتەوە.

ماکوان: ئەو ووشە نهێنیەی کە داویەتی پێم بەناوی حەزقیل کوری سومیا نازانم بەناوی باوباپیرانیەوە بانگی بکەم نایەت بۆلام؟

ئەبو حەسەن: لەوانەیە بێت بۆلات. ئەو دەیەوێت توشی شرکت بکات و خۆی بنوێنێت و بە حسابی خۆی دەیەوێت خۆی وا نیشان بدات کە لەبەردەستدا موسەخەر دەبێت! بەس ئاگاداربە ئەوانە درۆزنن و زۆر درۆدەکەن تەنها دەیەوێت هەڵتخڵەتێنیت و بۆ کارێك بەکارت بنێت تا بچێتە ناو لاشەت یان توشی نەخۆشی صرع بکات!

ماکوان: صرع چییە؟ واتا سەر ئێشە؟

ئەبوحەسەن: بەڵێ واتا سەرئێشە، بەڵام سەرئێشەیەکی قورسە هیچ دکتۆرو دەرمانێك چارەی ناکات، تا خۆیان لەبەردەستی خۆیاندا دەستە مۆت دەکەن و کەی وویستان ئازارەکەت بۆ دەنێرن و کە ئیشی کوفرو تاوانت پێدەکەن و سەرئێشەکەت چاك دەکەن. جاری واهەیە لەدڵەوە کوفرت پێدەکەن، باشە ئەی نەت زانی نێرە یان مێینەیە؟

ماکوان: وەڵڵا وەك باسم کرد لە سەر شێوەی پیاو هاتووە، بۆ نێرو مێشیان هەیە؟

ئەبوحەسەن: بەڵێ هەیانە، ئەوەنیە پێغەمبەری خوا S دەفەرمویت: اللهم اني اعوذ بك من الخبث والخبائث، ئەوە مەبەست بە نێرینەو مێینەکانیان، مێیینەکانیان زۆر

خەتەرو ترسناکن! مەرجیش نیە ئەوەی لەسەر شێوەی پیاو هاتووە ئیتر نێر بێت!

ماکوان: ئەی من ناتوانم موسەخەری بکەم لەبەر دەستی خۆمدا بەکاری بهێنم، شتی وانابێت؟

ئەو حەسەن: ئەوە موستەحیلە و هەرگیز نابێت، هەرگیز مرۆڤ ناتوانێت موسەخەریان بکات، مەگەر بەیەك شێوە. ئەوان چیان ووت تۆ بۆیان بکەیت، ئینجا ئەوانیش شتت بە قسە دەکەن ئەویش دەبیتە ساحیر خوا پەنامان بدات کە لە زمورەی شەیتان حساب دەکرێت! چونکە خوای گەورە لە قورئاندا دەفەرموێت: لە دوای پێغەمبەر سولیمان -سەلامی خوای لێبیت- موسەخەر نابن بۆ کەسی تر، لەبەر دوعاکەی پێغەمبەر سولەیمان لە قورئاندا دوعاکەی هەیە دەفەرموێت: قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَّا يَنبَغِي لِأَحَد مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ. ٣٥ ص

وتی: پەروەردگارا لێم خۆش ببە و دەسەڵاتێکم پێببەخشە کە دەست نەدات بۆ کەسی تر لە دوای خۆم، چونکە بەڕاستی تەنها تۆ بەخشێنەری هەموو ناز و نیعمەتێکیت.

لەبەر ئەوە- ئەوەی دەڵێت: جنۆکەو شەیتانم بۆ موسەخەرە، درۆدەکات یان قورئان بەدرۆدەخاتەوە، کە حاشا ناتوانێت قورئان بەدرۆ بخاتەوە، بەڵکو تەنها درۆکردنەماکوان: باشە من ئێستا چی بکەم؟

ئەبو حەسەن: هەروەك پێم ووتی هیچ، ئەو زیکرو ئایەتانە بخوێنەوە و پارێزراو دەبیت.

بەهیچ شێوەیەك بانگی نەکەیت، بەو ووشانەی کەداویەتی بە تۆ باشە ماکوان: باشە، بەڵام هیچ کاریگەری نیە بۆماڵو منداڵەکانم؟

ئەبو حەسەن: نا- بەمەرجێك هیچ مامەڵەیەکی لەگەڵ نەکەیت و هیچ نەخوێیت بەدەستی ئەو کتێبەش کە نیشانیداوی نەیخوێنیەوە، چونکە ئەوە هەمووی کوفرە بە شێوەی خۆیان نوسیویانە. وەرە با بچین بۆ ماڵی ئێمە کتێبێکم هەیە بتدەمێ بیخوێنەرەوە باسی چۆنیەتی خۆپاراستنی مرۆڤە لە شەیتان.

ماکوان: باشە براکەم، فەموو.

خواحافیزمان لەیەك کردو کتێبکەی دامێ بەناوی (وقاية الإنسان من الجن والشيطان) نوسەرەکەی (وحيد عبد السلام بالي) کتێبێکی زۆر نایابە.

سوتاندنی حەزقیل

لـەدوای ئـەوەی لای عەلی یەمەنی تـەواو بـووم گـەڕامـەوە مـاڵەوە ئاسایی ژیانی خۆمم دەکرد. ماوەیەکی زۆر هیچ دیاردەیەك لەو باس و خواست و خۆ نیشاندانی حەزقیله رووی نـەدا و کەش و رەوشەکە زۆر ئاسایی بوو لەلام. بەفرێکی زۆر باری بوو جادە زۆر خز بوو لە کار دەگەڕامەوە بۆ ماڵەوە لە نزیك شارەکەی خۆمان کۆنترۆڵی ناسنامەی شۆفیری دانرا بوو، سەیارەکان ریزیان بەستبوو زۆر بە هێواشی دەڕۆشتین لەپڕ دەرگای پێشەوەی کردەوە و دانیشت.

حەزقیل: ماکوان چییە، لەگەڵ عەلی باسی چیتان دەکرد؟

ماکوان: جا- کە ئەزانیت چووم بۆ لای عەلی و دەشزانیت باسی چیمان کردووە ئیتر بۆ دەپرسی.

حەزقیل: نا- نازانم خۆ من زانستی غەیبی (علم الغیب) نازانم.

ماکوان: ئەتەوێت چی بەدەست بێنیت لە من؟

ئەتەوێت بچیتە لاشەی منەوە، ئیزعاجم بکەیت؟

حەزقیل: نا من چۆن شتی وا دەکەم. ئەوە عەلی یەمەنی بۆی باسکردویت، درۆ دەکات.

ماکوان: تۆ درۆ دەکەیت. تۆ درۆزنیت. عەلی فێری کرووم کە چۆن بتسوتێنم (ئەڵبەت نەشم دەزانی چۆن دەسوتێت هەر قسەیەك بوو کردم)، فێری کردووم چۆن رسوای دنیاو قیامەتت بکەم، ئادەی پێم بڵێ تۆ سەر باکام ئاین و دینیت؟ هەستم کرد زۆر ترسا کە تورە بووم لەدڵی خۆمدا ووتم: ئەی ترسێنم، لە ڕاستیشدا منیش ترسام ووتم نەکو- لە پڕ پەلامارم بدات، ناچار زۆر بە هێواشی دەڕۆشتم، خۆشم ئارام کردەوە، نەکوئەویش تورەبێت، هەستم کرد زۆر ترسا کاتێك ووتم دەتسوتینم.

حەزقیل: دەڕۆم

ماکوان: بۆ کوێ دەڕۆیت؟ بۆ هەر جێگایەك بڕۆیت لە دەستم دەرناچیت، تۆ

قەرینی منیت.

حەزقیل: عەلی چی فێر کردی؟

ماکوان: ئەوە کێشەی تۆ نییە! پێم بڵێ کێ تۆی ناردووە؟ بۆچی دەتەوێت بچیتە لاشەی منەوە؟

حەزقیل: من نامەوێت لەڕاستیدا بچمە لاشەی تۆ، بەڵام گروپەکەمان منیان هەڵبژاردوە کە بچمە ناو لاشەی تۆ.

ماکوان: گروپی چی؟

حەزقیل: ئێمەی گروپێکین لەبەردەست ساحیرێکی فارس کار دەکەین، ئەویش لە کەسێکی هیندییەوە فێر بووە گەورەکەی ئێمەش لە جنۆکەکان داوای کردووە بچمە لاشەی تۆوە.

ماکوان: بەخوا ئەگەر راست قسە نەکەیت ئێستا دەچم بۆ لای عەلی و بەیەکەوە ئەتسوتێنین، زۆر بەو قسەیە دەترسا منیش هەستم دەکرد وەك منداڵ بتسرێنم وابوو، بەڵام چەکێکی باش بوو بەدەستمەوە خوای گەورە لەوکاتەدا ئەوە قسەیەی خستە دڵمەوە.

حەزقیل: ماکوان بەڕاستی قسەت بۆ دەکەم، بەڵام تۆش واز لەعەلی یەمەنی بێنە.

ماکوان: من واز لە عەلی ناهێنم ئەگەر تۆ راستگۆ بیت من ئیشم بە عەلی یەمەنی نییە، تەنها پێم بڵێ تۆ کارت چییە بەمن و بۆ ناردویتیان بۆ لای من؟

حەزقیل: واز لە عەلی یەمەنی بێنە هەموو شتێکت پێدەڵێم؟

ماکوان: بەخوا تۆ بۆ سوتاندن باشی، هەر ئێستا دەچم بۆ لای عەلی، با جارێ تەلەفونێکی بۆ بکەم .. خێرا تەلەفونم دەرهێناو جەرەسم لێدا بۆ عەلی و دوای چۆنی چاکی، ووتم ئەبوو حەسەن ئەڵێی چی دەست بکەین بە سوتاندی حەزقیلی هیچ و پوچ!

عەلی یەمەنی بە تەلەفون: جا لەوە ئاسانتر هەیە کەی وویستت بە یەك چرکە دەیسوتێنم هذا الامر سهل.

ئەتووت عەلی ئاگای لەمنە کە وای ووت، حەزقیل ووتی دائەبەزم ئەڕۆم زیرەی کرد.

ماکوان: نا، دەی قسەم بۆ بکە و ئاقڵ بە با نەچم بۆ لای عەلی

حەزقیل: ماکوان سویند بە الله هەموو قسەیەکت بۆ دەکەم بەس ئێستا نا- دەبێت بڕۆم، چونکە ئاگایان لێمانە و با سەیارەکەشت وەرنەگێڕن.

ماکوان: کەووتی بە سەیارەکەشت وەرنەگەڕێنن زۆر ترسام، ووتم باشە کەی دێیتەوە بۆلام؟

حەزقیل: بە نزیکترین کات

ماکوان: وەعد؟

حەزقیل: وەعد بێت.

حەزقیل دابەزی و لە ئاوێنەکەوە هەر چاوم لێبوو تا خۆی کرد بە کۆلانێکدا لەبەر چاوم وون بوو.. منیش رێك تەلەفونم کردەوە بۆ عەلی و ووتم لە کوێت؟ دێم بۆلات؟

چووم بۆ لای عەلی.

عەلی: ماکوان ئەوکاتەی تەلەفونەکەت بۆ کردم لەگەڵتا بوو حەزقیل؟

ماکوان: بەڵێ.

عەلی: زانیم، بۆیە وا وەڵام دایتەوە.

ماکوان: ئەبوحەسەن هەڕەشەی کرد لێم گوایە سەیارکەم وەردەگەڕێنن؟

عەلی: درۆ دەکەن ناتوانن، بەس خۆ فشکردنەوەیە. مادام هیچت بەدەستیان نەخواردوە و هیچت لێوەرنەگرتوون طەلیسم نەکراویت ناتوانن.

ماکوان: با ماسیم لێوەرگرتوە ئەوکاتەی ماسیەکانم لێسەند ژەمێکم خواردوە لێی و ئەوی تریشی لە موجەمیدەدایە؟

عەلی: شتێك کە ساغ بوو دەسەڵاتیان نیە بەسەریدا مەگەر تام و بۆنی بۆگۆڕن، ئاو، شیر، خواردنی کاڵ ناتوانن دەستکاری بکەن ئاساییە وەك گۆشتی حەیوان ومریشك و ماسی ..هتد

ماکوان: ئەی چی کاریگەری ئەوانی هەیە بەسەریەوە؟

عەلی: هەموو جۆرە مەشروبێك، جۆرەکانی سرکە، ترشیات، خواردنی کولاو سەر دانەپۆشراو، خواردنی ساردبووە بووە، خواردنەوەی کۆن وەك شەربەتی زۆر کۆن و گیراوە، قاپ نەیشۆیت دووجار خواردنی تێدا بەکار بهێنیت وە هەرشتێك لە ئەصلی خۆی دەربچێت. ماست کە دەنەپۆشرابێت، پەنیر سەری نەنرابێتەوە..هتد

ماکوان: ماسی ئاساییە؟

عەلی: ئاسییە

هەرچەندە عەلی ووتی ئاساییە، بەڵام کە هاتمەوە بۆماڵەوە هەموو ماسیەکانم فڕێدا.

عەلی: بۆ زانیاریت ئەبوو ئاناء ئەوانە زۆر ترسنۆکن هەمیشە ئەوان لە مرۆڤ دەترسن هیچ توانا و دەسەڵاتێکیان نیە بەسەر مرۆڤدا، مەگەر مرۆڤەکە خۆی بواری بۆ بکاتەوە، هەر مرۆڤەکانن خۆیان وا دەکەن بچنە لاشەیان؟

ماکوان: بەچی بواریان بۆ دەکرێتەوە؟

عەلی: بەهەڵواسینی ڕەسمی رووت لە ماڵدا واتا پیاو ژنی نامەحەرەم، گوێگرتن لە گۆڕانی و مۆسیقای زۆر، نەکردنی نوێژو زیکری خوای پەروەردگار، خۆدانەپۆشین، ترسان لە جنۆکە باوێشکدان و دەستنەگرتن بەدەمەوە .. لەهەمانکاتدا نەووتنی- اعوذ بالله من الشطان الرجیم.. پژمین و نەوتنی الحمد الله.. سەیرکردنی فیلمی رووت، خۆ رووتکردنەوە بۆ پیاو ژن چوونە تەوالیت و شت خواردن و خواردنەوە لە تەوالیتدا، ناشکوری کردن و سوپاس گوزاری نەکەیت، لەسەر نانخواردن بسم الله- نەکەیت، جنێو دان بە دایك و باوك، یاخود شەڕە جنێوی نێوان خەڵکی بەدایك و خوشکی یەکتر، گاڵتەو گەپی زۆر ...وە هەروەها زۆر شتی دیکە.

ماکوان: جا عەلی گیان بە حسابی تۆ بێت جنۆکە لەلاشەی ئەو خەڵکەدا دووگۆڵی دەکات، کێ هەیە لەمانە بەدوور بێت، یەك دوانێك لەو صیفاتانەی نەبێت، ئاخر با تۆزێك واقعی بین، خۆ من زۆر بەی ئەوانەم تێدانیە کەچی هاتوە بۆلای منیش؟

عەلی: بە پێکەنینەوە .. مانای وانیە هەرکەس ئەو کارەی کرد ئیتر یەکسەر بچنە لاشەیەوە، واتا بەردەوامی لەسەر ئەو کارە خراپانەی کە باسمان کرد، دەست نیشانی ئەو قەرین و شەیتانانەی کە ئامادەن بۆ ئەو کارە، خۆ مەرج نیە هەموو جنۆکە و شەیتانێك بچنە ناو لاشەی خەڵکی، چوونە ناو لاشەی خەڵکی بۆ جنۆکە و شەیتانەکان کارێکی هەروا ئاسان نییە، بگرە قورسترین کارە و زۆر پێیان ناخۆشە، چونکە زۆر ئازاری ئەوانیش ئەدات، بەڵام کە یەکجار چوونە ناو لاشەی کەسێك ئیتر هاتن وچوون ئاسان دەبێت!

ماکوان: باشە گریمان وا هاتە لاشەی منەوە ئەی ئەگەر ئەو تەحەکوم بکات

و من بۆ خۆی موسەخەر بکات، ئەی قەزاو قەدەری خوای چی بەسەر دێت؟ یاخود من تاوانم نیە لەو حاڵەتەدا، ئەگەر کاری خراپەش بکەم لەدەسەڵاتی مندا نیە، وایە؟ یان بابڵێین ئەگەر جنۆکە لە لاشەی مندا بێت لە رووی شەرعیەوە من هەرچی بکەم ئەحکامی لەسەر دانامەزرێت من بڵێم چی خۆ من نەمکردووە جنۆکەکان کردویانە بۆ نمونە: ئەگەر سەیارەکەم بفرۆشم ئەو فرۆشتنە باطلە؟ یاخود خوای گەورە لە قورئاندا دەفەرموێت: ئەو کەسانەی کە ریبا دەخۆن شەیتان چۆتە لاشەیانەوە.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَن جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَانتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ. ٢٧٥ البقرة

واتە: ئەوانەی کە سوو دەخۆن، هەڵسوکەوتیان وەك ئەو کەسە وایە کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێت (هەر لە دنیادا سروشتی نین، لە قیامەتیشدا وەك شێت دەبن) چونکە ئەوانە دەڵێن: کڕین و فرۆشتن وەك سوو وایە (لە حاڵێکدا کە): خوا کڕین و فرۆشتنی حەڵاڵ کردوەو سووی حەرام کردووە، جا ئەوەی ئامۆژگاری پەروەردگاری پێ گەیی و وازی هێنا، ئەوەی دەستی کەوتووە، بۆ خۆی، کاری (لێ پرسینەوەشی) دەکەوێتە لای خوا، بەڵام ئەوەی دەست بکاتەوە بە سووخۆریی، ئا ئەوانە جێنشینی ناو ئاگری دۆزەخن و ژیانی هەمیشەیی تیادا دەبەنەسەر.

ئەی ئەمەیان چییە وچۆن تەفسیری دەکەیت؟

یاخود پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرمویت: شەیتان بە ناودەمارو خوێنی مرۆڤدا دێتو دەڕوات ئەی ئەمەم چۆن بۆ تەفسیر دەکەی؟

یان هەردەچنە لاشەی موسڵمانەوە ئەی بۆ ناچنە لاشەی خەڵکی تر واتا بێجگە موسڵمان، بۆناچێتە ناو کافرێك مولحیدێك..هتد؟

ئاخر پێم بڵێ ئەی خوای گەورە نافەرموێت شەیتان هیچ دەسەڵاتێکی نیە بەسەرتاندا، ئەی ئەم هیچوپوچە بۆ دەچیتە لاشەمانەوە؟ ئایەتەکە دەفەرموێت وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنفُسَكُم مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنتُم

بِمُصْرِخِيَّ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ. ٢٢ ابراهیم

واتــە: (كاتێ هەمووشت تـەواو دەبێت بەهەشتیەكان دەچنە بەهەشتەوە و دۆزەخیەكان دەخرێنە دۆزەخەوە) شەیتان (بەفەرمانی خوا) دێتە قسەو (ڕوو بە پەیڕەوانی) دەڵێت: بەڕاستی خوا بەڵێنی ڕاست و دروستی پێ ڕاگەیاندبوون منیش بەڵێنی درۆو نادروستم پێدان و جا توانیم گومڕاتان بكەم و لە ڕێبازی ڕاست و وێڵتان بكەم، وەنەبێت من هیچ زۆرو دەسەڵاتێكم بەسەر ئێوەدا هەبووبێت، جگە لەوەی (بەوەسوە سەوخەتەرەو خەیاڵ) بانگم كردن (بۆ خوانەناسی و تاوان) ئێوەش بەدەممەوە هاتن و بەقسەتان كردم، ئیتر سەرزەنشت و لۆمەی من مەكەن، بەڵكو سەرزەنشت و لۆمەی خۆتان بكەن (كە ئاوا گێلانە، بێ بیركردنەوە بەقسەتان كردم، ئەمڕۆ) من ناتوانم بەهاناو هاواری ئێوەوە بێم، ئێوەش ناتوانن بە هاناو هاواری منەوە بێن، بێگومان من باوەڕم نەبوو بەوەی كە كاتی خۆی منتان كردبوو بەشەرێك و هاوبەش لە پێشدا، بەڕاستی ئەمڕۆ ستەمكاران سزای زۆر بەئێش دەدرێن.

ئەی ئەمە مانای وانیە هیچ تواناو دەسەڵاتێكی نیە؟

ئەوەی من دیم یاخوا کەس نەیبنێت

لـەدوای ئـەوەی کۆمەڵێك پرسیارم ئاراستەی عەلی کـرد، کە وەڵام بداتەوە عەلی هەوڵیدا کـەوەڵامـی یـەك بەیەکی پرسیارەکانم بـداتـەوە، بـەڵام دیـار بوو نەیدەویست لە خۆییەوە وەڵام بداتەوە. بۆیە چووە لای کۆمپیتەرەکەی و هـەنـدێـك کـاتـی بـەسـەر بـردو مـنـیـش، بـەدیـاریـەوە دۆش دامـابـووم. عەلی ووتی: بۆ وەڵامی پرسیارەکانت شتێکم دەستکەووتوە لە کتێبخانە شامەلەدا، لە کتێبێك بەناوی (عالم الجنو الشياطين، الدكتور عمر سليمان الأشقر).

یەکەم: پرسیارت کرد لەوەی کە قەزاوقەدەری خوای گەورە رۆڵی چی دەبێت لەکاتی جنۆکە چوونە ناو لاشەوە؟

لەوەڵامدا دەڵێم بە پشتیوانی خوا ئەوەی کە ڕوودەدات بۆ خۆی قەزاو قەدەری خوای پەروەردگارە، قەزاء واتا دروستکردن و بونیاتنان، قەدەریش واتا روودان. ئەو کەسەی کە دەبێتە هۆکاری روودانەکە مرۆڤەکە خۆیەتی! بەهۆکاری خراپەی خۆیەتی، یاخود دووریەتی لە ئاینی خوای گەورە، یان نەزانیەتی لە زانستی شەرعی بۆیە توشی ئەو قـەدەرە دەبێت خۆی قـەزای کـردووە! پاشان بەهیچ شێوەیەك مرۆڤی موسڵمان موسەخەر نابێت بۆ جنۆکەو شەیتان، مەگەر خۆی مەبەستی بێتو لەتاوانەوە موسەخەری بکەن بۆ خۆشیەکانی خۆی ئاوا دەکەوێتە دەست شەیتان.

دووەم: دەڵێیت، من تاوانم چییە لەو حاڵەتەدا ئەگەر بێنە ناولاشەم، ئەگەر کاری خراپەش بکەم لەدەسەڵاتی منیدا نیە؟

لەوەڵامدا دەڵێم: بەهۆکاری تـاوان و خراپەکاری مرۆڤەکان خۆیانەوە ئەو کارانەیان توش دەبێت، کەواتە خۆی بەرپرسە لەو حەڵەتە مرۆڤەکە هەنگاوی هەڵهێناوەتەوە بۆ ئەوەی جنۆکە بچێتە لاشەی ئەی بۆ ناچێتە لاشەی موسڵمانی پابەند بەدینی خوای گەورە.

سێیەم: دەڵێیت، ئەگەر جنۆکە بێتە لاشەی منەوە ئەحکامی شەرعی لەسەر دانامەزرێت؟ ئایا ئەگەر هەر شتێك بفرۆشم، یاخود بۆنمونە ژن تەڵاق بدرێت، یان

بە پێچەوانەوە ژن داوای تەڵاق بکات، ئایا وەك شێتیە قەڵەمی عەفوی بەسەردا دێت؟ لەوەڵامی ئەم پرسیارەشدا بە پشتیوانی خوا دەڵێم: نەخێر هەموو ئەحکامێکی لەسەر دادەمەزرێت، چونکە مرۆڤەکە ئەمری پێدەکەن و ئاگای لە خۆیەتی خاوەن توانای تەواوە، بەڵام هەر هۆکارەکەی خۆیەتی وای کردووە کە کەتۆتە ئەو بارە نارەحەتیو ئازارە دەرونیە ناخۆشەوە، چونکە شەیتان و جنۆکە کافرەکان بە دووشێوە کار دەکەن.

یەکەم جار بە وەسوەسە، دوایی بە مەسس واتا چوونە ناولاشە، ئینجا بە صرع ئازارو نەخۆشی زۆر، کەزۆر جار مرۆڤەکە بە قسەیان ناکات تووشی ئەو نارەحەتیەی دەکەن. تەنانەت هەندێك لە موسڵمان ئەم سێ قۆناغەی کاری جنۆکە و شەیتانەکان لەیەك جیاناکەنەوە هەمووی هەر بەوەسوەسە دەزانرێت، بەڵام لەڕاستیدا قۆناغن تا کۆتایەکەی بەکافرکردنی کۆتای دێت، یاخود دەیکەنە ساحیر. سەرەتا بەوەسوەسە: کەسەکە نوێژ ناکات رۆژوو ناگرێت، قورئان ناخوێنێت، بەنیەتێکی پاك زکری خوا ناکات، هەموو بێشەرعیەك دەکات، ئەمە خۆی هۆکارە بۆ خراپ بوون، لە کاتێکدا توشی نارەحەتیەك دەبێت، ١٠٠ جنۆکەی لێکۆدەبێتەوە خراپی دەکەن و دەچیتە ناو لاشەی و موسەخەری دەکەن کەواتە خۆی تاوانبارە.

چوارەم: کەنمونەی ئەو ئایەتەت هێناییەوە خوای پەروەردگار دەفەرموێت:

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَن جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَانتَهَىٰ فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ. ٢٧٥ البقرة

واتە: ئەوانەی کە سوو دەخۆن، هەڵس و کەوتیان وەك ئەو کەسە وایە کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێت (هەر لە دنیادا سروشتی نین، لە قیامەتیشدا وەك شێت دەبن) چونکە ئەوانە دەڵێن: کڕین و فرۆشتن وەك سوو وایە (لە حاڵێکدا کە): خوا کڕین و فرۆشتنی حەڵاڵ کردوەو سووی حەرام کردووە، جا ئەوەی ئامۆژگاری پەروەردگاری پێ گەیی و وازی هێنا، ئەوەی دەستی کەوتووە، بۆ خۆی، کاری (لێ پرسینەوەشی) دەکەوێتە لای خوا، بەڵام ئەوەی دەست بکاتەوە بە سووخۆریی، ئا ئەوانە جێنشینی ناو ئاگری دۆزەخن و ژیانی هەمیشەیی تیادا دەبەنەسەر.

کەواتە وەك ئەوان وایە، نەك حاڵەتەکە لەوانیشدابێت، چونکە بوارە دەروونیەکە قورسەو وەك نەخۆش هەژماریان دەکات.

پێنجەم: پرسیارت کرد ئایا شەیتان بە ناو لاشەی مرۆڤدا دەڕوات؟ لەوەڵامدا دەڵێم: پێغەمبەری خوا ﷺ واقیعەکەمان بۆ روون دەکاتەوە کە دەچێتە ناو لاشەی مرۆڤ وەك خوێن بەناو دەمارەکانیدا دەڕواتو کۆنترۆڵی دەکات و بە خوێندنی زیکرو رووقیەی شەرعی دەڕوات، کەواتە دەبێت جیاوازی لە نێوانی دوو بواردا بکرێت وەسوەسە کە شەیتان دروستی دەکات، چوونە ناو لاشە کە وەك خوێن بەدەزولەو دەماردا دەڕوات لە کاتێکدا مرۆڤ دوورە لە دینی خوای گەورەوە.

شەشەم: دەڵێیت، بۆ هەر دەچنە ناو لاشەی موسڵمانەوە؟

لەوەڵامدا دەڵێم وانیە، بەڵکو دەچنە ناو لاشەی هەموو مرۆڤێکی لاوازەوە جا کافرە، موسڵمانە، مولحیدە، نەصرانیە یاخود یەهودیە. ئەوان رقیان لە مرۆڤە، بەلایانەوە ئاساییە کە سەرزەوی تێك بدەن چونکە ژیانی مرۆڤیان خۆش ناوێت، دەتوانیت تەماشای یتوب بکەیت بە سەدان بەرنامەی تێدایە باسی جن دەکات بە زمانەکانی جیهانی و ئاینەکانی تر کەچوونەتە ناو لاشەی مرۆڤەکانەوە موسڵمانیش نین، زۆرترین حاڵەتی توش بوو ئەوروپایە!

حەوتەم: دەڵێیت ئەی باشە خوای گەورە دەفەرموێت شەیتان هیچ دەسەڵاتێکی نیە بەسەر مرۆڤەکاندا؟

لەوەڵامی ئەوەشدا دەڵێم: لەڕاستیدا وایە هیچ دەسەڵاتی نیە، ئەگەر مرۆڤەکە خۆی بۆی ناکاتەوە ئەو دەسەڵاتەو مرۆڤەکان ئەو دەسەڵاتە ئەدەنە شەیتان. هەروەك خۆت ئایەتەکەت باسکرد خوای گەورە لەقورئاندا دەفەرموێت: وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الأَمْرُ إِنَّ اللّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ إِلاَّ أَن دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلاَ تَلُومُونِي وَلُومُواْ أَنفُسَكُم مَّا أَنَاْ بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنتُمْ بِمُصْرِخِيَّ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ. ٢٢ ابراهيم

واتە: (کاتێ هەمووشت تەواو دەبێت بەهەشتیەکان دەچنە بەهەشتەوە و دۆزەخیەکان دەخرێنە دۆزەخەوە) شەیتان (بەفەرمانی خوا) دێتە قسەو (ڕوو بە پەیڕەوانی) دەڵێت: بەڕاستی خوا بەڵێنی ڕاست و دروستی پێ ڕاگەیاندبوون منیش

بەڵێنی درۆو نادروستم پێدان و جا توانیم گومڕاتان بکەم و لە ڕێبازی ڕاست و وێڵتان بکەم، وەنەبێت من هیچ زۆرو دەسەڵاتێکم بەسەر ئێوەدا هەبووبێت، جگە لەوەی (بەوەسوە سەوخەتەرەو خەیاڵ) بانگم کردن (بۆ خوانەناسی و تاوان) ئێوەش بەدەممەوە هاتن و بەقسەتان کردم، ئیتر سەرزەنشت و لۆمەی من مەکەن، بەڵکو سەرزەنشت و لۆمەی خۆتان بکەن (کە ئاوا گێلانە، بێ بیرکردنەوە بەقسەتان کردم، ئەمڕۆ) من ناتوانم بەهاناو هاواری ئێوەوە بێم، ئێوەش ناتوانن بە هاناو هاواری منەوە بێن، بێگومان من باوەڕم نەبوو بەوەی کە کاتی خۆی منتان کردبوو بەشەرێك و هاوبەش لە پێشدا، بەڕاستی ئەمڕۆ ستەمکاران سزای زۆر بەئێش دەدرێـن. خوای گەورە ئاگاداری کردوینەتەوە کە کامە چاکەیەو کامە خراپەیە، کامە حەلاڵەو کامە حەرامە کە خۆمان دەیکەین و شەیتان ئیشی جوانکردنیەتی، ئێمەش بەدەمیەوە دەچین خۆمان دەسەڵاتی ئەدەینێ و بەقسەی دەکەین و شەیتان دەکەینە خوای خۆمان.

ماکوان: بـارك الله فيكم اخی عەلی گیان دەستت خۆش بۆ وەڵامەکانت ئەم دوعایەشت بۆ دەکەم (جزاك الله خيرا و رزقك طيرا و زوجك من حور العين).

عەلی: ماکوان من دوو جنۆکەی هاوڕێی موسڵمانم هەیە پێت بناسێنم؟

ماکوان: وەڵا نۆرەی ئەمانەن، عەلی گیان خۆمان رەفیقمان کەمە ئینجا جنۆکەیش بکەین بە رەفیق و هاوڕێمان. کورە من گیرم بەدەست دانەیەکەوە خواردوە ئێستا تۆ دوانی ترم پێدەناسێنیت؟

عەلی: ماکوان ئەمانە موسڵمانن زۆر جنۆکەی باش و بەڕێزو خواناسن. ئێمەیان زۆر خۆش دەوێت ئەمانە ئەوەندە خواپەرستن وەك فریشتە خوا دەپەرستن، جا ئەگەر هاوڕیەیتی ئەم جۆرە جنۆکانە دەکەیت هەرگیز شەیتان نایەت بۆ لات؟

ماکوان: دەی باشە با ئەوانیش بناسین بانگیان کە؟

عەلی: لێرە نین لە یەمەنن دەبێت بڕۆین بۆ لایان.

ماکوان: باشتر عەلی گیان کە چووی بۆلایان سەلامی منیان لێبکە، من ئیشم پێیان نییە.

عەلی: بۆ نایەی بڕۆین بۆ یەمەن بۆ لایان؟

ماکوان: جا بۆچی بیم بۆ یەمەن بۆ بینی ئەوان من رۆژانە حووسیەکان و جەماعەتی عەلی عەبدوڵڵا ساڵح دەبینم لەشەیتان خراپتر دەکەن، لەگەڵ هێزەکانی

سعودی و ئیماراتی..هتد

عەلی: بڕوا بکە.. ماکوان ناوچەکانی یەمەن شاخاوی و دراستاناویە زۆر لە نەرویج جوانترن ئینجا ئەوێ پڕیەتی لە جنۆکە. من کەسێك دەناسم یەکێکە لە گەورە ساحیرەکان لە یەمەن ئەچین بۆ لای ئەو تۆبەی کردووە الحمد الله.

ماکوان: عەلی گیان من نایەم تۆ خۆت بڕۆ بۆلای ئەو پڕیەتی لە جنۆکە. من گیرم بەدەست دانەیکەوە خواردوە تۆش دەڵی پڕیەتی (مليء بالجن) من ئێستا چی بکەم؟

عەلی: هیچ تۆ هەتا بە چاکی زیکرەکان و لەکاتی خەووتن ئایتەل کورسی و نوێژەکانت لە کاتی خۆیدا بکەیت بە تایبەت بەیانیان و عیشاء، پارێزراو دەبیت لە خودی شەیتانی گەورەش.

ماکوان: گەڕامەوە بۆ ماڵەوە، بەردەوام خەریکی ژیانی ئاسایی خۆم بووم، نە حەزقیل دیار بوو نەکەس. سوپاس بۆ خوا ماوەیەکی دوورو درێژ چاوم بە چاوی نەکەوت.

بۆ ماوەی هەفتەیەك مۆڵەتم لە کارەکەم وەرگرت، هەندێك کاری تایبەتم هەبوو ئەنجامی بدەم.

من زۆر بە دارستان و شاخ و سەردەریا ئارەزوومەندم حەزم بە سروشتی خوای پەروەردگارە ڕۆژێکیان بە خێزانمم ووت: زۆر م خواردەوە حەزدەکەم بڕۆم بەگەڕێم تۆزێك بەو دارستانانەدا نایت بەیکەوە بڕۆین؟

خێزانم ووتی ئیشم زۆرە بڕۆ بۆ جارێکیتر.

منیش ووردە ووردە کەوتمە ڕێ چوومە سەر شاخو ناو دارستان بە پێ بگەڕێم.. سبحان الله چیم دی.

هەرچی ئافرەتی جوان بوو لەناو ئەو دارستانەدا بوو، ئەهاتن دەڕۆشتن بەلامدا. پیاوێکم نەدی، هەمووی ئافرەتی ناسکو کچی شاز و شەدەلارو نازدار و جوان و باڵا بەرزو نازەنین بوون. هەمووی بەنازەوە پێئەکەنین بەدەممەوە. ئەی خوای پەروەردگار فەریام کەویت، ئەم هەمو جوانە چییە؟ بەلاما دێن و دەڕۆن بە پێکەنین. کەشو هەوای ناو دارستان و بناری دۆڵێکە هەوور دامێنی داویەتی لەزەوی لەهەندێك جێگادا بۆنی دارستان و ئەو هەموو سروشتە جوانە بەو هەموو ئافرەتە جوانە

هەمووی سەرسامی کردبووم. چەندە ئافرەتم ئەدی ئەوەندەش ئاسکی جوان و شاخ درێژم دەبینی. ڕێگام لێ هەڵە بووبوو نەمدەزانی رووە کوێ بڕۆم.

ووتم با پرسیارێك بکەم لەم کچانە ئەوە فێستیڤاڵە یان کەرنەڤاڵە؟ چیە ئەم ناوە بۆ بەو شێوە قەرەباڵغە؟

هەرچی هاوارم کرد بە نەرویجی وەڵام نەبوو هەر نزیك دەبوومە لەیەکێك لەو کچانە زیاتر دوور دەکەوتنەوە، بەئینگلیزی هاوارم کرد کەس وەڵامی نەئەدامەوە. ئاسکەکان رەوەزیان دەکرد، کچەکان بریقەیان دەهات. جارو بار سەگی رەشم دەبینی بەدەستیان، ئیتر ترسام خۆشم نەمدەزانی لەکوێدام. ئەوەی لە خەیاڵی مندا نەمابوو یان بیرو هۆشم بەلایدا نەدەڕۆیشت قورئان خوێندن بوو. هەستم دەکرد سنگم زۆر توونڊ بووە، هەناسەم بۆ نادرێت، ناچار وەستام بیرم کەوتەوە خۆ من قورئان دەزانم ئایەتەلکورسیم خوێند، وەك ئاوێکی بەخوڕ لە سەرمەوە بۆ بنی پێم خۆشیو رەحەتی بەگیانمدا هات، ئینجا مەعوزەتیەنم خوێند واتا- قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب الناس.. قل هوالله الاحد.. ٣ جار لەسەر یەك. هاتمەوە دۆخی ئاسایی و ڕێگای خۆمم دۆزییەوە بە زووی گەڕامەوە، نزێك بوومەوە لە ئاوەدانی لەڕێگا حەزقیلم دی ٤ مانگ دەبوو نەمدی بوو تەماشام کرد ئاناء ی کچمی بەدەستەوەیە.

سەسیل و کەرامات و دوو پەرتوکی نوێ

لە گەشتەکەم گەڕامەوە، ئاناءی کچمم بەدەستی حەزقیلە وە بینی، بەپەلە ڕامکرد. ڕاکردنێك ئەوەندە خێرا ڕامکرد هەرچی مووی گیانم بەرزبوبویەوە، ئەوەندە بە تووڕەی ڕامکرد ووتم هەر دەیخنکێنم. کە نزیك بوومەوە ئەویش ڕایکردو نەما.

خێرا تەلەفونم کرد بۆماڵەوە بە خێزانم ووت: هیچمان پێوویست نیە، هیچ خۆمم تێکنەدا، هەستم کرد خێزانم زۆر ئاساییە.

خێزانم: نەخێر

ماکوان: ئەی ئاناء چیی دەکات؟

خێزانم: یاری دەکات

ماکوان: ئادەی بمدەرێ با قسەی لەگەڵ بکەم، ووتم ئاناء گیان هیچت ناوێت بۆ بکڕم؟ بۆ ئەوەی دڵنیابم ئەوەی کە دیم ڕاست نەبوو. ئاناء: بابە، وەڵا بۆیەی نینۆکم دەوێت، کێکم دەوێت، دۆندرمەم دەوێت، مەساسەم دەوێت، میزەڵانم دەوێت.. سێ چوار شتی تریشی ووت بە نەرویجی کە من ناوەکانی نازانم بەکوردی چییە. هەناسەیەکی خۆشیم هەڵکێشاو سوپاسی خوای پەروەردگارم کرد، لە دڵی خۆمدا ووتم: من دەبێت پەیوەندی بکەمەو ەبە عەلی یەمەنیەوە ئەو ڕەوشەم بۆ تەفسیر بکات. هەر بەرگەی دووجاری تری وادەگرم. تەلەفونم کرد بۆ عەلی یەمەنی چەند جار زەنگم بۆ لێدا هەڵینەگرت، نامەیەکی بۆ ناردم نوسیبووی من لە یەمەنم ئەوا مانگێکە هاتوومەتەوە بۆ یەمەن، بەمنزیکانە دەگەڕێمەوە.

وەڵامی نامەکەم داوە بۆم نوسیی ژمارەکەی یەمەنتم بدەرێ با تەلەفونت بۆ بکەم؟

وەڵامی دامەوەو نوسیبووی، من لە سعودیەم دوو ڕۆژی تر دەگەڕێمەوە بۆ

یەمەن ئەوکات ژمارەکەت ئەدەمێ.

بۆم نوسی ئیشم پێتە ژمارەیەکی سعودیەم بدەرێ قسەت لەگەڵ بکەم؟ ژمارەیەکی بۆناردم، ژمارەکە م لێداو دەستمکرد بە قسە کردن لەگەڵیدا، ئەوەی بەسەرمدا هاتبوو بۆم باس کرد.. لە ئافرەتەکان و لە ئاسکو..هتد، بینینی منداڵەکەم بەدەست جنۆکەکەوە، بەڵام راست نەبوو.

عەلی: زانیاریم نیە بابگەڕێمەوە قسەت لەگەڵ دەکەم

هیچ هیوایەکم نەما نەمدەزانی چی بکەم، رۆژان دەرۆیشت ژیان ئاسایی دەبوەوە.

ئێوارەیەك لە مزگەوت گەڕامەوە بەرەو ماڵ، پیاوێکی نورانی جوان بە جلوبەرگی سپیەوە هاتە لام.

پیاوە نورانیەکە: ماکوان کوڕم باشی، ئەو دەم و چاوەم تەنها لە فلیمی مێژوویدا بینی بوو شتێکی زۆر خەیاڵی هاتە بەرچاوم لە فیلمەکەی عیسای کوری مەریەم دەچوو بە پیری، پیاوێکی ڕیش سپی درێژ و جوان و باڵا بەرز قژی لەسەر شانی بوو. بەزمانی کوردی قسەی لەگەڵ کردم.

پیاوە نورانیەکە: من یەکێکم لە پیاو چاکانی خوا، پێشتر بۆ باوك و باپیریشت هاوکار بووین، من لەمەودوا هەمیشە لەگەڵتا دەبم، بیخەمبە ناهێڵم هیچ کەس ئازارت بدات.

ئەوەندە قسەی لەگەڵ کردم لە پڕ لەڕێگا دیار نەما و منیش لە خۆشیدا خەریك بوو سەیارەیەك بماکات بە ژێرەوە، هەزار جار سوپاسی خوام کردووە، دەمووت خوایە گیان سوپاس بۆ تۆ کەرامات نیشانی من ئەدەی.

من گەیشتومەتە ئەو ئاستە ببمە خاوەن کەرامات.

لەڕاستیدا زۆر دڵ خۆش بووم، تامەزرۆی بینینەوەی پیاوە پیرە جوانەکە بووم.

ئەی هاوار لەو خۆشیی و ئیمانەی لەدڵمدا دروست بووبوو.

بۆ ڕۆژی دوایی کابرای پیرە گەڕاییەوە بۆلام، بەڵام من دەرۆشتم بۆ سەرچاکردن لەناو بازاڕدا.

پیاوە نورانیەکە: ماکوان دوو پەرتوکم بۆ داناوی، بەناوی (مەندەل و جەفرەش) کەی کاتت بوو بیانخوێنەرەوە.

ماکوان: قوربان بەڕێزت ناوت چییە؟ چۆن بانگی جەنابتان بکەم؟

پیاوە نورانیەکە: ناوم سەسیل کوڕی لەیلام ە ماکوان: ئەی جەنابت خەڵکی کوێت و چیت؟

سەسیل: من کەسێکی رۆحانیم و وەك کەراماتێك خوا ناردوومی بۆ لای تۆ.
ماکوان: یاخوا بەخێر بێیت سەرچاوم، بۆ من ئەوەندە کەسێکی باشم؟
سەسیل: بەڵێ ماکوان تۆ یەکێکی لە ئەولیاو پیاو چاکانی خوا.
ماکوان: خوای گەورە لێمان قوبوڵ بکات، بەڵام بەخوا من ئەقڵم نایبڕێت خۆم پیاوچاك بم.

سەسیل: ماکوان کوڕی ئامینە، پەرتوکەکانت بدەمێ بیخوێنیتەوە؟ بەدەم قسەکردنەوە بەناو بازاڕدا دەڕۆیشتین، من بۆ لای دەلاك و ئەویش لەگەڵمدا دەهات، جلو بەرگی زۆر سەیر بوو، دەموچاوی زۆر نورانی بوو. بۆم ساغ نەدەبوەوە کە کێیەو دەم وچاوی چۆن وەسف بکەم، شتەکان روون نەبوو. حەزم دەکرد یەکێك بمبینێت چۆنی و چاکیەك، یاخود قسەیەکم لەگەڵ بکات، بەڵام هیچ رووینەدا.

ماکوان: سەسیلی بەڕێز ئەوکتیبانە چییە؟

سەسیل: ئەوە دووپەرتوکی کۆنی پیاو چاکانن بەناوی مەندەل و جەفرەش، پارێزەرت دەبێت لە هەموو خراپەکاریەك و دەتوانیت زۆر لەنهێنی ناو رۆحانی بزانیت، ئەوکاتەی کە فێری بوی و ناوەرۆکی ئەم پەرتوکانەت زانی و خوێندەوە بە دەیان خزمەتکار لەگەڵ دەبن لە روحانی و خزمەتت دەکەن، زۆر دەوڵەمەند دەبیت و هەمووکەس دەستت ماچ دەکەن و دەبیتە گەورەو ئەولیاو شێخ و پیاوچاك و هەموو شتێکت دەبێت لەم دنیایەدا. لەم قسانەدا بوو کە بینیم دە بۆ دوانزە کەس بە ڕێز و ئەدەبەوە دەستان لەبەر سکیاندا دانابوو رووە من وەستا بوون بەچواردەورمدا، ووتی ئەوانە خزمەتکاری تۆن و لەگەڵتا دەبن! بەڵام بە مەرجێك ئەو پەرتوکانە بخوێنەرەوە خۆشم دەبمە مامۆستات.

پەرتوکەکانی نیشان دام هەمان پەرتوکی حەزقیل بوو، هەمان خەت و خطوط و نوسینو ژمارەکان بوو.

ماکوان: جەنابی سەسیل.. ئەم پەرتوکە باسی چی دەکات؟

سەسیل: ئەوە ناوی پیاوچاکانە و زۆرێك لە تەفسیری ئیسلامی باطنیانەیە،

کە هەموو کەس نایزانێت تەنها پیاو چاکان نەبێت، ئەوە زانستی باطنییە؟
ماکوان: ئەی بۆ قورئان نەخوێنم؟ ناوی پێغەمبەران و پیاوچاکانی تێدایە، ئەوە باشتر نیە لەم پەرتوکانە؟

سەسیل: بەدڵنیاییەوە قورئان باشترین پەرتوکە، بەڵام ئەمە تەفسیر و زیاتر راڤەی قورئانە دەیکات، بەڵام بە باطنی تەنها پیاوچاکان دەیزانن.

ماکوان: نوسەرەکانی کێییە ئەم دوو پەرتوکە؟

سەسیل: پیاو چاکان؟

ماکوان: ناوی ئەو پیاو چاکانە بڵێ بێزەحمەت؟

سەسیل: من دەبێت بڕۆم و تۆش نزیکی دووکانی دەلاکەکەیت و قسە دەکەینەوە ماکوان کوڕی ئامینە!

ماکوان: ئەی پەرتوکەکەم نایدەیتێ جەنابی سەسیل؟

سەسیل: بۆ جارێکی تر ماکوان بڕۆ قژت چاك بکە یەکتر دەبینینەوە، ئەنگوستیلەیەك و تەزبیحێکیشت بۆ دێنم لەگەڵیدا بەدیاری، بەڵام دایمە دەبیت بوغورد دابگرسێنی بۆی.

بێ ئەوەی خوا حافیزی بکات دیار نەما، ئەم کابرایەش بووە مەراقی گیانم، هەرچی قسەکانیم تەماشا دەکرد و لێك ئەدایەوە، لە برای باوکی حەزقیل دەچوو. بەدەموچاو جوان بوو، بەڵام ئەمیش بەساختەچی ئەهاتە بەرچاوم! ئەو دڵخۆشیەم نەما کە خۆم لە پیاو چاکان بم، لە دڵی خۆمدا ووتم ئەم هەموو پۆخڵەواتە دەێتە لای من. تۆ بڵێی منیش لەم پۆخڵەواتانە بم؟ خوایە گیان پەنا دەگرم بەتۆ فریام کەوە بێکەسم، تەنها لە تۆ داوادەکەم، لە گەلی یەکتاپەرست بم و دوور نەکەومەوە، لە ئەهلی توحید بم یارب العالمین، پەنا دەگرم بە تۆ لەشیرك و شەیتان. دوای سەر چاکردنەکەم چووم بەرەوە مزگەوت بۆ نوێژی عەسر، لە جەماعەت عەلیم بینی گەڕابوەوە لەیەمەن، وام زانی هەموو دنیا هی منە.

ماکوان: عەلی بۆ خاتری خوا ئێستا کاتی سەفەرە، وەرە چیم دیوە بۆت باس بکەم، ئەوەی بنیبووم بۆم گێڕایەوە، باسی ئەم سەسیلەشم بۆ گێڕایەوە.
عەلی: یەکەسەر بە پێکەنیینەوە ووتی: ئەوە شەیتانە، ئەوە شەیتانی گەورەیە،

ئاگات لە خۆت بێت، نە پیاو چاکەو نە تەڕەماش هەڵەبەت ئەو ووتی نە (بطیخ)ە.

هەر کەسێك ناوی دایکی هێنا لە جیاتی ناوی باوکی ئەوە ساحیرو شەیاتینە و جنۆکەیە کاهین و مشعوذە، چونکە ساحیرەکان و جنۆکەکان و هەموو ناوی دایك بەکاردەهێنن لە جیاتی باوك. هەمیشە لە ناوی دایك دەپرسن نەك باوك، بەناوی دایکەوە خەڵکیش بانگ دەکەن.

عەلی: ئەبوو ئاناء قسەم لەگەڵ جنۆکەکانی هاوڕێم کرد لە یەمەن باسی تۆم بۆ کردن سەلامیان لێدەکردی، بەم نزیکانەش دێن بۆ لامان! وەرە.. با بڕۆینە دەرەوەی مزگەوت زۆر شتت بۆ باس دەکەم.

لەوێ لە ساحیرێکم وەرگرتوە بەناوی (داود محمد فەرحات) ئێستا تۆبەی کردووە، باسی تۆشم بۆ کرد ژمارەکەم هێناو قسەی لەگەڵ دەکەین، بەڵام کێشەی داود ئەوەیە لە دێیەك دەژی نە شەبەکەی تەلەفونی تێدایە، نە ئەنتەرنیتیش، دەبێت خەڵك بنێرم بۆلای تا کاتی لەگەڵ دابنێین بۆ قسە کردن.

بۆچی جنۆکە دەچێتە ناو لاشەمان

لە دوایی ئەوەی لەگەڵ عەلی یەمەنی هاتینە دەرەوە لەمزگەوت، بەرەو ماڵی ئەوان چووم لەڕێگادا ئەوەم بۆ باس کرد ئیتر توانای ئەوەم نەماوە ماندوو بووم لەو ڕەوشە، چونکە لە نێوانی نا ئارامی دەروونی وترس و بیمدا دەژیم و لەسەرو هەموویانەوە لەگەڵ مەخلوقێکدا مامەڵە دەکەم کە جێگای باوەڕی هەموو کەس نییە، لەوانەیە بڵێن ماکوان شێت بووە، جا بۆیە ئەبوحەسەن هەوڵ ئەدەم ئەوەی وەریدەگرم لە قورئان و سوونەتدایە، ئیتر بڕوا بەهیچ نەکەم جا ئەوی بۆت دەکرێت هاوکاریم بکە لەو پێوەرە دەرنەچێت. ئینجا ئەمەوێت بزانم بۆچی ئەم جنۆکانە لە منیان پێچاوە، لە ناو ئەم جیهانەدا روویانکردۆتە من، پەیوەندیان چییە بە منەوە؟

عەلی: ئەبو ئاناء مەرج نیە پەیوەندی بە جنۆکەو دنیاو جیهانی ئەوانەوە بێت، لەوانەیە مرۆڤەکان بیانەوێت ئازاری تۆ بدەن و شێتت بکەن، یاخود جنۆکە خەنە ناو لاشەتەوە، یان بیانەوێت بتکەن بەساحیر!

ماکوان: جا من خراپەم بۆ کێ بووە، بۆ ئەیانەوێت ئازارم بدەن، هەست ناکەم دوژمنێکی وا گەورەم هەبێت، ئینجا من بۆ خۆم دەزانم بوون بە ساحیر کافر بوونە، یەکێکە لە تاوانە گەورەکان، ئەی چۆن من دەبم بەساحیرو خۆم کافرو بێدین دەکەم.

عەلی: نازانین جارێ کێ ناڵێت ئافرەتێك حەزی لێیت نیە و بیەوێت سیحرو جادووت لێبکات و نێوانی تۆ خێزانت تێکبدات، چونکە ساحیرەکان هەمیشە نێوانی خەڵکی تێك ئەدەن، خۆ ناتوانن نێوانی خەڵکی باش بکەن، لەبەر ئەوەی ئەوانە جیهانی شەڕو خراپەکارین. خوای پەروەردگار لە قورئاندا ئەوەمان بۆ باس دەکات کە کاری یەکەمی ساحیرەکان جیاکردنەوە ژن و مێردە لەیەکتری وەك دەڵێن: ڕەشکردنە لەبەرچاوی یەکتری، ئایەتەکە دەفەرموێت: وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ

﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُم بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ البقرة ١٠٢

واتە: هەندێ لەو (جولەكانە) شوێنی ئەوە كەوتن، كە شەیتانەكان دەیانخوێندەوە دەربارەی دەسەڵات و حكومەتی سولەیمان، (ئاشكرایە) كە هرگیز سولەیمان كافر نەبووە، بەڵكو شەیتانەكان كافر بوون و خەلكیان فێری سیحرو جادوو دەكرد، هەروەها مەردومیان فێری ئەوە كرد كە بۆ هاروت و ماروت (كە دوو فریشتە بوون) لە بابل (دابەزێنرابوون بۆ تێگەیاندنی خەڵكی لە سیحرو جادوو)، ئەوانیش كەسیان فێری هیچ شتێك نەدەكرد تا پێیان نەوتایە: ئەم كارەی ئێمە بۆ تاقی كردنەوەیەو خۆت كافر مەكە. (كەچی هەندێك هەر كۆڵیان نەداو) لەو فریشتانەوە شتی وا فێر دەبوون كە ژن و مێردی پێ لەیەك جودا بكەن، (هەرچەندە) ئەو جادوگەرانە ناتوانن هیچ زەرەرێك بە كەس بگەیەنن، مەگەر ویستی خوای لەسەر بێ، ئەو خەڵكە سەرگەردانە هەمیشە فێری شتێك دەبن كە زیانیان لە دەداو سودی نییە بۆیان، بێگومان دەشزانن ئەوەی كاڵای وا بكڕێ و شتی وا فێرببێ لەو دونیا هیچ بەهرەیەكی دەست ناكەوێت، (بەڕاستی) ئەو شتەی ئەوان خۆیان پێ فرۆشتووەو كەوتونەتە داویەوە شتێكی زۆر ناپەسەندە ئەگەر بزانن و تێبگەن.

یان كەسێك بیدینەو رقی لێتەو دەیەوێت ئازارت بدات، یاخود كاریگەریت هەیە لەسەر خەڵكی، ئەیانەوێت ئەو كاریگەریە نەهێڵن، یان دەزگایەكی موخابەراتییە، شتی تریش زۆرە.

ماكوان: ئەبو حەسەن.. هێواش.. هێواش.. تێمگەیەنە، شتەكەم لەسەر قورس مەكە، قسەكانت زۆر گەورە بوون بە جوانی با تێبگەم مەبەستەكەت روون نییە لام.

عەلی: ئەو حاڵەتانەی كە تۆ باسی دەكەیت و بەسەرت هاتووە بۆت شیدەكەمەوە. حەزقیل كە سەرەتا خۆی نیشان داویت، ئەوە دڵنیابە پێشتر كاری لەسەر كردویت بۆ ئەوەی بچێتە ناو لاشەت، كە نەیتوانیوە ناچاربووە خۆی ئاشكرا بكات، هەڵتبخڵەتێنێت و لەڕێگایەكی ترەوە بچێتە ناو لاشەت، كاتێك كە ئەوەشی بۆ نەكراوە شەیتان خۆی هاتووە بۆ لات.

ماکوان: بۆچی ناتوانێت بچیتە ناو لاشەمەوە، ئەوەندە قورسە چوونە ناو لاشەی منەوە، ئەی ئەو شتانەی تر کە دیومە چی بوون لە ئافرەت و ئاسك و سەگ و.. هتد؟

عەلی: بەدڵنیاییەوە قورسە، تۆ لە دوای نوێژ زیکرەکان و وویردەکان دەخوێنیت، ئەوە قەڵایەکی گەورەیە.

رۆژی پێنج جار ئایەتەلکورسی دەخوێنیت بەلایەنی کەمەوە، بێجگە ئەوەش سەرباری هەمووی کەسێکی ئیماندارو خواناسیت، نوێژەکانت دەکەیت و ڕۆژو هەموو فەرزەکان جێبەجێ دەکەیت و حەجت کردووە. خۆت لە حەرام دەپارێزیت، ئەوە هەمووی قەڵاغان و پەرژینە بۆ پاراستنی تۆ لە خراپەکاران و شەیتانەکان، ئیتر شەیتان و جنۆکە تەنها ئەتوانن وەسوەسەت بۆ دروست بکەن، بەڵام ناتوانن بێنە ناو لاشەت. سەبارەت بەوەی کە ئافرەتەکانت دیوە ئەوە هەموو شەیتان بوون، بە ئافرەت و کچ و سەگ و ئاسکەوە، هەمووی هەڵخڵەتاندنی خەڵکی ئیمان لاوازە بۆ سەرسام کردن و چوونەوە بۆ ئەو جێگایانە، ئەمەشت زیاتر بۆ شیکاری دەکەم قسەکەم پێبڕی و ئەم پرسیارەم کرد؟

ماکوان: ئەی ئازاری ماڵ و منداڵەکانم نادەن؟

بە هۆکاری ئەوەی ناتوانن لە من نزیك ببنەوە؟

عەلی: ئەشێت ئازاریان بدەن، بەڵام بەمەرجێك ماڵ و منداڵەکەت دوور لە خوا بن، یان بە گوێرەی پێویست پابەند نەبن بە ئاینەوە و مولتەزیم نەبن، خۆیان بواری ئەوە بکەنەوە بۆ شەیتان و جنۆکەکان، بەڵام ئەگەر خواناس بوون هەروەك هەموو موسڵمانێکی ئاسایی ناتوانن نزیکت ببنەوە، ئەگەر پەیمانت دانێ کاریان لەگەڵ بکەیت و شتت لێوەرگرتن و نزیکیان بوویتەوە کارت پێکردن و کاریان پێکردی، ئەوە ئەگەر خۆشت نەکوژن ماڵ و منداڵت لەناو دەبەن، چونکە خۆت ڕێگات بۆ کردوونەتەوە.

ماکوان: پەنا دەگرم بەخوا لەم جۆرە کارانە، خوای پەروەردگار بمانپارێزێت، ئەی ئەوشتانەی باست کرد لەسەر ئاسك و سەگ و ئافرەتەکان چییەو حەزقیل لەدوورەوە بە منداڵەکەی خۆمەوە خۆی نیشاندام؟

عەلی: شتێکی هەروا ئاسان نییە جیهانی شەڕەو توشمان بووە، دەبێت خۆمان

بپارێزین، چونکە ئەوان دوژمانیەتیەکی کۆنیان هەیە لەگەڵماندا تۆڵەمان لێدەکەنەوە. دنیای ئەوان بۆ ئەوە دروست بوون کە لەگەڵ ئێمە شەڕ بکەن، پاشان ئەوەی کە تۆ بینیوتە زۆرێکی تر لە واقیعی خەڵکی تردا روویداوە، بۆ نمونە هەمان کردار لە منداڵیدا لەگەڵ ساحیری گەورەی یەمەنی (داود محمد فەرحات) روویداوە کە ئێستاش لە ژیاندایەو تۆبەی کردووە، لە مێژووشدا (حەسەنی کوڕی سەباح و ئیبنو عەطاش) دا کە دروستکەری باطنین ١

لە شیعەی فاطمیەکانن، ئەوان گواستیانەوە بۆ واقعی سەرزەوی و لە جنۆکە و شەیتانەکانەوە وەریانگرتووە. باخیان دروست دەکرد ئافرەتیان تێ دەکردو خەڵکیان بەهۆکاری حەشیشە خومار دەکرد بۆیەکەم جار گوڵی خاشخاش شیعەی فاطمی یان ئیسماعلی یان شیعەی حیشاشی پێدەڵێن دۆزیانەوە، لەڕاستیدا جنۆکەکان دۆزییانەوە، ئیمامی غەزالی لە پەرتوکی (فضايح الباطنيه) باسی لێوە کردووە، کە بەکاری بهێنن بۆ خومارکردن و سەرخۆش کردنی خەڵکی بۆ ئەوەی هەرچی کاری پیاوکوشتن و تیرۆرە بیکەن و بە زووی بگەڕێنەوە بۆ ئەو باخە، چونکە حەشیشەیان لێبڕاوە نەیاندەتوانی لەو باخە دوور بکەونەوە کە بچنە هەر جێگایەك بە زووی بەگەڕێنەوە، پڕیان کردبوو لە ئافرەتی جوان. هیچ شیعەیەکی باطنی نەیدەتوانی لەو گروپە جیابێتەوە یان خۆی دەکوشت یان دەگەڕاوە بۆ باخەکەی (حەسەنی کوڕی سەباح و ئیبن و عەطاش)، ئەوان ئەو باخەیان بەکارهێنا، سەرەتا بیرۆکەکەی لە جنۆکە و شەیتانەکانەوە وەرگرتوە. بەڵام باخو باخاتی جنۆکەکان خەیاڵییە، هیچت بۆ ناکرێت لەگەڵ ئافرەتەکان و حەیوانەکاندا، ئینجا زۆر جار مەرج نیە ئافرەتی جوان نیشان بدەن. زۆر جار لە کۆندا کە ئەهلی سەلەف گێڕاویانەتەوە لەوبارەیەوە جنۆکەکان خۆیان کردووە بە ئەسپی زۆر جوانی عەرەبی یاخود حوشتری بەونابانگەکان، یان جۆرە حەیوانێکی جوانی تر وەك ئەو ئاسکانەی تۆ دیوتە، یان بۆ خەڵکی تر خواردن و خواردنەوە نیشان ئەدەن وە هەروەها. ئەوەی کە تۆ و خەڵکی تریش زۆر بینیویانە کردەوەی شەیتانەو بۆ هەڵخڵەتاندنە.

ماکوان: ئەمانەی باستکرد بنەڕەتێکی هەیە لە قورئان و سونەتدا، جاران خۆیان

١- لە بەشی کۆتاییدا ئاماژەی پێدراوە.

کردووە بە ئەسپ ئێستا ناتوانن خۆیان بکەن بەسەیارە وتەیارو شتی تر وەك ئامێری سەرنج راکێش؟

عەلی: لە قورئان و سوننەت دا باسکراوە بەدڵنیاییەوە، بۆ نمونە ئەوەی کە دەڵێیت: ناتوانن خۆیان بکەن بە ئامێرو کەرەستە ئەوە موستەحیلەو ئاستەمە و نابێت و ناتوانن، چونکە هیچ دەقێکی لەسەر نەهاتووە، بەڵام بۆ ئەوەی بچنە سەر شێوەی ئاژەڵ و مرۆڤ بەدڵنیاییەوە دەتوانن یان لە ڕێگای پەیکەرێکەوە و یاخود دارێکەوە یان ڕەسمێکەوە دەنگ دەربکەن ئەمانە لە قورئان و سونەتدا بوونی هەیە.

بەڵگەی یەکەم لە قورئاندا کە شێوەی خۆیان دەخەنە سەر مرۆڤ لە سورەتی ئەنفالدایە و دەبینرێت خوای پەروەردگار دەفەرموێت: وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لاَ غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لاَ تَرَوْنَ إِنِّيَ أَخَافُ اللّهَ وَاللّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ. ٤٨ الأنفال

واتە: کاتێکیش شەیتان (بە وەسوەسەو خەیاڵ) هەموو کردەوە ناپەسەندو ناڕەواکانی بۆ ڕازاندنەوە، وتی: ئەمڕۆ هیچ کەس دەرەقەتی ئێوە نایەت و دڵنیابن منیش پشت و پەنام بۆ ئێوە، جا کاتێك ئەو دوو لەشکرە یەکتریان بینی، دەستبەجێ شەیتان پاشەو پاش گەڕایەوەو وتی: بەڕاستی من بەریم لە ئێوە! چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەیبینم ئێوە نایبینن، (دیارە کە شەیتان بینیوویەتی چۆن فریشتە دەستە دەستە دادەبەزن بۆ یارمەتی ئیمانداران، بۆیە لە ترسا وتی): بێگومان من لە خوا دەترسم، خوایش زۆر سەخت و بە زەبرە لە تۆڵەدا.

پاشان فەرمودە بەناوبانگەکەی ئەبوو هورەیرە کە شەیتان دەگرێت و لە کۆتایدا فێری ئایەتەلکورسی دەکات[٢].

٢- هو معلق عند البخاري وهو موصول بسند صحيح عند النسائي – كما قاله الشيخ العلوان– وهو عنده في الكبرى ٣٥١/٩ ١٠٧٢٩– أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَعْقُوبَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَوْفٌ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: وَكَّلَنِي رَسُولُ اللهِ ﷺ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ، فَأَتَانِي آتٍ يَحْثُو مِنَ الطَّعَامِ، فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ: لأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللهِ ﷺ، قَالَ: إِنِّي مُحْتَاجٌ وَعَلَيَّ عِيَالٌ وَبِي حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ، فَخَلَّيْتُ عَنْهُ، فَلَمَّا أَصْبَحْتُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ ؟ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، شَكَى حَاجَةً شَدِيدَةً وَعِيَالاً، فَرَحِمْتُهُ فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ، فَقَالَ: أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ، وَسَيَعُودُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ سَيَعُودُ لِقَوْلِ رَسُولِ اللهِ ﷺ: إِنَّهُ سَيَعُودُ، فَرَصَدْتُهُ فَجَاءَ يَحْثُو مِنَ الطَّعَامِ فَقُلْتُ: لأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللهِ ﷺ، قَالَ: دَعْنِي فَإِنِّي مُحْتَاجٌ وَعَلَيَّ عِيَالٌ وَلاَ أَعُودُ، فَرَحِمْتُهُ فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ، فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ، مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ ؟ قُلْتُ: يَا رَسُولَ

هەروەها بەڵگە لەسەر ئەوەی خۆیان دەکەن بە ئاژەڵ لە قورئان و سوننەتدا هەیە[٣]

لەپڕ تەلەفونکەی من لێیدا، خێزانم بوو

خێزانم: ماکوان لە کوێی؟ ئەتوانیت زوو بێیتەوە؟ ئاناء تایەکی زۆری لێهاتووە!

ماکوان: ئێستا خێرا دەگەڕێمەوە و دەیبەین بۆ نەخۆشخانە.

عەلی: ماکوان زۆر هەڵەمان کرد ئەو قسەنەمان کرد جنۆکەکان گوێیان لێبووە خوابکات هیچی خراپ ڕوو نەدات، نەدەبوو بەو شێوەیە قسە بکەین دەبوو هەندێك ڕێڕەوی تایبەتیم بگرتایەتە بەر لە زیکر و وویردەکان لە بیرم چووە، نەمزانی چیمان ووتوە، دڵنیابە ئاگایان لێمان بووە.

کە عەلی وای ووت ئیتر من شێت بووم بەپەلە گەڕامەوە بۆ ماڵەوە عەلیش لەگەڵمدا هات.

اللهِ، شَكَا حَاجَةً وَعِيَالاً، فَرَحِمْتُهُ فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ، فَقَالَ: أَمَا إِنَّهُ كَذَبَكَ، وَسَيَعُودُ فَرَصَدْتُهُ الثَّالِثَةَ فَجَاءَ يَحْثُو مِنَ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ: لأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللهِ ﷺ هَذَا آخِرُ ثَلاثِ مَرَّاتٍ تَزْعُمُ أَنَّكَ لاَ تَعُودُ ثُمَّ تَعُودُ، قَالَ: دَعْنِي أُعَلِّمْكَ كَلِمَاتٍ يَنْفَعُكَ اللهُ بِهَا، قُلْتُ: مَا هِيَ ؟ قَالَ: إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ ﴿اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ حَتَّى تَخْتِمَ الآيَةَ، فَإِنَّهُ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللهِ حَافِظٌ، وَلاَ يَقْرَبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ، فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللهِ: مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ ؟ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، زَعَمَ أَنَّهُ يُعَلِّمُنِي كَلِمَاتٍ يَنْفَعُنِي اللهُ بِهَا فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ، قَالَ: مَا هِيَ ؟ قَالَ لِي: إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ مِنْ أَوَّلِهَا حَتَّى تَخْتِمَهَا﴿ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾وَقَالَ: لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللهِ حَافِظٌ وَلاَ يَقْرَبُكَ الشَّيْطَانُ حَتَّى تُصْبِحَ، وَكَانُوا أَحْرَصَ شَيْءٍ عَلَى الْخَيْرِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: أَمَا إِنَّهُ كَذُوبٌ وَقَدْ صَدَقَكَ، تَعْلَمُ مَنْ تُخَاطِبُ مُنْذُ ثَلاثٍ، يَا أَبَا هُرَيْرَةَ؟ فَقُلْتُ: لاَ، قَالَ: ذَلِكَ الشَّيْطَانُ.

٣- روى مسلم في صحيحه ،»عن أبي السائب مولى هشام بن زهرة أنه دخل على أبي سعيد الخدري في بيته، قال: فوجدته يصلي، فجلست أنتظره حتى يقضي صلاته، فسمعت تحريكا في عراجين في ناحية البيت، فالتفت فإذا حية، فوثبت لأقتلها، فأشار إلي أن اجلس، فجلست، فلما انصرف أشار إلى بيت في الدار فقال: أترى هذا البيت، فقلت: نعم، قال: كان فيه فتى منا حديث عهد بعرس، قال: فخرجنا مع رسول الله ﷺ إلى الخندق، فكان ذلك الفتى يستأذن رسول الله ﷺ بأنصاف النهار فيرجع إلى أهله، فاستأذنه يوما، فقال له رسول الله ﷺ: خذ عليك سلاحك، فإني أخشى عليك قريظة، فأخذ الرجل سلاحه ثم رجع، فإذا امرأته بين البابين قائمة، فأهوى إليها الرمح ليطعنها به، وأصابته غيرة، فقالت له: اكفف عليك رمحك وادخل البيت حتى تنظر ما الذي أخرجني، فدخل، فإذا بحية عظيمة منطوية على الفراش، فأهوى إليها بالرمح فانتظمها به، ثم خرج فركزه في الدار، فاضطربت عليه، فما يدرى أيهما كان أسرع موتا، الحية أم الفتى، قال: فجئنا إلى رسول الله ﷺ فذكرنا ذلك له، وقلنا: ادع الله يحييه لنا، فقال: استغفروا لصاحبكم، ثم قال: إن بالمدينة جنا قد أسلموا، فإذا رأيتم منهم شيئا فآذنوه ثلاثة أيام، فإن بدا لكم بعد ذلك فاقتلوه، فإنما هو شيطان»(صحيح مسلم:كتاب السلام ؛ باب قتل الحيات وغيرها)

شێخ شاهێن و جانتایەك پارە و شەیتان

بە پەلە گەڕامەوە ماڵەوە چوومە لای ئاناء كچم تاكەی ٣٩ بوو، منداڵ كاتێك پلەی گەرمی لەشی بچێتە چل پێویستە ببرێتە لای دوكتۆر، ماچم كرد.

خێزانم: ساردەمەنی زۆر خواردوە قورگی هاتۆتەوە یەك! هۆكارەكەی ئەوەیە زۆریشم پێووتوە، بەقسەی نەكردم تا ئاوا نەخۆش كەوت.

ڕووم كردە عەلی: ئێمە كەدەچینە لای دكتۆر دوای چەند ساتێك یەكسەر بڕوای پێدەكەین وادەزانین ئەو سەرتۆپە.

دوای ماوەیەك بڕوا بەوەش دەكەین كە ساختەچیەو كڵاو دەكاتە سەرمان دوای ئەوە بڕوا بە هاوڕێكانمان دەكەین، وادەزانین كەسمان نیە بێجگە ئەوان ئینجا بڕوا بەدراوسێكانمان دەكەین وادەزانین هاوكارمانن لە هەموو شتێكدا لە كۆتایدا بڕوا بە دارو بەرد و گژو گیا دەكەین.

كەچی ئەوەندە سەرسەختین بڕوا بە خوای موتەعال ناكەین، تەوەكول بەوناكەین یارەبی خوایە پەشیمانم. تەوەكولم هەر بە زاتی تۆیە لێم خۆشبە تۆم هەبێت هەموو كەون هیچە. لە تۆ دووربم مێرولەیەك دەمخات.. یا مەعبودم تەنهاو تەنها بڕوام بەزاتی تۆیە. هەندێك روقیە شەرعیم بەسەردا خوێندو عەلیش بەسەریدا خوێند و تەلەفونم كرد بۆ كارەكەم و ئاگادارم كردنەوە لەوەی كە ناتوانم بچم بەهۆكاری كچكەم تای لێهاتووە. ئەو ڕۆژە مۆڵەتەم وەرگرت و ترسام لەوەی نەكو تاكەی زیاد بكات، بەڵام سوپاس بۆ خوا نیو كاتژمێری نەبەرد دوای روقیە شەرعیەكەی من و عەلی چاك بوویەوە شیفای بۆ هات لە لایەن پەروەردگاری شافییەوە و پاشانیش دایكی شەربەتی تای پێدا، سوپاس بۆ خوا ئاناء باش بوو. لەگەڵ عەلی یەمەنیدا نانمان خواردن بەیەكەوە، پاشان ئەویش رۆشتەوە، لەماڵی خۆمان باسی هیچمان نەكرد لەبەر ماڵو منداڵ. رۆژەكانی ژیانم ئاسایی بوویەوە، تا ئێوارەیەكی ڕۆژی شەممە بوو لەماڵ دانیشتبووم، كەسێك پەیوەندی پێوەكردم بەژمارەیەكی دیار و ناخۆ بەناوی شێخ

شاهین، دوای سڵاو کردن داوای ئەوەی کرد کە دەیەوێت بمبینێت.

ماکوان: سەبارەت بەچییە بینینەکەمان؟

شێخ شاهین: کێشەیەکم هەیە لەگەڵ برادەرێکدا هاتووین بۆمان چارەسەر بکەیت.

ماکوان: تەشریف بێنن بۆماڵەوە لە خزمەتاندا دەبم؟

شێخ شاهین: مەمنون دەبین ئەگەر بێیت بۆ قاوەخانەیەك لە بازاڕ لەوێ دانیشتووین.

ماکوان: بەڵی باشە بە خۆشحاڵییەوە لە خزمەتاندام، دوای ئەوەی گەیشتمە قاوەخانەکە نەمدەزانی شێخ شاهین کێیە، بە دەستیەکەی خۆم تەلەفونم بۆ کرد و ووتم لە کوێدای جەنابت با بێمە خزمەتتان، هات بەدەمەوە چیم بینی خوایە! پیاوێکی زل لە دەبابە دەچوو، ڕەش ریش و سمێلی پاك تاشی بوو، موستیلەیەکی زلی نقێم مارۆنی لەدەستا بوو. بەرەو ڕووم هات لە دەیناسوڕ و مانوت و شتی وا دەچوو. ئەوەندە زل بوو خەریك بوو ڕاکەم. بەپەلە وەك ئیحترام هات بۆ لام.

شێخ شاهین: سڵاو کاکە ماکوان چاك عەزێتمان دایت بەڕاستی زۆر مەمنونی بەڕێزتانم، فەرموو بابرۆینە سەر ئەو مێزە دابنیشین لە تەنیشت مێزەکەوە دوو جانتا دانرابوون.

ماکوان: زۆر سوپاس کاك شێخی بەڕێز، عەفوو بەڕێزتانم نەدیوە لەم شارە، لە کوێ دەژین؟

شێخ شاهین: کاکە ماکوان لە بەریتانیاوە هاتووم! لەشاری لەندەن دەژیم و یەك دوو جار لە کۆڕو سمینارەکانتا بووم لە بەریتانیا، جارێك هاتین بۆ لیدز و جارێکیش لە لەندەن.

ماکوان: خۆشحاڵ بووم، سەیرە جەنابتم لەناو خەڵکەدا نەدیوە، (لەڕاستیدا ناوی کۆڕەکان هەردووکی راست بوو، بەڵام ئەو کەسایەتیەم نەدیبوو لە کۆڕەکەمدا ئەوەندە زلو زەبەلاح بوو، ئەو دەمو چاو وهەیکەلە وون نەدەبوو هەرگیز لە بیر نەدەچووەوە) بەهەر حاڵ خۆش حاڵ بووم دەی قوربان با بچینەوە بۆ ماڵەوە ئیسراحەت بکەین، بۆ لێرەی بەتەنهاو ئەو کێشیە لەگەڵ خەڵکی تردا کێییە؟ با ئەویش بێت دەچینەوە ماڵەوە؟

شێخ شاهین: كاكە ماكوان زۆر سوپاسی لوتفت دەكەم، كیشەكەم لەگەڵ تۆدایە.

ماكوان: من، بۆ قوربان! خۆ خوانەخواستە پارەیەك یان حەقێكت ئەگەر لامە بدەمەوە؟ خەیاڵم بۆ لای پاڵتاكدا چوو، ووتم بڵێ لە پاڵتاكدا ژووری هەبوو بێت و دڵم عاجز كردووە بە قسە، ئێستا هاتوە تۆڵە بكاتەوە، پێش ئەوەی قسە بكات دەستم دایە پەرداخە ئاوەكە بە هێواشی بردم بۆ دەمم، ووتم: نەوەكو پەلامارم بدات لە ژێر دەستی دەرناچم، با هیچ نەبێت ئەوپەرداخە لەسەریدا بشكێنم.

شێخ شاهین: كاكە ماكوان! جەنابت پیاوێكی خۆشەویستی و ئاقڵی و لە ناو خەڵكدا زۆر ناسراویت، ئێمە گروپی (چاوی ئازادین) چەند جار هەوڵمان داوە جەنابت ببیتە ئەندام لە لامان، بەڵام دەرەفەت نەڕەخساوە، یاخود نەت وویستوە بێیتە لامان لە كاتێكدا هەمووی پیاوی چاك و خواناسە لەلامان و خەڵكی خۆت ئاساییە!

ماكوان: (سبحان الله- یەكسەر هەستم كرد، لە جەمەعەتی حەزقیل و سەسیلە)، بەڵام هیچ خۆم تێكنەداو پێمووت: لەناو ئەو پیاوچاكانەدا كەسێكی تێدانیە من بیناسم؟ ئینجا پەیڕەو پرۆگرامی ئەم گروپە چییە، كوردیە بۆمافی ڕەوای میللەتەكەمە، یاخود بۆ چالاكی ئیسلامیە، بۆ چییە كاكە شێخی بەڕێز؟

شێخ شاهین: كاكە ماكوان! ئەم گروپە گروپێكی كۆمەڵایەتیە لە هەر جێگایەك نوینەرێكمان دەوێت، دەبێت ئەو كەسانەی دەبنە نوێنەر، پیاوی خۆت ئاسایی بن و شارەزابن و كۆمەڵایەتی بن. لە ناو خەڵكیدا دیار بن. بۆ چارەسەری كێشەی خێزانیە و یاخود تەعزیە و خۆشی و شادیە یان حەفلەیەكە بەدەم خەڵكەوە بین بە گشتی، ئەمە كاری ئەم گروپەی ئێمەیە.

ماكوان: وەڵڵا یاشێخ ئەمە شتێكی باشە. من لەم شارەی خۆمان زۆر كۆمەڵایەتی نیم، چونكە زۆربەی كوردەكان خەڵكی كوردستانی رۆژهەڵاتن زۆربەیان بێدینن و خوا هەر ناناسن، من پەیوەندیم لەگەڵیاندا نیە، لە بازاڕیشدا لەدوورەوە هەموو دەڵێن ئەوەیە مەلا ماكوان. منیش ئەوانەی ئەهلی مزگەوت نەبن كەمتر تێكەڵیان دەكەم! بڕوا ناكەم من بەكەڵكی ئەو نوێنەرایەتیە بێم، ئینجا من بۆ خۆم پیاوێكی توڕەم، كە توڕە بووم دۆو دۆشاو تێكەڵ دەكەم. بڕوا ناكەم بەكەڵكی ئەو كارە بێم، لەسەروی هەموویەوە من ئیش دەكەم وەك میسری، كاتژمێر ٧ بەیانی دەڕۆم ٩شەو

دێمەوە.

شێخ شاهین: نا بە پێچەوانەوە کاکە ماکوان! تۆ دەبیتە شێخ، چونکە کوڕە شێخی وخەڵکی دێنە لات و دەستت ماچ دەکەن، تۆ ئەمر دەکەیت و ئەوان جێبەجێی دەکەن، کێ حەدی هەیە سەیری ناوچاوانت بکات، تۆ کوڕی پیاویت و لە پیاوچاکانی. کێ دەتوانێت ئازاری تۆ بدات، تۆ شێخی هەموومانیت، من لەم شارەی تۆدا دەیان کورد دەناسم کە تۆیان خۆش دەوێت.

ماکوان: کاکە وەڵڵاهی تۆ هەڵە تێگەیشتوویت لە بنەماڵەی باو وباپیرانمدا لە هەردوو سەرەوە یەك شێخی تێدانیە، باوکم کۆنە شیوعی بووە و لەپۆلی شەشی سەرەتاییەوە ئەندامی چالاکی حیزبی شوعی بووە تا لەکۆتایی تەمەنیدا خواهیدایەتی دا لەڕێگای مامۆستا شارەزوری سەید ئەحمەد پێنجوینیەوە، دایکیشم کۆمەڵە بووە یەکەم بەیاننامەی کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستان دایکم لە شاری پێنجوین هەڵیواسیوە، ئیتر شێخی چی و تەڕەماشی چی؟ من تا ماوەیەك لەومەبەر سەرسەریترین کەس بووم خوای گەورە هیدایەتی دام و ئێستا تۆزێك ئارام بوومەتەوە، ئیتر نە پیاو چاکین نە هیچ وە منیش باش خۆمان دەناسم تۆ نامان ناسیت، ئینجا من لە ژیانمدا نەمهێشتوە کەس دەستم ماچ بکات و دەستی هیچ کەسێکم ماچ نەکردووە، بێجگە باپیرم و یەك دووکەسی تر کە مامۆستام بوون، چونکە قابیلیان بووە ئەوانیش زانستیان فێر کردووم. بەنیسبەت ئەوەشەوە کە دەڵێیت کێ حەدی هەیە، وەڵڵا کاکە حەددیان هەیە کە تورە بوون ئیتر لەوانەیە ١٠٠ شەقم تێهەڵدەن چییە ئاساییە. هەر لەبەر ئەوەی پێچەوانەی قسەکانی ئەو قسە بکەم.

شێخ شاهین: دەستی دایە یەك جانتایان و بەدەم قسەکردنەوە ووتی: ئەوە تەوازعی خۆتە. جانتای کردەوە پڕ بوو لە پارەی تێکەڵ لە پاوەند، لە دۆلار، لە ئێورۆ وکرۆن! جا کاکە ماکوان گروپەکەشمان ئەوەیان بەدیاری بۆ ناردوویت، بۆ ئەوەی واز لە کار بێنیت و خەریکی کاری گروپەکەی ئێمە بیت.

ماکوان: کە پارەکانی نیشان دام، دڵی بردم هۆشم ڕۆشت بۆ پارەکان زۆر زۆر بوو ناحەقم مەگرن. ئێ باشە ئیشەکە چییە؟

شێخ شاهین: شێخی گەورەمان پیاوی خواناس و خاوەن کەرامەت سەسیل فێرت

دەکات.

ماکوان: ئەها، ئەم پارەیە کڕینی دینەکەی منە بە ژینەکەی ئێوە، ئەو سەسیلەی تۆ باسی دەکەیت شەیتانە.

شێخ شاهین: چۆن وادەڵێیت، ئەوە پیاوچاکی خوایە لە رۆحانیە پاکەکانە کەرامەتی هەیە خوای گەورە ناردویەتی تا پیاوچاکان کۆبکاتەوە.

ماکوان: پێم عەیب بوو لەو جێگایە ئەگینا ئەو قسەیەی پێویستی بە شینە جرطێکی قایم بوو، بەس بۆ کەسایەتیم نەدەگونجا، بەڵام لەڕاستیدا پڕبەدڵ و دەمم حەزم دەکرد د یەك جرطی بۆ لێبدەم کەووتی پیاو چاکان کۆ دەکاتەوە، بەڵام نەمکرد بەداخەوە زۆر رقم لەو پیاوە بوو هەر کەبینیم وامزانی ئەوکەسە باوکمی کوشتوە، ئەوەندە پیس بوو بۆنی عەرەقی لێدەهات، ئینجا شێخەکەم لێکردەوە، کاکە شاهینی بەڕێز من ناتوانم ئەوکارانە ئەنجام بدەم برۆ بە گروپەکەت بڵێ ماکوان لەبیر کەن.

شاهین: ماکوان بەخوا دەتکوژن؟

ماکوان: ئەگەر توانیان دەستیان خۆش بێت.

شاهین: من تا دوو بەیانیش لێرەم هەر بە خزمەتت دەگەینەوە.

ماکوان: بڕوا ناکەم کاك شاهین، چونکە من ئیش وکارم هەیە دەچمە سەر کاری خۆم دەی جارێ بە ئیجازەو خۆشحاڵ بووم.

لە قاوەخانەکە هاتمە دەرێ لە نزیك ئەو بازاڕدا خۆم قایم کرد و چوومە ناو سەیارەی هاوڕێیەکم، بە هاوڕێکەم ووت برۆ وێنەی زلترین و ناشرینترین پیاوم بۆ بگرە لەو قاوەخانەدایە. ناردم کەمێکی پێچوو هاتەوە تەماشا دەکەم ڕەنگی زەرد بوو.

ماکوان: ئەوە چییە بۆ مردوویت؟

هاوڕێکەم: کاکە پێی زانیم خەریکبوو بمکوژێت.

ماکوان: باشە سەرکەوە با بڕۆین بەدەنگی بەرز ئایتەل کورسیم خوێند.

هاوڕێکەم: چیدەکەی ماکوان خۆت ئەتەقێنیتەوە؟

ماکوان: نا جنۆکە بە شوێنمانەوەیە با خۆمانیان لێ بزر بکەین و شوێن ئەو پیاوە زلە بکەوین.

هاوڕێکەم: ئەوشتە زلە کێیە؟

ماکوان: ئەوە مودیری موخابەراتی کۆنی عێراقە کیمیایی کردووە بەسەر هەڵەبجەدا وەك عەلی حەسەن مەجید وایە تاوانبارە، پارتی ناردوومی بۆ ئەوەی تەعقیباتی بکەین.

هاوڕێکەم پارتی بوو، کەوام ووت ئیتر جوڵا لەبەر خاتری پارتی.

هاوڕێکەم: سەگ بابی وا چی لێبکەین بیکوژین بۆ ڕیگای بارزانی.

ماکوان: نا دەیکوژین لە ڕای خوا گۆشتەکەی تەوزیع دەکەین.

هاوڕێکەم: ڕادەبوێری ماکوان؟وەڵامم نەدایەوە دوای شێخ شاهین کەوتین، خۆیکرد بە هوتێلێکدا زانیم لە کوێ دابەزیوە.

بە هاوڕێکەمم ووت ئیتر تۆ بڕۆ، گەڕامەوە بۆ ماڵەوە لەدوورەوە بینیم لە ژێر پردەکەی نزیك ماڵی خۆمان سەسیل دانیشتبوو.

چووەمە لایوو دەستمان بە قسەکردن کرد.

چۆنیەتی ڕێنمایی کردنم بۆ ئەوەی ببمە شێخ و خاوەن کەرامات

ووردە ووردە هاتـــم رووەو لای پەردەکـــەی ماڵـــی خۆمان بێـــزار بوو بووم لەو ڕەوشـــە. سەســـیل م بینی دانیشـــتبوو لە ژێر پردەکەو چاوەڕێی منی دەکرد بگەمە لای، کە گەیشـــتمە لای و نە ســـڵاوم لێکرد و نە هیچ هەر وەك ئەوەی نەم دیبێت. تاگەیشتمە لای زەدەخەنەی لەسەر لێو بوو، کە جێمهێشت هیچ قسەی نەکرد.

پردەکەم جێهیشت و هیچم لەگەڵدا نەووت، لە پێشمەوە پەیدا بوو.

سەسیل: شێخ ماکوان باشی، بۆ قسەمان لەگەڵ ناکەیت؟

ماکوان: ئەی پیاو چاك، نازانم پیاوی یان ژنی؟ یاخود جنۆکەی شەیتانی؟

هەرچیت بۆ سەلام ناکەیت، بڵێت السلام علیکم یان لاڵ دەبێت.

سەســـیل: شـــێخ ماکوان ئەوە سەلامی سەرزەوی ئێوەیە ســـەلامی ئاسمانی ئێمە شێوەیەکی ترە، بۆیە نەمکرد.

ماکـــوان: ڕاســـت ناکەیـــت ئـــەوە ســـەلامی ئیســـلام و خـــوای موتەعالـــە و ســـەلامی ئەهلـــی بەهەشـــتە، تـــۆ درۆ دەکەیـــت شـــەیتانی. عەلی یەمەنی فێری کردم ئەگەر بڵێم: بسم الله الذي لا إله إلا هو، جنۆکەو شەیتان کوێـــر دەبن نـــات بینن، هەرچەندە ئەم دوعایە بۆ کاتـــی لەبەرکردنی جلوبەرگە، بۆ ئەوەی هیچ شـــەیتانو جنۆکەیەك نەت بیننو لە ئاستدا کوێر بن. فەرمودەکەش راستە، تاقیم کردەوە بەدەنگی بەرز ووتم: بسم الله الذي لا إله إلا هو، هەر ئەوەندە لە دەمم دەرچوو لە بەرچاوم نەما و سوپاسی خوام کردو دیسانەوە ئایتەل کورسی و معوذتین و ســـورە ئیخلاصم خوێند بە ئیســـراحەت چوومـــەوە بۆ ماڵەوە، بەڵام جارێ شەیتانێکی مرۆڤ ماوە.

هەروەها عەلی یەمەنی لە پەرتوکەکەی وحید عبدالسلام بالي ئەوەی نیشاندام کە هەر دەرگاو پەنجەرەیەك ناوی خوات لێهێنا هیچ شەیتان و جنۆکەیەك ناتوانێت بیکاتەوە، ئەوەندە بڵێیت بسم الله. هاتمەوە دەرگام کردووە ووتم: بسم الله دامخسست بەهەمان شێوە پەنجەرەکانیش کە هیچ شەیتان و جنۆکەیەك ناتوانێت بیکاتەوە.

بۆ ئێوارەی یەك شەممە شاهین پەیوەندی پێوە کردم بەتەلەفۆن: کاك ماکوان ئەتوانین یەکتر ببینین؟

منیش تەلەفونەکەم داخستەوە: خێرا پەیوەندیم کرد بەعەلی یەمەنیەوە: دێیت لەگەڵمدا بڕۆین بۆ لای کەسێك لەتەرەفی ئەوانەوە هاتووە؟

عەلی: کاتم نییە و سەرقاڵم بە کارێکی تایبەتەوە لە ماڵ نیم و لە شارەکەی خۆشمان نیم.

ماکوان: هیچ هیوایەکم نەما دیسانەوە شاهین تەلەفونی کردەوە؟

شاهین: کاك ماکوان تەلەفونەکە داخراوە! ئەتوانی بۆ نیو کاتژمێر یەکتر ببینین، چونکە من بەیانی دەچمەوە بۆ لەندەن؟

ماکوان: کاك شێخ شاهین بڕوابکە زۆر سەرقاڵم ناتوانم ببورە، مەشغوڵی ماڵو منداڵم.

شاهین: ماکوان تەنها نیو کاتژمێر دەتوانم بت بینم تەنها نیو کاتژمێر؟

ماکوان: شاهین! بۆ ماکوان لە تۆ بووە وا بانگم دەکەیت ئەمە ئەدەب و ڕێزەکەتە؟ ئەوە تۆ خەڵکی کوێت؟

شاهین: ببورە کاك ماکوان گیان تەنها وەك خۆشەویستی بە ماکوان بانگم کردی، من خەڵکی کەرکوکم تورکومانم و لە شیعەکانی گەرەکی تسعینم!

ماکوان: بەهەر حاڵ بزانم دەرفەتێك نادۆزمەوە تەلەفونت بۆ دەکەمەوە.

شاهین: بەس کاك ماکوان توخوا با رەسم گرتن و قسە تۆمارکردنی تێدا نەبێت، ئەوەی نێوانی من و تۆ کاری مەحرەمانەیە.

ماکوان: ئەگەر سیقەت نییە با من نەیەم خۆ من داوام لێنەکردوویت تۆ هاتوویت بۆلام، زۆر مەمنون نەبیت نایەم.

لەڕاستیدا من بیانووم دەگرتوو بەدوای هەنجەتێکدا دەگەڕام کە نەچم بۆلای.

شاهین: لەخزمەتاندام کاك ماکوان گیان، تۆ برای گەورەمانی و چاومانی.

ماکوان: باشە کاك شاهین ئاگادارت دەکەمەوە پاش کەمێکی تر.

دەمویست من جێگایەك هەڵبژێرم، نەك ئەو تەلەفونم کرد بۆ کوڕێکی هاوڕێم: داوام لێکرد هاوکاریم بکات ئەویش ئامادەیی نیشاندا کامێرەیەکم داییە وبردم بۆ جێگایەك لە نزیك وێستگەی شەمەندەفەری شار لەوێ قاوەخانەیەکی لێبوو

ڕۆژانی یەك شــەممە دەکرایەوە، داماناو بە خاوەن ڤاوەخانەکەم ووت ئەو کورســی و مێزە بۆ من میوانێکم هەیە، دەچم دەیهێنم و کەس لەو جێگایە دانەنیشێت، بە هاوڕێکەشمم ووت تۆ تەنها گوێدەگریت و بە تەلەفونەکەت وێنەمان دەگریت و بە ڤیدۆش ئەوەندەی توانیت بیگرە.

هاورێکەم: باشە.

من دەرچووم بۆ ناو بازاڕ لە ڕێگا تەلەفونم کرد بۆ شاهین.

ماکوان: کاك شاهین لە کوێیت دێم بە شوێنتا؟

شاهین: کاك ماکوان جەنابت دەزانی لە کوێم لەو فندقەم کە دوێنی بەدوامەوە بوویت لەگەڵ هاوڕیکەت.

ماکــوان: ئەوە باســی چی دەکەی کاکــە لەکوێیت، بۆ تۆچیت بــە دواتەوە بم، لەکوێت بابێم بۆ لات؟

شاهین: وەرە بۆ فندق کلاسیك لە نزیك سەنتەری شارە.

ماکوان: نەمزانی چۆن زانیویەتی، بەڵام دڵنیا بووم لەوەی کە جنۆکەو شت پیان ووتوە! چووم هەڵمگرت و چووین بۆ ئەو جێگایەی دەست نیشانم کردبوو. یەکەسەر چوو تەوقەی کرد لەگەڵ و پێی وت برادەر، کاك ماکوان دەڵێت ئیشــەکەمان تەواو بووە بابڕوات.

هاوڕێکەم و هاوڕێکەشم یەکەسەر تەماشی منی کرد ووتی: باشە برا من دەڕۆم، زۆر ئیحــراج بــووم، زانیــم جنۆکەکان ئاگای لــە ئێمەو بــووە هەواڵیانداوەتە ئەو شاهینە سەخیفە.

بە هاوڕێکەم ووت پەلە مەکە ئێســتا ئەتگەیەنم، ووتی نا پێوویست ناکات خۆم دەڕۆم دوای قسە دەکەینەوە.

بەهــەر حــاڵ هاوڕێکەم ڕۆشــت و منیش هیچ خۆم تێکنەدا، شــاهینیش هیچی نەووت لەوبارەیەوە شــاهین: دەســتی کرد بە قســە، کاك ماکوان حەزناکەیت ئاوا هەموو شتێك بزانیت؟

ماکوان: ووتم نەوەڵلا! ئەوەندە گرنگ نیە بۆم ئەو شتانە، دەزانم ئەوە جنۆکەیە هاوکاریت دەکەن. ئەوان تۆیان موســەخەر کردووە، تۆش دنیاو ڤیامەتت لەدەســت داوە.

شاهین: براکەم منیش وەك تۆ موسڵمانم، بەڵام ئەوانە هاوکاریم دەکەن هەرچیم بوویت بۆم دەکەن منیش هەرچیان بوویت هاوکاریان دەکەم!

ماکــوان: تۆ چیت ئەوێت لەمن، بۆم بــاس بکە بەووردی، بزانم دەتوانم بیکەم. ئەگەر نەمتوانی نابێت گلەیی بکەن.

شــاهین: بەدڵنیاییەوە دەتوانیت، ئەگەر پێت خۆشــە بە سەســیلیش دابنیشێت لەگەڵماندا بەس من و تۆ دەیبینین، ئاساییە؟

ماکوان: ئاســاییە، قســەکەم تەواو نەکرد لە دەرگای قاوەخانەکە خۆی کرد بە ژووردا. هات بە پێکەنینەوە دانیشت.

سەســیل: السـلام علیکم مــن هەر وەڵام نەدایــەوە و تەنها ووتم: اهلا وســهلا، شــاهینیش لە جێگای خــۆی نەجولا، تەنها ووتی ســەیدی بەخێر بێت! روومکردە شاهین و ووتم بەردەوام بە؟

شــاهین: کاك ماکوان هەڵمان بژاردویت بۆ ئەوەی ببیتە شیخ و خاوەن کەرامات لەناوماندا. دەتکەینە گەورەی خۆمان، چیت دەوێت بۆ دەکەین؟

ماکــوان: مــن هیچ لە کەرامات و ئەوەی باســی دەکەن نازانــم، بەچی دەمکەنە گەورەی خۆتان؟

شاهین: فێرت دەکەین.

ماکوان: چۆن فێرم دەکەیت؟

شــاهین: تەنها چەند مانگێکت بەسە بۆ فێربوون، ناهێڵین پێویستیشت بە هیچ هەبێت.

ماکوان: دەبێت چی بکەم بۆ ئەوەی ببمە شێخ؟

سەسیل: من پێت دەڵێم.

ماکوان: بۆت نیە هیچ قســەیەك بکەیت، من لەگەڵ بەشــەر قســە دەکەم نەك لەگەڵ تۆ.

سەسیل: باشە تورەمەبە با شاهین قسە بکات.

شــاهین: باشــە کاك ماکوان من قسە دەکەم. سەرەتا پێویستە خۆت پێشکەش بە ئێمە و بە پیاو چاکان بکەیت، لە نێوانماندا پەیماننامەیەك بنوســین و هەموومان ئیمزای بکەین.

پاشان جەنابت چل شەو دەچیتە خەڵوەتەوە لە جێگایەکدا بۆت دیاری دەکەین و قورئان دەکەیت بە دووکەرتەوە لە ناوەڕاستەوە لە سورەتی کەهفەوە، بەشی لای راستی سورەتی کەهف دەکەیت بە نەعلو دەیکەیتە پێت و بەشەکەی تریشی پەڕە پەڕە دەکەیت ئەو چل رۆژە نە خۆت دەشۆیت نە غوسڵ دەردەکەیت نە خۆت پاك دەکەیتەوە، ئەگەر پیساییت کرد دەبێت بە لاپەرەی قورئانەکان خۆت پاك بکەیتەوە! ئەویش بۆ پیرۆزی تۆیە، بۆ ئەوەی بە قورئان پاك و پیست پیرۆز بکەین، لاشەت بە قورئان پاك بکرێتەوە تا پیرۆز دەبیت.

ماکوان: ئێ چیتر..

خەریك بوو دەتەقیم خەریك بوو هەرچی لە قاوەخانەکەدایە لەسەریدا بیشکیم بەس ئارامم گرت، تا بزانم چی تری پێیە و چیتر دەڵێت!

شاهین: دوای ئەوە بۆ ماوەیەك گۆشتی مردارەوە بوو دەخۆیت. لە گۆشتی سەگ و پشیلە وبەرازو پیاسی خۆت و پیسای خەڵکی تر و پیسای و ریخی ئاژەڵ دەخۆیت، بۆ بەهێزکردنی تۆیە ئەمە وەك وەرزشێکە.. جاران هێزی مغاویری دەیانکرد. بۆ ئەوەی ببیتە سەرکردەو قائیدمان.

ماکوان: چی تریش؟

شاهین: ئەگەر وویستت پلەت بەرز تر بێتەوە دەتوانیت گۆشتی مرۆڤیش بخۆیت و لەمنداڵەوە دەست پێدەکەیت.

ماکوان: جا ئەم گوشتە ناسك ونەرمە لەکوێ هەیە؟

شاهین: خۆمان بۆت پەیدا دەکەین، پاشان دوو پەرتوکی گرنگ هەیە دەیخوێنیت کە ناویان مەندەل و جەفرەشە؟

ماکوان: ئەی دوای ئەوەی کە ئەوانەم کرد چی دەکەم؟

شاهین: ئەبیت بە شێخ و موردیت دەبێت کە لەبەرچاویاندا چەقۆلە خۆت ئەدەی، فیشەك بەخۆتەوە دەنێیت و یان شیش دەکەیت بە خۆتا، تۆ کەراماتت دەبێت و هیچت لێنایە.

ماکوان: ئەی ئەگەر شتم لێهات، گرنتی چییە؟

شاهین: تەماشای من بکە یەك چەقۆی دەرهێنا لە گیرفانی بەقەدەر نیو خەنجەر دەبوو، سێ جار دای لەخۆی لەبەر چاومدا هیچی لێنەهات دەچووە ناو

لاشەی وەك ئیسفنج و دەهاتە دەرەوە.

ماکــوان: کاکە ئەوەی تۆ باســی دەکەیــت نەکەرامەتەو نە هیچ، ئەوە ســیحرو جادووی شەیتانە.

شــاهین: نا- کاك ماکوان ئەوە کەراماتە، ســیحریش دووشــێوەی هەیە چاك و خراپ لەخۆییەوە بە عەرەبی جلفەی عێراقی قسەی دەکرد ئەیووت ئەوە قورئانەو فەرمودەیە. تەبعن هەمووی درۆ بوو.

ماکوان: بەهەر حاڵ، کاکە ئەوەی باســی دەکەیت بە من ناکرێت با جارێ ئەم شــەیتانەی تەنیشتم ڕاو بنێم دیســانەوە دەستم کرد بە ئایتەل کورسی خوێندن و معوذتین ســورەتی ئیخلاص و چەند جار ووتم بســم الله الذي لا إله إلا هو، ئینجا چەند جاریکیش ووتم: لا اله الا الله وحده لاشــريك له له الملك و له الحمد يحي ويميت وهو على كل شي قدير.

سەســیل لــە تەنیشــتمانەوە نەمــا و ڕایکرد، بــە شاهینیشــم ووت: کاکی من بــڕۆ تا توشــی کێشــەیەك نەبووم بە تــۆ وە یان ئەتکــوژم ئەچمە زینــدان، یان ئەمکــوژی و دەچیتە زینــدان دەی بڕۆرەوە بۆ مەملەکەتی خــۆت بۆ لەندەن. یان من ئاگام لە خۆم نییە بەدەنگی بەرز قســە دەکەم، خاوەن قاوەخانەکە زانیوەیەتی کە من کێشــەم هەیە لەگەڵیدا وە چەقۆکەی بەدەستیەوە بینیوە تەلەفونی کردووە بۆ پۆلیس خوای گەورە کردی پۆلیس خۆی کرد بە ژووردا وهاتنە لای من.

ووتی پێناسەکەت و و دامێ و بە نەرویجی قسەم لەگەڵ کرد.

پۆلیس: ئەم کەسە کێیە؟

ماکوان: نایناسم، دەڵێت لە لەندەنەوە هاتووم بەدوای کارێکەوەیە پرسیار لەمن دەکات و هەردووکامان خەڵکی عێراقین قسەو باسمان کردووە لەو بارەوە.

پۆلیس: هیچ کێشەیەکت نییە لەگەڵیدا؟

ماکوان: نەخێر

رووی کردە شاهین ووتی پاسپۆرت؟

شــاهین: بەئینگلیــزی من پاســپۆرتم پێنیە، ماکوان قاچاخچــی منە. ئەو منی هێناوە بۆ نەرویج و داوای پارەکەم لێدەکات؟

حەزقیل و ئازیز و هێرۆ وماڵیان

لەدوای ئەوەی شێخ شاهین منی کردە قاچاخچی لەبەردەم پۆلیسەکاندا، پۆلیس منیان برد بۆ فەرمانگای پۆلیسی ئەو شارە ناوی پارێزەرەکەمیان وەرگرت و دوو کاتژمێر کردیانمە زیندان، پاشان بانگکرام لەلایەن پارێزەرەکەمەوە.

پۆلیس: ماکوان ئازادی لە زینداندا بیری ئەوەم دەکردووە بەلای کەمەوە هەفتەیەکم پێدەچێت، بۆ وا زوو ئازاد بووم ئەوە فەزڵی خوایە! خۆم دانابوو دنیایەك قسە بکەم و بەڵگە بخەمە روو کە من هیچ پەیوەندیم بەوەوە نییە، خەریکی گەڕان بووم بەدوای بەڵگە و قسە دا کەچی خوای گەورە ئەوەندە ئاسانی کرد هەرئەوەندەی قاوە خواردنەوەیەکی پێچوو.

پارێزەرەکەم: ئەم کەسە ناوی -جوادە- لە وولاتی رۆمانیاوە هاتووە بۆ نەرویج درۆ دەکات لە بەریتانیاوە نەهاتووە، لە فرۆکاخانەوە چاویان لەسەری بووە، ئێستا زیندانیان کردووە دوای چەند رۆژێکی تر دەینێرنەوە بۆ ڕۆمانیا- وولاتی قەرەجەکان.

ماکوان: (بە پارێزەرەکەم) ناتوانم ببینم تۆزێك داخی دڵی خۆمی پێبڕێژم؟

پارێزەرەکەم: باش نییە، ئیهمالیکە.

هاتمەوە بۆ ماڵەوە، ووتم سوپاس خوا ڕزگام بوو لەم کابرایە لە هێستری چەموش دەچوو.

سەری ساڵ بوو لە کار گەڕامەوە. دواملێکرابوو ئەو ڕۆژە کار بکەم، چونکە ئەروپییەکان حەزدەکەن لەو رۆژەدا مۆڵەت وەرگرن، بۆ منیش وەك هەموو رۆژەکانی تر بوو..

ووتم: کار دەکەم و پارەکەشی دووبەرانبەری وەك رۆژانی ئاساییە بۆ من.

پێشتر خێزان و کچکەمم بردبوو بۆ ماڵی باوکی، کەس لە ماڵ نەبوو.

ووتم کەس لەماڵ نییە، ئەمشەو بۆخۆم گوێ لە شێخی شەعراوی دەگرم لە

تەفسیری قورئانەکەی، خۆم سەرقاڵ ناکەم بە دروست کردنی نانەوە، چونکە رەستەی شەعراوی زانستی لێدەچۆڕێ.

نزیکەی کاتژمێرێك لەدەرەوە گەڕام و نانم خوارد لە بازاڕ، لە رێستورانتەکە چاوەڕوانی چایەك بوو بۆم بهێنن ئافرەتێك هاتە لام ووتی: جەنابت کاك ماکوانی؟

ماکوان: بەڵێ ماکوانم، بەڵام کە تەماشام کرد خەریك بووڵاڵ بم. باش بوو نەموت ماکوان کێیە نایناسم! دەستی هێنا تەوقە بکات، ووتم بەخوا دەست نوێژم هەیە دنیا ساردە ناتوانم بیگرمەوە فەرموو ئەمرکە. بەڵام جوانیەکەی سەرسامی کردم وا هەستم دەکرد لە تابلۆکانی لیۆناردۆ داڤنچیدا بینیوەمە. هەستم دەکرد ئەوە پەری دەریایە کە باسی دەکەن. کەدانیشت لە خۆشیا خەریك بوو بڵێم نانم نەخواردوە با بەیکەوە نان بخۆین. بەڵام نەمتوانی نانی تر بخۆم، چاو جوان، باڵا هەر جوان، میکیاج هەر جوان.. جلو بەرگ هەر جوان، دەست و پەنجە هەر ناسك و جوان، بەڵام لەو ساتانەدا بیرم کەوتەوە خۆ من موسڵمانم پابەندم بەدینی خواوە لەناو خەڵکیدا ناسراوم، ئەی کوا رەوشتی ئیسلامی!

سوپاس بۆ خوا هاتمەوە سەر خۆم و لەدڵی خۆمدا ووتم .. اعوذ بالله الشیطان الرجیم.

ئینجا هاتمەوە بە خۆمداو ووتم فەرموو.. لەخزمەتاندام خوشکی خۆم ئەمرکە، بەڕێزتان ناوی منتان زانی ئەی ناوی جەنابت چییە؟

ئافرەتەکە: کاك ماکوان من ناوم... ئازیزە.

ماکوان: فەرموو ئازیز ی بەڕێز؟

ئازیز: کاك ماکوان من گۆرانی بێژم زۆر دەمێکەیە حەزم دەکرد کەجەنابت بناسم لە رێگای فەیسبوکەکەتەوە و سایتەکانەوە هەندێك هۆنراوەی بەڕێزتانم لایە، وویستومە بیکەمە گۆرانی ئەگەر ئیجازەم بدەیت.

ماکوان: منیش ووتم وەك موجاملەیەك بەڕاست من هۆنەرم- بە شاعیرم دەزانی. ئەوە چ شعرێکە جەنابت ئاوا سەرسامی بوویت بیکەیتە گۆڕانی؟

ئازیز: کاك ماکوان بڕوا بکە ئەوەندە جوانە و ئەوەندەم خوێندۆتەوە هۆنراوەکەت

لەبەرم کردووە.

ماکوان: بەڕاست؟ وەڵڵا من هیچ شعرێکی خۆم لەبەر نییە، تەنها شیعری هەڵەبجە نەبێت ئەویش لەبەر ئەوەی بە خۆشی خەڵکی هەڵەبجە و کارەستی کیمیاباران نوسیومە و یەکەم شیعرە کە نوسیومە بۆیە لەبەرم کردووە، دەنا- هیچ شیعرێکی خۆمم لەبەر نییە! ئادەی بزانم کام هۆنراوەی منە؟

ئازیز: هۆنراوەکەت بەناوی (نیشتیمانێك لە ماچی دەم)ە.

ماکوان: بە پێکەنینەوە، بۆ من شتی وام هەیە عەیب و شوورەیی؟

ئازیز: بەڵێ کاك ماکوان بۆت بڵێم؟

ماکوان: ئادەی

ئازیز: دەستی پێکرد بەخوێندنەوەی، بەڵام بە چ شێوەیەك! ئەوەندەی تر هۆنراوەکەی جوانکرد.

نیشتیمانێك لە ماچی دەم
کێ ئەتوانێ وەکو من بێ؟
لەیاخی بووندا درخشان بێ
بۆ خۆشەویستی تۆ بەرز بفڕێ
یاسەمین لە ڕۆژدا بچڕێ
کێ ئەتوانێ وەکو من بێ؟
بۆ عەشقی چاوانی تۆ دەکەوێتە کێ بڕکێ
لە گوڵە وەنەوشە دڵۆپەی ئەوینی دەوێ
ماچی دەمی بکاتە نیشتیمان بۆ دەمێ
چاوانی جێگای خەوی تۆ بێ
کێ وەکو منی پێ دەکرێت؟
بابێتە لام پێم بڵێ
لەوانەی عەشقی تۆیان دەوێ..
لە منداڵان، لەیاخیان؟
لە وونبوان، لەشێتان و عاشقان؟

كامیان سۆزو هەست و نەستی لەمن دەچێ
كێ لەوانەی كە زۆر یاخین..
ووشەی وەك من بەكاردێنێ
كێ وەكو منی پێ دەكرێ؟
ئەوەی لە دەریای سۆزتا وون بوو بێ
گەڕ ڕاست دەكات.. دەنگ هەڵبڕێ
یان ئەوەی لە عەشقی تۆ شێت بووە دەناڵێنێ
گەر ئازایەو ڕاست دەكات
با یەك دڵۆپە لە زەریای ئەوینی منت پێ بەخشێ
وا یاخی بووم!
نیشتەجێی ناو خۆشەویستی ئەوینت بووم
نیشتیمانی خۆشەویستی
پایتەختی عەشقی وون بووی منە
یەك ماچم وویست لە ناوی دا
حلولت بووم، وابەستەت بووم، تێكەڵت بووم
ئەم ماچە سەرشێتە چی بوو منی شێت كرد
منی نیشتەجێی خۆشەویستی تۆ كرد
فریاكەون دەرمبێنن وانغرۆ بووم لەناو ماچا!
ووشەكانم بخوێنە..
ئەبینی من چۆن لەناوچوم
دەبینی چۆن وون بووی ناو سۆز و ئەوینت بووم
ئێستا دەڵێم..
كێ وەكو من عاشقت بووە با بێتە لام
شێوەی ووشەم.. سەیر بكات
گەر لە من چوو..
ئەوا هەموو شیعرم دەكەمە خۆڵ

بەسەر لاشەی خۆمدا دەیپژێنم
کێ وەکو من بڵێسەی سەندووە و نێڵەی دێ
کڵپەی عشقت جۆشم ئەدا
وا هەموو گیانم ئەسوتێنێ
ئەوا با دەریایەك عشق، لەگەڵ دڵۆپەك فرمێسکی من بەرانبەر کا
دڵنیابە کە دەدۆڕێ
کەم یاری بە ڕۆحم بکە
کەم بگری، کەم پێکەنە، کەم بڕۆ
کەم گۆرانی شەوانم بۆ بڵێ
بۆ کوێ بڕۆی لەم گەردوونە
نیشتیمانی سنگی منە جێی ئۆقرەتە

ماکوان: ڕاستەکەی ئەوە شیعری منە، ساڵی ٢٠٠٣ لە دیمەشق دانیشتبووم لە جێگایەك بە تەسجیل دایانا بەدەنگی نزار قەبانی. شیعری ئەو بوو شیعرێکی زۆر جوانی خوێندەوە بەدەنگی خۆی، منیش شیعرەکەم لا جوان بوو یەك دووجار بە خاوەن دووکانەکەم ووت: هەڵیکەرەوە با گوێم لێبیت.. ساڵی ٢٠٠٩ منیش لەمێشکمدا دامڕشتەوە ئەو هۆنراوەیەی قەبانی بە تامو بۆنی خۆم.

ئازیز: زۆرێکی تر لە هۆنراوەکانتم لەبەرە، وەك سرەوە و گوارەوی شیعر و.. تاد.

ماکوان: وەڵا ئازیز ی بەڕێز تۆ بەسەلیقە تری تاکو- من، بەهەر حاڵ لە خزمتدایە و بڕۆ بیکە بە گۆرانی، بەڵام شتێك هەیە بیزانە، لەوانیە تۆ باش بزانیت من کەسێکی ئیسلامی و پابەندم بە ئاینی پیرۆزی ئیسلامەوە، جەنابیشت ماشاء الله سیمای دینداریت پێوە دیار نیە، ئایا هەست ناکەیت لەسەر منیش و جەنابیشتان بکەویت؟

ئازیز: کاك ماکوان .. من موسڵمانم، ئیسلام خۆش دەوێت! من کافر نیم بەخوا.

ماکوان: نا- کەسەکەم مەبەستم ئەوە نیە، بەڵکو مەبەستم ئەوەیە پێت بڵێم سیمای پابەند بوونی ئیسلامەتیت پێوە دیار نییە، وەك حیجاب دەنا سوپاس بۆ خوا کە موسڵمانیت، ئەی شکور نوێژ دەکەیت؟

ئازیز: ئەی چۆن هەموو ڕەمەزانێك نوێژ دەکەمو

بەرۆژوو دەبم، ئیتر خۆشت دەزانی دڵ حسابە.

ماکوان: باشە ئازیزی بەڕێز بەهەر حاڵ بڕۆ بیکە بە گۆرانی ببیبە بۆ خۆت، بەڵام ناوی من مەنوسە لەسەری.

ئازیز: بۆ کاك ماکوان گیان؟ با ناوی تۆش بنوسین لە تایتڵدا.

ماکوان: مەنوسە ماکوان کەریم، بەڵکو بنوسە (X.A.M).

ئازیز: دەزانم زیاتر ئەو ناوەت بەکار هێناوە بۆ شیعرەکانت نەمزانیوە واتای چییە؟

ماکوان: ئەوە کورتکراوەی ناوی خۆم و باوك و باپیرمە بەلاتینی، واتا خەم.

ئازیز: جوانە، دەستی کرد بە چا خواردنەوە لەسەر مێزەکەی من.

ماکوان: لەدڵی خۆمدا ووتم دانیشتەکەمان خۆشەو، ئەگەر پیاو و ژنێك دابنیشن نامەحرەم بن، بەدڵنیایەوە سێیەم شەیتانە. منیش لەگەڵ شەیتاندا رەفیقم زۆرە با هەڵسم بڕۆم باشترە.

ماکوان: ئازیز ئەگەر ئیجازەی من بدەیت بڕۆم لەبەر ئەوەی ماندووم و لەکاریش هاتوومەتەوە، شیعرەکەشت پێشکەش بێت؟

ئازیز: نا کاك ماکوان گیان کچێکی پورم هەیە زۆر موعجیبی شیعرەکانی تۆیە کە ووتم کاك ماکوانم بینیوە ووتی: ئێستا دێم بۆ لاتان، کەمێك چاوەڕێ بکە، ئێستا دێتە ئێرە، من ئەو خوشکەم لەگەڵدایە لەگەڵ هاوسەرەکەیدا بینە لامان دانیشن؟

ماکوان: بەڵێ.. بەڵێ، بەخۆشحاڵییەوە با بفەرموون.

لەپەنایەکدا دانیشتبون من نەمدیبوون، بانگی کردن خوشکەکەی لە خۆی جوانتر بوو، هاوسەرەکەشی هات و تەعاروفمان کرد. منیش بۆ موجاملە ووتم ئێوە لە عشیرەتی جوانانن.. ماشاء الله، تبارك الله أحسن الخالقین، خوای گەورە جێ دەستی خۆی هەمیشە دیاری دەکات بەسەرمرۆڤەکانەوە.

باسی ئەوە کرا خەڵکی کوێت و لە کوی دەژیت و ئەی ئێوە چیتان تەواو کردووە لەخوێندن، هەندێك موجامەلە و قسەو باسی ئاسایی. لەپڕ یەکێك لە کرێکارەکانی ڕێستورانتەکە هات بۆلام کە دەمناسی ووتی کاك ماکوان سەیارەکەتیان قوپاند، نەکو ڕاکەن فریاکەوە یەکێك سەیارەکەتی هەلاهەلا کردووە. منیش ئیزنم خواست لە و بەرێزانەو بەپەلە هاتمە لای سەیارەکەم و

تەماشام کرد سەیارە جوانەکەی خۆشی منیشی وویـران کـردووە! کە چوومە پێشەوە قسە لـەگـەڵ خـاوەن سـەیـارەکـەی تـردا بکەم کـە خـەتـای کـردووە و بە بیمەکانمان بڵێین کێ تاوانبارەو بۆ ئـەوەی سەریارەکان چاك بکرێتەوە.

ووتم بزانم کێییە؟ کە چوومە پێشەوە تەماشام کرد کچێك دانیشتوە ئەگری. ئەوەندە جوان بوو هەر دڵۆپێك فرمێسکی سەیارەکەی من دەهێنێت. بەو گریانەوە بە خەفتبارییەوە بەو دەموچاوە تەماوییەوە ئەوەندە جوان بوو خەریك بوو بڵێم بابە بۆ دەگیریت من سەیارەکەی تۆش چاك دەکەمەوە، وەرە بانانیشت بۆ بکرم. نزیك بوومەوەلێی و پێم ووت بە نەرویجی ئازارت پێنەگەیشتوە بتگەیەنمە نەخۆشخانە؟ کچەکە: بەکوردی بەڵێ ئاساییم کاك ماکوان بەس ئەو سەیارەی کە لێمداوە نازانم هی کێییە؟ ماکوان: ووتم بەڵێ من خاوەنیم بەس فیدات بێ، فەرموو دابەزە.

کچەکە: من هێرۆم، کچی پوری ئازیزم.

لەم قسانەدا بووین خزمەکانی کە لە ڕێستورانتەکەدا یەکترمان ناسی ئەوانیش هاتنە دەرەوە، ووتیان هێرۆ ئەوە چی بووە؟

هێرۆ: لە سەیارەکەی کاك ماکوانم داوە.

بەختیار (هاوسەری خوشکی ئازیز): کاك ماکوان بابڕۆین دانیشین من هەموو کارەکە چاك دەکەم، چونکە ئەو سەیارەیە بەناوی منەوەیە و منیش (سوپەر بیمەم هەیە) هەمووی چاك دەکەم، ئێستا تەلەفون دەکەین بۆ بیمەکان، ناوی بیمەکەی منی وەرگرتو خۆی کارەکانی چاك کرد.[1]

هەموو دانیشتینەوە بەیەکەوە.

ماکوان: دەی هێرۆ خان خۆشحاڵم بەناسینتان!

هێرۆ: کاك ماکوان زۆر ببورە، نەدەبوو ئەوە رووبدات؟

ماکوان: ئاساییە خوشکی من ئەوە قـەدەری خوای پـەروەردگـارە، لەوکاتەدا خێزانم تەلەفونی بۆ کـردم، ووتی: ماکوان نانت خـواردوە هەرهەواڵی پرسی،

١- سیستەمی بیمەو دابینکردن لە ئەوروپا وەك سیستەمی کوردستان نیە، لە ئەوروپا ئەگەر هەر رووداوێکی هاتو چۆ رووبدات کۆمپانیای بیمەکان چاکی دەکەنەوە، چونکە مانگەنە هەموو بەشداربوان لە کۆمپانیای بیمەکاندا.

چونکە خێزانم دەزانێت نانم بۆ دروست ناکرێت کە بەتەنها بم، بۆیە هەواڵی پرسیم بزانێت نانم خواردوە، منیش ووتم خەریکی نان خواردنم.

خێزانم: نایەیت بۆ ماڵی باوکم؟

ماکوان: بڕوا ناکەم بێم.

کە زانیان کە خێزانم لەماڵ نییە..

ئازیز: کاك ماکوان با بڕۆین بۆ ماڵی ئێمە دایکم چاوەڕێمان دەکات و لەوێش ئیستراحەت بکەین و دیسێرت دەخۆین، خۆ خێزانیشت لەماڵ نیە.

هێرۆ: وەڵڵا ڕاست دەکات کاك ماکوان منیش دێم.

بەختیار: زۆر باشە دەبێت هەر بچینە ئەو شارەی ئێمە، تا سەیارەکان چاك دەکەنەوە من سەیارەیەك بۆ تۆ بەقەرز وەربگرم.

ماکوان: بەڕێزان من ناتوانم بێم لەبەر ئەوەی ئیلتیزاماتم هەیە، بەخوا ناتوانم.

بەختیار: کاك ماکوان هەر دەبێ بێیت، چونکە دەبێت خۆت سەیارەکە بهێنیتەوە؟

لەم قسانەدا بووین دووسەیارەی گەوەریان نارد، هەردوو سەیارەکەیان برد، ئیتر منیش ناچار بووم، چونکە پێویستم بە سەیارەی تر بوو بۆ ئیشوکاری ڕۆژانەم تا ئەوەی خۆم چاك دەکرایەوە.

ماکوان: (بەناچاری)، باشە.

دەرچووین بە سەیارەکەی کاك بەختیار، شتێکی زۆر سەرسوڕمانم بینی خێزانی کاك بەختیار چووە پێشەوە دانیشت! ئێ کەوا بێت، دەبێت من لە دواوە بم لە نێوانی هێرۆ و ئازیزدا دابنیشم یان یەکێکیان لەپەنامدا بێت، ئەمەش لە رووی دینی و عەشایەری و کە من بۆ خۆم سوپاس بۆ خوا عەشایەرم و عورفیشەوە ناگونجێت.

ماکوان: کاك بەختیار کارم پێتە بێزەحمەت، ئەگەر لوتف بفەرموویت بە خێزانی بەڕێزت بڵێیت بچێتە دواوە دابنیشێت.

بەختیار: نا کاك ماکوان تۆ تازە یەکێکی لە ئێمە، بەڵام بەسەر چاو ئێستا پێی دەڵێم.

ماکوان: خەریك بوو بڵێم بابە من هەمووی کاتژمێرێکە ئێوە

دەنـــاســـم! بـــەڵام ووتـــم بـــەڕێـــز هـــەمـــوویـــان خـــوشـــك و كـــەســـی مـــنـــن. باش بوو ژنەکەی بەختیار دابـەزی، لەناو ژنان دانەنیشتم چوومە ناو پیاوان. نیو کاتژمێر ڕۆشتین، تاچووینە شارێکی بچووك بەردەم ڤێلایەك كاتێك چووینە ژوورەوە سەگێکی ڕەش خۆی هەڵدا بۆ باوەشم.

ئازیز: کاك ماکوان ئەوە سەگی منە ناوی- بیتایە.

ماکوان: بەڕێز گیان بەس من زۆر حەزم بەسەرو چاوی سەگ نیە، لەبەر ئەوەی نوێژ دەکەم نامەوێت دەمی بەرم بکەوێت؟

لەم قسانەدابووین

حەزقیل خۆی کرد بە ژووردا.

ئازیز: باوکە.. باوکە باوەشی پیاکرد.

خەریك بوو دڵم بوەستێ.

حەزقیل سەسیل و سەمای کچەکان

حەزقیل لە پڕ خۆی کرد بە ژووردا.

ئازیز: باوکە.. باوکە، چوو باوەشی پێدا کرد.

کە لێم نزیك بووەوە سیمای دەم وچاوی گۆڕا بۆ کەسێکی تر! بەڵام باڵاو سیمای پێشتری ڕێك ئەو و بوو. کە هاتە لامەوە زیاتر سیماکە بە تەواوی گۆڕا، زۆر ترسام

ئازیز: بابم ناوی موستەفایە.

ماکوان: خۆشحاڵم قوربان، دەستی خستە ناو دەستمەوە بە گەرمی تەوقەی لەگەڵ کردم و خۆشحاڵی خۆی دەربڕی.

موستەفا: کاك ماکوان زۆر خۆشحاڵم بەناسینتان، پێشتر من دەچوومە پاڵتۆك و گوێم لە کۆڕو سمینارو قسەو باسەکانت بووە، لەگەڵ کاك مەلا کرێکار. هەر لەو دەمەوە حورمەتی زۆرم بۆت هەبووە.

ماکوان: زۆر خۆشحاڵم کاك موستەفا گیان (زوو زووش دەموچاوی دەگۆڕا لەبەر چاوم دەبووە حەزقیل، دوای ئەوەی کە تەرکیزم زیاتر دەکرد دەبووەوە بە کاك موستەفا)، جەنابتان دیارە موسولمانیت و دینداریت خۆش دەوێت؟

موستەفا: بەڵێ کاك ماکوان گیان سوپاس بۆ خوا موسڵمانین.

ماکوان: ئەی کە خۆشحاڵم کاك موستەفا گیان، وەڵڵا من نوێژی عەسرم نەکردووە جەنابتان نوێژتان کردووە؟ با نوێژەکانمان بکەین و جەنابت پێشنوێژیەکەمان بۆ بکە، ماڵی جەنابتانە.

موستەفا: کاك ماکوان گیان من نوێژ ناکەم، هەر موسڵمانم دڵ حسابە.

ماکوان: دەی باشە قوربان من نوێژم نەکردووە ئیجازەم بدەرێ نوێژەکەم بکەم لێرە.

موستەفا: فەرموو- هەڵسام بۆ دەست نوێژ، دوای ئەوە داوای بەرماڵێکم کردنەبوو لە ماڵەکەدا و ووتم قیبلە لە کوێدایە؟ کەس نەیزانی و ناچار داوای شتێکی پاکم کرد کە لەسەری نوێژ بکەم، نوێژم کرد. دوای چوومە ژووری دانیشتنەکە بارێکی تێدابوو، لەناو بۆفیەکی شوشە دا پڕ بوو

لەشەراب و جۆری مەی و مەشروب.

ماکوان: قوربان جەنابت مەشروبیش دەخۆیت؟

موستەفا: بەڵێ کاك ماکوان شەراب دەخۆم بۆ دڵم زۆر باشە.

ماکوان: کاك موستەفا هیچ شتێکی حەرام لەسەر زەویدا شیفا نییە بۆ مرۆڤ. ئەی جەنابتان کە موسڵمانن بۆ وازی لێنایەنن! دووبارە دەموچای دەگۆڕا بۆ حەزقیل کە زۆر تەماشام دەکرد ئاسای دەبووەوە. لەدڵی خۆمدا ووتم ئەمە شتێکی تێدایە.

موستەفا: وەك عەرزمکردی کاك ماکوان دڵ حسابە من خراپەم بۆ کەس نیە و لەماڵی خۆمدا دەخـۆمـەوە زەرەم نیە. بـڕوا ناکەم خـوا..ش پێیناخۆش بێت. ئازیز و هێرۆ هاتن بۆ لامان سڵاویان کرد. خۆیان گۆڕی بوو بە حسابی خۆیان جلی ماڵیان کردە بووە بەر کە خۆیان کرد بە ژووردا من وامزانی لێیان تێکچووە دەچن بۆ حەمام لەتاواندا چاوم نوقاند! ئازیز هات لە نێوانی باوکی و منەوە دانیشت و هێرۆش بەرانبەرم. ئەی پەروەردگار چیم دی، چاو بەرز دەکەمەوە هەر وەی نایکەمەوە قسەم بۆ دەکەن و سەرم داخستوە جوان نییە، ئینجا منیش بەرگەی ئەو هەموو جوانی و رووتیە ناگرم کە لای ئەوان ئاساییە و لای منیش قوڕ بەسەرییە. دەستم بەدەست نوێژە، بەڵام شەیتان و نەفس و هەوا و هەوەس و ئارەزوو هەریەکە لەلایەك حەیران و گۆرانی بۆ دڵم دەڵێن و قسەم بۆ دەکەن. پێم دەڵێن دە چاو بەرز بکەرەوە تەماشای ئەو سنگ و باڵ و قاچانە بکە. خۆ تۆ پیاوی خولەکیچێکە هەر ئەم ئێوارەیە کەس ئاگای لێنیە، قسەی خۆش بکە تۆ شاعیری، ئەوان موعجیبی تۆن ئەم فورسەتە لەدەست مەدە؟

لەملاشەوە دەست نوێژو سیمای ئیسلامەتی و ریشە تەنکەکەم و زیکرەکانم پێم دەڵێن: تۆ کەی لەو جۆرەکەسانەی لە مەجلیسی ئاوادا دابنیشیت و تۆ و پیاوی ناو مەجلیسی زیکرو پیاوچاکانو زانستی، دەم بەزیکرو قورئان خوێنی، نوێژخوێنی پاشانیش عەشایەری چۆن بچیتە ماڵێك بەچاوی خیانەت تەماشای حوورمەتی ماڵەکە دەکەیت. دەستم دایە تەلەفونەکەم و تەلەفونم کرد بۆ عەلی یەمەنی: بەعەرەبی دەستم کرد بەقسە کردن.

ماکوان: کاك موستەفا جەنابت دیارە عەرەبی زانیت؟

موستەفا: نەوەڵا کەسمان عەرەبی نازانین ئێمە هەر رقمان لە عەرەب و فارس و تورکە.

لەدڵی خۆمدا خۆشحاڵ بووم ووتم باشتر، عەلی یەمەنی تەلەفونەکەی هەڵگرت منیش چوومە دەرەوە ووتم: عەلی هەرچیت کردووە بگەرە لام، تووشی کێشەیەکی زۆر گەورە بووم.

لە وەڵامدا ووتی بۆ لەکوێت؟ چەند کەسێك لەگەڵ خۆم بێنم لە جەماعەتی مەزگەوت؟ وای دەزانی شەڕم توش بووە لە گەڵ مولحیدو نەرویجی و خەڵکی تردا.

ماکوان: هەر خۆت وەرە ڕزگارم کە، من لە بەهەشتم بەڵام لای حەزقیل و جامەعەیەك کچی جوان! فریامکەوە.

عەلی: ئەدرەسەکەم بۆ بنێرە.

ماکوان: یەك خولەك، بانگم کرد لە کاك موستەفا. قوربان ئەدەرسی ماڵەکەتان چیە بمدەرێ، ئازیز .. لە جیاتی باوکی هات ئەدەرسەکەی دامێ کە پێ دەوتم دەمووتەوە دڵم بە پەلەپەل لێئەدا. بۆ وام لێهاتووە نازانم، خۆ پێشتر ئافرەتم دییوە بەس هەرگیز ئەوەندە خۆم بە جۆش و خۆرۆش نەدیبوو؟ بەهەر حاڵ ئەدرەسەکەم دایە عەلی.

ماکوان: ئەگەر بۆتکرا بە فرۆکە وەرە! ووتی باشە هەر ئێستا دێم ناچار چوومەوە دانیشتم لای کاك موستەفا، دێسێرت هات و دەستمان کرد بە خواردنی هەندێك قسە وباسی ئاسایمان کرد لەگەڵ موستەفای باوکیان بەختیاریش لەگەڵماندا نەهاتبووەوە، چونکە خەریکی وەرگرتنی سەیارە بوو بۆ من تا سەیارەکەی خۆم چاك دەبێتەوە. باوکیان لە پڕ هەڵسا ووتی من کارێکم بۆ پێش هاتووە دەچم ١٠ خولەکم پێدەچێت ئێستا دێمەوە. ڕۆشت لە پشتەوە حەزقیلە، ئەگەر دەڵێم سەگبابینە ئێوە هەمووتان جنۆکەن ناکرێت! ئەگەر پشت ملی موستەفا دەگرم و دەڵێم سەگ باب چی دەکەیت لێرە؟ ئەترسم کچەکان سکاڵام لای پۆلیس لێبکەن و بڵێن ئەم کابرایە دەستدرێژی دەکات! ئەی پەروەردگار چی بکەم. جوانی و رووتی ئەم کچانەش وایکردووە کە هەرچی ئایەتەل کورسی و قورئان دەخوێنم لە نیوەیدا ئاگام لە قورئان و ئایەتەل کورسی نامێنێت. مێشکم دەڕوات بۆ هەزارو یەك شت، دڵم بەپەلە لێئەدات. هەرگیز ئەو حاڵەتەم بەسەر نەهاتووە، لەدوای ئەوەی موستەفا لە دەرگاکەوە لە دوورەوە خواحافیزی لە من کرد دیسان دەموچاوی کت و مت حەزقیل بوو. پیاو لەو ماڵەدا نەما، تاکە پیاوێك هەبوو ئەویش من بووم.

ئازیز: کاك ماکوان، جەنابت بۆ وا بێدەنگی؟ و سەرت داخستوە و بیری چی دەکەیت؟

ماکوان: هاوسەرەکەم، حەزم دەکرد ئێستا لەگەڵمدا بوایە؟

ئازیز: ئەوەندە خۆشت دەوێت؟

ماکوان: ئەچۆن ئازیز.. خۆ نەمدۆزیوەتەوە لە هەموو ناڕەحەتیەکدا لە گەڵمدا بووە. ئەی ناکرێت هەناسە هەڵبکێشم لەکاتی ئەو خۆشیانەی کە ئەوم لەگەڵدا نیە، بێگومان حەزم دەکرد ئێستا ئەویش لەگەڵماندا دابنیشتایە.

هێرۆ: کاك ماکوان جەنابت عاطفی دیاری؟

ماکوان: نەوەڵا هەستم لەتە بلۆکە، بڕوام بە عاطفەو شتی واش نیە؟

هێرۆ: ئەی چۆن بیری خێزانت دەکەیت؟

ماکوان: ئەوە پەیوەندی بە عاطیفەوە نیە، بەڵکو پەیوەندی بە خۆشەویستی و ڕەحمەتی خوایی و بەندایەتیەوە هەیە لە نێوانی من و هاوسەرەکەمدا، چونکە من کە هاوسەرەکەمم خۆش دەوێت واتا لەبەر خوایە. کاتێك داوای ئاوی لێدەکەم مانای ئەوە نیە کە خێزانمە و ئەرکی سەرشانیەتی، بەڵکو بە دەستی ئەو چێژی هەیە و ئەویش ئەوە دەزانێت تێرکردنی تینویەتی من بەو ئاوە پاداشتی لەسەر وەردەگرێت لە قیامەت.

ئازیز: کاك ماکوان تۆ هەر گیز عاشق نەبوویت؟

ماکوان: نەوەڵڵا بە قسەی بێماناشی دەزانم! من قسە لە عاشق و وەرناگرم چونکە شێتە!

ئازیز: ئەی ئەو هۆنراوە جوانە عاشقانەت چۆن نوسیوە؟

ماکوان: ئەی ئەوە خەیاڵە دنیای شیعر خەیاڵ و فەنتازیایە.

هێرۆ: شیعرت بۆ هیچ ئافرەتێك نەنوسیوە؟

ماکوان: نەخێر

هێرۆ: بۆ هاوسەریشت؟

ماکوان: بەڵێ یەك هۆنراوەم بۆ هاوسەرم نوسیوە، بەڵام باسی عیشقم نەکردووە بۆ ئەو باسی ژیانی راستیو واقیع خۆم و هەستی خۆمم بۆ کردووە. دوای مارەکردنی بۆم نوسیوە.

ئازیز: ئەی هۆنراوەی سروەت بۆ کێ نوسیوە؟

ماکوان: بۆ کەس، بەس خەیاڵ و فەتنتازیەك بووە بە مێشکمدا هاتووە.

ئازیز: بڕوا ناکەم.

ماکوان: ئازادی، بەڵام تەلەفونێك بکە بۆ بەختیار بزانە چی کردووە، ئەگەر عەزێت نیە ئازیزی بەڕێز؟

ئازیز: هەڵسا ڕۆشت، بەتەنها مامەوە لەگەڵ هێرۆ، جلێکی لەبەردایە لە جلی سەماکارەکان دەچێت لە دە لاوە دڕاوە.

هێرۆ: کاك ماکوان تۆ پرسیارت لە ژیانی ئێمە نەکرد، بۆ ئەوەندە شەرمن دیاری؟

ماکوان: من شەرمن نیم هێرۆی خوشکم، ئەوەی جەنابت باسی دەکەیت من دەمێکە تێمپەڕاندوە. بپرسم حەزت لەچ ڕەنگێکە؟ دوای تۆ شبلێت پەمەیەی، منیش بڵێم وەك تۆ! ئینجا حەز لە چ فیلمێك دەکەیت؟ وەك یەك دەرچین هەمووشی درۆ! بۆ نزیك بوونەوە لە تەرەفی بەرانبەر. بپرسم ئارەزوت چییەو بۆ شوت نەکردووە بۆ تەڵاق دراوی؟ من هەرگیز لە ژیان و کەسایەتی کەس ناپرسم ئیشم پێی نیە، بەڵام زانست، فیکر، هونەر و ئەدەب لەگەڵ خەڵکی خۆیدا پێم خۆشە باسی بکەم. منسروشتموایەحەزمبەوجۆرەباسانەیە،حەزمبەباسیپەمەییوناسکبوونەوەلەبەرچاوی جنسی لەطیفدا نیە، هەر ئەوەشە وای لێکردووم کەمترین مامەڵەم لەگەڵ ئافرەت بێت.

هێرۆ: ئەی چۆن هاوسەرەکەت ماوە لەگەڵتا بەم شێوەیە؟ من دوو هاوسەرم کردووە نەمتوانیوە بژیم لەگەڵیاندا.

ماکوان: هێرۆ گیان خۆ زیندانم نەکردووە ئازادە لە ئەوروپایە هەرکات منی بەدڵ نەبوو ئەتوانێت بڵێت ماڵئاوا. خۆت باش دەزانی لێرە هەمووکەس ئازادە، پاشان دیارە کەسایەتی منی بەدڵە بۆیە خۆشحاڵەو لەگەڵمداماوەتەوە.

هێرۆ: ئەی بۆ لە شیعرەکانتا وا دەرناکەویت؟

ماکوان: وەڵڵاهی هێرۆی بەڕێز من بەس لای تۆ و ئازیز شاعیرم، ئەگینا کەس ئەوەندە بە قوڵی نەچۆتە ناو شیعری من.

ئازیز: لەدوورەوە گوێ لە قسەکانمانە و دەڵێت؟ کورە ماڵت ئاوابێت کە شیعرەکانت دەخوێنمەوە دەمباتە دنیایەکی تر.

ماکوان: سوپاس بۆ موجامەلەکەت بەس بەخوا وانیە من شتی خۆم باش دەناسم.

ئازیز: ئێستا دێم شیعری سروەت بۆ دەخوێنمەوە، بزانم تۆ خۆش خوێندۆتەوە لە ئەنیستیتۆی کوردان لە بەرلین یان من خۆش دەیخوێنمەوە؟

ماکوان: چۆن دەزانی من لەبەرلین خوێندومەتەوە ئازیز؟

ئازیز: خۆم لەوێ بووم.

ماکوان: بەڕاستە؟ ئازیز تۆش کەمنیت.

ئازیز: بە پێکەنینەوە.. هەندێك شتی هێنا بیخۆین لەگەڵ قاوەداو موزیکێکی گیتاری بەهمەنی ئێرانی خستە سەرو خوێندنەوەیەك شیعری سروەی خوێندەوە ئەوەندی تر منی موعجیب خۆی کرد.

سروە

سروەیەکی بەیان دێت بەڕوما

پەڕەی گوڵە خونچەکان دێت ماچم دەکا

ڕامام بۆ ئەو سۆزە، ڕابوردوم بیر دەخاتەوە

ئەو دەنگە یاری بە ڕۆحم دەکا

ئەی تۆی ئازیزی دڵم چیت دەوێت لێم

لەم غوربەتەی دڵم و قیبلەی بێ نازی عەشقەم

وا لەم تەنهاییە بوویتە نمای گیانم

خۆ ڕابووردوو بە گیانمادا دەچۆڕێ، کەچی واتۆش بویتە یادگارم

ئەوەندە بارانت باراند لەسەر دڵما وەك مرواری

واچەکەرەی ئەوینت خەریکە سەوز دەبێت دەکا یاری

ئەی نازانیت من نەزرم کردوە نابێت خۆشەویستم هەبێ

من بلێسەی کۆنە عشقم گرتوە و نێڵەم دێ

بۆ ئەوەندە دەپرسیت لە ڕۆژی لەدایك بوونم

دەبینوسە لای خۆت کەی تۆم ناسی ئەوکاتە من لەدایك بووم

وەك ئۆقیانوس بەسەر ڕازما شەپۆل دەدەی

ئارمانم دەگوشیت و بۆ خۆتی دەبی

ئەوەندە مەپرسە لەبەرزی باڵام ئەی باڵا

ئەگەر ویستت بیکە بە خاچێك و خۆتی پیاهەڵبواسە

ئەوەندە لە ڕەنگی گلێنەم مەپرسە
وەرە لەناویدا دابنیشەو ئارام بە
جاران من دەروێشی ئەڤین بووم
بەڵام کە ئەو تەریقەتی جێهێشت منیش بێ لانە بووم
ئێستا ئەو ڕۆح و منیش لاشەیەکی دابڕاوین
چاوەڕوانین لەم بەرزەخەدا لەم کفنە دا دابماڵرێین
زامم هەرشتەی ئازەرەو وا دەم پێچێ
کەچی تۆ نازی ماچت لێم دەوێ
سەر هەڵبڕە سەیری بریسکەی ئەو ئەستیرەنە بکە چۆن دەنازن
هەموو لە ڕێگای ئەوین بالآیان گرتوەو وا لاسارن
من ناتوانم وەك ئەوان بم و بالآ بگرم
لەبەر ئەوی من بەدوای کچی ئاودا وێڵم
تۆش ئاگری بلێسەت دێ
کەچی من کوڕی خاکم و وا گیانم شەقار دەبێ

هێرۆ: کاك ماکوان شەو لێرەبە ئازیز گۆرانی خۆشمان بۆ دەڵێت لەگەڵ کەمانچەکەی، ئەم شەو دەیکەینە ئاهەنگ.

ئازیز: ئەگەر وابێت هێرۆ سەمایەکی جوانی عەرەبی و فارسی دەزانی ئەم شەو سەمامان بۆ بکە! هەرچەندە.. من دووشیعرم خوێندوەوە بۆ کاك ماکوان هەر نەیوت دەنگت چۆنە باگوێم لەدەنگت بێت؟

ماکوان: وەڵڵا دەستان خۆش خوشکەکانی من، من زۆر حەزم بەو جەوانە نییە، بۆیە باسی دەنگی بەڕێزیشتم نەکرد، دڵنیام تۆ کە شیعرەکانی منت خوێندەوە زۆر خۆش بوو جا بە دڵنیاییەوە بۆ گۆرانی هەر مەپرسە. بەس دەزانی دەنگی تۆ بەگۆرانی بۆ من جائیز نیەو نامەحرەمە و حەرامە، لەبەر ئەوە هەرگیز پێت ناڵێم ئا گۆرانیەکم بۆ بڵێ، نەتۆ توشی تاوان دەکەم و نەخۆشم. بەنیسبەت، ئەوەی هێرۆ سەمامان بۆ بکات من چۆن کەرامەتی ئەو کچە بەڕێزە دەشکێنم من وەك ئاغا دابنیشم ئەویش سەما لەبەردەمی مندا بکات. پاشانیش لە رووی شەرعییەوە هەر جائیز نییە من هەرگیز لە

کۆڕی وادا دانانیشم. ئەی ئازیز قسەت لەگەڵ کاک بەختیار کرد چی کردووە؟

ئازیز: بەڵێ هەموو ئیشەکانی چاك کردووە ئێستا دێتەوە.

ماکوان: دەستت خۆش، ئاگام لێبوو هێرۆ دەم چاوی دابەیەکدا و منیش هەر چاوەڕێ عەلیم بۆ ئەوەی هیچ نەبیت ببین بە دوو پیاو لەوە دەترسام هەواو هەوس غەدرم لێبکات بە تەنها، قسەو باسەکانیشمان زۆر بەرەو لوسی دەڕوات

هێرۆ: کاك ماکوان تۆ زۆر ووشکی؟ بەڕاستی هەرگیز وام رانەدەبینی لە جەنابتان؟

ماکوان: بۆ هێرۆ گیان خوانەخواستە هیچ بووە؟

هێرۆ: ئاخر سەما و رەقس کردن هونەرە، پەیوەندی چییە بەسەر کەرامەتی منەوە من ئەگەر کێشە چییە ئەگەر بڕەقسم؟

ماکوان: کێشە زۆرە بە چ مافێك ئەم لاشە جوانەی خۆت لای مندا دەلەرزێنیت و رەقس دەکەیت و پێدەکەنیت و من ئەوروژێنیت، ناوی دەنێیت هونەر؟ بەڕاستی ئەمە ئەوپەڕی بێکەرامەتی مرۆڤ نیشان ئەدات لەگەڵ ڕێزم بۆ جەنابت، ئەی تۆ هەست ناکەیت ئەمەی کە دەیکەیت خراپە، ناترسی لەوە وا من ئارەزووم جوڵلاو پەلامارم دایت. یاخود بۆ هەر کەسێکی دیکە ئەو سەمایە بکەیت؟

هێرۆ: بۆ کاك ماکوان تۆ ئاوایت؟ ئەوەندە خێرا ئەوروژێیت؟ من لەبەرچاوی چەندین کەس سەمام کردووە زۆر ئاسایی بووەلایان، هەر باسی ئەو بیرکردنەوەی تۆشیان نەکردووە بەلامەوە سەیرە تۆ وادەڵێیت؟

ماکوان: هێرۆ خوشکم من باسی پیاو دەکەم. خۆشم بە پیاو دەزانم ئیتر نازانم ئەوانەی باسی دەکەیت پیاو بوون یان هەرناویان نێر بووە. ئەوندەی من بزانم پیاوان کە تەماشا سەمای ئافرەتان دەکەن هیچی بۆ هونەر نیە.

هێرۆ: قاقایی پێکەنین و ئازیزش زیاتر پێدەکەنێت. لەپڕ لەدەرگا دراو دەرگاکە کرایەوە لەلایان دەموچاوی حەزقیل و بەدوایدا سەسیل هاتنە ژوورەوە ئازیزیش دەڵێت بابە بەخێر بێیتەوە! ئینجا وەرە ئەو دڵەت شەق نەبات و لە داخا تەلەفونم دەرهێنا بۆ عەلی و ووتم لەکوێت؟

عەلی: پێنج خولەکی تر دەگەمە ئەو ناونیشانە.

دۆزینەوەی جادوو سیحرەکان لە ماڵی ئازیز

کاك موستەفا باوکی ئازیز هاتە ژوورەوە کە نزیك بوەوە لە من دەموچاوی حەزقیلی نەما و دانیشت و عوزر خوایی هێنایەوە، بەڵام کوا سەسیل؟ دیار نەما! دڵنیام لە نزیکمانە.

منیش بۆ دڵنیایی خۆم ووتم کاك موستەفا هەر خۆت هاتیتەوە؟
موستەفا: بەڵێ کاك ماکوان گیان، بۆ؟

ماکوان: کاك بەختیارت لەگەڵ نەبوو؟ (بۆیە ئەو پرسیارەم کرد ووتم بزانم هەر خۆی بووە یان باسی ئەم سەسیلەش دەکات)

موستەفا: نا هەر خۆمم بووم، من لە جێگایەکی کە بووم نازانم بەختیار لە کوێیە.

ماکوان: کاك موستەفا جەنابت چیت دەکرد لە کوردستان؟

موستەفا: کاکە ماکوان خەریکی فرۆشتنی ووشکە بووم لە ژێر پردەکەی سلێمانی.
لە تورکیا و ئێرانەوە ووشکەمان دەهێناو پێستەی حەیوانمان دەبرد بۆ هەردوولا.

ماکوان: بەڵێ، هیوام تەمەن درێژیتەو ساغ بیت خوا هیدایەتان بدات. (ناوی هەندێك کەسایەتم لێپرسی لە سلێمانی هەموویانی ناسی و ووتم ئەگەر جنۆکە بیت نازانێت و هەندێك ناونیشانی باسکرد هەمووی تەواو بوون).

موستەفا: زۆر سوپاس کاکە ماکوان چاوی منی.

لەو کاتەدا داوامکرد بچم بۆ تەوالیت، بۆ ئەوەی بزانم سەسیل نابینم و یاخود بێتە لام.

تەوالێتەکەیان نیشاندام چوومە ناوی زکری چوونە تەوالێتم بە عەمدەن نەخوێند. ووتم بزانم سەسیل پەیدا نابێت، چونکە شوێنی مانەوەی شەیتان وجنۆکەکان تەوالێت و حەمامە.

چوومە ژوورەوە لەبەردەم ئاوێنەکە وەستام، چاوەڕێ بووم بێت دیار نەبوو. باش بوو لە پڕ تەلەفون لێداو هاتمە دەرەوە لە تەوالێتەکە.

عەلی گەیشتبووە جێگاکە، داوای ئیزنم کرد لە موستەفا و چوومە دەرەوە بۆ لای عەلی

و چومە ناو سەیارەكەی هەمووشتێكم بۆ گێڕایەوە.

ماكوان: باسی تۆم كردووە لای ئەمان، بەڵام نەموتووە لەشارەكەی خۆمە. هەر ووتومە كەسێكی رەفیقم هەیە لەم شارە وەك هاتووم با ببینم، حەزم نەكرد بەتەنها بم. پاشان كەدەچینە ئەویٰ بزانە ئەو سەرو چاوانە جنۆكەن یان مرۆڤن، چونكە من گومانم هەیە لە هەموویان. زۆر باسی دەماوچاوی موستەفا و حەزقیلم بۆكرد. بزانم ئەو حاڵتە چییە؟

وابڕیرماندا كە شتێكی وویست پێم بڵێت تەلەفونەكەی دەربهێنێت و بچێتە دەرەوەو بە تەلەفونەكەی خۆی تەلەفونێك بۆ من بكات و بەدوایدا منیش بڕۆمە دەرەوە.

دوای سڵاوكردنمان چووینە ژوورەوە نزیك ٥:٣٠ ی ئێوارە بوو. لەهەمانكاتدا بەختیار گەڕایەوە و ووتی كاك ماكوان سەیارەكەم بۆ وەرگرتوویت لەدەرەوەیە. سەیارەكەی تۆش چەند هەفتەیەكی پێدەچێت. وابزانم عەلی یەمەنی ١٠ خولەك دانەنیشت تەلەفونەكەی دەرهێناو چووە دەرەوە، چەند خولەككی پێچوو تەلەفونی كرد بۆ من.

عەلی: وەرە خێرا

منیش چوومە دەرەوە

عەلی: ماكوان ئەو ماڵە مەعبەدی شەیتانە، هەموو ماڵەكەجنۆكەی تێدایە و بەخۆشیان نازانن. وەرە بابڕۆین.

ماكوان: بۆ كویٰ بڕۆین پەلە مەكە با بڕۆین خواحافیزی بكەین، ئاخر نابێت هەروا ڕاكەین؟

عەلی: ماكوان ئەو ماڵە موسڵمانن؟

ماكوان: ئەی چۆن هەموو دەڵێن موسڵمانین، بەس نازانن ئیسلامەتی و دینداری چییە هەر قسەیە و ئیلتیزامیان نیە، ئەی ئەو گۆڕینی دەمو چاوە بە چی تێدەگەیت دەمێك موستەفایەو دەمێك حەزقیلە؟

عەلی: ئەو پیاوە دەمێكیە جنۆكە لەلاشەیدایە و مەسی كردووە، جا ئەو جنۆكانە بۆ ترساندنی تۆ و چەواشەكاریانە وا نیشان ئەدەن. دەنا ئەوە هەر موستەفایە. بەس لەبەرچاوی تۆ وادەكەن بۆ ترساندنت و سەرلیٰ تێكدان و وەسوەسەیە.

ماكوان: جا ئەوە ڕاستیە؟ مەبەستم ئەوەیە لە قورئان و سوننەتدا شتی واهەیە؟

عەلی: من نەمدیوە لەقوورئان و سوننەتدا، بەڵام ئەزموونی ئەو پیاوچاکانەیە کە جنۆکەو شەیتانیان دەرکردۆتە دەرەوە لەلاشەی خەڵکی. ئێمە دەتوانین یەك شت بکەین، نوێژی مەغریب دەخوێنین بەدەنگی بەرز، ئەگەر پەلاماریاندایین یاخود قیژاندیان بەسەرماندا ئەوا ئەوماڵە پڕیەتی لە جنۆکەو دەرچینە دەرەوە.

ماکوان: بۆ پەلامارمان ئەدەن؟ کێ ئەیدا ئەوان یان جنۆکە و شەیتان؟

عەلی: ئەگەر جنۆکەیان تێدابێت ئەوان هانی ئەو ماڵە ئەدەن پەلامارمان بدەن، بەس جنۆکە ترسنۆکە زۆر ئەو توانایەیان نیە، لەوانەیە هاوارکەن بەسەرماندا دەرمانکەنە دەرەوە.

ماکوان: ئەی ناکرێت بە یەکێکیان بڵێین پێشتر؟

عەلی: ئاخر نازانین کامیان جنۆکەیان تێدایەو کامیان تێیدانیە، ئەگەر بزانن کارەکەمان فەشە ل دێنێت و قسە ناکەن و ئازاری ئەو مرۆڤانە نادەن بۆ دەرکردنمان.

ماکوان: ئەی ئەو جنۆکانە ئاگایان لە قسەکانی من وتۆ نییە، پێیان بڵێن و ئاگاداریان بکەنەوە؟

عەلی: نا، چونکە من زیکرەکانم هەمووی خوێندوە و لە ڕێگاش دووبارەم کردۆتەوە.

ماکوان: زۆر باشە بابڕۆین.

موستەفا: فەرموون با نانەکەمان بخۆین؟

عەلی: یەمەنی یەکسەر ئاگاداری کردمەوە ووتی نان خواردن لەم ماڵە باش نییە.

ماکوان: زۆر بە هێواشی من کێك و قاوەم خواردوە لەم ماڵە ئاساییە؟

عەلی: ئاساییە.

ماکوان: با نوێژەکانمان بکەین، رووم کردە کاك موستەفاو ووتم من وعەلی نوێژی مەغریب دەکەین بە جەماعەت. ئیجازەمان بدەن دوایی دێین نان دەخۆین.

موستەفا: فەرموون

دەستنوێژمان گرت و عەلی ئیمامەتی کردو منیش قامەتم خوێند و نوێژمان دابەست و دەستی کرد بە خوێندی قورئان بەدەنگی بەرز دوای سورەتی فاتیحەو خوێندنی چەند ئایەتێك لە سورەتی ئەحزاب (٥٠- ٥٤) لە پڕ قیژە هەڵسا، بوو بە دوو قیژە بوو بەجنێودان خەریك بوو من نوێژەکە ببڕم و ڕاکەم. عەلی زیاتر دەنگی بەرزکردەوە

لەڕەکعاتی دووەمدا یاتەکانی سورەتی یوسفی لە ئایەتی ٢٨ تا پەنجا خوێند. وورده وورده دەنگ کز بوو قیژە نەم، بەڵام جاروبار هەر هاواردەکراو وەك شێر دەینەڕاندو قیژە دەهات. لەکاتی نوێژیکرنماندا بەشێوەیەك وەستاین وامانکرد پشتمان نا بوو بە دیوارەوە نەشمان دەزانی قیبلە لە کوێیە رووەمانکردبووە ئەوان. چاوم لە موستەفا بوو لەو سەر زەوییە راکشابوو وەك شیر ئەینەڕاند وەك مار لولی دەخوارد، ئاگام لە بەختیار بوو ئاسایی بوو نەیدەزانی فریای کامیان بکەوێت.

نوێژمان تەواو کرد

عەلی: نەچی بەلایاندا، ئیشارەتی کرد بۆ بەختیار کە نەهڵێم بەختیار تەلەفون بۆ ئامبوڵانس بکات.

چوومە لای بەختیار بە دەنگی بەرز هاوارمکرد بەسەریدا لەجێگای خۆت دانیشە ئەوە جنۆکەیە لەلاشەیاندا ئێستا عەلی چارەی دەکات. کەوام ووت لە جێگای خۆی دانیشت.

عەلی هەڵسا چووە لای موستەفا و قسەی کرد لەگەڵیدا بەعەرەبیەکی فوصحە، کە موستەفا عەرەبی هەر نەدەزانی، گوێم لە دەنگێك بوو لە موستەفاوە دەردەچوو بەعەرەبیەکەی فوصحەی زۆر چاك.

عەلی: تۆ چی دەکەیت لە ناو لاشەی ئەو پیاوەدا؟

جنۆکەکە: من ٢٣ ساڵە لەناو لاشەی ئەم پیاوە دام.

عەلی: دەرچۆ لە ناو لاشەی دەنا بە روقعەی شەرعی دەرت دەکەم و دەتسوتێنم. تۆ دەزانیت لە دنیاو قیامەتیش زەرەمەند دەبیت، تۆ دەزانی زوڵم دەکەیت لەو پیاوە بۆ چوویتە لاشەیەوە، دوات لێدەکەم دەرچیتە دەرەوە لە لاشەی، ئیمان بێنەو ببە موسوڵمان و لەخوا بترسە.

جنۆکەکە: من ئەمرم پێکراوە بچمە لاشەی، هەر من نیم زۆرین کە چوینەتە ناو لاشەی زیاد لە ٢٠ جنۆکەین!

عەلی: هەرچەندێکن من ئێستا دەرتان دەکەمە دەرەوە، دەستی کرد بە خوێندی قورئان[1]

دوای بیست خولەکیەك موستەفا هەڵسایەوە هەموو گیانی عارەق بوو، وەك خۆی

١- خوێنەر دەتوانێت لەم لینکەی خوارەوەدا گوێ لە خویندنی قورئانەکە بگرێت، کە کام ئایەتانە پێویستە بخوێنرێت. چەند جار لێبداتەوە بۆ ئەوەی فێری بێت https://www.youtube.com/watch?v=8_GQClgD_kw

شۆردبێت، عەلی قسەی لەگەڵ دەکرد هیچ تێنەگەیشت

عەلی: ماکوان پێی بڵێ تۆبە بکات جنۆکەکان لە لاشەی دەرچوون، ئەگەر ڕازییە بچینە لای منداڵەکانی جنۆکەش لەلاشەی ئەوان دەرکەین؟

ماکوان: کاك موستەفا هەست بەچی دەکەیت؟

موستەفا: دەستی کرد بەگریان ووتی ئەوە چیی بووە؟

ماکوان: جنۆکە لە لاشەتاندا بوو عەلی دەریکرد و دەڵێت: تۆبە بکە بۆ ئەوەی نەگەڕێنەوە بۆ لاشەت بڕۆ خۆت بشۆ دەست بکە بە نوێژکردن؟

موستەفا: بەخوا نوێژ نازانم لەبیرم چۆتەوە.

بەدەم گریانەوە لیك بە دەمیدا هاتبووە خوارەوە (تەمەنی نزیکەی ٥٥ ساڵ بوو).

عەلی: ماکوان با بچین لەلاشەی ئەوانیشدا دەریبکەین، بە باوکیان بڵێ؟

موستەفا: کوامنداڵەکانم؟ با بڕۆین بۆلایان، بەختیار بزانە کوان؟ بۆ دەنگیان نەماوە.

بەختیار: چوونەتە ژوورەکەی سەرەوە.

عەلی: ماکوان پێیان بڵێ بینە لامان و خۆیان داپۆشن، ئەگەر ئارەزوومەندن جنۆکانی لاشەی ئەوانیش دەردەکەم.

ماکوان: کاك موستەفا عەلی دەڵێ منداڵەکانی جنۆکە لەلاشەیاندایە، ئەگەر پێیان بڵێیت بینە خوارەوە جنۆکە لەلاشەی ئەوانیش دەردێنێت؟

موستەفا: مەمنونیش دەبم؟ ئاواز، ئازیز، هێرۆ .. باوکم وەرنە خوارەوە کوا دایکتان؟ خۆی چووە سەرەوە بۆ لایان و خێزانی هێنایە خوارەوە.

عەلی: ماکوان پێی بڵێ خۆی داپۆشێت نەکو ببورێتەوە؟

ماکوان: سەیران خان چەرچەفیك لە خۆتەوە بئاڵێنە. چوو کردی.

عەلی: لێی بپرسە بزانە بێنوێژ نییە؟

لێم پرسی.. ووتی: نەخێر

عەلی دەستی کرد بە خوێندنی قورئان، دیسان هاواری دەکرد بەزەیم پێدا دەهاتەوە، عەلی دەستی کرد بە قسەکردن لەگەڵ جنۆکەکەدا ئەو ژنە بە عەرەبیەك قسەی دەکرد کە عەرەبیش نەیدەتوانی وا قسە بکات.

عەلی: وەرە دەرەوە لە لاشەی ئەو ئافرەتەو زوڵمی لێمەکە ئەوەی تۆ دەیکەیت زوڵمە.

قورئانی زۆر خوێند بەسەریدا؟

جنۆکە: ناچمە دەرەوە تا ئەم تەلیسمانە مابێت؟

عەلی: کامەیە تەلیسمەکان؟ لەکوێدایە؟

جنۆکە: لە ناو سەرینەکەدا دانراوە؟

عەلی: ماکوان بە هاوسەرەکی بڵێت بچێت بیهێنیت؟

کاك موستەفا چوو سەرینەکەی هێنا، بەردەوام لەجنۆکەکەی دەپرسی لەکوێدایە ووتی ئەو ئافرەتە خۆی خستویەتیە ناوی لەڕێگای ساحیرێکەوە و بۆ ئەوەی نێوانی خۆی و پیاوەکەی خۆش بکاتو ژنی بەسەردا نەهێنێت! لەڕێگای ئەو تەلیسمانەوە چووینەتە ناو لاشەیان. عەلی: هەڵیدڕن ئەو سەرینە بزانن راستدەکات.

ماکوان: کاك موستەفا دەتوانم ئەو سەرینە بدڕێنم؟

موستەفا: بەڵێ فەرموو..

سەرینەکەم دڕاند و وەرقەیەکم تێدا دەرهێنا، عەلی ئایەتی بەسەردا خوێندو لەناو قاپێکدا سوتاندی. ئافرەتەکە لە مریشکی سەربڕدراو دەچوو وا پەلەقاژێی دەکرد. بە من و عەلی و موستەفا وبەختیار بۆمان نەدەگیرا تا ئەو وەرقە سوتا، هێمن بوویەوە. وەرقەکە وێنەی پیاو ژنێکی تێدا دروست کرابوو[٢]

عەلی: جنۆکەی تری تێدایە، دیسانەوە دەستی کردەوە بە قورئان خوێندن جنۆکەیەك بە ئیسپانی قسەی دەکرد. عەلی بە ئینگلیزی پێی ووت تێناگەین دەڵێی چی بە عەرەبی قسە بکە یان نەرویجی یان ئینگلیزی، یاخود کوردی.

٢-

جنۆکەکە دەستی کرد بە قسە کردن بە کوردی، منیش ووتم عەلی بە کوردی قسە دەکات ووتی ماکوان تێناگەم تەرجومەم بۆبکە؟

ماکوان: چی پێ بڵێم؟

عەلی: پێی بڵێ بێتە دەرەوە لە لاشەی ئەو ژنەدا، زوڵمی لێنەکات.

قسەی تری زۆر کرد بۆچی چۆتە لاشەی هەموویم پێووت.

عەلی: ماکوان جنۆکەی کافرەکان زۆر درۆزنن بەهیچ چ شێوەیەك بڕوایان پێناکرێت.

جنۆکە: تەلیسمی لە خۆی کردووە، دوو تەلسیمە لە ناو ملوانەکەی کچەکانیەتی بیدرێنن دێمە دەرەوە.

عەلی: با وەسفی ملوانکەکانمان بۆ بکات؟

جنۆکە: دوو ملوانکەی صەلیبە بە قایش دووراوە لە شێوەی نوشتەدا لە ناو صەلیبەکدایە.

عەلی: ماکوان پێی بڵێ لەکوێدایە؟

جنۆکە: وا لە ژووری ئازیز یەکێکیان لە گیرفانی چاکەتێکی کۆنیدایە نایکاتە بەری ئەوی تریش لە ژووری دایکیەتی لە ناو ئاڵوتەنەکانیەتی و ئاڵوتنەکانی لەناو قاسەیەکدایە لە ژێر بێدی خەوەکەیاندا.

عەلی: بابڕۆن بیهێنن.

بەختیارو موستەفا بزانین ڕاست دەکات، موستەفا چوو هەردوو مەلوانکە صەلیبکەی هێنا بە چەرم دوورابوون راست بوو کتو مت جێگانی راست بوو، دایە دەست من و بە کەتەر دڕاندم تەلیسمەکانم سوتاند بەدەستی خۆم و سەیران خان هاتەوە سەر خۆی و تینوی بوو عارەقێکی زۆری کردبوو لە پڕ لە درگا درا و بەدەنگی بەرز هاوار کرا: تا پێنج دەبژێرین نەیکەنەوە دەیشکێنین، ئێمە پۆلیسین.

شەیتان کێییەو جنۆکە چییە

موستەفا بە پەلە رووەو دەرگاکە چوو، دەرگای کردەوە و ووتی: فەرمووون؟
پۆلیس: لە ماڵی ئێوەوە تەلەفون کراوە کە گوایە دووکەس دەستدرێژی کردۆتە سەرتان ئایا راستە؟

موستەفا: درۆیە ئەو دووکەسە میوانن و خۆمان میوانداریمان کردوون؟

پۆلیس: بەڵام کاتێك تەلەفون بۆ ئێمە کراوە گوێمان لەدەنگی قیژەو و هەندێك زمانی بێگانە بووە، پاشان کچێك تەلەفونی بۆ ئێمە کردووە ناوی هێرۆیە.

موستەفا: ڕاستە هێرۆ لێرەیە، با بانگی بکەم بزانم بۆ چی وایکردووە؟

پۆلیس: کارێکی باشت کرد کە ووتت لێرەیە، پێویست ناکات تۆ قسەی لەگەڵ بکەیت، ئێمە خۆمان قسەی لەگەڵ دەکەین! ئەم کەسانە کێن لێرە؟

موستەفا: ئەمانە میوانن و خزمن و زاوامن.

داوای پێناسەی لە هەر سێکمان کرد. رەوشکەیان بە ئاسایی نەبینی، لەلایەکەوە سەرینێك هەڵدڕاوە و کەتەرێك لەوێدا کەتووە، لەناوشوشەیەکدا وەرقە سوتێنراوە. هێرۆ و ئازیز و هاتنە خوارەوە پۆلیسەکە چوو لایان، سەیری من و عەلیان کرد لە نێوانی خۆیاندا قسەیان کرد، پاشان ڕوویان کردە من و ووتیان بۆ لەم ماڵەی؟

ماکوان: خۆیان منیان بانگهێشت کردووە، عەلی هاوڕێی منەو من بانگم کردووە بۆ ئێرە.

عـەلی: مـن مـاکـوان دەنـاسـم ئـەو منی بانگ کـردووە بـۆ ئـێـرە، نیازمان بـووە پـاش کەمێکی کە بـڕۆیـن ووتـویـانـە دەبـێـت نـان بخۆن ئەنجا بـڕۆن.

پۆلیس: بەڵام ئەو کچە لەو ژوورەی سەرەوە واناڵێت! یەکێکیان زۆر دەترسێت و ئەوی تریش دەڵێت: وویستویانە دەست درێژی بکەن.

ماکوان: جا ئەوە خاوەن ماڵەکەیە لێی بپرسە! بۆ زانیاریت ئەو ئافرەتەی کە وای ووتوە زیاتر ئەو منی بانگێهشت کردووە، حەزی کردووە نان بخۆین بەیەکەوە بۆ وای ووتوە، سەیرە بەلامەوە بەدڵنیاییەوە درۆ دەکات.

موستەفا: زوو هات بەدەمەوە، درۆ دەکات و شتی وا ڕووی نەداوە سەیرە بەلامەوە وادەڵێت!

پۆلیس: بەهەر حاڵ ئێمە لە کێشەکە تێناگەین، ناچار دەبین بەم سێ کەسە بڵێین بچنە دەرەوە لەم ماڵە. هەرئەوەندەمان پێدەکرێت.

موستەفا: بە تووڕەییەوە ئەمە ماڵی منە، هێرۆ کە تەلەفونی کردووە دەتوانێت بچێتە دەرەوە. ئەمانە ناڕۆن ئەم کوڕانە میوانن زۆر بەڕێزن و ماڵی منەو من خاوەن بڕیارم تێیدا، نەك ئێوەی پۆلیس و هێرۆ! بڕۆن بە هێرۆ بڵێن بابچێتە دەرەوە ئەگەر دەست درێژی لێکراوە.

ماکوان: کاك موستەفا هێمن بە ئێمە هەر دەڕۆین، با رەوشەکە هێمن بێتەوە کێشە نیە، بەڵام هەوڵبدە خۆت بشۆ و غوسڵ دەربکە، چاومان بەیەك دەکەوێتەوە..

ڕوومکردە پۆلیسەکە پێمووت ئاساییە ئێمە دەچینە دەرەوە با کێشە دروست نەبێت، پۆلیسەکان زۆریان پێخۆش بوو، لەگەڵ عەلی خواحافیزمان کردو ئەو سەیارەکەی خۆی لێخوڕی منیش ئەوەی کە بەختیار بۆی هێنابووم، بەڵام ئاگام لێی بوو موستەفا دەستی کردووە بە گریان هەستم کرد دەترسا، پۆلیسەکان خەریك بوو دەڕۆشتن، بەڵام من گەڕامەوە بۆلای موستەفا و عەلی لەدوورەوە وەستاو دیسان پۆلیسەکانیش وەستان تەماشای منیان کرد، بەڵام من گوێم پێنەدان و چوومەوە بۆ لای کاك موستەفا.

ماکوان: هیچ نەترسی من تازە کوڕی تۆم ئەوە ژمارەی تەلەفونی منە بینوسە لای خۆت، ئەمجارە تۆ وەرە بۆلای ئێمەو لە خزمەتاندا دەبین لە هیچ نەترسیت دەم بەزیکرو نوێژەکانت بکە. بە تەلەفون هەموویت پێدەڵێم، تەلەفونم بۆ بکە دەستی کرد بە گریان و باوەشی پێداکردم.

موستەفا: ماکوان گیان دەستم لێبەرمەدە؟ جارێکی تر بەگریانێکی بەکوڵ ووتی توخوا دەستم لێبەرمەدەن.

ماکوان: دڵنیابە ئێمە خزمەتکاری جەنابتو خانەوادەکەتین، ئەوەش بزانە من هیچم لەدڵ نەگرتووە. کچەکانی تۆ خوشکی من و زۆر ئاسایی وەرمانگرتوەچ من و چ عەلی دڵنیابە دانەوییەوە دەستم ماچ بکات! نەمهێشت سەریم ماچ کرد، دوعای خێرم بۆ کرد و ماڵئاوایم کرد، ووتم بە تەلەفون فێرت

دەکەمەوە چۆن نوێژ بکەیت کەچووینەماڵەوە تەلەفون بکە نیو کاتژمێری تر. دەرچووین سواری سەیارەی خۆم بووم، پۆلیسەکانیش ئاماژەی سەلامیان بۆ کردم و منیش سەلامی ماڵئاوایم لەوان کردەوە. هەموو رۆشتین لە ماڵی کاک موستەفا. پێش عەلی کەوتم عەلیش بەدوامەوە هات تا گەڕاینەوە بۆ شارەکەی خۆمان بە تەلەفون بە عەلی م ووت: بابڕۆین نانێك بخۆین برسیمە چووینە دووکانێکی پیتزا و داوام لەعەلی کرد کەس لەماڵ نیە دەچین بۆ ماڵی ئێمە ولەوێ دەیخۆین و تا شەو درەنگان بەیکەوە دەبین و یان هەرلەوێ بخەوە. عەلی رازی بوو یەشتا نەگەیشتبووینە ماڵەوە کاك موستەفا تەلەفونی کرد.

موستەفا: کاکە ماکوان من خۆم شۆردووە لەسەر بەرماڵ دانیشتووم دوو رکعات نوێژم کردووە.

عەرزی کاك موستەفام کرد، قوربان پاڵتاك بکەرەوە ناوی ماکوان لای خۆت زیاد بکە، کامێرات بۆ دەکەمەوە فێرت دەکەم چۆن نوێژ بکەیت.
موستەفا: ماکوان گیان تۆ دەمێکەیە لای من ئادد کراویت، لەهەر ژورێك بوویتایە دەهاتمە لات، بەڵام من نوێژ هەمووی دەزانم تەنها تەحیاتم لەبیر چۆتەوە؟
ماکوان: کێشە نیە با بچمە ماڵەوە لەخزمەتا دەبم، بەپەلە لەگەڵ عەلیدا هاتینەوە بۆ ماڵەوە، کامپیوتەرەکەم داگیرساندو تەلەفونم کردەوە بۆ ژمارەکەی کاك موستەفا و کامێرام بۆ هەڵکرد و بینیم کڵاوێکی سپی کردۆتە سەر!

ماکوان: کاك موستەفا من تەحیاتەکەت بۆ دەخوێنم، جەنابت دەنگەکەم تۆمار بکە بۆ ئەوەی گوێی لێبگریتەوە و بەردەوام بە لەسەری ئیتر بیرت دەکەوێتەوەو لەبەری دەکەیت، پێم وایە ئاوا باشتر بێت؟

موستەفا: زۆر باشە کاکە ماکوان گیان، ئەوە جەماعەت دەیانەویت قسەت لەگەڵ بکەن.

هێرۆ و ئازیز: کاك ماکوان زۆر داوای لێبووردن دەکەین لەو وەزعە، خۆشمان نازانین چی روویداوە؟ سەیران خان زۆر دەترسا، هەر دەیووت ماکوان گیان ئەوە چی بووە بۆ وامان لێهات؟

عەلی: ماکوان باسی هچیان بۆ مەکە تاکاتێکی تر

ماکوان: هەر زۆر ئاساییە هێرۆ ی بەڕێزو ئازیزی خوشکم، سەیران خان تۆ

هەر دایکی ئێمەیت و بەداخەوە نانی دەستمان نەخواردی، ئەمجارە بۆ کفتە شۆربا دێینەوە خزمەتان!

ماڵئاوایم کرد لێیان وپاڵتاکم داخستەوە، پاشان لەگەڵ عەلی دانیشتین بۆ نان خواردن. رووم کردە عەلی، ووتم: تێم بگەیەنە شەیتان و جنۆکە بۆ وا دەکەن، بۆ دەچنە ناو لاشەی مرۆڤ و ئاوا شەڕمان پێدەفرۆشن؟

عەلی: لەڕاستیدا ئەوان هەر دەبێت وا بکەن، پێش ئەوەی مرۆڤ لەسەر زەویدا بژی؛ ئەوان لەسەریدا ژیاون، ئەم زەوییە ئەوان خاوەنی بوون، بەهۆکاری خراپەکاری خۆیان و شەڕی نێوانیان خوای گەورە لەناو ئەم زەویەداو ئەم هەسارەیەدا دووری خستنەوە، هەندێکیان بۆ کەناری دەریاکان و ناو دەریاکان و هەندێکی تریش بۆ بیابانەکان و هەندێکیش دەربەدەر بوون بۆ ماڵەکانی ئێمەو هەندێکیتر بۆ وویرانەکان وکەلاوەکان و هەندێکی تر بۆ ئاسمانەکان و سەر هەسارەکانی تر.

ماکوان: ئەمەوێت پرسیارێك بکەم زۆر جار دەڵێن: ئەو جنۆکەیە عاشقی فلانە کەس بووە؟ جا نێر بێت یان مێ بێت بە پێچەوانەشەوە، یان دەڵێن: جنۆکە عاشق دەبێت، یاخود دەڵێن: جنۆکەی هێناوە یان شووی بەجنۆکە کردووە! یان منداڵی لێی بووە! ئەمە ڕاستە ؟

عەلی: قسەیە هەیە دەڵێن جنۆکە عاشق دەبێت، بەڵام درۆییەو هیچ بەڵگەیەکی قورئان و سوننەتی لەسەر نیە، جنۆکەکان خۆیان وادەڵێن! کە دەچنە ناو لاشەی مرۆڤەکان، ماکوان- ئەوە بزانە جنۆکە مەخلوقێکی زۆر درۆزنن بەگشتی و زۆر خۆش باوەڕیشن، ئەوە قسەی خۆیانە دەڵێن عاشق بووین، بەڵام درۆ دەکەن، لەڕاستیدا جنۆکە ناتوانێت شوبکات بە مرۆڤ، چونکە دوو خەلقی جیاوازن، ئەگەر ئەوە راست بێت، هەر ئافرتێك سکی پڕبێت، ئەوکات دەڵێت: من دەسەڵاتم نەبووە جنۆکە وای لێکردووم، لەبەر ئەوە هیچ بنەمایەکی راستی نیە، من رەئەکەم لە ئیبنو تەیمییە و ئیبن وقەییم وەرگرتوە، ئەوان هەمان رایان هەیە کە مرۆڤ و جنۆکە هیچ پەیوەندی خۆشەویستی و سێکسی و کۆمەڵایەتی لە نێوانیاندا نیە. جا لەبەر ئەوە درۆیە کەسیان عاشقی کەسیان نابێت. ئەوان رقیان لە ئێمەیە وەك مرۆڤ.

ماکوان: بۆ رقیان لێمانە؟

عەلی: چۆن ئێمە نەوەی ئادەمین، پێمان دەوترێت ئادەمیزاد. ئەوان پێش ئێمە

دروست بوون بەهەزاران ساڵ، لە نەوەی یەکەم جنۆکەن کە دروست بوون بەناوی سومیا- چۆن باوکی مرۆڤ ئادەم ە، باوکی جنۆکەکانیش ناوی سومیایە.

ماکوان: باشە من ئەم زانیاریەی جەنابتم لە قورئان و سونەتدا نەدیوە؟ لەکوێ هێناوتە؟

عەلی: لە تەورات.

ماکوان: تەورات کەی بڕوا پێکراوە؟

عەلی: خۆ ئەگەر بڕوای پێناکەیت ناتوانیت بەدرۆی بخەیتەوە، چونکە پەرتوکی ئاسمانیە.

ئەگەر کێشەی نەبێت لەگەڵ بیروباوەڕی ئیسلامدا هیچ کێشەیەکی تێدانیە، واتا ئەگەر بەیەکدا نەکێشێت لەگەڵ توحیدو بنەماکانی بیروباوەری ئیسلامی لە یەکتاپەرستی، زانیاری لە ئیسرائیلیات وەربگرین زۆر سادەیەو شەرعیش ڕێگەی پێداوە.

پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: هیچ کێشەیەك نیە لە بەنی ئیسرائیل وەربگرین واتا زانیاری (...وحدثوا عن بني إسرائيل ولا حرج..) بوخاری ڕیوایەتی کردووە، کورت و پوخت دەتوانین نە بەدرۆیان بخەینەوە و نەبڕوایان پێبکەین لە گێرانەوە مێژوەکانیاندا.

ماکوان: شتی وا چۆن دەبێت تێناگەم؟

عەلی: واتا نابێتە سەرچاوە بۆ ئێمە نە بەدرۆی دەخەینەوە، چونکە ئەشێت ڕاست بێت، نە بڕواشی پێدەکەین ئەشێت درۆ بێت، ئەمە مەزهەبی ئەهلی عیلمە؟ ڕوونە!

ماکوان: زۆر ڕوونە دەست خۆش.

عەلی: کەواتە سەرەتا کە جنۆکە دروست بوون لە نەوەی -سومیا- ن، و بە باوکی جن ناسراوە، پاشان ئەم جنۆکە بوون بە دوو بەش بەشێکی چاك و بەشێکی زۆر خراپ، هەروەك ئاماژەم پێدا بەشە چاکەکە زۆر کەم بوون، تا فریشتەکان هاتنە خوارەوە لە گەڵیاندا جەنگان و سنوریان بۆ دانان بۆ ئەوەی چیتر پێ ڕانەکێشن لە ئاستی خۆیاندا بن.

شەیتانە یاخود ئیبلیسە کە ووجودی هەیە لەبنەڕەتدا ناوی -عەزازیلە- لەوسەردەمەدا منداڵ بووە لە یەکێك لە شاخەکاندا مەلائیکەتاکان لەکاتی جەنگدا

دۆزیویانەتەوە بردویانتە ئاسمان و لەوێ لەگەڵ فریشتەکاندا ژیانی بردۆتە سەر بە بەندایەتی و وەك ئەوان خەریکی بەندایەتی بووە بۆ پەرورەدگار، بۆیە خوای گەورە خستویەتیە پلەی فریشتەکان و فەرموویەتی بە فریشتەکان سوجدەی ڕێز بەرن بۆ ئادەم، هەموو سوجدەیان بردوە شەیتان نەبێت، خۆ شەیتان لە فریشتە نیە واتا مەخلوقی مەلائیکەت نیە، بەڵکو جنۆکەیە بەڵام بۆ خوای گەورە فەرمانی پێدەکات بەوەیش کە سوجدە بەرێت؟

لەبەر ئەوەی ئاستی بەرزبۆتەوە بۆ ئاستی فریشتەکان و خوای گەورە چوار باڵی پێبەخشیوە، کاتێك خوای گەورە فەرمانی پێدەکات سوجدە بەرێت، بەفەرمانی خوای پەروەردگار ناکات.

خوای موتەعال لە قورئاندا بۆمان باس دەکات کە بۆچی سوجدەی نەبردوە بۆ ئادەم و لێپرسینەوەی لەگەڵ دەکات.

کێشەی شەیتان لەوەدایە کە پێوەر بە ئەقڵی خۆی دەکات دەڵێت: من لە ئاگر دروست بووم ئەویش لە قوڕ، کەواتە من باشترم لە ئادەم بۆچی سوجدەی بۆ بەرم لە کاتێکدا پێوەرەکەی هەڵەیە زۆرترین توخمی باش لەناو قوڕو خۆڵ دایە، ئاگریش راستە لە توخم پێك هاتوە، بەڵام وێرانکەرە هەرگیز ناگاتە چاکی لە توخمی خاکدا.

ماکوان: ناوی ئیبلیس و شەیتان هاتووە، ئەو دووناوە واتای چیە؟

عەلی: ئیبلیس واتە مەئویس و بێزار و دوورخراوە، شەیتان زیاتر عەرەب بەکاری هێناوە، هەر شتێك لە بنەڕەتی خۆی دەرچوو عەرەب پێی ووتوە شەیتان.

بۆ نمونە عەرەب بەسەگی ڕەشی ووتوە شەیتان، چونکە دڕ بووە خەڵکی لە ترسدا ژیاندوە بۆیە ناونراوە بە شەیتان، یاخود هەندیك مار کە ترسناك و کوشندە بوبێت عەرەب پێی ووتوە شەیتان.

زۆر جار دەبینی لە فەرمودەکانی پێغەمبەردا ﷺ هاتووە کە سەگی ڕەش شەیتانە یاخود مار شەیتانە. ئەمە مەبەست پێی شەیتانی جنۆکە نیە، بەڵکو ئەو شەیتانەیە کە وەك ووشە عەرەب بەکاری هێناوە، ڕاستە جنۆکە حەز بە هەموو شتێکی رەش دەکات، چونکە جنۆکە بەگشتی حەزی بە رەنگی رەشە جا هەرچی بێت لەناو ئەو ڕەشەدا دەردەکەوێت، ئەگەر شەو بیت کەمادەی ڕەشە یان سەگی ڕەش یاخود پشیلەی ڕەش وە هەروەها.

لە پڕ تەلەفون کرا تەماشام کرد ژمارەی کاك موستەفایە.

موستەفا: ماکوان گیان فریام بکەوە چیبکەم ماڵ و منداڵ دەترسن. هەموو لەدڵە ڕاوکێدان، دەڵێن دەچین بۆ لای دکتۆر خۆشیان نازانن چیانە، جا تکایە تۆ و کاك عەلی چارەیەکی دەردمان بکەن!

ڕوومکردووە عەلی بۆم باسکرد.

عەلی: ماکوان ئاساییە بێن بۆ ماڵتان؟

ماکوان: زۆر ئاساییە.

عەلی: پێیان بڵێن وەرن بۆ ئێرە با لێرە بن ئەم شەو!

یەکسەر بە کاك موستەفام ووت تەشریف بێنن بۆ ئێرە و لەخزمەتاندا دەبین، ئەو کێشەی دڵە ڕاوکێیە ناهێڵین، بە پشتیوانی خوا.

موستەفا: ئەی ماکوان گیان بۆ نایەن بۆ ئێرە ئێوە؟

ماکوان: وەڵاهی کاك موستەفا گیان ئێوە ئەو کیشەی کە ڕوویدا و پۆلیس هات تۆزێك قورسە بۆمان لەوانەیە چاو لەسەر ئێمە بێت، ئێوە تەشریف بێنن لە خزمەتاندایین ئەوەندە دوور نیە، ٢٠ خولەك ڕێگایە؟

موستەفا: بزانین چۆن دەبێت ئاگادارت دەکەمەوە؟

ماکوان: لەخزمەتداین، دووبارە لەگەڵ عەلی دەستمان کردەوە بە قسەکردن باسی ئەوەم کرد باشە خۆ ئادەم لە بەهەشت دروستکراوە و شەیتانیش دوورخراوتەوە لە ڕەحمی خوای گەورە، چۆن ئەم شەیتانە چۆتە ناو بەهەشت و ئادەمی هەڵخەڵتاند، چۆن ئادەم لەبەهەشتدا بۆی نیە خواردن بخوات؟ ئەی ئەمەیان چۆنە؟ لەگەڵیدا ووتم پەلە مەکە با چایەك دروست بکەم و ئینجا دەست دەکەینەوە بە قسەکانمان. عەلی: دەچم سەیارەکەم دەخەمە شوێنێکی باش تا چاکە پێدەگات. عەلی هاتەوە نزیکەی ١٠ بۆ ١٥ خولەکی پێ چوو، دانیشتینەوە بۆ وەڵامی پرسیارەکانی من و قسەو باسی تر.

عەلی وویستی دەست بکاتەوە بە قسەکردن لەپڕ زەنگی تەلەفونەکەم لێیدایەوە و ژمارەکە دیار نەبوو، هەڵمگرت.

ئازیز: کاك ماکوان هاتووینەتە نزیك شارەکەی ئێوە، سەیارەکەمان خزاوە و وەرگەڕاوە بەپەلە ئێمەیان بردوە بۆ نەخۆشخانە.

تەعاروفێك لەگەك کچ و کوڕەکانی شەیتان

ئازیز: کاك ماکوان باوکم هەر وویستویەتی هەواڵت بداتێ شکور بۆ خوا سەلامەتین، بەڵام پێیووتوم بە کاك ماکوان بڵێ عەزێت نەکێشێت بێت بۆ لامان، ئێمە زۆر باشین تەنها دوای پشکنین بۆخۆمان دێین بۆ ماڵتان.

ماکوان: نا ئێستا دێم لە خزمەتاندام چۆن وا دەبێت (جا نازانم نیەتەکەم بۆ کێ بوو یان بۆ جوانی ئەو ئازیزە بوو!).

بەهەر حاڵ باوکی تەلەفونەکەی لە دەست ئازیز وەرگرتوو ووتی: کاکە ماکوان پێویست ناکات بێیت و ناونیشانی ماڵی جەنابتانم لایە بە تاکسی دێین پێم خۆش نیە تۆ بێیت.

ماکوان: ووتم باشە

عەلی: ووتی چی بووە؟

بۆم باسکرد

عەلی: با من بڕۆم

ماکوان: وەڵڵا ناڕۆیت قسە دەکەین، ئەو خانەوادەیە بۆ لای تۆ دێن ئەوانە جنۆکەیان هەیە ئێستا ماڵی من پڕدەکەن، کە لەوان دەرتکرد لەماڵەکەی منیش دەریانکە؟

بۆم باسکە ئەو پرسیارەی لێمکردی چۆنە، ئادەم چۆن دروست بووە؟
چۆن چووە بەهەشت؟ بۆ چی چووە؟ بۆ دەرکرا؟

عەلی: ماکوان باسەکەی ئێمە لەسەر ئەوە دادەمەزرێت کە ئادەم دروست بووە. خوای گەورە ئادەمی لەسەر زەوی دروست کردووە نەك لە بەهەشت، بە بەڵگەی قورئانی کەدەفەرموێت، بە فریتشتەکانم فەرموو جێنشینی حوکمی خۆم لەسەر زەوی دروست دەکەم کە پێشتر جنۆکەکان ئەوکارە خراپانەیان کردبوو. فریشتەکانیش لەسەر بنەمای کاری جنۆکەکان کە خراپەکارن هەمان دیدو بۆچوونیان هەبوو بۆ مرۆڤیش، بۆیە ووتیان مرۆڤ دروست دەکەیت خوێنرێژن و کاری گەندەڵی بکەن (وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلاَئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُواْ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاء وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لاَ تَعْلَمُونَ. ٣٠ البقرة

واتە: (وە بیریان بێنە) کاتێك کە پەروەردگارت بە فریشتەکانی وت: من لە زەویدا جێنشینێك دادەنێم (تا زەوی ئاوەدان بکاتەوە). فریشتەکان وتیان: ئایا کەسێ تیایدا دەکەیتە جێ نشین کە خراپەو تاوانی تیا بکاو خوێن ڕێژیی تیا ئەنجام بدات؟! لە کاتێکدا کە ئێمە (شایستە ترین) قەدری تۆ بەچاکی دەزانین، (لە وەڵامیاندا) خوا فەرمووی: ئەوەی من دەیزانم ئێوە نایزان.

کەواتە مرۆڤ بۆ سەر زەوی دروست بووە نەك بەهەشت جا لە زمانی عەرەبیدا باخ و باخاتی جوان و خۆش پێیدەوتریت بەهەشت(الجنة)، واتا خوای گەورە بەئادەمی فەرموو لەسەر زەوی لەناو ئەو باخو باخاتە خۆش و جوانە بمێنەرەوە و بخۆن وبخۆنەوە، بەڵام نزیکی ئەو دارە مەبنەوە. زانایان دەڵێن کشمیری ئێستایە لە هیندستان، چونکە ئەوناوچەیە باخوباخاتی جوانە و هەمیشە بەهارە.

لەڕاستیدا بەهەشت هیچ شتێك تێیدا قەدەغە کراونیە، بۆیە هەندێك لە زانایان پێیان وایە بەهەشتی خوای واتا بەهەشتی ئاسمانی نیە، بەڵکو باخوباخاتی سەر زەوییە. خوای گەورە لە چەند جێگای تردا باسی باخوباخاتی خەڵکی کردووە بە بەهەشت. مانای وانیە بەهەشتی ئاسمان بێت، چونکە بەهەشتی ئاسمانی خوای دوای قیامەت دەکرێتەوە، کە ناتوانیت بچیتە ناوی دوای لێپرسینەوەی قیامەت نەبێت.

جا شەیتان کە دەرکرا لە بەهەشت دەرنەکراوە، بەڵکو لە ریزی فریشتەکان

دەرکراو خوای گەورە باڵەکانی لێسەندەوە و گەڕاندیەوە سەر زەوی، دووری خستەوە لە رەحم و بەزەیی خۆی.

یەکەم کارێك کە شەیتان کردی رووتکردنەوەی پیاو ژن بوو لەبەرچاوی یەکتریدا، ئەوە هیوایەتی شەیتانە و گەورەترین چەکی دەستیەتی، پاشان چەواشەکاری هەرگیز ناتوانێت بەحەڵاڵ بڵێت حەرام و بە حەرامیش بڵێت حەڵاڵ، بەڵکو وەسوەسە توشی مرۆڤ دەکات. بە ئادەم دەڵێت ئەگەر لەو دارە بخۆیت بە هەتا هەتایی ئەمێنیتەوە و دەچیتە ریزی فریشتەکان.

لە کاتێکدا چەواشەکاری دەکات باسی حەرامەکەی خوا ناکات بڵێت ئەو دارە حەرامە یان حەڵاڵە، بەڵکو چەواشەی دەکات و پێی دەڵێت: دەبیتە فریشتە. لە کاتێکدا هەموو فریشتەکان سوجدەیان بۆ باوکمان ئادەم بردوە، ئیتر بڵێ فریشتەیت بۆچیە؟ کە تۆ بەرێزتریت لەو فریشتانە، کەواتە چەواشەکاریەکەشی تەنها بۆ بێ ئەمری خوای گەورەیە. پاشان کاتێك لە دارەکەیان خوارد بە قسەی شەیتان رووت بوونە، ئەوەش کاری شەیتانە کە ئافرەت و پیاویش رووت دەکاتە.

ماکوان: پیاو رووت دەکاتەوە واتای چی یە؟

عەلی: ئەیچۆن، پیاویش تەماعی تێدەکرێت لەلایەن ئافرەتەوە، سەرسنگی و قاچی و باڵەکانی داهێنانی قژی .. هتد

ماکوان: واتا ئەبێت پیاویش وەك ژن موحاجەبە بێت؟

عەلی: بەڵێ بەدڵنیاییەوە خۆ ئێمە وادەزانین تەنها بۆ ئافرەتە، پیاویش خاوەن عەورەتەو دەبێت داپۆشراو بێت.

ماکوان: ئەمە بۆمن شتێکی نوێ بوو ئەخی گیان؟

عەلی: پێغەمبەری خوا (ﷺ) دەفەرموێت: پیاوان کەچوونە بازاڕ سەرسنگتان دابخەن، چونکە ئافرەتان نەزەری لێدەکەن، یاخود پیاو وەك ئافرەت دەبێت سەریان داپۆشراو بێت لەهەندێك مەزهەبدا فەرزە، تەنانەت بەسەری رووتی نوێژ جائیز نیە.

تەنها مەزهەبێك نەبێت لە کاتی حەجدا رێگەی داوە کە پیاو سەری رووت بێت.

ماکوان: بەڵێ، بەڵێ.. ئەی ئەخی عەلی جنۆکە جۆری هەیە؟

عەلی: بەڵێ جۆریان زۆرە، سەرەتا باسمان کرد ئەمانە سێ جۆرن وەك

پێغەمبەری خوا (ﷺ) باسیان دەکات. جۆرێکیان دە فڕن و خاوەن باڵن، جۆرێکی تریان خۆیان دەگۆڕنە سەر شێوەی ئاژەڵ وەك سەگ و مار، جۆرێکی تریش له وێرانەو لەماڵەکانماندا دەژین و خۆیان دەخنە سەر شێوەی مرۆڤەکان ئەمێننەوە و دەردەچن جا لە ناو لاشەی مرۆڤ بێت یان لەماڵی مرۆڤ بێت.

عن أبي ثعلبة الخشني قال: قال رسول الله (ﷺ): الجن ثلاثة أصناف: ١- صنف لهم أجنحة يطيرون في الهواء، ٢- وصنف حيات وكلاب، ٣- وصنف يحلون ويظعنون. الصحيحين.

لەو سێ جۆرە چەند پۆلێکی لێ جیادەبێتەوە یاخود چەند جۆریکن، بەڵام پێش باس کردنی جۆرەکانی دەمەوێت پێناسەیەکی کورتی ئەو سی جۆرەت بۆ بکەم کە بریتین لەمانە.

یەکەم: جۆری باڵدار دەفڕن، ئەم جۆرە دەڕوات بە ئاسماندا دەفڕێت مەودای دوورو درێژ دەبڕێت لەماوەیەکی کەمدا. ئەم جۆرە زۆر ترسناکن لە گەشی سەرەکی سەرو لەهەب درووست بوون زۆر خێران ئەم جۆرە لە پەرتوکی (لقط المرجان في أحكام الجان لسيوطي نقلا عن كتاب «العرائس « لابن الجوزي)دا باسکراوە. بەو ئایتە لە مرۆڤ دوور دەکەونەوە وەك لەو پەرتوکانەدا هاتووە.

(وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدّاً وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدّاً فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لاَ يُبْصِرُونَ) ٩يس

واتە: هەروەها بەربەستمان لە بەردەمیانەوە و لە پشتیانەوە داناوە، پەردەشمان هێناوە بەسەر چاویاندا (مەبەست ئەو بەربەستانەشە کە لە دەروونیاندا هەیە و نایەڵێت ڕێگەی ڕاست بدۆزنەوە) ئیتر ئەوانە حەق و ڕاستی نابینن.

دووەم: جۆری جنۆکەی گۆڕاوەکان واتا خۆیان دەگۆڕن لەسەر شێوەی ئاژەڵ و مرۆڤ ئەم جۆرە حەزیان بە ڕەنگی ڕەشە دەچنە ناو سەگی ڕەش و پشیلەی ڕەش گوێدرێژ و.. هتد. ئەم جۆرەش پێغەمبەری خوا (ﷺ) باسی لێوە کردووە لە فەرمودەدا هاتووە..

(عن أبي قلابة عن النبي (ﷺ) قال: لولا أن الكلاب أمة لأمرت بقتلها، فاقتلوا منها الأسود البهيم، (الخالص السواد) مختصر سنن أبي داود/ المندري م:٤ ص:١٣٢ء١٣٣).

بە شێوەی مرۆڤیش خۆیان نمایش دەکەن لە قورئاندا هاتووە لە فەرمودەشدا

زۆرە باسیان کراوە. لە قورئان سورەتی ئەنفال و لەفەرمودەش شەیتانی عەقەبە..هتد

جۆری سێیەم: جنۆکەی ناو مارن، یاخودشەیتانی ناو مارن زۆر جار لە ناو ماڵاندا دەبینرێن. پێغەمبەری خوا (ﷺ) ڕێگری کردووە لە کوشتنیان تاکو ئیزنیان ئەدەی بڕۆن ئەگەر رۆشتن ئەوا وازی لێ دێنیت، ئەگەر نەڕۆشتن ئەوا دەیکوژیت، بەڵام مرۆڤ پێویستە زۆر ووریا بێت دەم بەزیکرەوە شەڕی لەگەڵ دەکەیت، چونکە هاوەڵی پێغەمبەری خوا (ﷺ)ی کوشتوە پێش ئەوەی هاوەڵەکە مارەکە بکوژێت. ئەمەش فەرمودەکەیە بە دووشێوە هاتوە کە داوای لێدەکەیت بچێتە دەرەوە لەماڵەکەت.

دعاء التحريج روى ابن حبيب عن النبي (ﷺ) أنه يقول:- (أنشدكن بالعهد الذي أخذ عليكم سليمان بن داود أن لا تؤذونا ولا تظهرن لنا. وقال مالك:- يكفي أن يقول أحرج عليك بالله واليوم الآخر أن لا تبدو لنا ولا تؤذينا، ولعل مالكا أخذ لفظ التحريج مما وقع في صحيح مسلم فحرجواعليها (ثلاثا) والله أعلم.

ڕیوایەتی تری زۆر لەسەر هاتووە، من بەوەندە کۆتای بەم جۆرەشیان دێنم بەڵام جۆرێکی تر لە مار هەیە هەر پێغەمبەر خوا ناوی ناوە بە - الابتر- ماری بچوکە دوو جۆرن، بچوك و کورتن پێغەمبەری خوا (ﷺ) ئەمری کردووە بە کوشتنیان ئەگەر لەماڵەکانتاندا بوون، چونکە خاوەن ژەهرن.

ئەمانەش جۆرەکانیان

یەکەم: جنۆکەی ڕووناکی

دووەم: جنۆکەی مانگی

سێیەم: جنۆکەی ئاگری

چوارەم: جنۆکەی ئاویی

پێنجەم: جنۆکەی خاك و خۆڵی

شەشەم: هەوایی

هەریەك لەمانە لە عەشیرەتێکی جنۆکەن، بۆنمونە عەشیرەتی مارد، عەشیرەتی جان، عەشیرەتی مەرجان، عەشیرەتی عیفریت، عەشیرەتی ئیبلیس و شەیتان، عەشیرەتی جنۆکە واتا جن کە موسڵمانەکانیان زیاترن.

ماكوان: ئەی بۆچی ناویان جنە واتا بەكوردی جنۆكەیان پێدەڵێن؟

عەلی: جن لە زمانی عەرەبیدا واتا شاراوە و نەبینراو، بۆیە ئەو ناوەی وەرگرتوە.

ماكوان: عەلی گیان ئەی بۆچی رقیان لە ئێمەیە؟

عەلی: هەمووی رقی لێمان نیە، هەندێكیانن لەوانە شەیتانەكان و كوڕو كچەكانی.

ماكوان: بۆ شەیتان كوڕو كچی هەیە؟

عەلی: ئەی چۆن ناوەكانیانت پێ بڵێم؟

ماكوان: ئەرێ وەڵا مەمنون دەبم؟

عەلی: منداڵەكانی زۆرن، هەریەكەو ئیشێكی پێ سپێردراوە و گەورەی بەشێكە لە ژیانی هەڵخڵەتاندنی ئێمەی مرۆڤدا.

بۆ نمونە كوڕە گەورەكەی ناوی عەزازیرە: دەچێتە حەمام و لەسەر شێوەی فیل خۆی نمایش دەكات و تا ئەوانەی دەبنە ساحیر و كاهین دەستەمۆیان دەكات و سوجدەی بۆ بەرن. ئەم شەیتانە زیاتر لەناوچەكانی هیندستان و چین و رۆژهەڵاتی ئاسیا دەژی تەنانەت زۆر جار هەیكەلی فیلی بۆ دروستكراوە بەناوی گانیشا، ئەم پەیكەری فیلە لە هیندستان دەیپەرستن.

كوڕێكی تری ناوی زیتون ئەمە زیاتر خۆی دەكاتە پشیلەی رەش و لە حەمامەكاندا دەردەكەوێت یاخود لەو كاتانەدا كە مرۆڤ رووتەو زیكری نەخوێندوە، یان دەبێتە هۆكاری دڵە راوكێی و خستنە خوارەوەی شت و مەك بۆ ترساندن. یەكێكی تری بەناوی دنهش بەهێزترین كوڕی شەیتانە، كردویەتی بە سەركردە بەسەر هەوموویانەوە، زیاتر لەناو مەسیحیەكاندا كار دەكات و دەستیكی ڕەشەو دەستێكی تری خاچی هەڵگرتوە.

كوڕە گەورەی ئیبلیس واتا شەیتان ناوی ساروخ ە دەچێتە لای ئەوانەی كە هەمیشە رووتن و گاڵتەیان پێدەكات.

كوڕێكی تری گەورەی هەموو ساحیرەكانە ناوی ناصورە، هەموو ساحیرەكان لێی دەترسن و زەلیلیان دەكات، زۆر ترسناكە و بە ئەمری ئەو، بەناوی ئەو جادوو دەكەن.

مەیمون نیكاح كوڕێكی تریەتی پیرۆزی دەگەیەنێت بەكوردی، ئەمە لە جولەكەكانە زیاتر هەست و سۆزی سێكسی خەڵكی دەجولێنێت و هەوڵی بۆ ئەوەیە

خەڵکی خەریکی کاری فەسادو فاحیشەو زینا بن.

دەچێتە ناو لاشەی ئافرەت و هەوڵی ئەوەیە شێتیان بکات و رووتیان بکاتەوە. یەکێکی تریشی کە هەمیشە لەگەڵ پیاوچاکاندایە بەناوی سنجاب کوری دەرگاوان بۆیە ئەم ناوەی لێنراوە، چونکە هەمیشە بەقاچی خەڵکیەوە دەنوسیت و لێیان نابیتەوە.

کوڕێکی تری زیاتر لەناو منداڵان و لاوەکاندا کار دەکات، بەعەرەبی ناوی زەعزوعە کە واتای مناڵی دەم بە پێکەنین دەگەیەنێت، سیحرو جادوو لەمنداڵ دەکات و گەنجان چەواشە دەکات بەتایبەت دەمەو ئێواران بۆیە پێغەمبەری خوا (ﷺ) دەفەرمویێت: لەئێواراندا شەیتانەکان بڵاو دەبنەوە دەرگاکانتان دابخەن.

کۆتا کوڕی ناوی باواکی زەعازیعە، کاری ئەم کوڕەی دوژمنایەتی و دوبەرەکی دەخاتە نێوان خەڵکی بەگشتی و ژن و مێردو دایك و باوك و منداڵەکانیان.. براو برا و خوشك و برا بەتایبەتی.

ماکوان: ئەی کچی نییە؟

عەلی: بەڵێ کچیشی هەیە.

ماکوان: ئەی ئەو کچە تیوانەی کاریان چییە و ناویان چییە؟

عەلی: بۆ زانیاریت هەندێك لە زانایان دەڵێن ئەگەر وویستت کچانی شەیتان بانگ بکەیت وەك سیحرو جادوو خۆیان دەخەنە سەر شێوەی مرۆڤ و دەبێت لەگەڵیاندا ڕابوێری و یان خۆیان دەکەنە ئاژەڵ، دەبێت لەگەڵیاندا رابوێری. کچە گەورەکەی ناوی خناس ە واتا ئەو کەسەیە کە پیاو ئەبەستێتەوە لە کاتی سێکس کردندا و لە پیاوەتی دەخات و تەنها موسەخەری دەکات بۆ خۆی بە جادوو سیحر

ماکوان: ئەمە ئەوە نیە کە لە شەرعدا پێی دەوتریت ئیحتلام و کورد پێی دەڵێت شەیتانی؟

عەلی: نا ئەوە هیچ نیە ئاوی زیادەی لەشە دا ناوی مەنیە، هۆڕمۆنەکانە وای لێدەکات فڕێی بداتە دەرەوە؟

کچێکی تری بەناوی محاسنە ئەمە لە ساحیرەکانە لەسەر قەبرەکاندایە و دەبێت لەگەڵ ساحیرەکاندا رابوێرێت، چەندە راستەو یان درۆیە ئەمانە هیچ سەرچاوەیەکم لانیە بەس بیستوومە لەو پیاوانەی کە راستگۆ بوون، نازانم ئەوان

ئەم زانیاریانەیان چۆن دەست کەوتوە.

کچێکی تری بەناوی عائنە ساحیرەکان و جنۆکەی تر و شەیتانەکانی تر فێری نوسینەوەی تەلیسمەکان دەکات بۆ ئەوەی بانگیان بکەن بۆ لای خۆیان.

کچێکی تری هەیە ناوی نائلەی قژ درێژە، ئەمە لە قژ درێژی دا ئەو ناوەی لێنراوە.

کچی تریشی هەیە ناوی زیونەیە و لەگەڵ موشفقە هەریەکەو کارێکی هەیە.

ماکوان: جیهانێکی سەیرن اخی عەلی؟

عەلی: دەوڵەتێکی تـەواون پاشایان هەیە و ئەمیریان هەیە سوپایان هەیە شەیتان خۆی عەرشی هەیە، جیهانێکی زۆر ڕێك و پێکن لەناو خۆیاندا بۆ دژایەتی کردنی مرۆڤ.

لەپڕ جەرەسی تەلەفون لێیدا کاك موستەفا بوو ووتی:کاکە ماکوان لەبەردەم دەرگاکەدا وەستاوین بۆمان بکەرەوە؟

خێرا چووم دەرگام کردەوە کاك موستەفاو سەیران خان و ئازیز و هێرۆ و ئاواز و هاوسەرەکەی کاك بەختیار بوون.

هاتنە مـاڵـەوە و دوای چـۆنـی و چـاکـی کەمێکی پـێـچوو، لـەمـاڵی منـدا ئـەو هـەمـوو پـەرتـوك و قـورئـان و بـەرمـاڵ و هەڵواسینی ئەیەتەیان بینی یەکسەر هێرۆ قیژاندی دەرگاو پەنجەرەم داخست ووتم: بۆ خاتری خوا بیگرن، نەکو یەکێکی تر شکات بکات لێمان، ئازیز دەستی کرد بەگریان و ئـاوازو کاك موستەفاو سەیران خان توند گرتبوویان.

عەلی: بەتانیەك بێنە پێی دابە با قاچ و گیانی دەرنەکەوێت، عەلی چووە پێشەوە قورئانی خوێند تۆزێك و بانگی کرد لە جنۆکە هیچ دەنگێك نەبوو. بەمنی ووت ئەمە درۆزنە هیچ تێدانیە بۆ وا دەکات نازانم، نەیوت کذاب، بەڵکو ووتی نصابە بۆ ئەوەی ئەوان تێنەگەن.

ماکوان: ئەی بۆ وادەکات؟

عەلی: پەلە مەکە ئێستا چارەی دەردی دەکەم، ماکوان بە سکین دەڵێن چی بە کوردی.

ماکوان: چەقۆ.

عەلی: اخ ماکوان چەقۆیەکم بۆ بێنە.

هەرکە ووتی: ارید چەقو چەقو! وەڵلا کەباسی چەقۆ کرا هێرۆ ڕۆحی تێهاتەوە. ئەم شەو شەوی هەزارو یەك شەوەیە هێرۆ دەستی کرد بە قیژە قیژ، هەموو ترسمان لێ نیشت.

دوای ئەوەی عەلی هەستی کرد ڕاست نییە ئاگاداری کردمەوە، ترساندی بەوەی کە چەقۆیەکی بۆ بەرین، هێرۆ هەستایەوە و دانیشت ئاومان بۆ هێناو رەوشەکە هێمن بوویەوە.

سەیران خان: هێرۆ ئەوە چی بوو؟

هێرۆ: نازانم ئەو حاڵەتەم بۆ هات.

ماکوان: خۆمم پێ ڕانەگیرا هێرۆ خان درۆ دەکەیت!

لە ژیانمدا کێشەیەکم هەیە وەك هەندێك کەس نیم بتوانم موجاملە بکەم، بۆیە لە ژیانیشمدا زۆر زەرەری لێداوم. ئـەوەی درۆزن بێت لای من درۆزنـە پێویستی بە تەریق کردنەوەیە، ناتوانم بڵێم هەڵەت کرد یان راستت نەکرد، بەڵکو راستەخۆ ووتم هێرۆ تۆ درۆت کرد بۆ خۆت بووراندەوە هیچت نەبوو، ئەمویست زیاتر بڵێم، لەبەر ئەوەی لەماڵی خۆمدا بوو زۆر لەسەری نەڕۆشتم. بەڵام ئاگام لێبوو کاك موستەفا ڕەنگی تێکچوو، سەیرێکی خێزانی کرد، هەستم بەناڕەحەتی ئەو کرد.

بۆحورمەتی ئەو باسەکەم گۆڕی و دانیشتینەوە.

کاك موستەفاو عەلی کەوتبوونە قسە بە زمانی نەرویجی باسی دینی بۆ دەکرد زۆرم پێخۆش بوو.

ئینجا سـەیـران خــان هــات بـۆ چێشتـخانـەکە لای مـن خـەریـکـی چا ئـامـادەکـردن بـووم ووتـی: مـاکـوان ئـەو وەزعـە چی بـوو رووویـدا لەماڵی ئێمە بـۆ وامــان لـێـهـات، بـەخـوا مـن نـاوێـرم بـچـمەوە ئـەو مـاڵـەی خـۆمـان تـازە؟ هێرۆش هات بۆ لای من و سەیران خان دانیشت لەسەر مێزی نان خواردن، ئازیز و باوکیشی گوێیان بۆ عەلی گرتبوو لە ژووری دانیشتنەکە.

ماکوان: سەیران خان، جەنابت چووی بۆلای ساحیرو جادووباز لە کوردستان لەڕێگای ئەو ساحیرو جادووانەوە ماڵی خۆتت وێران کردووە و خۆتت تاوانبار

کردووە. ماڵەکەیشت کردۆتە کەلاوەی شەیتان و جنۆکە.

سەیران: جا ماکوان گیان ئەوەی چووم بۆلای بە حساب خۆی موسڵمان بوو شێخ بوو پیاوچاك بوو، قورئانی لابوو! ئەمەی تۆ باسی دەکەیت زۆرم بەلاوە سەیرە؟

ماکوان: وەڵڵا سەیران خان ئەوانە هیچیان موسڵمان نین، زەلیلی دەستی شەیتانن و موشریك و کافرن. ئەوانە چوونەتە ناو دەوڵەتی شەیتانەوە بەناوی ئاینەوە دینی خوای گەورە دەفرۆشن و پارە لەخەڵکی دەسێنن و ماڵی خەڵکی وێران دەکەن. ئەی خۆت بۆ لەخوا ناپاڕێیتەوە و نزای خێر ناکەیت بۆ خۆت و منداڵ و هاوسەرەکەشت؟

سەیران: دەی هەر پیاوچاك هەبووە؟

ماکوان: بەدڵنیاییەوە پیاو چاك هەر هەبووە، بەڵام ئەوانە هەموو پیاوخراپن و بەرگی پیاوچاکیان پۆشیوە، ئەوە بزانە ئەوانە بەناوی خوا و دینی خواوە دوکان و بازاڕی داناوە. دڵنیابە کە درۆ دەکەن، چونکە خوا دینی بۆ هەموومان ناردوە ئەوەی من دەیزانم تۆش دەتوانی بیزانیت، دینی خوای گەورە نافرۆشرێت بە دۆعاو نوشتە.

ئەو نوشتە و دوعایانەی کە دەیکەن بەحساب تەنها سەرەتاکەی بەناوی خوا و بسم الله- دەست پێدەکات دەنا ناوەرۆکەکەی هەموو جنێودانە بەخوای پەروەردگار و بەگەورە ڕاگرتنی جنۆکەو شەیتانەکانە و هەمووی تەلیسمە بۆ ئاژاوە نانەوە لەماڵەکاندا.

سەیران: ئەی ئێستا چی بکەین؟

ماکوان: سوپاس بۆ خوا کە گەیشتوون بە حەق و بەدوای ڕاستیدا دەگەڕێن ئەمە بۆ خۆی دڵخۆشکەرە، ئەگەر بەم کوڕەی خۆت دەڵێیت چی بکەم و بەقسەم دەکەیت، ئەوا من پێت دەڵێم چی بکەیت، جارێ ئەم چایە بخۆرەوە و بابڕۆینە لای ئەوان دابنیشین، ئێستا قسەت بۆ دەکەم.

سەیران: چاکە بدە من دەیبەم دایدەنێم

هێرۆ: پورە سەیران من کارێکم بە کاك ماکوان هەیە؟ ماکوان بەیارمەتی ئەمەوێت شتێکت پێ بڵێم؟

ماکوان: فەرموو

هێرۆ: ئەزانی کاك ماکوان.. خۆ بووراندەوەکەم درۆ بوو، ئێوە ڕاستان کرد، بەڵام وویستم ئێوە تاقی بکەمەوە بزانم ڕاستگۆن یان لەخۆتانەوە قسە دەکەن و چەواشەکاری دەکەن. زۆر داوای لێبووردن دەکەم.

هەستم کرد کە ئازیز و سەیران وایان کرد درۆیان کرد، بەڵام راستیت دەوێت من نە بڕوام بە جنۆکەیە، نە بڕوام بەخوایە، نە بڕوام بە شەیتانە بڕوام بەهیچ دینێك نییە.

کاتێك خۆی لەگەڵ هاوسەری دووەمم کە جیا بوومەوە لەداخی تۆ جیابوومەوە، دەمەوێت تۆڵەت لێبکەمەوە، چونکە تۆماڵی منت تێکداوە؟

ماکوان: واتا کە کێشاوتە بە سەیارەکەمدا ئەوە تۆڵەیە؟

هێرۆ: نا نە بەخوا هیچ پەیوەندی نیە بەوەوە، ئەوە سوطفە بووە! دەمەوێت تۆڵەت لێبکەمەوە بەوەی بەهەر شێوەیەك بووە تۆ بچوك بکەمەوە لە بەرچاوی هاوسەری پێشومدا، بیسەلمێنم کە تۆ ئەوە نیت کە ئەو ناسیوتی؟

ماکوان: جا هێرۆ خۆ تۆ ئێستا ووتت بڕوام بە خوا نیە، ئەم سوێندە چیە پێی دەخۆیت؟ بەهەر حاڵ، خۆ من سەرپێگای مەکتەبم لێنەگرتوویت و داوای ئیلاقەم لێنەکردوویت و بۆچی مێردەکەت و تۆ لەسەر من جیابوونەتەوە؟ من بڵێم چی، خۆ من هەر ناتانناسم.

پاشان تۆو ئازیز ووتتان موعجیبی تۆین شاعیریت، من خۆم لێبوو بە نزار قەبانی لەبەرچاوی ئێوەدا وا بەشانو باڵی مندا هاتن وامزانی مەحوی لەمن شیعری وەرگرتوە، ئێستا تۆڵەم لێدەکەیتەوە؟

هێرۆ: نا- بەو شێوەیە نیە کەتۆ بیری لێدەکەیتەوە، بەڵکو دەموویست خۆم نزیك بکەمەوە لە تۆ بۆ ئەوەی هەرچۆن بووە بەشێوەیەك لە شێوەکان دەست تیکەڵ بکەین، بۆ سەروەری هاوسەرمی بسەلمێنم کە تۆ راستگۆ نیت، چونکە ئەو تۆی زۆر بە راستگۆ و سەر راست دەزانی، منیش وویستم بیسەلمێنم بۆی تۆ ئەوە نیت، ئەوەتا بە ئاسانی لەگەڵ هاوسەرەکەی دەستت تێکەڵ کردووە، بۆ ئەوەی بچینەوە لای یەکتری.

ماکوان: ئەی هاوار تۆ خەتەر و ترسناکی، جا باشە گریمان من لاواز بووم، ئەوەی تۆ وویستت بیکەیت روویدا، من تاوانم چی بوو لەم نێوەندەدا کەرامەتی منت دەشکاندو ماڵومنداڵیشت لێدە کردم، ئایا ئەمە مرۆڤ دۆستیە؟ خۆ ئەگەر خوا

ناناسیت وویژدانت هەبێت؟

هێرۆ: ئەی ئەزانی تۆ چ داخێکت کردووە بە دڵی مندا؟

ماکوان: نەوەڵڵا، بۆ کاك سەروەری هاوسەرت ئیسلامی بوو؟

هێرۆ: نا بەڵام تۆ کردت بە ئیسلامی.

ماکوان: چۆن؟ من دەیناسم؟ پەیوەندیمان هەبوو بەیکەوە؟

هێرۆ: بەڵێ دەیناسیت، بەڵام بەناوی سەروەر نا، بەڵکو بەناوی پاڵتاك دەیناسیت ناوی (توی مەلیك) بوو.

ماکوان: ڕاست دەکەیت کاك تووی مەلیکم دەناسی ئەوە هاوسەری تۆ بووە، بەڕاستی کوڕێکی بەڕێزو بەئەدەب بوو، من کەناسیومە لە پاڵتاك هەر کوڕێکی دیندارو خواناس بووە؟

هێرۆ: ڕاستدەکەیت، بەڵام شەوان دەهات گوێی لە وانەکانی تۆ دەگرت، زۆر حەزی بە ژیانی حەزرەتی محمد بوو.

ماکوان: باشە، کێشەکە چی بوو؟

هێرۆ: دڵی پیس بوو، دەیوت دەبێت خۆت داپۆشی حەزی بەهەندێك ڕەفتار بوو نۆرماڵ نەبوو؟

ماکوان: واتا چۆن نۆرماڵ و ئاسایی نەبوو؟

هێرۆ: وەك پێم ووتی، من زۆرم خۆش دەویست، بەس نەدەگونجا لەگەڵمدا.

دەیوت بەمن زۆر خۆت رووت دەکەیتەوە، بەدەنگی بەرز پێنەکەنم، نەیدەهێشت تیکلاو بم، ئەیوت تۆ لە ناو مەجلیسی پیاواندا قسە زۆر دەکەیت، دەیوت بۆ دەرەوە بۆن لەخۆت مەدە، بەزۆر خەریك بوو نوێژی پێدەکردم، پارەی دەنارد بۆ کوردستان بیزانیایە هەرکەس هەژارە خێرا پارەی بۆ دەنارد، منیش دەمووت کێ ناڵێت درۆ دەکات و زۆر شتی تر، ئەمانە هەموو لە پاڵتاك لای تۆوە فێر بوو پێشتر وانەبوو، کە گوێی لە تۆ دەگرت دنیایەك فەرقی دەکرد.

سەیران: کاك ماکوان و هێرۆ چاکەتان ساردبوویەوە وەرن؟

ماکوان: زۆر توڕەبووم، هێرۆ ئەو کاك سەروەر دڵی زۆر پاك بوو، دڵ پیس نییە، ئەگەر خوشکی من بوویتایە یان خێزانم بوویتایە بەدڵنیاییەوە لێم قبوڵ نەدەکردی، تۆ ئافرەتێکی نۆرماڵ نیت، نەخۆشیت. دەستی کاك سەروەر خۆش کە

بەجێی هێشتوویت، تۆ کەی موستەحەقی بەوەی پیاوێکی وەك کاك سەروەر هاوسەرت بێت، تۆ پێویستە یەکێکی شەیتان پەرست هاوسەرت بێت، ئەو وویستویەتی حەیاو حوورمەتی تۆ بپارێزێت، کەچی تۆ دەڵێیت نۆرماڵ نیە، کورە تۆ موستەحەقی بە گوێ بادان، ئەبێت ئاقڵ بکرێیت. ئەی چۆن لێت جیانابێتەوە بەتەمای ببیتە دایکیش بەو شێوەی کە هەیت؟

هێرۆ: باشە حەیام مەبە.

ماکوان: حەیا! ئەگەر حەیات هەبووایە لەو کورە بەڕێزە جیا دەبویتەوە؟ دوایش بێیت دەست لەگەڵ من تێکەڵ بکەیت بۆ ئەوەی بیسەلمێنی بۆ ئەو کەچی؟ کە ماکوان درۆزنە یان ئیسلام راست نیە، کامیان؟ بەڕاستی تۆ موستەحەقی بە عوقوبە.

موستەفا: دەنگی بەرز کردەوە کاك ماکوان چییە بۆ وا توڕەیت؟ وەرن بۆ ئێرە بۆلامان.

ماکوان: قوربان واهاتمە خزمەتت، هێرۆ ژمارەی تەلەفونی سەروەرم بدەرێ؟

هێرۆ: کاك ماکوان بۆ خاتری خوا تەلەفونی بۆ نەکەیت؟

ماکوان: بۆ؟ لەبەر ئەوەی لە لوت بەرزی و کیبریاءت نەیەیتە خوارەوە؟ بەڵکو ئەگەر بمتوانیایە پێم بکردیتایە دەمناردی دەستی سەروەر ماچ بکەیت. بابڕۆین دانیشین لای ئەو میوانانە قسەیەك لەسەر ئەو باسەی تۆش دەکەین دوایی.

هێرۆ: کاك ماکوان با مامە موستەفام نەزانێت.

ماکوان: خوای گەورە ئاسانی بکات، چووینە لای

جەماعەت دانیشتین و جارێکی تر ووتم یاخوا بەخێر بێن.

موستەفا: کاکە ماکوان لەگەڵ کاك عەلی قسەمان کردووە بڕیارمان داوە هەرچی پەیکەرو و مەشروب و ئەوەی کە حەرامە لەماڵەکەدا لایبەرین بەپشتیوانی خوا. منیش ئیتر نوێژ دەکەم و مەشروب ناخۆم و ئەو شارە بە جێ دێڵم خانووە کەم دەفرۆشم دێم لەم شارەی ئێوە خانوو دەکڕم! ئەی کاك ماکوان وامزانی عەلی لە شارەکەی ئێمەیە کەچی ئەویش لێرە دەژی؟

عەلی خۆی ئاشکرا کردو منیشی بەدرۆ خستەوە!

ناچار ووتم عەلی بەڵێ لێرە دەژی بەس جاروبار دەچێت بۆ ئەو شارە ئەوکاتە لەوێ بوو.

عەلی: هات بۆلام ووتی وەرە ئیشم پێتە.

چووینە ژوورێکی تر.

عەلی: ماکوان ئاساییە داوای عەزیزە بکەم لە عەمو موستەفا.

ماکوان: بۆ خاتری خوا عەلی حەیامان نەبەیت، کلتوری ئێمە وانیە. ئینجا عزیزە نیە ئەو ناوە خۆشەت بۆ وا سەقەت کرد، ئازیز بە ازیز ئەلف نەك ع! ئینجا عەمو موستەفای چی، تۆزیك لە مەوبەر حەزقیل بوو کوێڕا بوو بەعەمو.

عەلی: باشە بەس دوای دەکەم لە باوکی.

ماکوان: عەلی ئاخر من ناتناسام لێرە بووین بەڕەفیق، ئینجا شەوێکە ئێمە لەگەڵ ئەمانەدا بووینەتە ناسراو. ژیانی تۆ و ئەو کچە بەیکەوە ناگونجێت، ئەو هیچ ئیلتزامێکی نیە تۆش هەرچی جنۆکەیە ڕەفیقتە! بیر لەوە مەکەرەوە جارێ با بزانین ئەمانە کێن؟

کیشەی ئیسلامی وموسڵمانەکان ئەوەیە هەر کچێك دەبینن جوان بێت، یەکسەر دەڵێن با بیخوازین ئاخر وانابێت عەلی، هەموو شتیك ئوصوڵی هەیە؟

عەلی: باشە، سەروچاوی دابەیەکدا.

چووین دانیشتینەوە، کاتژمێر ١١ شەوە عەلی داوای ئیزنی کرد بڕواتەوە بۆ ماڵەوە من حەزم نەدەکرد، ووتم عەلی مەڕۆ من وتۆ لەم ژورە دەبین. بەقسەی نەکردم ڕۆشت، لەدەرگاکە پێم دەڵێت: ماکوان عەزیزەم بۆ مارەکە، وایدەزانی من وەلی ئەمرمی ئەوم.

من نوێژی عیشام نەکردبوو داوامکرد لە کاك موستەفا و بەختیار کەبەیەکەوە نوێژەکەمان بکەین. هەڵساین بۆ نوێژ کردن ووتم کاك بەختیار فەرموو نوێژ بکەین بەختیار: بەقوربانت بم سوپاست دەکەم.

وایزانی دەعوەتی دەکەم، وەڵامەکەی سەیر بوو.

ماکوان: مامە بەختیار یەعنی نایکەیت جەنابت؟

بەختیار: نەبەخوا بۆ جارێکی تر.

نویژمان دابەست لەگەڵ کاك موستەفادا بەدەنگی بەرز فاتیحە و سورەتی زلزالم خوێند، دیسان قیژە لە ئازیز بەرزبوویەوە! باوکی ڕایکرد نوێژەکەی بڕی، منیش هەر بەردەوام بووم.

بچوکی جنۆکەو گەورەی مرۆڤ

نوێژم تەواو کرد و بەپەلە تەلەفونم کرد بۆ عەلی.

ماکوان: راکە ئازیز ئەڤیژێنێت.

نازانم چۆن بوو چەند خولەکیەکی نەبرد دای لەدەرگا و ووتی بیکەرەوە عەلیم زۆر زوو هات.

ماکوان: عەلی کە من کارم پێتە لە یەمەنی، بەڵام کە بۆ ئازیز بانگم کردی بووی بە عفریت؟

عەلی: باشە بگەڕێمەوە؟

ماکوان: نا دە وەرە دەی ماڵەکەت پڕ کردووە لە جنۆکە! دەریانبکە بۆم؟ هاتە سەرەوە و سڵاوی کردو ئازیز لە باوەشی باوکیدا بوو دایکیشی قاچی دەشێلا.

عەلی: ماکوان بەتانیەکی پێدا بە.

بەدەنگێکی خۆش ئایەتەل کورسی خوێند و هەندێك ئایەتی لە سورەتی طه خوێند و کۆتایی سورەتی البقرۆی تەواو کرد. ئازیز دەنگی لێوە نەهات! چرکەی نەبوو.

ماکوان: منیش بۆ خۆشی ووتم لەسەر صامت داتناوە؟

عەلی: بەخوا ئەمیش جنۆکەو شتی تێدا نیە، هەر لە خۆیەوە وادەکات.

ماکوان: یاری چەقۆکەی لەگەڵ بکەینەوە؟

عەلی: نا بەخوا گوناحە.

ماکوان: قاقای پێکەنیم لێدا، کاك موستەفا تەماشای کردم و بەچاوێکیش ئاگام لە ئازیز بوو سەیری دەکردم.

موستەفا: کاك ماکوان ئەوە بۆ وا پێدەکەنیت؟

موستەفا: بە نەرویجی چیی بووە؟

ماکوان: خێرا من وەڵامم دایەوە و قسەم کرد ووتم ئەمیش وەك هێرۆی کچی پوری درۆی فەرمووە.

موستەفا: واتا جنۆکەو شتی وانیە؟

عەلی: نا هیچ ئاسەوارێکی وای پێوە دیار نیە کە جنۆکە لەلاشەیدا بێت.

ماکوان: روومکردە عەلی ئەوەم بۆ باسکرد ئەو ئافرەتە ئازاری هەیە و نەخۆشە بەس بەم هۆکارە دەری دەبڕێت؟

عەلی: ووتی چۆن دەزانیت؟

ماکوان: ئێمە لە وانـەی دەرونـاسی خوێندومانە کە کەسێك ئازارێکی بوو نەیزانی چییە، بۆ ئەوەی لەو ئازارە ڕزگاری بێت، هەر کەس نەخۆشیەکی هەبێت واهەست دەکـات ئەویش هەمان نەخۆشی هەیە، ئەمەش حاڵەتێکی ئاساییە. ئەم کچە ئازارێکی هەیە لەتاو ئەو ئـازارەو موعاناتی ئەو ئـازارە لاسایی دایکی دەکاتەوە کە جنۆکەی تێدابووە؟ بەڵام ئەم قسەیەی من ٤٠٪ ڕاستە، مەرج نیە لەوانەشە هەڵە بم؟

عەلی: تاقی دەکەینەوە، بەنەرویجی کەوتە پرسیار لە ئازیز.

عەلی: ئایا هیچ ئازارێکت هەیە؟

ئازیز: بەڵێ سکم دێشێت.

عەلی: پێشتر چوویت بۆلای دکتۆر؟

ئازیز: بەڵێ!

عەلی: پێیان ووتویت چیتە؟

ئازیز: گورچیلەو و گەدەم تەواو نییە.

عەلی: ماکوان قسەکەی تۆ دەرچوو.

ماکوان: بۆ خۆشی ئەم قسەیم کرد. اخی عەلی دەرزیەکی بۆ بکە، تازە بویشیت بە دکتۆر.

عەلی: ئاماژەی بەوەدا کە پێی بڵێم وەزع و رەوشەکەی چییە؟

ماکوان: بە ئازیزم ووت اختی عزیز، زیاتر لەبەر دڵی عەلی بوو هیچت نیە تۆ نەخۆشی برۆ بۆ لای دکتۆرەکەت و تەواو.

ئینجا بانگی عەلیم کردو لە تەنیشت کاك موستەفا دامناو هەموومان دانیشتین و من دەستم کرد بە قسە. بەعەلی م ووت ببورە کە بەکوردی قسە دەکەم وورده وورده بۆت دەکەم بەعەرەبی.

عەلی: نا، نا ئاساییە تۆزیك کوردیش تێدەگەم.

ماکوان: بەعەرەبی پێم ووت عەرەب دەڵێت: هەتا ٤٠ رۆژ موعاشەرەی قەومێکت کرد ئەبیت بەوان، تۆ ئەو قاعیدەشت تێکداوە اخی گیان. مۆڕەی لێ ئەکردم. رووەکردە هێرۆ و ووتم: هەرکەس بڕوای بە خوا نەبێت کافرە، واتا لە جەهەنمدا دەمێنێتەوە بە هەتاهەتایی. خوای گەورەش قورئانی بە فریشتەکاندا ناردوە بۆ پێغەمبەر (ﷺ) بۆ ئەوەی قیامەتمان پێی بناسێنێت کە دوارۆژمانە، بەهۆکاری ئەم قەزاو قەدەرەی کۆیکردوینەتەوە لێرەدا.

ماکوان: سەیران خان، پێشتر ژیانت چۆن بوو؟

سەیران: هەمیشە لە دڵە راوکێدا بووم، بەردەوام دەتووت تۆپەڵێك موو لەسەر دەم و قورگ و زمانمە کە ئەخەوتم وامدەزانی سینگم ٥ کیلۆی لەسەرە. هەرگیز حەزم نەکردووە گوێ بۆ قورئان بگرم. ئەم شەو دڵم ئاوی خواردەوە کە گوێم لە ئێوە بوو هەست بە سوکی لاشەم دەکەم، وا هەست دەکەم مرۆڤێکی ترم.

ماکوان: زۆر باشە، ئەی کاك موستەفا جەنابت چۆن بوویت دوای ئەوە یەکترمان ناسی و ئەوەی کە روویدا؟

موستەفا: کاکە ماکوان ئەوەی من دیومە یاخوا کەس نەیبنێت، هەمیشە ماندوو بووم تەنها بە مەشروب دەخەوتم، هەمیشە لە خەمۆکیدا بووم. ژیان رەش بوو لەبەر چاوم ئەم شەوم لەهەموو رۆژێك رووناکترە لام کە لەخزمەت جەنابت و کاك عەلی دام.

ماکوان: بەم چەند کاتژمێرە، ئاوا ژیانتان گۆڕا؟

هەردووکیان بەیەکەوە: بەڵێ ئاواز خان و کاك بەختیار ئێوە چی دەڵێن؟

ئاواز: کاك ماکوان من دایکم و باوکم خۆش دەوێت هیچ نازانم نە لەدین لە پەرستن. نەدایکم فێری کردوم نەباوکم، بەڵام گرنگ ئەوەیە هەموو ژیانمان خۆش بێت ئیتر من هیچم ناوێت.

بەختیار: لای منیش هەروایە گرنگ ئەوەیە ژیانمان خۆش بێت و بێ کێشە بین؟

ماکوان: هەندێك قسە دەکەم بۆ عەلی وەردەگێڕم، چونکە عەلی تایبەتمەندە لەو کارە.

خوای گەورە مرۆڤی بە جوانترین شێوە دروست کردووە، پاشان ڕێزی لێگرتوە هەموو دنیای بۆ موسەخەر کردووە، ژیان و زەوی لەبەر دەستی مرۆڤدایە. چۆن جنۆکە دەچێتە ناو لاشەی مرۆڤێك که خوای گەورە بەو شێوەیە ڕێزی لێگرتوە؟ پاشانیش زەوی و تەنانەت ئەم گەردوونەش لەبەر دەستیدا دایناوە لەسەرو هەمووشیەوە فریشەتەکان سوجدەیان بۆ باوکمان بردوە، کە ئادەمە واتا مرۆڤ ئیماندارو سەر راست لە فریشتەش بەڕێز ترە.

کەواتە جنۆکە ناچێتە ناو لاشەی مرۆڤ و دابنیشێت تێیدا وابزانێت هوتێلە. نا بەڵکو بەهۆکاری وەسوەسە تەحەکوم بەسەر ئەقڵیدا دەکات پێی دەڵێت: گوێ بۆ گۆرانی بگرە، تۆ بەقسەی دەکەیت، پێی دەڵێت: زینا بکە بەقسەی دەکەیت، پێت دەڵێت عارەق بخۆ بەقسەی دەکەیت، کەواتە تۆ لەڕێگای شەهەوەتی خۆتەوە ڕێگات داوە بە جنۆکەیەکی بێ تواناو شەیتانێك کە خوای گەورە دەفەرموێت هیچ دەسەڵاتێکی نیە! ئەوە ئێمەین دەسەڵاتی بۆ زیاد دەکەین لە ناو ژیانی خۆماندا.

ئێوەی بەڕێز دەزانن ڕۆژانێك بووە مرۆڤ جنۆکەی موسەخەر کردووە وەك پێغەمبەر سولەیمان (سەلامی خوای لێبێت) پاشان لەناو مەجلیسەکەیدا کەسێکی تێدابووە خاوەن زانست بووە لە جنۆکەکان بەهێز تربووە، مرۆڤ بووە ئایەتەکە دەفەرموێت مرۆڤێك باسی فریشتە ناکات، کەواتە مرۆڤ بەزانست هەموو شتێك موسەخەر دەکات ئاسن، شاخ، دار، ئاسمان، بەرد، کانزا عەلی: یەعنی چی شاخ و ئاسن و دار و ئاسمان موسەخەر دەبێت. روون نیە لام پاشان چۆن ناچێتە ناو لاشەی مرۆڤ؟

ماکوان: ئاسن موسەخەرە بۆ تەیارەو سەیارەو ئەو هەموو ئامێرەی تر کە بوونی هەیە، شاخ موسەخەرە بۆ ئەو هەموو تونێل و کانزایانەی کە دەرمانهێناوە لە رووی زانستی جیۆلۆجیەوە زانیومانە، دار ئەو هەموو کەرەستەی لێدروست دەکەین. لە کورسیەکەوە بیگرە تا دروستکردنی خانوو. بەرد، چیمەنتۆ، قیر، چەو لم هتد.. ئاوا موسەخەرە تێگەیشتی اخی عەلی. بەنیسبەتی ئەوەی کە تێیدا دابنیشێت هەمیشە لەلاشەیدابێت ولە جیاتی ئەو قسە بکات و مرۆڤەکە بکاتە جنۆکە.

ئەمە موستەحیلە، مەبەستم ئەوەیە کە بە مرۆڤەکان کارە تاوانەکان دەکات کە

خۆیشی پێی خۆشە ڕێگای کردۆتەوە بۆیان، بۆیە ئەقڵ ودەمی موسەخەر بووە بۆ جنۆکە.

عەلی: ببورە وایە

ماکوان: کەواتە ئێمە خۆمان بەدەستی خۆمان ڕێگا دەکەینەوە بۆ هەرچی شەیتان و ڤایرۆس و پیسەیە بێتە ناو لاشەمان، وایە؟

عەلی: بەڵام جنۆکە و ڤایرۆس و بەکتریا جیاوازن ئەوە بزانە، ئەگەر مەبەستت راکەی شێخ محمد رەزایە لە تەفسیری مناردا کەوا دەڵێت: نەیپێکاوە؟

ماکوان: نا من ناڵێم ڤایرۆسە، یاخود بەکتریایە، مەبەستی من ئەوەیە چۆن ڤایرۆسو بەکتریا زیانبەخشە، هەڵبەت بەکتریای سود بەخشیش هەیە، بەڵام مەبەستەکەم ئەوەیە کە ئەویش هەر مەخلوقی خوایە، ئەگەر پارێزگاری لەخۆمان بکەین هیچ تواناو دەسەلاتێکیان نیە، چۆن نەخۆشی دەرمانی هەیە، ئەم دەردی جنۆکەیەش دەرمانی هەیە. بەنیسبەت تەفسیری مەنارەوە شێخ محمد رەزا ناڵێت جن ڤایرۆسە هەر ئەو قسەیە دەکات کە من لێم وەرگرتوە واتا بەدەرد دایدەنێت کە خۆمان هۆکارینی بۆ توش بوون.

هێرۆ: کاك ماکوان ئەی بۆ لە ئەوروپا کەس باسی جنۆکەو ئەو شاتانە ناکات بۆ هەر لەناو ئێمەی موسڵماندا هەیە و دەچێتە ناو لاشەمانەوە؟

ماکوان: ئەم قسەیە هیچ راست نیە، توش بووی نەخۆشی مەسسی جنۆکە لە ئەوروپادا ڕێژەکەی ئەوەندە زۆرە لەچاو وولاتی موسڵماندا کە ڕێژەکەی ٢٪ لەوولاتی موسڵماندا. لێرە لە رووی زانستیەوە مامەڵە ناکەن لەگەڵ جنۆکەدا. بڕوایان پێی نیە وەك تۆ، بەڵام من و ئەم عەلی یەمەنیە کە دانیشتوە لێرە بۆ ئەوەی بزانین چەند حاڵەت هەیە لەئەڵمانیا لە هۆڵەندا لەنەرویجی خۆمان لە سوید، لێکۆڵینەوەمان کردووە کە زیاتر لە سەدان هەزار کەس توش بووی ئەو حاڵەتەن و دەناڵێنن بەدەستیەوە وەك ئەوەی ئەهلی تایبەتمەندی ئەو کارە نیە لە ئەوروپا کە خاوەن بڕوانامە بێت، تەنها عەلی توانی لەڕێگای کەسێکی نەرویجییەوە بۆ تاقیکردنەوە ئەویش بۆ لێکۆڵینەوەکەمان توانی جنۆکەکە لەلاشەی خزمێکی دەربهێنێت. بۆ کەم رۆژ هەیە لەم وولاتانەدا رۆژنامەکان نەنوسن گەنجێك خۆی کوشت، گەنجێك بەبێ هۆکار خۆی خنکاند، هەموو ژیانیان خۆشە پارەیان هەیە، نەتپرسیوە بۆ وادەکەن؟

یان نابینی ئەو هەموو نەخۆشخانە دەرونیە هەیە، کام شار هەیە لە نەرویج و سوید نەخۆشخانەی دەرونی تێدا نەبێت و بەسەدان کەسی تێدا نەبێت؟ وایە؟

هێرۆ: وایە، بەس ئەوە نەخۆشی دەروونین؟

ماکوان: بەڵێ بەدڵنیاییەوە نەخۆشی دەرونین، ئایا نەخۆشی دەرونی چارەسەری نیە؟

هێرۆ: چۆن چارەسەری نیە؟

ماکوان: باشە لە ئەوروپا هەیە ١٦ساڵە دەناڵێنێت بە دەست ئەو حاڵەتەوە؟ نمونەیەکی بەرچاو باشە کاک موستەفا دەتوانیت دوو ووشە بە عەرەبی قسە بکات؟

هێرۆ: نا عەرەبی نازانێت؟

ماکوان: کاک بەختیار کاتێك عەلی جنۆکەکەی دەرهێنا لە لاشەی کاک موستەفا بەچی قسەی دەکرد؟

بەختیار: وەڵڵا بەعەرەبی قسەی دەکرد ڕێك وەك موزیعی جەزیرە وابوو؟

ماکوان: وەڵامت چییە بۆ ئەمە هێرۆ؟ ئەوە کاک موستەفایە لێی بپرسە بزانە عەرەبی دەزانێت؟

هێرۆ: بەپێکەنینەوە نازانم!

ماکوان: نازانم رەحەتی گیانە، بۆ دانی پێدا نانێیت، بەڕاستی و دروستی بڵێیت ئەوە مەخلوقێکی ترە، بڕوا دەکەیت حەزقیلم لەدەموچاوی کاک موستەفادا بینیوە؟

موستەفا: حەزقیل کێیە؟

ماکوان: جنۆکەیەکە رەفیقی منە، نازانم چی لێهاتوە!

موستەفا رەنگی زەرد بوو ئەو فەقیرە! جا لەبەر ئەوە بڕوا بوون بەو شتانە دەبێت زۆر ئاسایی بێت بەلاتانەوە ئەوەش بزانن کە زۆر بێدەسەڵاتن، مرۆڤ ئەوانی بەکارهێناوە پاشان پەیمانی خوای گەورەیە زەوی مرۆڤ ئاوەدانی دەکاتەوە، نەك مەخلوقاتی تر.

بەڵام من چی بکەم لەم سەردەمەدا مرۆڤ هەیە موسەخەر بووە بۆ حەیوان لە زۆر جێگا هاوسەرگیری لەگەڵ ئاژەڵدا دەکات. مرۆڤ یاخود کۆیلەی حەزو لوت بەرزی خۆی بووە، هەیە لاشەی جوانە بووە بە عەبدی لاشەی، ئافرەتە بووە بە بەندەی جوانیەکەی خۆی وە هەروەها.

عەلی: ماکوان من دەبێت بڕۆم کات زۆر درەنگە کاتژمێر ٢ی نیوەی شەوە.

ماکوان: فەرموو اخ عەلی، مع الف السلامة

عەلی ڕۆشت و هاتمەوە لای میوانەکانم تۆزێك قسەی ترمان کرد، بەنیاز بووین بخەوین لەپڕ لەدەرگا درا.

خوایە بەم شەوە کێیە لەدەرگا ئەدات، بانگم کرد کێیە؟ لەدەرگا ئەدات وەڵام نیە، چوومە دەرەوە و دەرگام کردەوە کەس نەبوو.

هاتمەوە سەرەوە خەریکی جێگا دابەشکردن بووین چۆن بخەوین دیسان لەدەرگا درایەوە.

کێیە؟ وەڵام نەبوو.

بەپەلە رامکرد بۆ لای دەرگاکە و بیکەمەوە.

جنۆکە و وەسوەسە و سیحر

دوایـی ئـەوەی کە جـاری یەکەم لە دەرگـا درا، کـەس نەبوو هاتمەوە لای میوانەکانم بۆ ئـەوەی هەرکەسە بچێتە نـاو جێگای خـۆی بۆ خـەو، جارێکی تـر لـەدەرگـا درایـــەوە بانگم کـرد کێیە؟ لـەدەرگـا ئــەدات دەنــگ نـەبـووم. ناچار بە پەلە چوومەوە خوارەوە سەیرمکرد کەس نەبوو تۆزێك وەستام. دەرگای دراوسێکەمان کراییەوە. ووتی ماکوان من بووم دووجار دام لە دەرگا بەیانی دەچم بۆ کار دەنگتان زۆر بووە، تکایە تۆزێك هێمن تر قسە بکەن!

منیش داوای لێبوردنم لێکرد و ووتم راست دەکەیت، میوانم هەیە ئەم شەو ناهێڵم دووبارە بێتەوە.

هـاتـمـەوە لای مـیـوانـەکـانـم و ئـاگـادارم کـردنـەوە کـە دراوسـێـکـەم بـووە. هەموو چووینە ناو جێگا بۆ خەوت، بەڵام شەو من خەوم لێنەکەووت لاپتۆپەکەی خۆمم ڕۆشن کرد. چوومە پاڵتاڵك و نامەم نارد، بۆ هاوسەرەکەی هێرۆ.

پەیامێکم بەجێهێشت کە بەزووترین کات پەیوەندیم پێوە بکات. ژمـارەی تەلەفونەکەی خۆمم بۆ دانا بۆ ئەوەی پەیوەندیم پێوە بکاتەوە، پاشان خەوتم.

بۆ بەیانی سوپاس بۆ خوا بەئاگا هاتین و کاك موستەفا ووتی: ماکوان گیان بۆ نایت بەیکەوە تا ماڵی ئێمە بڕۆین، هەرچی مەشروبە بیدەم بە نەرویجیەکان و ماڵەکە پاك بکەینەوە؟

مـــاکـــوان: ئـاسـایـیـە، لـەخـزمـەتـانـدام جـا بـاشـە بـۆ دەیـــدەیـــت بە نـەرویـجـی و خـۆت تـاوانـبـار دەکـەیـتـەوە، بـۆ فـڕێـی نـادەی لـەبـەر خـوا؟ یـان دەیـڕێـژیـنـە نـاو تـەوالـیـتـەکـەوە شـوشـەکـانـی فـڕێ ئـەدەیـن؟ رازیـت؟ موستەفا: تۆ چی بڵێیت وادەکەین.

چووین بۆ ماڵی کاك موستەفا ئـەوەی وویستمان کردمان هەرچی وێنەی ئافرەت و مەشروب و هەیکەل بوو، فڕیماندا و مەشروبەکانم هەمووی ڕژاندە ناو تەوالێتەکەو، پاشان بارەکەیم کرد بە پەرتوکخانە و زیاد لە ١٠ پەرتوکم

لەگەڵ خۆمدا بۆ برد و قورئانێکشم لەگەڵ خۆمدا برد.. سوپاس بۆ خوا نانی نێوەڕۆمان خوارد. لەدوایدا ئەوەم عەرزی کاك موستەفا و خێزانەکەی کرد بەگشتی کە خوای موتەعال مرۆڤی دروست کردووە خۆشی دەوێت، ڕاستە بۆ بەندایەتی دروستی کردووە، بەڵام بەندایەتی لە ئیسلامدا تەنها نوێژو رۆژ و حەج و زەکات نیە، بەڵکو هەموو کارێکی باش لە ئیسلامدا بەندایەتیە.

نوێژ و فەرزەکانی تر بەگشتی دروشمە ئاینیەکانن دەنا هەموو کارێکی موسوڵمان بەندایەتیە، خوای گەورەش پێویستی بە نوێژو رۆژوەکانمان نیە، بەڵکو ئێمە لەڕێگای ئەو نوێژو ڕۆژ و بەندایەتیەکانەوە خۆمان نزیك دەکەینەوە لە خوای گەورە بۆ ئەوەی پارێزراو بین لە فیتنەی شەیتان و تەنانەت مرۆڤە شەیتانەکانیش جا سەیران خان سحیرو جادو ئەم کارانە هەر ئەمری خوای گەورە بە دەستی خوای گەورە، خوای گەورە ڕازی لەسەر نەبێت نابێت.

هێرۆ: باشە کاك ماکوان واتا خوا ڕێگەی داوە کە ئەو سیحرو جادوانە بکرێت؟! ئەگەر وانیە خوای گەورە خۆی بۆ لە ناویان نابات؟

ماکوان: نیوەی قسەکەت راستە و نیوەشی لەبەر ئەوەی تۆ بێباوەڕی لێی تێنەگەیشتوویت؟

هێرۆ: چۆن؟

ماکوان: بۆ ئەوەی بزانیت هەر کەس لەم ژینەدا دینی نەبوو وەك میزەڵدان وایە هەر کەس هەڵسا یاری پێدەکات، چونکە بێ ئامانجە لەم ژیانە زۆر بێهودە یە. ژیانی بە گاڵتەوگەپ و بە پێکەنین و گۆرانی و هەرچی کردووە و کۆشیوە لەبیری خۆی دەباتەوە تەنها خۆی مەشغوڵ دەکات یان بڵێم ئەیەوێت خۆی سەرقاڵ بکات تا ئەوکاتەی دەمرێت و مردن ڕێگای پێدەگرێت.

هۆکارەکەی تۆش کە ئەم پرسیارە دەکەیت پێت وایە زۆر زیرەك و ئاقڵێتو خەڵکێك توانای وەڵامەکەی نیە بیداتەوە، لەدڵی خۆتدا ئێستا وادەزانیت تۆ زۆر بەتوانا و دانشمەندی، لەکاتێکدا وانیە. تۆ نازانی خوای گەورە هەرچی لەم بوونەدایە دورستی کردووە واتا خالقی هەموو شتێکە لەم گەردوونەدا بە سیحرو شەیتان و دزی و پیاوکوشتن ئەوی کە خراپە، دڵنیابە خوا دروستی کردووە ئەوەیە کە تۆ و نمونەی وەك تۆ لێی تێناگات. ئەوەیە کە خوای گەورە ئەمری

بەخراپە نەكردووە واتا ئازادی داوەتە دەست مرۆڤ خۆی هەڵیدەبژێرێت. یاسای ناو مرۆڤەكانیش وایە كە ئازادن لە هەڵبژاردنی چاكەو خراپە بۆنمونە: فریشتەكان یاسایان وایە هیچ خراپەیەك ناكەن، چونكە ئەوان ئازادیان نیە! بەڵام كە خوای گەورە ڕێزی مرۆڤی گرتوە بەهۆكاری پینج خاڵە.

یەكەم: ئازادی داوەتێ

دووە: ئەقڵی پێبەخشیوە

سێیەم: قورئانی بۆ ناردوە

چوارەم: پێغەمبەرێكیشی ناردوە بۆ ڕۆشنكردنەوەی قورئانەكە

پێنجەم: سروشت و فیطرەتی پاكی داوە بە مرۆڤ هەر لەسەر ئەو ئازادی و ئەقڵ و قورئانەیە كە پێغەمبەریشی بۆ رەوانە كردووە و سروشتی پاكی داوەتێ لێپرسینەوەی لەگەڵ دەكات. هیچی لە ناو چاو نەنوسیوە، وەك پرو پیرێژن دەڵێن، بەڵكو خۆی هەڵدەبژێرێت.

بۆ نمونە: سیحرو جادوو هیچ توانایەكی بەسەر مرۆڤدا نیە، ساحیرو جادووبازەكە هەردوكیان دووسەگی درِی برسی بەستراوەن خوای گەورە بەستونیەتیەوە، ئەو حەبلەی كە خوای گەورە پێی بەستونەتەوە بەدەستی خۆیەوەیەتی دەستێكی بەهێز گرتویەتی. تۆی مرۆڤ كە ئازادی كە ئەقڵ بەكار ناهێنی ئەو سەگە پیسەو برسیە و درندەیە كە گوێ بۆ قورئان ناگریت چۆن ئامۆژگاریت دەكات، شوێنكەتووی پێغەمبەرەكەت (ﷺ) نیت، پاشان سروشت و ناو دڵ و دەرون و فیطرەی خۆت پیس دەكەیت، دوایش دەڵێیت: بۆ خوای گەورە دروستی كردووە؟ یان شەكر دەشكێنرێت و دەڵێت: لەناوچاوم نوسراوە؟

تۆ خۆت ئەڕۆیتە بەردەم سەگەكان، خۆت بەئازادی دەچیتە بەردەمیان بۆ ئەوەی بتخۆن. لەكاتێكدا ئەگەر ئازاد نەبویتایە وەك ئەو مولحیدو بێباوەڕانەی كە لەدین نازانن دەڵێن: ئێمە هەمووشتێكمان لە ناوچاو نوسراوە، خۆ ئەگەر خوای گەورە ئاگاداری نەكردینایەتەوە لەكارە خراپەكان حەقت بوو بڵێی بۆ خوای گەورە لەناوی نابات، یان من هیچ زانیاریم نەبوو بەرپرس نیم لێی؟

من دەمەوێت پرسیارێك لە تۆ بكەم هێرۆ؟

فەرموو..؟

باشە کێ ڕێگای لە تۆ گرتوە ئێستا هەڵسی نوێژەکەت بکەیت، ئەقڵت؟ یان تەمەڵی؟ یان ئارەزوو؟ یان خوا؟

هێرۆ: من بۆ خۆم بڕوام نیە، ئەقڵم نایبڕێت؟

ماکوان: زۆر باشە، کەواتە ئەگەر مردی گومانی تێدانییە هەمووومان دەمرین وایە؟

هێرۆ: وایە

ماکوان: ئەگەر خوا هەبوو قسەکەی تۆ هەڵە بوو لەو حاڵەتەدا چی دەکەیت؟

هێرۆ: دەڵێم عەفومم کە؟

ماکوان: بەڕاست؟ لە ژیانتا سوجدەیەکت نەبردوە، بەقسەت نەکردووە، سڵاواتێکت نەداوە لە پێغەمبەرەکەی، ڕۆژویەکت نەگرتوە، پێت وایە هەروا ئاسانە. تۆ بەقسەی خاوەن کارەکەت ناکەی لەسەر ئیشەکەت چیت لێدەکات، کە لەوانیە ١٠ساڵ بێت کارت بۆ کردبێت؟

هێرۆ: دەرمدەکات.

ماکوان: ئەو خوایە وا نزیکەی ٣٠ ساڵە چاوەڕێت دەکات، هەموو شتێکی پێداوی جوانی، ئەقڵ، زیرەکی، پارە، لەش ساغی..هتد، باشە کەچوویتەوە بەردەمی موستەحەق نیت بەوەی کە تۆڵەت لێبکاتەوە؟ خۆی دروستی کردوویت؟ مادام بڕوات پێی نیە دەبێت تەحەمولی ئەوەش بکەیت بچیتە جەهەنم ئەوە من پێت دەڵێم خوای پەروەدگار هەیە. تۆ دەڵێیت من بڕوام نیە، ئەگەر بوو خۆت بەرپرسی لۆمەی کەس مەکە.

هێرۆ: ئەی جنۆکەیەك بۆ نەهاتە ناو لاشەی من تابڕوا بکەم؟

ماکوان: تۆ خۆت جنۆکەی شەیتانی، ئیشی چییە بەتۆ؟ ئەوەی ئەو دەیکات تۆش دەیکەیت، ئەو دەیەوێت لاشەت دەرخەیت ئەوەتا بەرانبەر من دانیشتوویت قاچت دیارە، باڵت دیارە، جگەرە دەکێشی، سەما دەکەیت، خو اناپەرستی، بەندایەتی ناکەیت، تۆ بۆ خۆت نوێنەری شەیتانی بێت بۆ لای تۆ چی بکات؟ من پرسیار دەکەم، ئەگەر بەتۆ بڵێم پێناسەی شەیتانم بۆ بکە کە چی دەوێت لە مرۆڤ چۆن پێناسەی دەکەیت؟

هێرۆ: ماکوان ئەزانی تۆ زۆر قسە ڕەقی، خۆت بەچی دەزانی؟ ئەو مافەت نیە

بەو شێوە قسە لەگەڵ من بکەیت.

ماکوان: وەڵامی پرسیارەکەت نەدامەوە خۆت دەرباز کرد بەوەی من قسە رەقم بەدڵنیاییەوە راست دەکەیت قسە رەقم، بەڵام حەقم. پێناسەی شەیتانیش تۆیت بەدڵنیاییەوە تۆیت، ئەگەر تورەشی برۆ یەك تەنەکە ئاوی سارد بکە بەسەرتا با هێمن بیتەوە.

سەیران خان: وەڵلا ماکوان گیان قسەکانت راستن، هێرۆ خوشکەزای منە، من باشی دەناسم زۆر بێدینە.

ماکوان: بەڵێ دەزانم بە ئاشکرا بە منیشی ووتوە و نەیشاردۆتەوە.

کاك موستەفا: یەك پرسیارم لێت هەیە، ئێمە چی بکەین بۆ ئەوەی جارێکی تر ئەو حاڵەتە نەیەتەوە بەسەرماندا؟

ماکوان: من نمونەیەکت بۆ دەهێنمەوە هیوادارم لێی تێبگەیت، ئەگەر تێنەگەیشتی کاك موستەفا گیان تکایە چەند جار پێم دووبارە بکەرەوە.

موستەفا: فەرموو؟

دەگێرنەوە جارێکیان پیاوێکی خواناس و یەکتاپەرست هەڵسا بەوەی بچێت دارێك ببرێتەوە خەڵکی دەیانپەرست، ووتی ئەمە شرکەو هاوبەش دانانە با من برۆم ئەم دارە ببرمەوە، خەڵك لەم کوفرو هاوبەش دانانە رزگاری بێت.

بەڵێ تەوری هەڵگرت لەرێگادا شەیتانی لێپەیدا بوو لەسەرشێوەی مرۆڤێکدا پێیووت: پیاوچاکی خوا بۆ کوێ دەرۆیت؟

پیاوچاکەکە: دەچم ئەو دارە دەبرم کەخەڵکی توشی فیتنەو کوفرو شرك کردووە؟

شەیتان: جا تۆ پەیوەندیت چیە بەو کارەوە، کاکە حەقت نەبێت، ئەم خەڵکە بەتۆ چاك ناکرێت.

جا کاك موستەفای بەرێز شەیتان یەکەم کاری ئەوەیە کە دەڵێت: تۆ حەقت نەبێت بەسەر خەڵکییەوە بۆ خۆت توشی کێشە دەکەیت! پاشان کابرای پیاوچاك ووتی نا من هەر دەیبرم ئەوە شرکەو کوفرە واجبە لەسەرم.

شەیتان: پیاو چاکی خوا واز لەمە بێنە من هەموو رۆژێك دوو دینارت ئەدەمێ، بۆ ئەوەی توشی کێشە نەبیت و دارەکە مەبرە، رازیت!؟

کابرای پیاوچاکیش ووتی باشە، هەڵخڵەتا بەقسەی شەیتان چەند رۆژێك چوو شەیتان پارەکەی بۆ ئامادە کردبوو لەدواید شەیتان دەنگی نەما. کابرا هەڵسا تەوری هەڵگرت بۆ ئەوەی دارەکە ببڕیتەوە لەڕێگادا دیسانەوە شەیتان لەسەر هەمان شێوەی کابرای پێشوو لێی پەیدابوەوە و پێیووت بۆ کوێ دەچیت؟

پیاوچاکەکە: دەچم دارەکە دەبڕم؟

شەیتان: ناتوانیت ئەوکارە بکەیت.

کابرا: دەیکەم ئەوا دەڕۆم؟

شەیتان یەك پاڵی پێوەنا خستی و تەورەکەشی لەدەست وەرگرت، پیاوچاکەکە: پرسی چۆن ئەوەندە بەهێز بوویت لە کاتێکدا چەند رۆژێك لەمەوبەر جورئەتی ئەمەت نەبوو؟

شەیتان: ئەو کاتەی کە هاتی وویستت دارە کە لەبەر خوابیبڕیت، بەڵام ئێستا لەبەر پارە دەیبڕیت هاتنەکەت هیچ کاریگەری نیە.

جا کاك موستەفای بەڕێز سەیران خان تکام وایە کارەکانتان لەبەر خوا بێت. شەیتان و هەرچی خراپەی سەرزەوەیە لە تەوحید و یەکتاپەرستی دەترسن، خوا بە پاکی و تەنهایی رابگرن سەرکەتووی دنیاو قیامەتن، بۆ ئەو بژین و بۆ زاتی بەرزی و پیرۆزی بمرن هیچ کەس ناتوانێت بێت بەلاتاندا.

موستەفا: ماکوان گیان ئەم بەیانییە عەلی کوڕەکەی رفیقی تۆ تەلەفونی بۆ کردم لەناو سەیارەکەی بەختیار بووم لەڕێگادا داوای ئازیز کچمی کرد بۆ ئەوەی بخوازێت! جا خۆشت دەزانی لێرە کچ خۆی خاوەنی بڕیارە، منیش ئەوەندە ووتم با بەکچکەم بڵێم لە بەر خاتری تۆ خۆم چووم قسەم لەگەڵ ئازیز کرد، بەخوا دەڵێت: شوو ناکەم بەعەلی جا تکایە تۆ لەجیاتی من وەڵامەکەی پێ بڵێ.

ماکوان: باشە بەسەر چاو (کە وای ووت زۆرم پێناخۆش بوو، بەڵام دەسەڵاتم نەبوو، ئەگەر ئەو زەویە چاڵی تێدابوایە خۆم دەکرد پیایدا ئەوەندە تەریق بوومەوە). لەدوای ئەوەی کە هاتمەوە ژێر سفر جەرەسی تەلەفونەکەم لێیداو هەڵمگرت توی مەلیك بوو یاخود هاوسەرەکەی هێرۆ بوو سەروەر.

سەروەر: مامۆستا ماکوان السلام علیکم!

کەبالا و سیحری ڕەش و ثیۆصۆفیی

لەدوایـــی ئەوەی زەنگـــی تەلەفونەکەم لێیدا هاوســـەرەکەی هێـــرۆ بوو بەناوی ســـەروەر.. کە پێشـــتر یەکترمان ناســـیبوو لە تۆری میدیایی پاڵتۆك، ســـڵاوی کرد منیش لە مەجلیسەکەدا هەڵسام و بە سەروەرم ووت: وعليكم السلام ٧برا و ناوەکەیم نەهێنا.

سەروەر: مامۆستا ماکوان خۆشحاڵ بووم بەوەی داوای ئەوەت کردبوو کە قسەت لەگەڵ بکەم، لەخزمەتاندام ئەوەی بە من بکرێت؟

ماکوان: سوپاس کاکە سەروەری بەڕێز، جەنابت لە کام شاری؟

ســـەروەر: لە شارێکم نزیکی ئۆســـلۆیە ناوی (ئۆپەگۆرە)، نزیکەی یەك کاتژمێر دوورم لە جەنابتەوە.

ماکـــوان: بەڵـــێ دەزانم ماڵی خەزوریشـــم هەر لـــەو ناوچەیەیە، مـــن ئەمڕۆ و سەبەینێ و تا دووسبەی کارم نیە، تەنها ئەمڕۆ کە جومعەیە دەچمە مزگەوت دوای نوێژ هیچ کارێکم نیە کەی دەتوانم بت بینم؟

سەروەر: هەرکات پێت خۆشە من لەخزمەتاندام.

ماکوان زۆر باشە دوای نوێژی هەینی دێمە خزمەتان.

سەروەر زۆر باشە قوربان لە خزمەتام.

دوای ئەوەی لەماڵی کاك موستەفا خواحافیزیمان کرد بە کاك موستەفام ووت: با بچین بۆ مزگەوتی نزیك ناوچەکەی خۆتان کە مزگەوتی عەرەبەکان و مزگەوتێکی تریشی لێبوو سۆماڵیەکان ئیدارەیان دەکرد. ئەوم برد بۆ مزگەوت.

ماڵئاوایم لەوان کرد، من هەر دەچووم بۆ ماڵی خەزوورم بۆلای ماڵ ومنداڵ بۆ ئەوەی بیانهێنمەوە، ووتم بەیەکجاری سەردانی سەروەریش دەکەم لەوێوە نزیکە دوای نوێژ پەیوەندیم لەگەڵ کاك سەروەر گرتەوە و یەکترمان بینی لە بازاڕی شارەکەی خۆیان. دوای هەندێك موجاملەو یەکترناسینی ئاسایی، چونکە یەکەم جار بوو بیبینم، بەڵام پێشتر قسەمان کردبوو لەڕێگای تۆڕە کۆمەڵایەتیەکانەوە.

ماکوان: ژنت هێناوە کاك سەروەر؟

سەروەر: وەڵڵاهی کاك ماکوان ژنم هێناوە، بەڵام ئێستا جیابووینەتەوە.

ماکوان: واتە تەڵاقت داوە؟

سەروەر: لە حوکومەت جارێ هەر لە چاوەڕوانی جیابوونەوەداین، وەك تەڵاق پێم ووتوە سێ بەسێ تەڵاقم داویت، ئیتر هیچ پەیوەندیەکم پێوەی نەماوە ئەوە بۆ ماوەی ٨ مانگە.

ماکوان: ئەی ناتوانم چارەسەی کێشەکەتان بکەم بێمە ناو کێشەکەتانەوە؟ خۆت دەزانی هەڵوەشاندنەوەی خێزان لە ئەوروپا هەروا ئاسان نیە، دوای ئەوەش ژن هێنان و شوکردن لەئەوروپا زۆر سەختە، خۆت دەزانی کە پێکیەوە دەنێیت زۆر قورسەو کە جیادەبیتەوە ئاسانەو یەکگرتنەوەشی هەر زۆر سەختە؟

سەروەر: راستە، بەڵام هەموو کەس تەدەخول بکات ناهێڵم تۆ دەست بخەیتە ئەوە کارە.

ماکوان: بۆ براکەم؟

سەروەر: وەڵڵاهی کاك ماکوان ئەو ژنەی من زۆر رقی لە تۆیە! کە گوێم لە تۆدەگرت هەزارو یەك قسەی ناشرینی پێدەوتی، جا ئێستا تۆ بچیتە ناو ئەم کارەی ئێمە تۆزێك قورسە، ئەو وادەزانێت من ئیهانەی دەکەم؟

ماکوان: تۆ خێزانی خۆتت خۆش دەوێت؟

سەروەر: بەدڵنیاییەوە خۆشم دەوێت، بەڵام هەست دەکەم ناگونجێین. ئەو

ئافرەتــە لە ڕێكخراوێكی جیهانی كار دەكات زۆر ترســناكە دەیەوێت منیش بخاتە ئەو كارەوە.

ماكوان: ڕێكخراوی چی؟

ســەروەر: كاك ماكــوان بیرتــە شــەوێكیان قســەمانكرد بەیەكــەوە لــە پاڵتــۆك ووتــم كەبــالاو غەنوصــی چییــە و چیــن؟ و بۆت باســكردم كە ئێســتا لەڕێــگای زەردەشــتیەوە هاتونەتــە كوردستانیشــەوە؟ نازانــم بیــرت مــاوە؟

ماكوان: بەڵێ جوان بیرمە.

ســەروەر: خێزانەكەی من و چەنــد كوردێكی خەڵكی ڕۆژهەلات و لەگەڵ چەند فارســێكدا ئەوەندەی من بزانــم لە ڕێكخراوێك كار دەكەن نــاوی ڕێكخراوی كابالا یــە، یــان دەڵێن ئیلومینات، یاخود گوێم لێبووە زۆر جار بە -زووهار- ناوی خۆیان بردوە. لەم ماوەیەدا هەڕەشەیشــیان لەمن كردووە بۆ كوشتن! ئەگەر ڕێزی خێزانم نەگرم و ئەو هەرچی ووت بەقسەی نەكەم؟

تەنانەت فارســێكیان لەم ماوەی ڕابوردودا كە پێشتر دەمناسی هەڕەشەی ئەوەی دەكــرد، ئەگــەر ڕێك نەكەوینەوە لەگــەڵ خێزانم ئەوا ئەو مــارەی دەكات و زۆر بێئەدەبانە قســەی دەكرد، ڕۆژێك هەندێك شــتم مابوو چــووم هێنام لەلای هێرۆ، ئەوم بینی لەماڵی خۆماندا زۆربێتاقەت بووم؟

ماكوان: هەر خۆی بوو ئەو كوڕە لەماڵی خێزانەكەت؟

ســەروەر: نا ئەو فارســە رەفیقی برای خێزانمە براكەشــی لەگەڵیدا بوو لەگەڵ دایكیان.

ماكــوان: زۆر باشــە، من هەڵــە بیرم لێكــردەوە، ئەی خۆمــان ناتوانین قاچ و دەستێكی بشكێنین و ئاقڵی بكەین بۆ ٧ پشتی؟

ســەروەر: وەڵڵاهی كاك ماكوان نازانم بڵێم چی، من لەو جۆرە كەسانە نیم زۆر حەزم بە ئاژاوە نیە.

ماكوان: وەڵڵا من لەو جۆرە كەســانەم تۆ ئەوە دانێ بۆ من تا ڕۆژی خۆی دێت، بەهەر حاڵ ئەگەر بەقســەی برای خۆت دەكەیت ئیجازەی من بدە قسەیەك لەگەڵ هاوسەرەكەت بكەم، بەڵكو پێك بێنەوە.

سەروەر: جا كاك ماكوان من پێم خۆشە، بەلام ژیان وانابێت ئەو ئافرەتە بێ

دینە خوانەناسە.

مـــن ناگونجێـــم لەگەڵیدا ئەو لەو ڕێکخراوانـــە کار دەکات تۆ خۆت دەزانی چین وخەریکی چین؟

ماکـــوان: ڕاســـت دەکەیت، ئەگـــەر توانیم و گۆڕانکاری ڕوویـــدا بەدڵی جەنابتان بوو، واتا ئەوەی جەنابت دەتەوێت وادەرچوو ئامادەی بچیتەوە لای؟ ئەمەی دەیڵێم لەوانەیە خەیاڵ پلاو بێت بەس هەوڵێکە ئەیدەم.

ســـەروەر: زۆرمەمنون دەبم بەس کاك ماکوان جەنابت کارێکت هەبوو بەمن تا لەخزمەتاندابم؟

ماکوان: ڕاستی من لەگەڵ هێرۆی خێزانی جەنابتاندا توشی ڕووداوی هاتوو چۆ بووین لەشـــاری فرێدریکســـتادا. ماڵی پوری لەگەڵدا بوو خەڵکێکی بەڕێز بوون باســـی قســـە کرا، هێرۆش خۆی ئەوەی درکاند کە بەهۆکاری من لە تۆ توڕە بووە ڕقیشی لەمنە. لە ڕاستیدا زۆر خەفەتم پێخوارد کە ژیانتان بەهۆکاری من تێك بچێت. هەرچەندە من نازانم جوهەر چییە؟ مەگەر ئەوەی خۆت باستکرد، بەڵام سوپاس بۆ خوا شتتەکان زۆر لەباشیدایە.

کاك موســـتەفا وازی لە مەشروب خواردن هێناوە و ئێستا خەریکی نوێژە، ئەوە ڕاستی و دروستی کارەکەیە.

ســـەروەر: بەڵێ ڕاســـت دەفەرمووی ئاســـاییە بۆ من خۆشحاڵیش دەبم بەو کارە، بۆ زانیاریت کاك موســـتەفا پیاوێکی باشە، سەیران خانی خێزانیش زۆر ژنی چاکە. بەڵام خەسوم زۆر نالەبارە زۆر جیاوازە لەگەڵ ئەو خوشکەیدا، بۆ زانیاریشت دەڵێن بەدەستی خۆی مێردەکەی کوشتوە.

دوای دانیشتنەکەمان لەگەڵ سەروەر خوا حافیزمان کرد و منیش چووم بۆلای ماڵ و منداڵ.

بەڵام مێشك و هزرم زۆر ئاڵۆز بو وبوو داخۆ چۆن دەبێت ئەم ئافرەتە لەو ڕێکخراوە ترســـناکەدا کار بکات! کە هەرچی ڕێکخراوی تیرۆرســـتی هەیە لەمەوە دەردەچێت پەیوەندیم کرد بەو بەڕێزانەی کە پێشتر هاوکارییان کردبووم لە زانکۆو خەڵکی ئەکادیمی بوون، داوای زانیاری تەواوم کرد لەسەر کەبالا و غنوصی[1].

١- لەبەشەکانی دواتردا باسی کەبالا ڕوون کراوەتەوە.

غنوصی: لە کۆتایی پەرتوکەکەدا ئاماژەی پێدراوە.

زانیاری باشــم کۆکردووە لەدڵی خۆشــمدا دەمووت ئاخر ڕەوایە کچێکی کورد، یان کورد لەناو ئەم جۆرە ڕێکخراوانەدا کار بکەن؟ زۆر مێشــکم مەشــغوڵ بوو بەو باســەوە، لەکاتێکدا هەموو ئەم باس و خواستانە بە کورد نامۆیە، چۆن کورد خۆی توشــی ئــەو دەردە دەکات لە کاتێك دا هیچ پەیوەندی بەســەر میللــەت وکلتور و تەنانەت دین و ڕێکخراوە سیاســیە عەلمانیەکانیشــەوە نیە لە کوردســتانی ئێمەدا. ناچار تەلەفونم کرد بۆ کاك موستەفا و داوای ژمارەی هێرۆم کرد؟

موستەفا: ئەوە ئەی دەمە سەیران ئەو دەزانێت.

کاك موستەفا گلەیی لەمن کرد کە سەردانی ناکەم.

سەیران خان: لەو ڕۆژەوەی کە تۆ ڕۆشتویت لەم ماڵە، ئەو کچە نەهاتوە بۆماڵمان. ژمارەکەی دامێ و تەلەفونم کرد بۆ هێرۆ.

ماکــوان: حــەز دەکــەم بتبینم؟ کاتمان دانا و شــوێنمان دەســت نیشــان کرد. چاوەڕێــم کــرد تا هاتە ئەو جێگایە کەدیاریم کردبوو، بەســەیارەیەك هات چەند کوڕوکچێکی لەگەڵدا بوو! هاتە لای من و دەستمان کرد بە قسەکردن بە دەم پیاسەوە.
ماکوان: لە رووی نەفســییەوە زۆرم پێناخۆش بوو کە لەســەر من لەگەڵ ســەروەر جیابوونەتــەوە و لەیەك عاجز بوون. ســەروەر هاوڕێمە، لەمرۆژانەدا کاتێك چووم بۆ ماڵی خەزوورم بینیم. باسی ئەوەی کرد کە چەندە تۆی خۆش ئەوێت، ئەشزانم تۆش سەرەوەرت خۆشدەوێت، جا هاوکاریتان دەکەم کە بتوانن خێزانێکی سەرکەووتو دروســت بکەنەوە تۆش هەوڵبدە بتوانیت ببیتە هاوســەرێکی باش و بەنزیکترین کاتیش ببیتە دایکێکی باش؟

هێرۆ: بڕوا ناکەم ئێمە بتوانین ژیان لەگەڵ سەروەر دروست بکەینەوە سوپاسی تۆ دەکەم بۆ هاوکاریەکەت وازی لێبێنە، من سەروەرم لەبیر کردووە؟

ماکوان: پەلە مەکە لە بڕیاردان سەروەر کوڕێکی بەڕێزو عاقڵ و زۆر موئەدەبە ئەو جۆرە کوڕانە خەڵکی بە پارە دەیکرێت. تۆش ئەو کوڕە بەڕێزە هاوسەرتە هەروا لەدەســتی مەدە. من دەزانم ئێســتا ئەم ئازادیەی کە تۆ بەدەستت هێناوە خۆشە و لێپرسنەوەت نیە لەسەری، تەنها چەند ساڵێکی ترە ئاوا سەرقاڵی بەخۆشیەکانتەوە لەگــەڵ هاوڕێکانت، بەڵام کە نەخۆش بوویت، کــە تەنها بوویت، کە ترس دایگرتی پێویستت بە سەروەرە، چونکە ئەو پارێزەری تۆیە لە دوو رووەوە لە رووی کەسایەتی

خۆت و پاشان شەرەف و حوورمەتیشەوە.

هێرۆ: ئاخر کاك ماکوان ناگونجێین؟

ماکوان: بۆ ناگونجێین؟ تۆ خۆت نەتووت من سەروەرم خۆش دەوێت؟

هێرۆ: بەڵێ خۆشم دەوێت، ئەمجارە لەبەر خۆشەویستیەکەیە کە نامەوێت بیبینمەوە! من هەموو ژیانم ئاڵۆز بووە، ناتوانم هاوسەرم هەبێت. ئەوەی کە تۆ دەیڵێیت ببمە هاوسەرێکی باش و دایکێکی باش بم ئەوە تازە موستەحیلە بۆ من ناکرێت!

بەدەنگێکی زۆر غەمبار پێی ووتم چاو و قورگی پڕ لەگریان بوو

ماکوان: بۆ چی روویداوە؟ (هەرچەندە لەوسەریەوە هاتوومەتەوە دەمزانی گیرۆدەی ئەو کۆمەڵە کەسە بووە)، بۆیە بە پێکەنینەوە ووتم: خۆ نەبوویت بە کەبالای سیحری ڕەش و فەلسەفەی ثیوصۆفی بەسەرماندا لێبدەیت و پەرتوکی سیحری زووهاریت خوێندبێت و ئەفکاری غەنوصی بلاوبکەیتەوە؟ کەوام ووت ڕەنگی تێکچوو..

هێرۆ: کێ ئەمانەی بۆ باسکردوویت؟ سەروەر؟

ماکوان: بۆ سەروەر شتی وادەزانێت؟ یان تۆ دەزانیت ئەوە چییە؟

دەستی گرت بەدەممەوە

هێرۆ: باسی نەکەیت ئێستا وادەزانن من پێم ووتویت تۆش و منیش دەکوژن.

ماکوان: کێ؟

هێرۆ: نوێگەراکان[2]! ئەوانە سیحری ڕەشیان لەمن کردووە و ناچار بووم لەگەڵیان بم. ماکوان: خۆ تۆ بڕوات پی نەبوو؟

هێرۆ: ماکوان واز لە من بهێنەو با کەس نەزانێت پەیوەندیمان هەیە؟

ماکوان: بۆ چی بووە؟

هێرۆ: ئەوەی تۆ دەیزانی و ئێستا باسی دەکەیت خەتەرە بۆ سەر ژیانی تۆ و ماڵ و منداڵت هەیە؟

ماکوان: ناشێت لەو ڕێکخراوە کار نەکەیت؟

هێرۆ: بەڵێ لەوێ کاردەکەم، بۆیە زۆرم بەلاوە سەیرە تۆ ئەوەت زانی، وە ئەگەر

٢- لە کۆتایی پەرتوکەکەدا ئاماژەی پێکراوە.

بزانن کە شــتێك دەزانیت لەوبارەیەوە و لەگەڵیاندا نیت، حەتمەن ئازارت ئەدەن شــێتت دەکەن یان توشــی هێرۆین و حەشیش و مادده هۆشــبەرەکانت دەکەن یان دەتکوژن.

ماکــوان: لەگــەڵ من ئەوە ناخــوات من خوام هەیە ئەوان شــەیتانیان هەیە دەزانی تۆ لە دەوڵەتی شەیتان ئەندامی ئێستا؟ بیرتە پێم ووتی تۆ خۆت شەیتانی پێت ناخۆش بوو؟ ئەوە ئێســتا ئاشــکرا بوو کە تۆ ئەندامێکی دەوڵەتی شــەیتانی کە بەوشــێوە قســەم لەگەڵ کرد ڕایکردەوە بۆلای هاوڕێکانی، منیش شوێنی کەوتم کــە نزیکی بوومەوە پێمووت ڕاوەســتە قســەت بۆ دەکەم، ئــاگام لێ بوو یەکێك لە کوڕەکان ووتی هێرۆ شەڕیەتی لەگەڵ ئەوکوڕەدا مەبەستی من بوو، بەزمانی فارسی بــە کوڕێکی تریانــی ووت بابڕۆین یارمەتی بدەین. دوو کــوڕ دووکچی لەگەڵ بوو واتــا ٥ کەس بوون هەموویان رووەو من هاتن بۆ ئەوەی پەلەماری من بدەن، زانیم نیازیــان خراپە، رووم لە هێرۆ وەرگێڕاو روومکردە هاوڕێ کوڕەکانی لەدڵی خۆمدا ووتم ئای ئێســتا چیم لێدەکەن، شەق بەشەق دەڵێت جێگام بکەرەوە هەر چواریان هاتن! دەستم لە خۆم شت.

کوڕێکیــان لێم نزیــك بوویەوە خوای گــەورە کردی هەر هاتە لام و شــەقێکم تێسرەواند لە زەویەکەدا تەخت بوو، ئەوانی تر لە جێگای خۆیاندا وەستان. چوومە ســەر ســکی ووتم با ئەوان چاو ترســین بن، زۆر هاواری کرد بە هاوڕێکەی دەووت کوســکەش بۆ یارمەتیم نادەیت ئەها کوشــتمی. زوو چومە پێشــەوە بۆ ئەوی تر زللیەکی لێبدەم هەر چاو ترســێن بێت، هێرۆ هات دەســتی منی گرت و ووتی: تو خواکەت وازمان لێبێنە با بڕۆین.

ماکــوان: باشــە برۆ بــەڵام وازت لێناهێنم دەبێــت یان ببیتەوە بە هاوســەری ســەروەر یــان دێم لەناوتاندا شــەڕ دەکەم، من و تۆ دەبێــت بکوژرێین لەناویاندا. خەڵکــی ئــەو نــاوە پەیوەندیان بە پۆلیســەوە کردبوو، پۆلیس هاتنــە ئەو ناوە و بەمنیان ووت چی بووە؟

ماکوان: هیچ..

پۆلیس: ئەی شەڕتان نەکردووە؟

ماکوان: شــتی وا رووینەداوە، کوڕە فارسەکانیش بەهەمان شێوە ئینکاریان کرد،

بەپۆلیسەکانم ووت لەوانەیە ئەو دوو هاوڕێیە یاریان کردبێت خەڵك بەهەڵە تێگەیشتبن.

پۆلیسەکە داوای لێبووردنی کرد کە ئیزعاجی کردووین.

ماکوان: ئاساییە دەنگێك لەپشتمەو هات ناسراو بوو بەزمانی نەرویجی ووتی: بەڕێز ماکوان هاوکاریت ناوێت؟ ئەمانە چیان دەوێت لە تۆ؟ کە ئاوڕمدایەوە تەماشا دەکەم حەزقیلە!

من و حەزقیل

لــە دوای ئــەوەی لەگــەڵ کۆمەڵێــك لــە هاوڕێکانــی هێــرۆ بووە شــەڕمانو کۆتایــی هــات هەردووڵا وویســتمان بڕۆیــن. دەنگێك لــە دوامەوە هــات بەزمانی نەرویجــی ووتــی: بەڕێز ماکــوان هاوکاریت ناوێت؟ ئەمانە چیــان لە تۆ دەوێت؟ منیــش کــە ئــاورم دایيــەوە حەزقیــل بــوو! لــەڕووی دەروونیــەوە زۆر بــاش بــووم لــە دوانــم دابــوو، بــەدەم پێکەنینــەوە رووەو حەزقیــل ڕۆشــتم، لەدڵــی خۆمــدا وام دانابــوو هەتــا هێــزم تێدایــە یــەك دانــەی پێدا دەکێشــم. وورده وورده بەدەم پێکەنینەوە رۆشــتم هەلوو خاڵە حەزقیل، چۆنی باشی دەنگو باستان ئەوە ماوەیەکە دیار نین بەڕاستی تاقەتم بۆت چوو بوو!

من هەرچەندە بەرەو روی دەرۆشتم ئەویش وورده وورده دەرۆشتە دواوە.

ماکوان: خاڵە حەزقیل ئەوە بۆ دەڕۆیتە دواوە؟

حەزقیــل: خاڵــە ماکوان هاتنەکەت ترســناکە، ئەڵێی بۆشــەڕ دێیــت بۆلام، تۆ دەزانیت کە ئێمە دەتوانین ئێوە بفڕێنین و بتانکوژێن، ئەگەر نیازی شتێکت هەیە، واز بینە با دوو قسە بکەین!

دڵنیابــووم لــەوەی کــە جنۆکە عیلمــی غەیب نازانێــت و ناتوانێــت دڵی من بخوێنێتەوە، بەڵام هەســتم کرد بەوەی کە ئەویش هەســتی بــەوە کردووە کە من

شتێکم لە ژێر سەردایە.

یەکسەر وەڵامم دایەوە جا ئەگەر ئێوە ئەوەندە بە جورئەتو ئازا بوونایە ئێستا مرۆڤتان لە سەر زەویدا نەهێشتبوو. بەئاسیی ووتم لێیانی من ئاسانە هەرکات بمەوێت لێتدەم و عەزیتت بدەم بە قورئان و سوننەت ئەتسوتێنم.

حەزقیل: ماکوان تۆ دەزانی لەسەردەمی محمد پێغەمبەرەکەتاندا ئێمە دوو هاوڕێی محمدمان فڕاندو یەکێکیمان سەربڕی، ئەوی تریشیانمان کوشت!؟

ماکوان: ئەزانی درۆ دەکەیت بەخزمەتی ئەو فەرموودەیە گەیشتووم هەندێك دەڵێن راستە و هەندێکیش دەڵێن ئەوە لە (دیاری ثەمودا) بوون. پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی دوور مەکەونەوە، بەڵام بەقسەی پێغەمبەریان نەکرد و پاشان با بردوونی نەك ئێوە[1].

ئەو فەرمودانەی کە هاتووە گوایە جنۆکە مرۆڤ دەفڕێنێت هەمووی خورافاتە، ئەگەر گریمان قسەکەی تۆش راست بوو، چونکە هەندێك لەزانایان ئاماژەیان پێداوە کە جنۆکە خەڵکیان فڕاندوە ئەوا لە شەیتانی مرۆڤەو هاوکاری خۆتانە بۆیە تواناتان هەیە بەسەریدا.

حەزقیل: باهەندێك گفتوگۆ بکەین، بەس تکایە هیچ مەکە بۆ ئازاردانی من باشە! پێم خۆشە قسەت لەگەڵ بکەم.

ماکوان: بە مەرجێك ئەگەر راستگۆ نەبوویت ئەوەندە ئایەت دەخوێنم تا ئەونێرمەوە بۆ مەغریب؟ تەنها راستگۆبە، باشە!

حەزقیل: باشە بەمەرجێك نەڕۆیتە ناو ژیان و جیهانی ئێمە تۆش.

داواکاریەکانت کەدەیکەیت تۆش دەبێت دواکاری من قوبوڵ بکەیت، چەندم بەقسە دەکەیت ئەوندەت بەقسە دەکەم.

ماکوان: من هەموو شتێك قوبوڵ دەکەم لەچوارچێوەی دینەکەمدا خۆ من وەك تۆ کافر نیم. ناتوانیت بەئارەزووی خۆت مەرجم لەسەر دابنێیت، پێت خۆش نیە ئەتوانیت ئێستا بڕۆیت ئەگەر نارۆیت خۆم ئەتفڕێنم.

حەزقیل: فەرموو بزانم چیت دەوێت، بەس بەخوا زۆر بێنیازی بۆ وا خۆت نیشان ئەدەی پێویستت بە هیچ نیە، وەك خۆتان دەڵێن زۆر لە خۆت رازیت.

١- محمد ولد ددو الشنقیطی، لە ووتارێکیدا شەرحی ئەو حەدیسە دەکات، ئەمەی خوارەوەش لینکی ووتارەکەیە. https://www.youtube.com/watch?v=DxbJbAtDmXM

ماکـــوان: بەدڵنیاییـــەوە لەخـــۆم ڕازیـــم، چونکـــە خاوەنی ئیســـلامم. من تەنها پێویســـتم بـــە خوایـــە مەخلوقێکـــی زەلیلـــی وەك تـــۆ چیـــە، تـــا داوات لێبکەم. ئادەی تۆ کێیت؟ بۆچی هاتوویت؟ چیتان لەمن دەوێت؟

پەیوەندی تۆ چییە لەگەڵ سەسیل دا؟ ئەمانەم پێ بڵێ.

حەزقیل: ساحیرێك هەیە لە کوردستان ئەو سیحری لێکردوویت، کەسێك داوای لێکردووە کە سیحرت لێبکات، زۆر هەوڵیداوە لەگەڵ تۆ و چەند کەسایەتێکی تریش نەیتوانیـــوە کاریگەری جادوەکەی بەگەیەنێتە تـــۆ، داوای کردووە لە ڕێگای ئێمەوە کارەکەی ئەنجام بدەین.

ماکـــوان: ئـــەو ســـاحیرە کێیە و نـــاوی چی یە؟ لەکام شـــارە؟ بۆ مـــن بەتەنها لەکوردستانەوە؟

حەزقیل: من نازانم بۆچی تۆ ئەوەندە دەزانم کە ئەو ساحیرە داوای لێکردووین کە تۆ ببەســـتین و پاشـــان بچینە ناو لاشەت، ئینجا ئەو کەسە کێیە داوای کردووە، من نایناسم تەنها فەرمانەکەی جێبەجێدەکەم، ساحیرەکەش ناناسم. منیش لە ناو گروپێکدا کاردەکەم بۆ ڕۆحانیەکی ساحیر لە ڕێگای ئەوەوە راسپێردراوم.

ماکوان: بەستنی چی؟ من سێ جار ژنم هێناوە.

حەزقیل: لەئێستاوە هەوڵمانداوە نەمانتوانیوە.

ماکـــوان: لەدڵـــی خۆمـــدا وام بە بـــاش زانی بانگـــەوازی ئەم جنۆکەیـــە بکەم، چونکـــە پێغەمبـــەری خوا (ﷺ) بـــۆ ئەوانیش هاتووە ئیســـلام دینـــی هەمووانە. باشە حەزقیل تۆ لەوە ناترسیت بمریت و بچیتەوە بەردەم خوای پەروەردگار؟

تـــۆ نازانیـــت من و تـــۆ هەردووکمان خوای گەورە ئیســـلامی بـــۆ ناردووین، بۆ بەندایەتی دروســـت بووین، تۆ بۆ ســـوجدە نابەیت بـــۆ پەروەردگارەکەت؟ دژایەتی دینـــی خوا دەکەیت شـــوێن پێغەمبەرەکەی ناکەویت بـــۆ وادەکەیت حەزقیل؟ ئەی نازانی بەهەشت و جەهەنم هەیە؟

خـــۆت بـــۆ کێ ئاوا زەلیل دەکەیت بـــۆ نابیتە پیاوچاك، لە خوا بترســـە واز لە کۆیلایەتی بێهێنە، بۆ کار لەگەڵ ســـاحیر وشـــەیتان دەکەیـــت؟ خوای گەورە تەنها ڕێزی لە ئێمەی مرۆڤ و جنۆکە گرتوە ئەقڵی پێبەخشـــیوین، تەکلیفی بەندایەتی لێکردووین، واتا ڕێزی گرتووین و کەرامەتی پاراستووین تۆ بۆ دەیشکێنی حیزقیل؟

تۆ دەبوو زووتر بڕوات بهێنایە، هەست ناکەیت بە قورئانی خوای گەورە راوت دەنێین و لە موسڵمانان دەترسن. ئەمە مانای ئەوەنیە دینی ئیسلام دینێکی پاك و بێگەردە و ڕاستە؟ تۆ نازانی ئیبلیسی شەیتانی خزمتان نەفرەت لێکراوە لەدنیاو قیامەتدا؟ من واهەستم کرد ئەوانیش ژیانیان وەك خۆمانە ووتم وا ٥٠ ساڵی تر ژیایت، لەخوا بترسە زوڵم بۆ لە من دەکەیت و لەخەڵکی تریش، زووڵمکردن لەخەڵکی و جا چ مرۆڤ بێت یان جنۆکە ئەوە یەکێکە لە تاوانە گەورەکان سوتاندنی لەدوایە و لەدۆزەخدا دەمێنیتەوە، بۆ دەبێت بچیتە ئاگری جەهەنم لەپێناوی کەسێکی تردا؟ تۆ وەك قامچی دەستی خۆی بەکاردنێت و لەمسەر بۆ ئەو سەری دونیا دەتگێڕێت، هەست ناکەیت ژیانت وەك ژیانی باڵدارێکی ئاژەڵ و پەلەوەرە؟

ئینجا باسی ئەو کۆمەڵە جنۆکەیەم بۆ کرد کە ئیمانیان بە پێغەمبەر (ﷺ) هێناوە و سورەتی جن م بۆ خوێندەوە.

حەزقیل: بۆ تۆ وا دەزانی ئاسانە! ئەگەر بزانن موسڵمان بووم جنۆکەکانی تر دەمکوژن.

ماکوان: من نازانم ژیانی ئێوە چۆنەو سیستەمی ژیانتان چۆن دەڕوات، بەڵام بەدڵنیاییەوە ئیسلام بوون هەر زۆر ئاسانە، تۆ خوات هەیە ئەوان کێیان هەیە؟ ئەی مەگەر لە ناو ئێوەدا موسڵمان نییە؟ ئەی بۆچی ئەوان ناکوژن؟ بڕۆ ناو ئەوان لەوان نزیك بەرەوە، حەتمەن دەتپارێزن. تۆ تەمەنت چەندە حەزقیل؟ ماڵو منداڵت هەیە؟

حەزقیل: من تەمەنم ٣٣٠ ساڵە! ١٨ منداڵم هەیە دوو جار هاوسەرگیرم کردووە، دوو منداڵم بەدەستی ئێوەی مرۆڤ کوژراوە! هەر ئەوەش وای لێکردم کە دژی مرۆڤەکان کار بکەم، دەنا من کەسێکی مەسیحی بووم پێشتر لە مەسحیە ئەرتۆدۆسەکان بووم. ماوەیەك بوومە جولەکە و دوای ئەوەش ئێستا هیچ دینێکم نیە لەگەڵ گروپی شەیتانێکی ساحیر کاردەکەم دژی ئێوەی مرۆڤم. زۆریش گەڕاوم ئەوەتەی ئەم کاری سیحرو جادوە دەکەم هەستم کردووە کە تەنها ئاینێك کە ڕاستە ئیسلامە.

ماکوان: کێ منداڵەکانتی کوشتووە؟ پێم ناخۆشە بەڕاستی حەزقیل شەڵڵا خۆت بوویتایە، بەس بۆ منداڵەکانت بەڕاستی پێم ناخۆش بوو. ئەی چۆن مردوون؟

حەزقیل: مرۆڤ کوشتونی، یەکێکیان سوتاوە لە نێوانی جەنگی عێراق و ئێراندا بە هۆکاری کیمیای و دانەکی تریشم لە ئەوروپا کوژراوە لە جەنگی جیهانی دووەمی ئێوە.

ماکوان: ئەی باشــە تۆ تەمەنت ٣٣٠ ســاڵە، باشە ئێوە چەند ساڵ ئەژین، ئایا تۆ گەنجی پیری؟ ئەم لاشەیەیی ئێستا بەکاری دێنی چییە، چۆنە؟

حەزقیــل: ئێمە وەك ژیان هەزار بۆ هەزارو دوو ســەد ســاڵ دەژین، وەك ئێوە لاشــەمان هەیــە و رۆحیشــمان هەیە، بەڵام ئێمــە وەك ووزە وایــن ئێوەی مرۆڤ نامانبینن، هەر ئەو ووزەیەیە کە دەتوانێن خۆمانی پێبگۆڕینە سەر لاشەی مرۆڤ و ئاژەڵ، ئەویش هەموو لە جنۆکەکان ناتوانن هەندێکمان نەبێت! وەك ئێوە دەمرین و دەژیــن و نــان دەخۆین و وەك ئێــوە خاوەن ماڵو حاڵی خۆمانیــن، من تەمەنم گەنجــە زۆریش گەنجم، ئەوەش بزانە ئێمە لەئێوەی مرۆڤ زۆرترین دە ئەوەندەی ئێوە دەبین.

ماکوان: ئەی بۆ موسڵمان نابیت حەزقیل، ژیانت بەخۆشی بەریتە سەرو ئەوکات من و تۆ دەبینە برا؟

حەزقیل: ماکوان من نزیکەی ٤ بۆ ٥ ســاڵە ئاگاداری ژیانی تۆم، کەســێکی زۆر خــاوەن پەرژینــی، ئاگام لە تاوانەکانت بووە، ئاگام لــە چاکەکانت بووە. ئەوەی من پێی سەرسامم چالاکی و چاونەترسیتە لە هەموو شتێك. تاوانت کردووە، بەڵام زوو پەشیمان بوویتەوە هەوڵت داوە خەڵکی بۆ ئیسلام بژین.

ماکوان: ناچار خۆم بە بەهێزتر نیشاندا، ووتم ئێمەی موسڵمان هەموو هەروایین خــوای گەورە بە ئیســلام عەزیــزی کردووین، بەهێزین نە لەمردن ســڵ دەکەین نــە لە ژیان، بەڵکو تێگەیشــتووین لەوەی بە ئازایەتــی لە ژیانمان هیچ کەم ناکات، بەترســنۆکیش هیچ لــە ژیانمان زیاد ناکات ئەو قەدەرەیە کە بۆمان نوســراوە جا ئیتر بۆ بترسین؟

حەزقیل: ڕاستە، هەر ئەوەشە وای کردووە کە ئێوە لە ئێمە ئازاترو بەهێزترین، بۆیە زەوی بۆ ئێوە بوو نەك ئێمە.

ماکــوان: جا کە ئەمــە دەزانی بۆ ئیمان ناهێنی، نەکــو نێزەکێك، ئاوێکی گەرم فیشــەکێك یاخــود تۆپێکت بەربکەویــت، دوای بمریت و بە کافــری لە جەهەنمدا

بمێنیتــەوە بــە ئەبدەی، واتا نە ڕۆژێکەو نە دوو، نە ســاڵێکە و نەملیۆنێك ســاڵ، بەڵکو هەتاهەتاییە، بێ پایانە حەزقیل گیان. فریاکەوە نەکو ڕســوای دنیاو قیامەت بیت.حەزقیل: باشــە ماکوان موسڵمان دەبم، بەڵام هاوکاریم بکە با جنۆکەکانی تر نەمکوژن.

ماکوان: جا باشــە چۆن هاوکاریت بکەم؟ خۆ ناتوانم کلاشــینکۆفێك هەڵگرم و ببمە پاسەوانت. نازانم من چی بکەم؟

حەزقیل: عەلی دەتوانێت؟

ماکوان: عەلی یەمەنی خۆمان؟

حەزقیل: بەڵێ! ئەو.

ماکوان: باشــە بەســەر چاو ئەوە هەر زۆر ئاسانە، بەڵام بۆ ئەوەی من دڵنیا بم شایەتومان بێنە و تەوبە بکە با منیش بەجدی کارت بۆ بکەم.

حەزقیل: اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله، کەوای ووت ویستی تۆبە بکات، گوێم لەهاواری حەزقیل بوو سەسیلم لەدوای خۆمەوە بینی.

سەســیل: بەتەمای چیت ماکوان؟ هەروا بەسەرتەوە ناڕوات، زۆر خراپت بەسەر دێنم.

ئاوڕم دایەوە حەزقیل نەمابوو؟

خەفەت خواردن بۆ جنۆکە

لەدوای ئەوەی کە ئاوڕم دایەوە بەلای حەزقیل دا نەمابوو، دووبارە ڕووم کردەوە سەسیل، کەچی ئەویش نەمابوو.

خەفەت دایگرتم نەمدازانی چیبکەم هیچم لە دەسەلاتدا نەبوو، نەمدەزانی خەفەتی حەزقیل بخۆم یان هێرۆ.

لە دڵی خۆشمدا بە خۆمم دەووت توخوائەوە مەعقولە دەبێت خەفەت بۆ جنۆکەش بخۆم. زۆر بێتاقەت بووم کورد ووتەنی: گەیشتبوومە ئەوپەڕی. لەو کاتەدا بیرم کردەوە کە چی بکەم، تەنها خوام هەیەو پاشان عەلی یەمەنی.

تەلەفونم کرد بۆ عەلی هەڵینەگرت، نامەیەکم بۆ نارد ووتم لەکوێیت؟ زۆر کارم پێتە ئەخ عەلی.

چوومەوە بەرەو ماڵ، دوای نیو کاتژمێر عەلی نامەیەکی ناردەوە نوسیبووی چوومەتەوە بۆ یەمەن. ئێستا لە یەمەنم (١٧) ڕۆژی تر دەگەڕێمەوە.

بۆم نوسیی ژمارەی یەمەن بنێرە زۆر کارم پێتە؟

نوسیبووی: ئازیزم بۆ مارە دەکەیت؟

بۆم نوسی لەوە گرنگترە، خێرا خۆی تەلەفونی بۆکردم لەڕاستیدا بۆ سێ مانگ دەچوو کە وەڵامەکەم دابوەوە پێی کە باوکی ئازیز چی ووتوە، بەڵام هەر دەیووت بەڵکو بەردەوام هەوڵم بۆ بدەیت، منیش بەسادەی ووتم باشە، وایزانیبوو وەڵامەکەی وەرگرتۆتەوە.

عەلی: خێر! مژدەت پێیە؟

ماکوان: نەوەڵا باسی مەوزوعی جنۆکەکانە حەزقیل موسڵمان بووە، کێشەی بۆ دروست بووە دەمەوێت لەوبارەوە قسەت لەگەڵ بکەم، ژمارەکەی یەمەنم بەرەێ بە کارتی ئاسمانی قسە دەکەینەوە هەرزانترە؟

عەلی: باشە ئەوە ژمارەکەیە.

دوای کاتژمێرێك پەیوەندیم پێوە کردەوە هەموو باسەکەم بۆ کرد.

عەلی: جا ڕاست دەکات؟

ماکوان: نازانم عیلمی غەیبم نیە.

عەلی: مەبەستم ئەوەیە دەبێت بزانیت ئەوان زۆر درۆ دەکەن نەکو وویستبێتی قسە لە تۆ دەربهێنێت و فێڵێکی تری ئەوان بێت لە تۆ!

ماکــوان: ئەخ عەلی ئەزانی بۆچی پەیوەندیم پێــوە کردیت؟ بیرتە جارێکیان ووتت شــێخێك هەیە پەیوەندی لەگەڵ جنۆکەی موســڵماندا هەیە و خۆشت ووتت قســەم لەگەڵ کردوون ســەلامیان لێکردوویت! جا بزانە لەڕێگای ئەوانەوە عەمو حیزقیلمان بۆ نادۆزنەوە و چی بەسەر هاتووە، هیچ نەبێت هاوکاریەکی بکەن ئەوە هەموو کارەکەی منە.

عەلی: ڕاستە وابوو، هەموو هەوڵێکی خۆم ئەدەم.

لە پاشــاندا من گەڕامەوە بۆ ماڵی خۆمان ماوەیەکی زۆر ژیانێکی زۆر ئاســایم دەبردە سەر.

ڕۆژێــك کاك موســتەفا پەیوەندی پێوە کردم و ووتــی: ماکوان گیان خانوەکە و ســەیارەکەم و هەندێك شــتی ترم هەبوو فرۆشــتوومە، تەنها شــوقەیەکم لێکرێوە کردومــە بەنــاوی ئازیزەوە. ١٤٠،٠٠٠ دۆلارم هەیە دەمەوێت هەمووی بکەم بە خێرو بیبەخشمەوە هەموویم داناوە، نازانم چی لێبکەم و چۆن بیدەمە دەستت؟

ماکوان: واتا مەبەستت ١٤ دەفتەرەوە وایە؟

موستەفا: بەڵێ وایە.

ماکوان: قسەیەك بکەم عاجز نابیت؟

فەرمووو؟

ماکوان: خۆ سەرخۆش نیت و دەستت نەکردۆتەوە بە مەشرووب خواردنەوە؟

موستەفا: بە پێکەنینەوە ماکوان گیان قسە لەگە سەیران بکە.

ماکــوان: وەڵڵا خۆ پێم خۆشــە با مەرحەبایەکــی بکەم (دوای چۆنی و چاکی و پرسینی هەواڵی) سەیران خان ئەوەی باسی دەکات تەواوە و ڕاستە؟

ســەیران: ئەرێ وەڵڵا ماکوان گیان تەواوە، ماڵی ئێمەی کاولکردووە و ئەوە حاڵ و گوزەرانمانە. دەڵێت: هەمووی دەبەخشم لە پێناوی خوادا ماکوانیش وەکیلم بێت.

ماکــوان: کاك موســتەفام بــدەرێ، ئاخر کاك موســتەفا تۆ مافی ئــەوەت نیە کە

هەمووی ببەخشیت بەشی ماڵومنداڵت لێ داناوە؟ زوڵم لە خێزانەكەت مەكە.

موستەفا: وەڵلا بەشی هەموویانم داوە بەزیادەوە ئەمە بەشی خۆمە لەهەموویان كەمترم بۆ ماوەتەوە. من بەشی خۆم دەكەمە خێر كەس بۆی نیە قسە بكات، ئەگەر هاوكاریم ناكەیت بەیەكێكی تر دەڵێم.

ماكوان: جا قوربان من لەخزمەتاندام چەند پرۆژەیەكت پێدەڵم ئەگەر بەقسەم بكەیت تا قیامەت خێرت دەگات، ئەگەر بەقسەی ماكوان دەكەیت لە ئەوروپا بیكە بە مزگەوتێك و دەبێتە سەدەقەیەكی جاری، یاخود بیدە بەچاپخانەیەك بینێرینەوە كوردستان لەوی تەنها پەرتوكی ئیسلامی وشەرعی پێ چاپ دەكەین ئەوەش هەر سەدەقەی جاریە، یاخود بینێرەوە بۆ نەخۆشخانەی هیوا یان ئەیدەینە منداڵانی هەتیوو لە كوردستان نەیهێشت قسەی تری بۆ بكەم.

موستەفا: ئەوە تۆم كرد بە وەكیل بیكە بە مزگەوت لە نەرویج!

دوای خواحافیزی تەلەفونی داخستەوە، منیش قسەكەم بەهەند وەرنەگرت زۆر گوێم پێنەدایەوە.

رۆژێك چووم بۆ ئوسلۆ بۆ سەردانی رەفیق و برادەرانی خۆم لە دوكانی شیرینیەكی ئێرانی لامدا و دەستم كرد بە شیرینی و قاوە خواردن هەر خۆم بووم چاوەڕوانی كوڕێكی برادەرمم دەكرد، كەسێك هاتە ژوورەوە سڵاوی كردو تەماشای دەكردم، هاتە پێشەوەو ووتی: جەنابت كاك ماكوانی؟

ماكوان: بەڵێ، لەبەری هەڵسام و خوڵكم كرد. دانیشت قاوەیەكم بۆ بانگ كرد لەگەڵ هەندێك زلوبیاو بامێ و شیرینی دیكە. عەرزم كرد جەنابتان كێن؟ لەكوێ بەخزمەتی یەكتری گەیشتووین؟

كەسەكە: من ناوم سەریاسە ساڵی ٢٠٠٢ هاتمە نەرویج، ئێوارەیەكی زۆر سارد بوو لە وویستگەی شەمەندەفەر هاتم لێم پرسیت عەرەبی یا كوردی؟ تۆش ووتت فەرموو من كوردم، ووتم تازە هاتوومەتە نەرویج هیچ نازانم چی بكەم؟ ئەو ئێوارە منت بردەوە بۆ ماڵەكەی خۆت، لەگەڵ پیاوێكی تر دەژیایت ناوی كاك مەلا یاسن بوو.

ماكوان: راستە دەفەرمووی وەڵلاهی من هەر بیریشم نەمابوو، دەی ئێستا چۆنی شوكر بۆ خوا ئیقامەت وەرگرتوە؟

سەریاس: بەڵێ، وا چەند ساڵێکیشە رەگەزنامەی ئەم وولاتەم هەیە و ژنم هێناوە دوو منداڵیشم هەیە سوپاس بۆ خوا. ئەزانی کاك ماکوان من جاروبارش لە پاڵتۆك گوێت بۆ دەگرم.

ماکوان: ڕاست دەکەی خۆشحاڵ بووم، ئەی لە ئۆسلۆ دەژی؟

سەریاس: نەوەڵڵا لە شارێکم نزیکی- بێرگن-، بەسەردان هاتومەتە ئۆسلۆ مزگەوتەکان دەگەڕێین لە وشارەی ئێمە کڵێسایەك هەیە شارەوانی دەیفرۆشێت کەس ناچێتە ناوی و کڵێساکە ئەندامی نەماوە، داوای سێ ملیۆن کرۆنی لێدەکەن، مزگەوتەکەشمان لە گەڕەکێکدایە کە خەڵکی ئەو گەڕەکە دەڵێن: نابێت مزگەوت لەو گەڕەکەدا هەبێت، بیناکەشی کرێیە ئەگەر تا مانگی داهاتووو چۆڵی نەکەن دەرمان دەکەن. جا هاتووم بۆ ئۆسلۆ لەگەڵ هەندێك برای تردا لە سۆماڵی و عەرەب و ئەفغانی و چیچانی و بۆسنی بۆ کۆکردنەوەی پارە لە ئۆسلۆ، خۆشمان ئەهلی مزگەوتەکە نزیکەی ملۆنێك کرۆنمان هەیە، کڵێساکەش خراوەتە موزایەدەوە ئێمە دەتوانین ملیۆنکە دابنێین و وەریگرین، بەڵام کابرایەکی نەرویجی نازی رەگەز پەرست دەڵێت من دەیکرم دوو ملیۆن ئەدەم نەکرێت بە مزگەوت بیکەن بە بازاڕ ئەو کێشەیەمان هەیە.

ماکوان: یەك دەقە پەلە مەکە بزانم هەموو پارەکەتان بۆ پەیدا ناکەم، بەو مەرجەی مزگەوتەکە ناو بنێن موستەفا.

سەریاس: وەڵڵا حەز دەکەی ناوی دەنێین ماکوان.

ماکوان: نا موستەفا بەلاوەمە گرنگە ناوی پێغەمبەری خوایە. ئەو کەسەشی کە پارەکە ئەدات ناوی موستەفایە، جارێ بابزانم پارەکە ماوە.

سەریاس: کاك ماکوان بەڕاستە؟

ماکوان: هەر زۆر بەڕاستمە و بەجدیمە، پەلە مەکە با هەڵیگرێت.

دووجار جەرەسم لێدا هەڵینەگرت، بێ هیوا بووم.

ماکوان: بەداخەوە ڕێنکەوت ئێستا وەڵامەکەت بدەمەوە، بەڵام کەسێك هەیە خێر دەکات بەو دەڵێم و وەڵامت لێدەگێڕمەوە، تەلەفونەکەتم بدەرێ.

سەریاس: زۆر خۆشحاڵی و مەمنونی دەربڕی و بانگی رەفیقەکانی کرد بە تەلەفون، هاتن و ناساندمی بەهەموویان و سۆماڵیەکەی رەفیقی سەریاس پێشتر

رەفیقی خۆم بووە لە کەمپدا بەیکەوە بووین. باوەشـــمان کرد بەیەکدا زۆر خۆشاڵی خۆی دەربڕی، ئەحمەد ســۆماڵی ووتی مــن و ماکوان لە باکوری نەرویج بەیەکەوە مزگەوتێکی ترمان دروست کردووە.

خۆشــحاڵیم بــۆ ئەحمەد دەربڕی کە حافز قورئانـــە و کوڕێکی زۆر بەڕێزە لەم قسەو باسانەدا بووین، لە پڕ تەلەفون لای کاك موستەفاوە کرا. باسی ئەوەم بۆ کرد کە دەیانەوێت مزگەوتێك بکڕن و ئێستا لای مندا وەستاون موحتاجی پارەن. دەڵێی چی لەسەر وەعەدەکەی خۆت ماوی کاك موستەفا گیان؟

موستەفا: ماکوان گیان پێیان بڵێ با ئێستا بێن، پارەکە ئامادەیە.

ماکوان: زۆر باشە ئێستا دێنە خزمەتت و هاوکاری تەواویان بکە.

موستەفا: تۆ بەتەما نیت لەگەڵیان بێیت؟

ماکوان: نە بەخوا توانام نیە وەعدم داوە بە برایەك بێت بۆلام.

موستەفا: وەڵڵا تۆ نەیەیت پارە نادەم بەکەس.

هەمــوو جەماعەت ووتیان بۆ خاتری خــوا ماکوان لەگەڵمان وەرە، خوای گەورە کارەکەمانی ئاسان کردووە.

بە کاك موســتەفام ووت باشــە دێم لەخزمەتاندا دەبم ئاگاداربن ٣ ســەیارەین جێگەمان دەبێتەوە لەماڵەکەتاندا؟

موستەفا: بەڵێ جێگا زۆرە، بێ خەم بە.

ماکوان: ئەدەرسی ماڵەکەتان بنێرە من نازانم لەکوێدایە؟

موستەفا: هەر ئێستا.

ماکــوان: کەوتینـــە ڕێ ئەحمـــەد ســۆماڵی و ســەریاس هاتنـــە لای مــن. چووینە ماڵی کاك موستەفا سەیران خان نانێکی خۆشی دروستکردبوو، کاك موستەفا پارەکەی هێناو کردیە کۆشــی من و منیش دامە ئەحمەد سوماڵی لەبەرچاو هەموو ئیــدارەی مزگەوتەکەدا ئەو چەند کەســە پارەکەیان ژمــارد و وەصلێکی مۆرکراوی ئیدارەی مزگەوتەکەیان دایە دەست کاك موستەفا، سبحان الله کە ووتم مزگەوتەکە ناودەنێن بەناوی موستەفا لە خۆشیدا دەستی کرد بەگریان باوەشمان پێدا کرد.

ئەحمەد: ئەم ساڵ لەگەڵ قافڵەی خۆمان بەیەکەوە دەچین بۆ حەج وەك دیاری مزگەوتی موستەفا.

لــە ڕێــگا باســی ژیانــی موســتەفام کــرد بــە کورتــی بــۆ ئەحمــەد و ســەریاس، ئەوانیــش ســەفەری حەجیــان بــۆ ڕێــك خســت بــە دیــاری ماڵئاوایمــان کــرد لە دەرگاکــەدا بە ســەیران خانم ووت دەنگوباســی هێرۆ چۆنە سەردانتان دەکات؟

ســەیران خــان: هیچ ئاگام لێــی نیە، ئەوەندە نەبێت دایکــی ووتویەتی کە زۆر نەخۆشــە، جارێــك ئازیــز چووبوو بــۆلای بە ئازیــزی ووتبوو ئیتــر مەیە بۆ لام دەریکردبوو!

ماکوان: ئەی ئازیز چۆنە، لەگەڵ نوێژەکانیدا باشە؟

ســەیران: هەر خەریکی موزیك و جیقە جیقە، دەیکات و بەزۆر پێی دەکەین و بیری دەچێتەوە، ئیتر ئاوایە.

ماکــوان: چۆن ژمارەی تەلە فونی هێرۆم دەســت بکەوێــت، ئەو ژمارەی کە لای منە داخراوە.

سەیران خان: بۆت پەیدا دەکەم ان شاءالله.

ئیدارەی مزگەوتی موســتەفا پێش من دەرچووون لەماڵەکەو ڕۆشــتنەوە بەرەو شــاری بێرگن، چونکە شارەکەی ئەوان ٨ کاتژمێر دوورە ئێمەوە، منیش ٢٠ خولەك دوور بووم، بۆیە تۆزێك مامەوە لە پارکی شوقەکاندا لەگەڵ کاك موستەفاو سەیران خان ووتم: کاك موستەفا چی وای لێکردی بەو شێوەیە مامەڵە بکەیت، ئەو هەموو پارەیە ببەخشیت؟

موستەفا: ماکوان ئەوەتەی من بیرم بێت پارەم هەبووە لە ساڵی ١٩٩٦ لەسلێمانی ئەوەی کە بینیومە بۆت باس دەکەم شەوێك خەوم بینی بەتۆوە لە خەونمدا لەماڵە کۆنەکەمان کە فرۆشتم لەویّ ووتت موستەفا چیت هەیە بیفرۆشە بۆت دەکەم بەخێر. ڕۆژان ڕۆیشت وا ساڵی ٢٠١٤یە بە ئەمری خوای گەورە تۆم لەو ماڵەی خۆماندا بینی، چەنــد مانگێك لەمەوبەر خەونەکەم هاتەوە یاد ئەو خەونەم بیر کەوتەوە ســاڵی ١٩٩٦ بینیبووم بۆیە بڕیارمدا خەونەکە بهێنمەوە دی.

ماکوان: ڕاســتە کاك موســتەفا گیان، ئەوە خەوی قەدەریە. مرۆڤ ڕۆحی لەگەڵ قەدەریــدا تێکــەڵ دەبێت زۆر جــار ڕووداوێك بــە خەو دەبینیت دوایــی دووبارە دەبێتەوە لە واقیعدا.

دوای مـــاڵ ئاوایم لەماڵی کاك موســـتەفا ســـواری ســـەیارە بووم بـــەرەوە ماڵی خۆمان لەڕێگادا پیاوێك دەڕۆشت زۆر لەباوکم دەچوو، منیش باوکم لە ساڵی ١٩٩٢ وە کوژراوە خوای گەورە بە شـــەهید قوبوڵی بکات. نە چووبومە ســـەر جادەی خێرا هەر لە کۆڵەنەکانی شـــارەکەی ماڵی کاك موستەفا بووم، سەیارەکەم هێواش کردەوە دەموچاوی باوکم بوو، لەخۆشـــیدا دابەزیم باوەشـــی پێدا بکـــەم. بەنەرویجی ووتی ببورە من و تۆ یەکتری دەناسین؟

منیـــش بـــە کوردیەکەی خۆم ووتم کاکە، من بە باوکم دەووت کاکە من ماکوانم ماکوان؟

کابـــرا کە لە باوکم دەچـــوو بەنەرویجی ووتی: من تێناگەم دەڵێی چی؟ چیت لەمن دەوێت؟

منیـــش بـــەزووی دەســـتم کردەوە بـــە قســـەکردن بەنەرویجی و ووتـــم ببورە: وامزانی کەســـێکی خۆمی هەڵە تیگەیشتوم، ئەوم جێهێشت بڕۆمەوە ناو سەیارەکەم تەماشـــام کرد سەرێك لە پێشی ســـەیارەکەم دانیشتوە، بەپەلە ڕامکرد تەماشام کرد خاڵە حەزقیلە، لە خۆشدا ووتم حەزە گیان ماوی؟

خەریك بوو لە دەرگاکەی ئەوە ســـەرکەوم تا چوومە شـــوێنی خۆم و دانیشـــتم. ووتم بێنە باماچت کەم ماڵتئاوا بێت ئەزانی چەندە پەرۆشت بووم؟

شەڕ دەستی پێکرد

کەچوومەوە ناو سەیارەکەی خۆم و حەزقیلم بینی دانیشتبوو زۆر خۆشحاڵ بووم لە خۆشیاندا ووتم حەزە گیان تۆ سەلامەتی؟ ماچێکم بەرێ.

حەزقیل: ماکوان دوو چاوت لەسەرە چاوی دەزگـای هەواڵگری ئەوروپاو چاوی هەرچی خوانەناسی لای ئێمەیە! منیش دوو منداڵم دەستی بەسەردا گیراوە لەلایەن ئەو گروپەی کە پێشتر کارم بۆیان دەکرد، ناوی (زولازوولەلا)یە خوای گەورە پاداشتی شێخ وجدی بداتەوە کە چەند هاوڕێیەکی ئێوەی ناردووە بۆلام و ئێستا لای ئەوان قوتابیم چەند منداڵێکی تریشم دەرباز بوون.

بۆ ئەوە هاتووم بە تۆ بڵێم بۆ ئەوەی هەڵنەخڵەتێیت، ئەویش ئەوەیە هەرکات منت بینی هاتم بۆلات ئەوا بۆ دڵنیایی خۆت ئایتەل کورسی بخوێنە ئەگەر خۆم بووم ناڕۆم، چونکە ئەو گرێ و قوفڵە سوپاس بۆ خوا لەسەر من لاچووە، پێدەچێت لەسەر ئەو شێوەیەی من بەکارم هێناوە بۆ ناسینم بە تۆ ئەوان بەکاری بهێنن و هەڵتخڵەتێنن.

ماکوان: ئەی خوا پاداشتت باتەوە حەزقیل گیان، واتا ئێستا بە ئیسلام تۆ کۆدەکەت شکاندوە و راناکەیت بە ئایەتەلکورسی، ئادەی بابیخوێنم وەڵڵا خوێندم تەماشا دەکەم لەجێگای خۆیەتی و مل بائەدات. ووتم هەی هەزار جار سوپاس بۆ خوا.

حەزقیل: ماکوان گیان ڕاستت دەوێت من ناوم حەزقیل نیە، بەڵکو من ناوم (هوم)ە ئێستا شێخ وجدی و هاوڕێکانی خۆم ناوەکەیان گۆڕیوم بە عبدالرحمان.

ماکوان: کەواتە خاڵە عەبدوڕەحمان ئێستا تۆ بوویت بە برای جنۆکەمان، باشە ئەم شێخ وجدی یە کێیە؟

عەبدوڕەحمان: ئەمە مامۆستای شێخ داود محمد فرحان ە، ساحیرە گەورەکەی یەمەنە، ئەوەی کە تۆبەی کرد. عەلی یەمەنی رەفیقت باسەکەی بۆ باس کردبوویت. هەندێك هاوڕێی هەیە لە ئێمە ناردبووی بۆ هاوکاری من.

ماکوان: ئەی چۆن تۆیان دۆزییەوە؟

عەبدوڕەحمان: لەڕێگای جنۆکە موسڵمانەکانی نەرویج و بانگەوازی موسڵمانیەتی نێوان خۆمان، بۆ زانیاریت ئازاترین گەل و هۆز لە ناو ئێمەدا موسڵمانەکانن، چونکە هەموو شەیتانەکان لێیان دەترسن! سیستەمێکی جیاوازمان هەیە لەگەڵ ئێوەدا ئەوان هۆکارێکی باشن بۆ ترسنادن و وەستاندی شەیتانەکان.

ماکوان: ڕاستەدەکەیت، ئەی من چیم پێدەکرێت تا لەخزمەتاندا بم عەبدوڕەحمانی برام؟

عەبدوڕەحمان: هاتووم ئیتر ماڵئاوایت لێبکەم، نامبینیتەوە نە لەدنیاو نەلە قیامەت.

ماکوان: بۆ لە قیامەت ئەی خوای گەورە دەمانخاتە بەهەشت، بۆ خۆ لەناو ناچیت؟

عەبدوڕەحمان: خوای گەورە لەم دونیا ئێوەی وا دروستکردووە کە ئێمەی جنۆکە نابینن، لەو دونیا واتا قیامەت پێچەوانە دەبێتەوە ئێوە ئێمە دەبینن بەس ئێمە ئێوە نابینین.

ماکوان: وەڵڵا ئەمە خۆشە، چۆن خوای گەورە کەرەمی کردووە تۆم دیوە هەر بە پشتیوانی خۆشی دیمەوە خزمەتت لەولاش خوای گەورە لە ئەهلی بەهەشت بمانگێڕێت و زۆر خۆشحاڵ بووم بەناسینت. لەوانەیە خۆت بزانیت من ڕۆژنامە نووسم حەزم دەکرد زانیاری زۆرم لێوەربگرتیتایە تا بۆ خەڵکەم بڵاوبکردایەتەوە، هەرچۆن بێت زۆر خۆشحاڵ بووم کە جنۆکەیەکی برام هەیە و سڵاو خۆشەویستیم بگەیەنە بەجەماعەتی خۆتان. جاروبار سەرم لێبەن خۆشحاڵ دەبم بۆئەوەی هەست بە بوونتان بکەم پاشان ئەی چی دەکەیت بەچی یەوە خەریك دەبیت کاك عەبدوڕەحمانی برام؟

عەبدوڕەحمان: ئەمەوێت ژیانێکی دیندارانە بەسەر بەرم و خەریکی بەخێووکردنی ماڵومنداڵ و ژیان و بژێویی تایبەتی خۆم دەبم.

ماکوان: ئەگەر کاسبیەکی باشت دەستکەوت بەیەکەوە بزنسێکی باش دەکەین، بە پێکەنینەوە.

عەبدوڕەحمان: من دەڕۆم ماکوان گیان سەیارەکە بوستێنە، بیرم چوو پێت بڵێم ئەوکەسەی کە لە باوکت دەچوو هاوڕێیەکی خۆمانە! بۆ

ئـەوەی ڕاوەستیت وای كـرد سـڵاوی هەیە بـۆت، بۆ زانیاریت حافز قورئانە.
ماكوان: بەسەرچاو ئێستا لە جێگایەكی شیاودا دەوەستم، زۆر خۆشحاڵ بووم عەبدوڕەحمان ی برام سەیارەم وەستان و دابەزین ووتم ئەتوانین باوەشكەین بەیەكدا؟

عەبدوڕەحمان: بەڵێ ئاساییە، بەس ئەم پەیامەم بەگەیەنە بە هاوڕێكانی خۆت ئێوەی مرۆڤ بۆ ئێمە زۆر باشن خاوەنی زانست و زانیاری زۆرن، زۆرێك لە ئێوە بە بێ ئەوەی بەخۆتان بزانن بەسەدان جنۆكە لە ئێمە موسڵمان دەكەن، لە قیامەتدا ئەجرو پاداشتەكەی دێتە سەر میزانی حەسەناتان، ماكوانی برام ڕەزیل مەبن لە بانگەوازی ئیسلامی ئەوەی دەیزانن بیڵێن بەتەنهاش بووە بیڵێن، ئەگەر مرۆڤەكان لە خۆتان گوێی لێنەبوو ئەوا ئێمە گوێمان لێیە.

ماكوان: چۆن بە تەنهاش بووە قسە بكەین گوێتان لێیە؟

عەبدوڕەحمان: من یەكێك لە جنۆكەكانی نەرویج بۆی باس كـردم، كە تۆ لە كاتی خۆئامادەكردن بۆ كۆڕێك كە چەند جارێك دووبارەت كردۆتەوە لەماڵی خۆتاندا، بەهۆكاری ئەوە موسڵمان بووە! بزانە چەندی تریش موسڵمان بووە كەتۆ هەر ئاگات لێی نییە، لە قیامەت بە چاكە بۆ تۆ دێت و دەچێتە سەر میزانی چاكەكانت.

ماكوان: الله اكبر، الله اكبر ئەوە نیعمەتە، بە ئاشكرا هەر خێرە، بە تاقیكردنەوەو ووتارو پرۆڤەكردن هەر خێرە، جنۆكە موسڵمان دەبێت هەر خێرە الله اكبر.

عەبدوڕەحمان: ماكوان گیان خوات لەگەڵ السلام علیكم ورحمە الله وبركاتە.

ماكوان: پەلە مەكە وعلیكم السلام ئەڵێی بەسەر ئاگرەوەیت، ئەتوانم هاوڕێكانت ببینم؟ حەز دەكەم تەعاروفێك بكەین لەگەڵیاندا.

عەبدوڕەحمان: ماكوان گیان زۆرن لێرەدا شیاو نیە.

ماكوان: ئەی كوێ شیاوە؟

عەبدوڕەحمان: بڕۆ بۆ دۆڵەكەی نێوانی - سارپرسبۆرگ و ئاشیم- لەوێ لای چەمەكە ڕاوەستە، سەیارەكەت بەرە خوارەوە بۆلای چەمەكە راگرە. ئەزانی مەبەستم كوێیە؟

ماكوان: نەوەڵڵا نازانم مەبەستت كوێیە.

سەرکەوە لەگەڵم پێم بڵی بەیەکەوە دەچین.

ڕۆشتین تا گەیشتینە ئەو جێگایە چوومە خوارەوە بۆ لای ئاوەکەو کەناری ئەو چەمە گەورەیە.

هەرکە دابەزیم عەبدوڕەحمان ووتی تەماشای چیاو دۆڵەکە بکە و سەرنجی کەنار ئاوەکە بدە بەجوانی.

سبحان الله ئەوەی من دیم سوپایەك بوو، دەهاتن و دەچوون، فریای دەست بەرزکردنەوە نەکەوتم بۆ سڵاوکردن، هەرئەوەندە ووتم السلام علیکم ئەو دۆڵە پڕبوو لەوەڵامی وعلیکم السلام ورحمە الله برکاتە، ئەو کەسەم بینی کە لەباوکی خۆم دەچوو، بە عەبدوڕەحمانم ووت پێی بڵێ بێت بۆلام دڵم پێی دەکرێتەوە. عەبدوڕەحمان بانگی کرد تا هاتە لام شتێکی زۆر عەجیبی پێ ووتم.

عبدالرحمان: دەجال کوڕی شەیتانە بەردەوام زیندوە و ماوە، کاتێك مردوو زیندوو دەکاتەوە مردوەکان نین، بەڵکو جنۆکەکانن وەك ئەم کەسە لەسەر شێوەی باوکی تۆیە، کە بەئەصڵ خەڵکی هیندستانە! ئەمانەی دەیبینی هەموو موسڵمان و پیاو چاکن. جنۆکەکەی کە لەباوکم دەچوو هاتە لام و سڵاوی کرد دڵم پڕ بوبوو لەگریان.

دەستم کرد بەگریان فرمێسك بە چاوما دەهاتە خوارەوە هاوارمکرد پڕ بەدەنگم بابە گیان!

لەتاو گریانەکەم سەرم داخست و چاوم گرتوو دەگریام، سەرم بەرزکردەوە کەس لەدەورم نەمابوو. ئای ئەوەندەی تر خەفەتم خوارد، بیرم نەبوو پرسیاری سەسیل بکەم ئەو هیچو پوچە چی لێهاتوە بەتەمای چین لەگەڵمدا؟

گەڕامەوە بۆماڵەوە ئەوەندە گریام لەناو سەیارەکەمدا چاوم ئاوسابوو، خێزانم ووتی ئەوە بۆ چاوت ئاوساوە، منیش پێم ووت کە لەحیمم کردووە.

ماوەیەك زۆر ژیانم ئاسایی بوبوویەوە، ئێوارەیەکی درەنگ تەلەفونیان بۆ کردم ووتیان ماکوان باپیرت وەفاتی کردووە، زۆر بێتاقەت بووم هەڵسام هاتمە دەرەوە لەماڵ دەستم کرد بە پیاسە بەناو شاردا پیاسەم دەکرد لەناو پارکێکی گەورەدا دەمویست لە پارکینگی سەیارەکانەوە بەگەڕێمەوە بەرەو ماڵەوە و قەد بڕی بکەم.

لەپڕ دووسەیارە و ٥ بۆ ٦ ماتۆڕ سوار بە پێکەنینەوە خۆیان کرد بە پارکەکدا و لەدەوری مندا وەستان وەك دیوار دروستیان کرد لە رووم‌دا، لەپشتیشمەوە هەردوو سەیارەکە وەستان، ڕێگەیان بەمن گرت منیش سەرەتا هیچم نەووت وویستم ڕێگاکەم بگۆڕم، بەڵام دیار بوو دوانیان بەرو ڕووم هاتن هەموو گیانیان وەك دەفتەر رەسم تاتۆ بوو.

خێرا دەستم دایە قایشی پانتۆڵەکەم و سەرەکەی ئاسن بوو کردمەوە و یەکێکیان هاتە پێشەوە یەك قایشم لێدا هاواری لێ هەڵسا، ئەوی تریان رایکردە دواوە چوو لە ناو ماتۆڕەکەیدا تێلایەکی هێنا، چواری تر لەناو سەیارەکەدا دابەزین. منیش ئەوەندەم بۆ کرا تەلەفون دەربینم تا تەلەفون بۆ پۆلیس بکەم. خەریکی ئەوە بووم ژمارەی پۆلیس لێبدەم، بەڵام ئەو سەگ بابەی کە قیاشەکەم لێدابوو کەوتبوو قاچی گرتم دامی بەزەویەکەدا، بەخوا قایشێکی ترم تێسرەواند ئەوەندەی تر وێرانم کرد، بەڵام تەلەفونەکەم لەدەست پەڕی، ئەی خوا هەرچی تەماشا دەکەم مەجالی راکردنم نیە، تەنیشتیشم بە تەلبەند گیراوە لەسەر خوا نزیکی دووماتۆڕ بەدەستیان بوومەوە لەسەر ماتۆڕەکانیان دانەبەزین.

ووتم بەسەر ئەواندا باز ئەدەم و رادەکەم. قایشەکەم هەڵسوڕاند و ئاراستەی ڕۆشتنەکەم گۆڕی بۆ ئەوەی سەریان لێ تێك بدەم، نزیکیان بوومەوە وویستم خۆم هەڵدەم بەسەریاندا هیچ نەجولان. سپرایەکی دەرهێنا رووەو دەموچاوم پژاندی، قاچم قورس بوو، ئاگام لێبوو بەقایشەکەی خۆم قاچیان بەستم و دووشەقیان تێهەڵدام هیچ هەستم بەئازار نەکردو خپ بووم، هەستم دەکرد وەك خەونێك کە خستمیانە پشتی سەیارەك، چەندێك بێ هۆش بووم نازانم؟

چاوم کردەوە سەرم زۆر قورس بوو ئەوەندە دەیەشا چاوم بۆ هەڵنەدەهات بە قایشەکەی خۆم قاچم بەسترابوو، دەستیشم بە زنجیرو قوفڵ لە شوقەیەکی سارد و چۆڵدا، قوفڵەکە بە کۆد داخرابوو.

تەنها کورسیەك و چەند وێنەیەك و راخەرێك و جێگایەکی خەوی تێدا بوو. کوێ بوو نازانم؟ خوێن بە لوتما دێتە خوارەوە و سەرم ئازاری زۆرە هەست دەکەم لە دوولاوە شکاوە.

پەردەکان دادرابونەوە، نازانم کات کەیە؟ نازانم بۆچی گیراوم؟

زۆر ماندوبووم، دیسانەوە بێهۆش بوومەوە، کە هۆشم هاتەوە دوو کوڕە فارسەکە لە ژورەکەمدا بوون، ئەوانەی کە پێشتر لەگەڵیاندا بەشەڕهاتبووم لەگەڵ هێرۆدا بوون.

یەکێکیان ووتی: ماکوان ئەبینیت چۆن زەلیلی لەبەردەستمدا! ئێستا وەك سەگ قوروسکەت لێ هەڵدەستێنم.

حەشیشیان دەکێشا ئەوەیان کە لێمدابوو هات بە ئارەزووی دڵی خۆی یەك زلەی لێدام! دیسان خوێنی لوتم بەربوویەوە من هیچ دەسەڵاتم نیە ئەسیرم و ناشزانم لە کوێم نەموویست هاوار بکەم، چونکە زۆر توانای هاوارم نەبوو، وەك بەنج کرابێتم وابوو.

چارە نەما لەپڕ لەدەرگا درا کەسێکی نەرویجی هاتە ژوورەوە تەمەنی لە ٤٠ کاندا دەبوو کوڕە فارسەکان بە ئەدەبەوە وەستان، ووتیان: ئەوە ماکوانە.

کابرای نەرویجی: ئەوە لێتان داوە؟

فارسەکان: بەڵێ، قسەی پێ ووتوین.

توڕە بوو لێیان دەریکردنە دەرەوە، کلێنسی هێنا خۆی بۆی پاکردمەوە ووتی ئاو دەخۆیتەوە؟

ووتم دەخۆمەوە، بەڵام زۆریان لێداوم پێویستم بە ئازار شکێنە، چەند رۆژە لای ئێوەم؟ زۆرم برسییە.

کابرای نەرویجی: ئێستا نانت بۆ دێنم و ئازار شکێنیشت بۆ دێنم، بەڵام ئاقڵ بە و هاوکاریم بکە با لەوە زیاتر ئازاری تۆش نەدەن و ئازاری ئێمە ش مەدە.

ماکوان: چیت دەوێت؟ پەیامەکەت چییە؟

کابرای نەرویجی: تەنها گوێڕایەڵیمان بکە؟ باشە؟

ماکوان: بۆچی لەسەر چی گوێرایەڵیتان بکەم؟

کابرای نەرویجی: کە سەرۆکەکەم هات بۆت روون دەکاتەوە. کەمێکی پێچوو، ئەو کەسەی کە بە قایشەکە لێمدابوو، هاتە ژوورەوە و عەلاگەیەك خواردنی بەدەستەوە بوو، بەدوایدا پیاوێکی وورگ زل خۆی کرد بە ژووردا یەك دوو پاسەوانی لەگەڵ بوو، دەستی کرد بە قسەکردن لەگەڵ کەسەکەی تریان کە پێشتر قسەی لەگەڵ کردم، پێی ووت ئەمە ماکوانە؟

پیاوە وورگ زلەکە: ئەمە بەکەڵکی ئێمە نایەت، سەرچاوی دیارە درۆمان لەگەڵدا

دەکات و هیلاکمان دەکات، من دەڕۆم کاتێکی خۆش.

قسەکانی زۆر کورت بوو رۆیشت و نانیان بۆ هێنام و لەگەڵ ئازارشکێن دەستیشم بە قوفڵ بەزنجیرەوە بەستراوە هیچ نایکاتەوە، لەبەر دەمم داینا و رۆشتن.

ماکوان: بەچی بیخۆم؟

کابرای نەرویجی: بەتەنها لێرەم با یەك دوو کەسی تر بێنم دەستت بۆ دەکەمەوە. رۆشت و کابرای کە قایشی خواردبوو و دوو فارسەکەی هێنا، دەزانم هەموو داخ لەدڵن،ئەگەر دەست بوەشێنم لەوانیە بمکوژن. بیریشم لەوە دەکردەوە هەرچۆن بووە یەکێکیان بخنکێنم چش لەوەی خۆشم دەکوژرێم، گرنگ ئەوەیە سەربەسەر دەرچم. کە کردیانمەوە تەنها دەستێکیان کردمەوە.

نانم خوارد و ئاوم خوارد لەگەڵ ئازارشکێنەکە باشتر بووم کەمێك هاتمەوە سەر خۆم، دوای تەواو بوونم دەستیان بەستمەوە.

ئینجا بە فارسی دەستم کرد بە قسەکردن لەگەڵ ئەوەی کە لێم نەدابوو، بانگم کرد ئاغا همشری، من فارسم نەدیوە ئەوەندە نامەرد بێت؟ وەرە بزانم بۆ وا دەکەن لەمن؟

کوڕە فارسەکە: هیچ قسەمەکە، دەنا دەمت بە تێپ دەبەستم، دەمت داخە.

ماکوان: من بزانم فارس خاوەنی شەهامەتن کەی دەمی کەسێك دەبەستن ئەسیر بێتو دەستی بەسترا بێت و خەڵکی یەك وڵات بن.

کوڕە فارسەکە: تۆ ئێرانیت؟

ماکوان: ئەی چۆن، خەڵکی سنەم و باوك و باپیرم گەڵباخییە لە بنەماڵەی مەردوخی سەنەیم.

کوڕە فارسەکە: ئەی بۆ هێرۆ ووتی تۆ عێراقیت؟

ماکوان: عێراقیت بینیوە بە فارسی قسە بکات؟ من هاوشاری خۆتم ئێوە چۆن وادەکەن لە من.

لەم قسانەدا بووین جەماعەتێکی تر خۆیان کرد بە ژووردا و لەناو جانتایەکدا وا هەستم کرد هێرۆین و ئەو شتانەی تێدابوو دایانە دەست فارسەکان و ناردیاننە دەرەوە. نەرویجیەك هاتە لای من ووتی جگەرە ناکێشیت بۆ داگیرسێنم؟

ماکوان: با بەڵام بەدەستی خۆم تامی هەیە بیکێشم.

کابرا: ئاخر ناتوانم بتکەمەوە تۆ ترسناکیت.

ماکوان: هەرگیز بینیوتە پیاو لە پیاو بترسێت؟

کابرا: تۆ بەقایشیك منیش کوێرەکەیت ئەوە هەموو چەند رۆژێکە کچێکم دەست کەوتوە لە دیسکۆ ناشرینم مەکە با لەدەستم دەرنەچێت! بەپێکەنینەوە چوونەوە دەرەوە شەو خەوتم لەسەر کورسیەکە و نوێژکانم هەر لەسەر کورسیەکە دەکرد، بەداخەوە میزیشم هەر لەسەر ئەو کورسیە دەکرد چارەم نەبوو.

شەو بە خەیاڵی خۆم هەڵسام بۆ نوێژی بەیانی عەبدوڕەحمان (حەزقیل) ئەو جنۆکەی لە باوکم دەچوون هاتنە لام و بەدەورمەوە تەماشایان دەکردم ئایەتەل کورسیم خوێند.

عەبدالرحمان: هەست ناکەیت ماکوان ئێمە بۆ ئێستا باشین؟

ماکوان: ڕاست بڵێن لەکام تەرەفەن، لەگەڵ منن یان ئەولان؟

عەبدالرحمان دەستی کرد بە پێکەنین.

کاتی تۆڵە سەندنەوەیە

لەدوای ئەوەی کە هەستام بۆ نوێژی بەیانی عبدالرحمان و جنۆکەکەی کەلە باوکم دەچوو هاتنە لام و پرسیاری ئەوەم لێکردن کە لەکام تەرەفن، عبدالرحمان دەستی کرد بە پێکەنین و ووتی: بێگومان تەرەفی ئیمانداراین، لە خۆشیدا دەستم کرد بەپێکەنین، ئەوانیش بە هەردووکیان کۆدی قفڵەکەیان کردەوە ئازاد بووم کاتژمێر ٥ ی بەیانیە عبدالرحمان و هاوڕێکەی ووتیان ئێمە دەڕۆیـن، دڵنیابە دەرەوە کەسی لێنیە، بە هێمنی خۆت بڕۆ.

ماکوان: ناوی شارەکە کوێیە؟

عبدالرحمان: بڕۆ دەرەوە لە ئەدەرەسی ماڵەکان دەیبینی شار نیە لادێیەکە! بەلای چەپدا بڕۆ دەچیتە سەر جادەی ١١٠ لەوێوە دەگەیتە ماڵەکانی شاری ڕۆدە. کەوای ووت زانیم نزیکی شارەکەی خۆمم هەموو ١٥ خولەك دوورم بەسەیارە، سەرەتا چوومە چێشتخانەی شوقەکە و دوو چەقۆی لێبوو هەردووکیم هەڵگرتوو دەرچوومە دەرەوە ژمارە و ئەدەرسی ماڵەکەم هەمووی لەبەر کرد و لەڕێگادا نوێژەکانم کرد، هەروەك عبدالرحمان ووتی بەلای چەپدا ڕۆیشتم و چوومە سەر جادەی ١١٠ بۆ کاتژمێر ٩ بەیانی گەیشتمەوە ماڵی خۆمان لە خێزانمم پرسی چەند ڕۆژە دیار نیم؟

خێزانم: ٣ ڕۆژە نازانین لەکوێیت خەڵك باوکی دەمرێت ئاوا ناکات، تۆ چوویت بۆ کوێ.

ئەوەی تۆ بناسێت تەلەفونم بۆ کردووە کەس نەیزانیوە لەکوێت. تا ناچار ئەمڕۆ پۆلیسم ئاگادارکردۆتەوە، سەرچاوت بۆ وای لێهاتووە؟ چی بووە؟ شەڕت کردووە؟

ماکوان: خێرا پۆلیس ئاگادار بکەرەوە و بڵێ هاتۆتەوە تەنها لای هاوڕێکانی بووە باپیری مردوە باری دەرونی باش نەبووە ئێستا لەماڵەوەیە و هیچ کێشەی نیە، دوای هەموویت بۆ باس دەکەم. جارێ وەرە ئەو برینانەم بۆ سارێژ بکە بابچم حەمامێك بکەم.

خێزانم برینەکانی بۆ شۆردم و بۆی پێچام، دوای خۆشۆردن چوومە ناو جێگا چەند

کاتژمێرێك خەوم لێکەوت، کە لەخەو هەڵسام خەریك بووم دڵم ئەتەقی نەمدەزانی چی بکەم. ماڵو منداڵم پێچایەوە بۆ ماڵی خەزوورم، ئینجا گەڕام بەدوای هاوڕێ کۆنەکانمدا کە پێشتر یەکترمان ناسیبوو و لەکەمپدا بەیەکەوە بووین. لەوانە سەردارو ڕێبوار دوو هاوڕێی کۆنم بوون لەساڵی ١٩٩٨ بەیەکەوە بووین لە هەموو ڕێگاکانی قاچاخیدا، هەردووکیان خەڵکی کەلاربوون. دەمزانی سڵیان لە هیچ نەدەکردەوە.! بانگم کردن دوای چۆنی و چاکی، هێشتا هیچم نەوتبوو.

سەردار: بەخوا ٣ ساڵە شەڕم نەکردووە، گیانم داوای شەڕ دەکات کێ وای لێکردووی بابچینە سەری.

ئەوی تریش هەڵوێستی مەردانە تر بوو ووتی: ئەوە کێ وای لێکردوویت؟ من تۆ بناسم چەقۆیەکت بەنێ دەرەقەتی دە کەس دێیت. ئەوە یەك کەس و دووکەس نەبوون شەڕیان لەگەڵکردویت. قسە بکە ماکوان کێ بوون؟

باسەکەم بۆ کردن ئاگام لەسەردار بوو وا توڕە بوبوو لێوی خۆی دەگەزی، ئەوەشم پێووتن کە ئێستا ئێمە هەموو ماڵو منداڵمان هەیە، لەوانەیە خوانەخواستە شتێکمان لێبێت، بەڵام لە ئێستاوە بڕیار مەدەن ئەگەر هاوکاری من دەکەن، من مردم ئاگاتان لەماڵومنداڵم بێت و ئێوەش شتێکتان لێهات ماڵومنداڵتان وەك ئەوانەی خۆمن بگرە باشتریش دەیانپارێزم!

ڕێبوار: باسی شتی وا هەر مەکە، دەڕۆین و ئەژدایان دەسوتینین و دێینەوە بە پشتیوانی خوا.

پاشان عەرزم کردن دووکەسی تریشمان دەوێت، ناوی چەند کەسێکیان پێووتم خۆشم دەمناسین ڕەفیقم بوون بەدڵم نەبوون نەبوون ئازابوون، بەڵام بۆ کاتی خۆی ١٧ ساڵ پێش ئێستا ئازا بوون، پێدەچوو گۆڕابن.

یەك کەسم شك دەبرد هەڵەبجەیی سەرحەدی ناوبوو، نەوڕۆڵی بوو لەزیندان یەکترمان ناسیبوو لە تورکیا کاتی خۆی، واتا ١٧ ساڵ بەر لە ئێستا لە نەرویجیش یەکترمان بینیەوە.

هەر ڕێزو خۆشەویستمان بۆ یەکتر هەبوو کەسێکی عەشایەر بوو، منیش بەسروشتی خۆم عەشایەرم، لەگەڵ خەڵکی عەشایەردا نەبێت کەم ڕەفیقایەتی دەکەم، لەبەر ئەوەی خەڵکی عەشایەر خیانەت کەم تر دەکەن لە هاوڕێیەتی بە

هۆکاری بنەماڵەو عەشرەتەکەی و پەروەردی خانەوادەکەی کە عەشایەرە، مەرجیش نیە هەموو عەشایەرێك وابێت، بەڵام من بۆ خۆم ئەو تایبەتمەندیەم هەیە. چوومە لای و باسەکەم بۆ کرد خێرا ئەو دەستی کرد بە پلان دانان، ئەو پلانی دادەنا هەستم دەکرد من بۆ کاری ئەو دەچم.

ماکوان: کێی ترمان هەیە خۆت ئاسایی؟

سەرحەد: عەبە هەولێری خۆمان، نایناسیت؟

ماکوان: نەوەڵڵا!

ئەو شەوەی کە لە تورکیا پارەمان پێنەبوو لە زیندان رامانکرد لە یابانچی شوعبە بردینیە لای خۆی و ۲ملیۆن لیرەی داینێ هاتین بۆ بیوك چەکمەچە بیرم کەوتوە باسی کێ دەکات، بەڵام نەمزانیبوو لە نەرویجە.

ماکوان: بەڕاست! لێرەیە؟

سەرحەد: بەڵێ، لێرەیەو دووکانی پیتزای هەیە.

سەرحەد تەلەفونی بۆ کرد، دوای ماوەیەکی کورت هات سڵاومان کرد.

سەرحەد: عەبدوڵڵا ئەم کوڕە دەناسیت؟

عەبدوڵڵا: ئەوە سورەی خۆمانە! ئەی چۆن نایناسم، لەپاڵتاکیش قسەی زۆری پێ ووتوم. پێم ووتوە من کێم هەر وویەتی ناتناسم.

لەڕاستیدا من نەم ناسی بوو کە عەبدوڵڵا هەولێریە، ناوکەی زۆر بێ مەعنابوو لە پاڵتالك خۆی ناونابوو -مەی خۆر- دەهات باسی ئیسلامەتیشی لەمن دەپرسی! عەبدوڵڵا پارتییەکی تۆخ بوو!

ماکوان: کاك عەبدوڵڵائێ ناحەقم مەگەر وەڵامـم نەئەدایتەوە وامدەزانی جەماعەتی ژوری شەڕەجنێوەکەی.

عەبدوڵڵا: گوێی مەدەرێ کاك ماکوان گیان، مادام تۆ بەمەلا موستەفا دەڵێت: خوالێی خۆشبێت چاومانی.

جارێك هەندێك بێ ئەدەب قسەیان بە مەلا موستەفا دەووت تۆ دیفاعت کرد لەوکاتەوە من خۆڵی بەرپێی تۆم رۆحی رۆح.

ماکوان: عەبدوڵڵا گیان تەنها لەبەر ئەوەی دیفاعم لەمەلا موستەفا کردووە تۆ منت خۆش دەوێت؟ ئاخر خۆ من لەبەر تۆ نەمکردووە، یان لەبەر پارتی نەمکردووە.

ئەو پیاوە کەسایەتیەکی کوردەو مافی لەسەر هەمومانە کە رێزی بگرین، مەرج نیە پارتی بیت دەبێت حوورمەتی بارزانی بگیرێت، چونکە سەرکردەیەکە و مردووە. بەهەڵەو چاکەیەوە جێگای شانازیمانە وەك کورد، بەڵام من پارتی نیم و لەبەر پارتی دیفاعم نەکردووە.

عەبدوڵڵا: ئەدی دەزانم ئەمن هەر کەس مەلا موستەفای خۆش بوویت خۆشم دەوێت.

ماکوان: تەماشای سەرحەد-م کرد پێم ووت بەخوا بەکەڵك نایەت.

سەرحەد: لێ مەترسە لە سەر من.

عەبدوڵڵا: چی بووە؟ پێم بڵێن.

سەرحەد بۆی باسکرد.

عەبدوڵڵا: تو خوا کاك ماکوان من بەکەڵك نایەم وەڵڵاهی عەیبە وا دەڵێیت، من لەخزمەتام برام.

ماکوان: زۆر سوپاسم کردن و پێمووتن کات دیاری دەکەین، بەڵام زۆرم بەلاوە سەیر بوو سەرحەد کۆنە یەکێتی و ئەمیش پارتی، نازانم چۆن ئەوەندە رەفیقایەتیان خۆش بوو! دوای بۆم دەرکەوت شەریك بوون.

پاشان چووم بۆ ماڵی کاك موستەفا، هەموو باسەکەم بۆ گێڕایەوە و باسی ئەوەم کرد کە نیازم هەیە کارێك بکەم زۆر ترسناکە، دوام لێکرد هاوکاریم بکات. هەرچۆنێك بووە هێرۆ دەفرێنم، با سەیران خانیش ئاگاداربێت. هۆکاری فڕاندنەکەشی ئەوەیە کە ئەو کچە زانیاری لایەو تەنها ئەوە زانیاریم بداتێ.

من ئەو کەسانە هیچیان ناناسم، سەرەداوی من تەنها هێرۆیە بۆ دۆزینەوەی فارسەکان وە نەرویجەکانیش! زیاتر بە شەرحەوە بۆم باسکرد.

کاك موستەفا: من لەگەڵتم، بەڵام با سەیران نەزانێت تەحەمولی ئەو قسە ناکات.

ماکوان: پێم باشە بزانێت و ئاگادار بێت، چونکە سبەینێ خۆی دەبێتە شاهید لەسەری.

موستەفا: چیت پێ باشە بیکە لەگەڵتم. خێرا چوو ٣٠ هەزار کرۆنی بۆ هێنام و ووتی با ئەوەت با پێبێت تۆ ئیشت نیە ئێستا دەزانم پێویستت بەپارەیە.

لەڕاستیدا زۆر پێویستم بە پارەبوو، تۆزێك خۆم باداو ووتم نامەوێت شکور بۆ خوا هەیە، بەڵام بەزۆر دای بەسەرمدا.

سەیران خانم بانگ کرد و زۆر بە کەساسی باسەکەم بۆکردو ترسناکی کارەکەم تێگەیاند.

دڵم ئەلەرزی لەوەی توڕە بێت و لێم قبوڵ نەکات، کەچی هەڵوێستی لە کاك موستەفا باشتر بوو و ووتی خۆم بانگی دەکەم و بیفڕێنە.

لەشارەکەی خۆمان تەکیەیەکی سۆفی تورکەکانی لێبوو، یەکێك لە سۆفیەکانم دەناسی خەلیفەی تەکیەکە بوو، چووم بۆلای.

ماکوان: دوو کوڕی ئازام پێوویستە سایەقی باش بکەن و بەهێز بن خاوەنی هێز و عەزەڵات بن، چونکە لەو کارانەدا تورك باشترن، متمانەم بە عەرەب نەبوو هەرچەندە زۆریش بوون، بەڵام تورکەکان نهێنی پارێزن و وەفاشیان باشترە تا عەرەب.

٧ تەلەفونی چاکم پەیداکرد کۆنفرانسی سکایپم تێدا دامەزراند و هەموو کارە تەکنیکیەکانم چاك کردو ئامادەم کرد بۆ ڕۆژی دیاریکراو.

لەگەڵ موستەفا و سەیران دا کات و پلانم دانا بۆ فڕاندنی هێرۆ، ناوی ئەو جێگایەم پێووتن کەدەیبەم. ماڵی کوڕێکی هاوڕێم بوو چوو بوەوە بۆ کوردستان.

ماکوان: وەرن دانیشن خۆشتان گوێبگرن، هەمووشی تۆمار دەکەم بەڤیدۆو دەنگیش ڕازی بوون. ئەوان پێشوەخت چوون بۆ ئەو جێگایە، هەر لە شارەکەی خۆمان بوو.

من و ئایدن و سولێمان واتا دوو تورکەکە چووین هێرۆمان هێنا و خستمەنا ناو ڤانێك و گەیشتینە جێگای مەبەست.

چۆنیەتی هێنانەکەی ئاسان بوو هێرۆ خۆی سەیارەی پێبوو، سەیران خان داوای لێکردبوو بچێتە لای دەواجنێك گوایە هێلکە دەکرێت تا بێت بەشوێنیدا بیباتەوە، ئەو ناوەش چۆڵە، ئێمەش لەو ناوەدا بووین ئەو دوو کوڕە تورکەی لەگەڵ من بوون چوونە نزیکی و گرتیان و خێرا فڕێیان دایە ناو سەیارەکە و هێنایان و منیش لەناو ڤانەکەدا بووم بۆ ئەوەی نەترسێت.

ماکوان: هێرۆ ئارام بەو ئاقڵ بە، خێرا تەلەفونەکەم لێسەندو بە هەڕەشەوە پێمووت: با وەك سەگ نەت تۆپێنم تەنها دەمەوێت قسەت لەگەڵ بکەم.

پاشان سویچی سەیارەکەم لێسەندو دامە دەستی ئایدن کە سیارەکەی بنێت بە شوێنماندا لەڤانەکەدا دامنیشاند.

هێرۆ: بۆ کوێ دەچین؟

ماکوان: بۆ ماڵی سەیران خانی پورت عەلاگەیەکم کرد بەسەریدا فڕاندمە ژوورەوە دامنیشاند.

هێرۆ: ئەوە کەی ماڵی سەیرانە؟

ماکوان: با ئەوە ئێستا سەیران دێتە ئێرە، یەکەم پرسیار لێمکرد ووتم ئەو دوو فارسە ماڵیان لەکوێدایە؟ من تەنها ئەوەم ئەوێت لەتۆ.

ئەوەشی بەسەرم هاتووە بۆم گێڕایەوە کە لەسەر تۆ بووە، تا تۆڵەی خۆم لەوان نەکەمەوە ناهێڵم بڕۆیتە دەرەوە، بۆ زانیاریت کارەکەشم سەربەخۆ نەکردووە ئەوە کاك موستەفا و پورت لێرەن.

هاتنە لامان هەڵبەت دوای ئەوەی ئەدرەسی کوڕە فارسەکانم وەرگرت و دڵنیا بووم راست دەکات، لە ئەنتەرنێت ئەدرەسەکەم لێدا ناوی هەردوو کوڕەکە هاتە سەری ناویان بابەك و فەرهاد بوو. ئینجا سەیران خان قسەی زۆری ووت بە هێرۆ خەریك بوو پەلاماری بدات، نەمهێشت بە سەیران خان و کاك موستەفام ووت بەهیچ شێوەیەك تەلەفونی نەدەنە دەست و ئاگاتان لێی بێت رانەکات، چونکە گیانی ئێمە دەکەوێتە ژێر دەستی ئەو بێڕەوشتانەو دەمانکوژن.

بە ئایدن و سولەیمان-م ووت کارم بەئێوە نەماوە بڕۆن، تا کاتێکی تر یەکتر دەبینینەوە.

لەماڵی موستەفا پلانم دانا لەگەڵ عەبدوڵلا، سەرحەد، سەردار و ڕێبوار کە عەبدوڵلا بەبیانووی ئەوەی کە دەیەوێت ماددەی هۆشبەر بکڕێت لە دەرگا ئەدات کە درگاکە کرایەوە، ئەو کات هەر چوارمان خۆمان دەکەین بە ژوورا.

زۆر لە پۆلیس نەدەترساین، چونکە دەمانزانی ئەوانە هەرگیز پەیوەندی بە پۆلیسە ناکەن خۆیان پاشەڵ پیسن عەبدوڵلا خۆی کرد بە تلیاکی و موعتاد، باشی لێدەزانی دای لەدەرگاکە ووتی: ئەدرەسی ئێوەیان داومەتی من خەڵکی ئەفغانستانم پێویستم بە هێزە یاخود ئێنەرجی، ئەوانەی دەرمان بەکار دێنن پێی دەڵێن ئێنەرجی، ١٠٠٠ کرۆنی گرت بەدەستیەوە بۆ ئەوەی

نەڵێن پارەی پێ نییە تەماع بیانگرێت. ووتی ئینەرجیم پێویستە هاوڕێیەکی خۆتان ناردوومی. لەم قسانەدا بوو عەبدوڵڵا بەو بچوکیەی خۆی قژی گرت و لەدەرگاکە هێنایە دەرەوە، هەر ئەوەندەم زانی سەردار باوەشی پیاکردو خۆی و عەبدوڵڵا چونە ژورەوە دەرگایان داخست. ٢ خولەکی نەبرد عەبدوڵڵا ووتی وەرن راکەن! هەموو خۆمانکرد بە ژوورا تەنها خۆی لەماڵ بوو. لێم پرسی کوا رەفیقەکەی ترت؟ ووتی: لەدەرەوەیە.

عەبدوڵڵا خێرا پانتۆڵەکەی لەپێ داکەند و رووتی کردەوە جلی لەبەردا نەهێشت تەنها دەرپێ کورتێك نەبێت.

ماکوان: عەبدوڵڵا بۆ وادەکەیت؟ ئەوە جائیز نیە.

عەبدوڵڵا: خۆ گەورە کچ نیە، هەتیمی وا با ئاگامان لێی بێت، برام نەوەکو بە دزیەوە تەلەفون بکات یان نەوەکو چەقۆیەك بشارێتەوە. ئێمە ناوماڵەکەی شارەزانین.

ڕێبوار هەرچی چەقۆ بوو لەماڵەکەدا خستیە تەنەکەی خۆڵەکە و لای چێشتخانەکە وەست. سەرحەد پاڵی خست و چووە سەر پشتی دانیشت، سەرداریش لە دەرگاکە حەرەس بوو.

منیش دەستم کرد بەقسەکردن لەگەڵی، ناوی بابەك بوو. ووتم بابەك من وەك تۆ نامەرد نیم یەك زلەت لێ داوم لێت نادەمەوە بە مەرجێك راستم پێ بڵێیت ئەوانەی منیان گرت کێ بوون و چیان دەویست لەمن؟

ئینجا بزانم فەرهادی هاوڕێت لەکوێیەو کەی دێتەوە؟ ئاقڵ بە با عەزێتت نەدەم هیچ کەس ناتوانێت لەژێر دەستی ئێمە رزگارت بکات ئەمڕۆ.

دەستی کرد بەگریان!

عەبدوڵڵا لێی نزیك بوویەوە هەتا هێزی تیابوو پیاکێشا، گۆرەویەکانی خۆی خنی بەدەمیدا ووتی گوێم لەدەنگت نەبێت.

وەڵا چرکەی نەما.

سەردار: ماکوان گەنجێك بۆ ئەم ماڵە دێت، وەرە بزانە کەسی مەبەستە.

ماکوان: سەیرم کرد و بە سەردارم ووت خۆیەتی وە لەهەمان کاتیشدا دوورم خستەوە لەدەرگاکەو خۆم دەرگاکەم کردەوە بەهێواشی بۆ ئەوەی راستەوخۆ خۆی

بێتە ژوورەوە، ئەوەی دامنابوو سوپاس بۆ خوا روویدا.

دەرگاکەی کردەوە بە دەنگی بەرز ووتی بابەك چۆندەرگا بە کراوەی بەجێ دێڵی؟ قسەکەی تەواو نەکرد ملیم گرت و دام بە زەویەکەدا سەردار چووە سەری، نازانم عەبدوڵڵا لە کوێ قەیتانی پێڵاوی ئامادەکرد بوو خستیە ملی و بەقەیتانەکە هەڵیساندەوە، منیش هەر دەمووت خەفەشو، خەفەشو بۆ ئەوەی دەنگی لێوە نەیەت.

عەبدوڵڵا خێرا ئەوی رووت کردەوە بابەکی هەڵساند لەژێر سەرحەدا و فەرهادی پاڵ خست و ووتی بابەك بچۆ سەر سکی دانیشە، هەردوکیانی پێکەوە قفڵکرد بوو زوزووش قاچێکی دەکێشا بە سەری فەرهاد دا، کە لەڕاستیدا پێم ناخۆش بوو وای لێدەکرد، پێم ووت کاکە وای لێمەکە ئاخر ئەوە دەسەڵاتی نیە، تەواو بەسە. سەردار چەقۆیەکی دەرهێناو ووتی ماکوان پێیان بڵێ ماڵەکەتان پڕیەتی لە هێرۆینو کۆکاینو حەشیش بگەڕێین هەمووی ئەدۆزینەوە، ئێمە پارەمان ناوێت، بەس پێمان بڵێن کە بۆچی ماکوان-تان گرتوە؟ فەرهاد: ئاغا ماکوان، من قسە دەکەم بەس با بابەك هەڵسێت لەسەر سکم.

ماکوان: باشە

فەرهاد: ئەوەی روویداوە هیچ پەیوەندی بە ئێمەوە نییە، هێرۆ باسی تۆی بۆ ئەندریاس کردووە.

ماکوان: ئەندریاس کێیە؟

فەرهاد: سەرۆکی ئەو باندەیە کە ئێمە کاری تێدا دەکەین، ئێستا هێرۆ لەگەڵ ئەودایە.

ماکوان: واتا بەیەکیشەوە دەخەون؟

فەرهاد: بەڵێ وەك ژنی وایە، هەمیشە بە یەکەوەن. هێرۆی فێری دەرمان کردووە.

چپاندم بەگوێ عەبدوڵڵا و سەردار دا ووتم بڕۆن ماڵەکە جوان بگەڕێن بزانن هیچ دەرمانێك ئەدۆزنەوە، رۆشتن دوای گەڕانی زۆر لەپشتی بۆیلەرەکەیاندا جانتایەکیان دەرهێنا پڕبوو لە دەرمان.

بابەك: ئاغا ئەگەر ئەوە بەرن جەماعەتی ئەندریاس ئێمە دەکوژن.

ماکوان: باشە نایبەین، بەمەرجێك یارمەتیم بدەن، چونکە دەمەوێت تۆڵەی

خۆم لە ئەندریاس وجەماعەتەکەی بکەمەوە ئەگەر هاوکارم بن نە کارم هەیە بەسەرتانەوە، نە ئەم جانتایەش دەبەم. ئێوەش من باش دەناسن کەمن لەم جۆرەکارانە دوورم، وایە؟

بابەك: وایە

ماکوان: کەمادام وایە، ئەدرەسی ئەندریاس و ئەوانم بدەرێ. ئەو کەسە کێ بووە کە سپراکەی کردووە بەدەمو چاوی من داو بێ هۆشی کردم؟ چونکە ئەو رۆژە ئێوەشم بینی لەگەڵیاندا.

فەرهاد: ئەوە کوڕێکی سویدیە ناوی توونە یە ئەوە زۆر هیچو پوچە.

ماکوان: بەڕاستی هیچو پوچە.. ئەی بۆ لەگەڵیدا هاتن؟

عەبدوڵڵا دەستی داهێناوە لێی بدات دەستیم گرت و ووتم ئەسیری بەردەستمانە لێی بدەین یان لێی نەدەین هیچ ئازایەتی نیە. ئەدەرسمان وەرگرت و شوێنی دانیشتنیان و شەوانی دیسکۆ و بارەکانیمان زانی.

ماکوان: بیانبەسینەوە بە قایمی، بەڵام با جلەکانیان بکەنەوە بەریان، دەستمان کرد بە بەستنەوەیان. تێپ و هەمووشتێکمان پێبوو خۆمان، بەستماننەوە دەمیشیانم بە تێپ بەست، بەڵام دڵنیا بووم لەوەی کە لە لوتەوە بەئاسانی هەناسە ئەدەن.

جانتاکەم لەپشت بۆیلەرەکەدا هێنایە دەرەوە.

عەبدوڵڵا: من هەموویت بۆ ساغ دەکەمەوە، خەمت نەبێت.

ماکوان: وەڵامم نەدایەوە هەموو دەرمانەکان و هەندێك پارەی تێدا بوو لەسەر کورسی و شتەکان بڵاومانکردەوە.

سەردار: کاکە بیانسوتێنین؟

ماکوان: کورە ئەوە باسی چی دەکەن، من ئەیان پارێزم بۆ ئەوەی ڕزگاریان بێت لەو دەردەی هەیانە.

تەلەفونەکەی خۆمم دەرهێناو ووتم هەمووتان بچنە دەرەوە سەیارەکە بهێننە بەردەرگا.

چوون هەموو سواری سەیارەکە بوون، تەنها من لە ژورەوە مابوومەوە. تەلەفونم کرد بۆ پۆلیس، ناوی خۆمم ووت و بە سورشتی حاڵ لای پۆلیس کە بەتەلەفونی خۆت بیکەیت ژمارەکەت و ناوەکەت و ئەدەرسەکەت و تەنانەت ئەو جێگایەشی

لێ وەستاوەی دەزانن. منیش هەموویم بەڕاستی ووت چوومە بەردەرگاکەیان، بەڵام یەك گۆڕانکاری بچوکم تێدا کرد ئەویش ووتم: لەو جادەوە ڕۆشتووم لەبەردەرگای ماڵێکدام شەڕە فریایانن کەون. بەدەم قسەوە نزیکی سەیارەکە بووم، بەوانم ووت بڕۆن من نایەم نیوەی کارەکەمان تەواو نەبووە ئێوە لەم ناوە نەمێنن پۆلیس وابەڕێوەیە، بەڵام ووتیان ئەی تۆ؟ ووتم خەمی منتان نەبێت دوای تێتاندەگەیەنم. خێرا ڕۆشتن.

لەوناوەدا خۆم مەلاس دابوو کە پۆلیسەکان هاتن دەستم، لێراگرتنو خۆم ئاشکرا کرد.

ماکوان: من بووم تەلەفونم کرد، لێرەوە دەڕۆشتم بۆ ماڵی ناسیاوێکم دەنگە دەنگ لەم ماڵەدا بووە کە منیان بینیوە تەلەفونم کردووە زانیومە شەڕە بەرەو رووی من هاتوون، منیش ڕامکرد و خۆم شاردەوە، ئەوانیش سواری سەیارەیەك بوون و هەڵهاتن، ئەوە ماڵەکەیە..

پۆلیس: سەیارەکە چی بوو؟

شتێکی خەیاڵم ووت، کە وجودی نەبوو. کەچوونە ماڵەکەوە ٢٠ دەقەیقەیەکیان پێچوو من هەر لەگەڵیاندا وەستابووم، کوڕەکانیان هێنایە دەرەوە، هەردووکیان حەبەسا بوون کە منیان بینی لەگەڵ پۆلیسەکان قسە دەکەم.

بۆیە ئەو کارەشمکرد سایکۆلۆژیەتی ئەو خەڵکە تاوانبارانە دەزانم، کە ئیتر بیری تۆڵە سەندنەوە ناکەن، بەڵکو ئاقڵ دەبن کە دەچنە زیندان، ئینجا جەماعەتی نەرویجیش ناچنەوە بەلایاندا بۆ ئەوەی خۆیان تێنەگەیەنن، ژیانی ئەو گەنجانەش نەفەوتێت ڕزگاریان بێت لەدەستی ئەو باندە.

گریمانی ئەوەشم دانابوو بڵێن کە ماکوان هاتۆتە سەرمان.

ووتم ئەگەر واشیان ووت، دەڵێم درۆ دەکەن ئەوە بە هۆکاری ئەوەی من تەلەفونم بۆ ئێوە کردووە بۆیە دەیانەوێت من تێوەگلێنن، منیش بۆ خۆم کونیەم پاکە هیچ ترسم نەبوو، لە ٨٠٪ دڵنیا بووم کە خۆیان لەمن ناگەیەنن، چونکە تاوانێکی گەورەتریان کردووە منیان فڕاندوە لەبەر ئەوە زۆر دڵنیا بووم کە هیچ ناکەن، ئەوەشی من دەیکەم سەرتێکدانە لەوان. ئەوانیان برد بۆ فەرمانگای پۆلیس، منیش تەلەفونم کرد بۆ جەماعەت ووتم

بگەڕێنەوە هەڵمبگرن بابڕۆین.

چووینەوە بۆ ماڵەوە لەڕێگا بۆ ئەوانیشم باسکرد چیم کـردووە، لەماڵەوە پشوویەك بدەین پلانم دانا بۆ چوونە سەر ئەندریاس و جەماعەتەکەی هەر ئەم شەو بۆ ئەوەی سود لەکات وەرگرین ئەوانیش بڵاوە نەکەن.

سەیران خان تەلەفونی بۆ کردم: ماکوان فریاکەوە هێرۆ بەمن و موستەفا داگیر ناکرێت و خەریکە دەمرێت هاوار دەکات، چی بکەین؟

ماکوان: هەوڵبدەن هێوری بکەنەوە تا دەگەمە لاتان و هیـچ تەلەفونێکی لەبەر دەست نەبێت و رانەکات.

هەڵوەشاندنەوەی پلانەکەمان

لەدوای ئەوەی کە تەلەفون کراو پێیان ڕاگەیاندم کەوا هێرۆ حاڵی باش نیەو کەوتۆتە پەلە قاژە، هەموو هەڵساین لەماڵ و چووینە لای کاک موستەفا و سەیران خان. هەموو ئەو هاوڕێیانەی کەلای من بوون لەگەڵم هاتن چووینە لای هێرۆ.

تەندروستی هێرۆمان بینی زۆر خراپ بوو، کەمنی دیی کەوت بەسەر قاچمداو ووتی: تکات لێدەکەم لێرە ئازادم بکە، ئاگام لە سەیران خان بوو دەستی کرد بەگریان و کاک موستەفاش دڵی پڕ بوو.

عەبدوڵلا: کاکە ئەوە وەزعی زۆر شڕە بۆ دەرمان.

ماکوان: کاک موستەفا ئێستا بۆ من ئاساییە ئازادی دەکەم، بڕوات لەگەڵ نەرویجیەکی بێ ڕەوشتی خاوەن گروپەکە ڕابوێریت لەگەڵیداو دەرمانەکەی بداتی و بیکاتە کۆیلەی خۆی ئایا ئەمە چارەسەرە؟ یان بە قسەی من دەکەن پەیوەندی بکەین بە نەخۆشخانەوە بەسەیارەی فریاگوزاری بڵێن بێت و بیباتە نەخۆشخانە و چارەسەری بکەن، تا لەو حاڵەتە دەربچێت.

هێرۆ: ئەگەر ئازادم نەکەن بە پۆلیس دەڵێم ئەمانە دەستدرێژیان کردۆتە سەرم.

موستەفا: خۆی تورەکرد لە هێرۆ، هاتە لای من ووتی ئەگەر بە پۆلیسی ووت چی دەکەیت؟

ماکوان: نا توانێت هیچ بە پۆلیس بڵێت خەمت نەبێت، گریمان پێشی ووتن ئەوە پوریەتی لەگەڵیەتی و هاتوون بە میوانی ئەو سەیارەی لێخوریوە و سەیارەکەی لەبەردەرگادایە، پاشان بەو حاڵە ناتوانێت لێرە بێت چۆن خۆی دەخاتە زیندان. دڵنیابە ئەو کارە ناکات، چونکە بڕوای پێناکەن ئەم دەرمان بەکاردنێت، ئەگەر بڕواش بکەن لە رووی یاسایەوە هیچمان لەسەر ناکەوێت.

ئێمە نەلێمانداوە جێگای لێدانی پێوە دیار بێت نە دەستدرێژیشمان کردووەتە سەری، ئەگەر بەقسەی من دەکەن با بە نەخۆشخانە بڵێین ئەوان کێشەکە بگرنە دەست.

ئێوەش بڵێن ئەو وەزعەی بەسەر هاتووە نەمانهێشتوە بڕواتە دەرەوە هیچ نازانین چییە.

کاک موستەفا و سەیران خان ڕازی بوون، هاوڕێکانی من چوونەوە بۆ ماڵی ئێمە لەوێدا بڵاوەم پێکردن، بەهۆکاری ئەوەی ماڵی هاوڕێکەی خۆم لەبەردەستی من بوو نەدەکرا چۆڵی بکەم.

خۆم پەیوەندیم کرد بە فریاگوزاریەوە، هەمووی چەند خولەکیەکی پێچوو خێرا هاتن و دووکەس هاتنە لای هێرۆ، کە بینیان منیان بانگ کرد. ووتیان ئەو کەسە پێویستی بەدەرمانە و بەکاری دێنێت، منیش خۆم واپیشاندا کە هیچ نازانم.

ماکوان: ئەوە پوریەتی وەك دایکی وایە لەگەڵ هاوسەرەکەیدا ئەو هێناونی بۆ ئێرەو وەك شێتی لێهاتوە لەپڕ. ئەوەش سەیارەکەیەتی نەم هێشتوە سەیارەکەی لێ بوخڕێ لەسەر قسەی پوری ووتومە نەوەك شتێکی لێبێت، هەرچەندە قسەیەکی سەیری کردووە ووتویەتی ڕێگام نەدەن بڕۆم دەڵێم دەستدرێژیان کردۆتە سەرم و هەندێك قسەی تریشی کرد بەس زۆر گوێمان پێنەدا.

یەکێك لەو کەسانەی لەگەڵ سەیارەی فریاگوزاریەکەدا هاتبوو، ووتی ئەو قسانە زۆر ئاسایەو جێگای بڕوای هیچ کەس نیە، ئەگەر ڕازین ئێمە دەیبەین و چارەسەری دەکەین، بەڵام دەبێت پەیمان نامەیەك بنوسن کە ڕازین بەوکارەی لە نەخۆشخانە چارەسەری بۆ بکرێت.

سەیران خان: ڕازین و منیش دێم لەگەڵتاندا.

ئەوانیش خۆشحاڵی خۆیان دەربڕی و هێرۆیان بەستەوە بە چەرپایەکەو خستیانە سەری، بەنەرویجی هاواری دەکردو دەیووت: ماکوان تیرۆرستە، دەیەوێت دەستدرێژیم بکاتە سەر، ئەوانەی دەوروپشتیشی دەیانوت ئارامبە.

لەگەڵ کاک موستەفا کەوتینە شوێنیان تا دایان مەزراند و سەیران خانمان بە دیاریەوە جێهیشت.

ماکوان: سەیران خان هەوڵبدە دایکی ئاگادار بکەرەوە و بەراستی پێی بڵێ ئەوە وەزعەکەیە.

سەیران: بەخوا ئاگاداریشی بکەمەوە نایەت من دەیناسم ئەوە چۆنە دڵی، بەس هەر ئاگاداری دەکەمەوە، چوو بۆلای کاک موستەفا و پێی ووت: هەموو ئەمانە

بۆ ئازیز بگێڕەوە، بەڵکو بترسێت با توشی هیچ هەڵەیەك نەبێت، با هێرۆ ببێتە عیبرەت بۆی.

ماکوان: لەدوای چەند کاتژمێرێك لای سەیرانمان جێهێشت، بەڵام هێرۆ زەلیل داماو گوناح، لیك بەدەمیدا ئەهاتە خوارەوە ئەو کچە جوانە هەموو کەس بێزی لێدەکردەوە.

موستەفام گەیاندەوە ماڵەوە.. تەلەفونم کرد بۆ هاوڕێکانم ووتم: چی دەکەن ووتیان کاکە عەبە.. خواردنی دروستکردووە فریاکەوە بەشت نەماوە، نزیکی ماڵەوە بوومەوە تەلەفونێکم بۆ هات ژمارەکە دەرنەچوو بوو، بەهۆکاری ئەوەی شۆفێریم دەکرد هەڵمنەگرت تا گەیشتمەوە لای هاوڕێکانم و نانمان خوارد ووتیان چی بکەین؟ خۆمان ئامادەکرد بۆ پلانێکی تر لە شەوی شەممەو یەکشەماندا لە دیسکۆدا دەستیان لێبوەشێنین، لەکاتی قسە کردندا بووم هەمان تەلەفونی بێ ژمارە تەلەفونی کردەوە، هەڵمگرت ئەندریاس بوو!

ئەندریاس: ماکوان یاریەکەت جوانە! ئەتەوێت هەروا یاری کەیت؟

ماکوان: هیوام وایە بەدڵت بێت.

ئەندریاس: ماکوان بەتەمای چیت؟

ماکوان: خواردنی کەللە سەری تۆ بە شەرابی خوێنتەوە.

ئەندریاس: جا ئەو قسەیە بۆ تۆ قەڵەو نیە؟

ماکوان: تاقی دەکەینەوە، ئیشمان چییە.

جێگاو شوێنی یەکتر دەزانین یاریەکەمان خۆشتر دەکەین.

ئەندریاس: من یاری فیشەك دەکەم.

ماکوان: یاری من سوتاندن بوو، بەڵام ئاساییە مادام تۆ حەز بەو یاریە دەکەیت ئەوە ئێمەش گۆڕیمان بۆ یاریەکەی تۆ! هەموو دیسکۆکانی شوێنی دانیشتنتو هاوڕێکانت لەمەولا لەژێر ڕەحمەی دەمانچەی کوردەکان و تورك و عەرەبدا دەبێت. جا بابزانین کاممان ناوچاوی ئەوی ترمان دەهێنینە خوارەوە.

ئەندریاس: باشە ئەتوانین یەکتر ببینین؟

ماکوان: بۆ نا کام گۆڕستان دوورە لەشار وەرە ئەوێ، یان وەرە تەنیشت دەریای شاری ڤالەر بۆ ئەوەی بەلاشەکانتانەوە ماندوو نەبین بتانخەینە ناو دەریاکەوە!

ئەم ئێوارەیە خۆشحاڵم دەمەوێت دەعوەتی هەموو ماسیەکانی دەریای ڤالەر بکەم. واهەستی کرد ئەترسم، هەرخۆشمم بۆیە ئەو هەڕەشانەی کرد. ئەو جۆرە ئوسلوبی قسەکردنە ئەوروپییە، زیاتر بە رەمز قسە دەکەن بۆیە ئوسلوبی خۆیانم بەکارهێنایەوە. ئەندریاس: جارێ زووە بۆ ئەوە، وەرە بۆ لای ئەو جێگایەی وەك بەتانیمان لێکردی، لەبەر دەستماندا کەوتبوویت بەشەق تێمان هەڵئەدایت.

بۆ ترساندن وای پێووتم وای دەزانی ناچم.

ماکوان: نزیکم لەو جێگایە ئەتوانم ١٠ خولەکی تر لەوێ بم.

ئەندریاس: جا دێیت؟

ماکوان: وەك ووتم لە ئێستاوە تاقی بکەرەوە، بزانە خاوەنی قسەی خۆمم. تەلەفونی داخستەوە، پێش ئەوەی هیچ بڵێم لەگەڵ هاورێکانم تەلەفونم بۆ ئایدنو سلێمان کرد. ئەوان وەك کارکردن بەکاتژمێر لەگەڵمدا بوون، واتا هەر کاتژمێریك بۆ شەڕکردن بە ٧٠٠ کرۆن ڕێکەوتبوین بەسەیارەی خۆیانەوە، پێم ووتن: تا چەندی تر دەگەنە لام؟

ئایدن: لەتەکیەکەین ٤ خولەکی تر لای تۆین.

ماکوان: دووکەسی زیاتر بێنە لەگەڵ خۆت، باشە!

ئایدن: حەز دەکەیت هەموو تەکیەکە دێنم.

ماکوان: چوار کەس بەسە، بەڵام با لاواز و زەعیف نەبن هەموو خاوەن هێزو عەزەڵات بن.

ئایدن: خەمت نەبێت، واهاتین.

ماکوان: روومکردە هاورێکانی خۆم، تورکەکان کێشەیان نیە ئەوان دەمانچەیان هەیە، بە پارەش گرتوومن، خۆم لەگەڵ ئەواندا دەچمەوە پێشەوە، ئێوە لەدواوە دەبن.

ئەگەر هەرچی بوو لە تواناماندا نەبوو رووبەڕویان ببینەوە ئێوە هەڵدێن و خۆتان دەپارێزن.

پەیوەندیکردن بە پۆلیسەوە هیچ بەرهەمێکی نیەو بیری لێمەکەنەوە، ئەوانیش وازمان لێناهێنن وا دەزانن ترساوین ئەگەر پەیوەندی بە پۆلیسەوە بکەین، پۆلیسیش بێت تەنها بڵاوەمان پێدەکەن.

منیش لەبەر ئەوەی هەموو هاوڕێکانم لەگەڵ بوو بۆیە خێرا ئامادەییم نیشاندا تورەکەکانیش ئامادەییان دەربڕیبوو. وویستم عەرزی عەزەلات بکەم و ئەوانیش چاوترسێن بکەم، دەشمزانی نەرویجیەکان ترسنۆکن زۆر ئەهلی شەڕ نین.

پلانمان دانا گروپەی ئایدنیش گەیشتن و لەگەڵ ئەوان سەرکەوتم، دوو سەیارەی ڤانیان پێبوو، خۆشمان بە سەیارەکەی منەوە ٣ دانەمان پێبوو.

دەرچووین داوام کرد لە ئایدن لە پێشەوە من دەڕۆم ١٠٠ مەتر لەمن دوور بن، دوایی هەر چوارتان بەیەکەوە دابەزن و وەرنە لای من.

بە سەردار و عەبدوللام ووت ئێوەش لەدوای تورکەکانەوە بوەستن، سەرحەد و ڕێبواریش با بەسەیارەکانەوە بێنە ئەو جێگایە دانەبەزن. لایتەکان داگرسێنن کەس نەزانێت سەیەرەکان چەند کەسی تێدایە و فول بدەن لەوان.

من خۆم زۆر توڕە بووم بە وەزعەی هێرۆ و ئەوەشی کە پێی ووتم وەك بەتانی لەبەر دەستماندا بوویت بەشەق تێم هەڵئەدایت، خەفتم لەدڵا بوو بۆ شەڕ گیانم دەخورا.

ئێمە چەند خولەکێك دواکەوتین، ئەندریاس تەلەفونی کردەوە: تاقیم کردەوە هیچ مریشکێکم نەبینی.

کەوای ووت قسەم نەکرد و وەڵام نەدایەوە،چونکە نزیکی جێگاکە بوومەوە زانیم زۆرم نەماوە بگەمە ئەوێ. ووتم ئاوڕ بدەوە بزانە شێرێك لەپشتەوەیە ئێستا چۆن سوارت دەبێت.

کەئاوڕی دایەوە منی بینی دابەزیم و چەقۆیەکی ماسی گرتنم خستبووە ژێر قۆڵی چاکەتەکەم، ئامادەم کردبوو بیدەم لە قورگی بۆ ئەوەی یەك جار نەجاتی بدەم. زۆر داخ لە دڵ بووم بۆی. ئایدن و سلێمان و دوانەکی تریش دابەزین، رووە ئەو هاتم و پێم ووت: مریشك رادەکات شێر هەمیشە رووەو نێچیرەکەی دەڕوات تۆ پیاوی ئەوەی بوەستی لەبەردەممدا.

ئەندریاس: بەپێکەنینەوە چەپڵەی بۆ لێدام، بڕوای ئەوەم نەبوو ئەوەندە ئازا بیت تۆ پێویستە بێیتە گروپی من. دوانی لە پشتەوە وەستا بوون وەك پاسەوان ئایدن و سولەیمانیش هەنگاو بەهەنگاو لەگەڵمدا دەهاتن تا گەیشتمە لای ئەندریاس.

ماکوان: خوێڕی ترین پیاوی نەرویج ئەوە من هاتم، تۆ دەبێت پێڵاوەکانم پاك

بکەیتەوە ئێستا.

وەستاین لەبەردەمی یەکتریدا لەدواوە چوار ماتۆڕ سوار هاتنە نزیکمان، ئیتر من ئاگاداری دوای خۆم نیم ئەوان هاتوون چی دەکەن ئایا پلانەکە دەڕوات وەك ئەوەی دەمانەوێت؟ ئەوەندە دەزانم چوار تورکم لەگەڵدایە، زۆر متمانەم بە ئایدنە.

ئەندریاس: ئەو پیاوە خوێڕییەی نەرویج باسی دەکەیت لەگەڵ باشترین کچی کوردا رادەبوێرێت، چۆنم بوێت ڕادەبوێرم لەگەڵیدا، قسەی زۆر ناشرینی کرد. شێت بووم، ڕەشی لەچاومدا نەما هیچ تەحەمولم نەکرد. هەتا توانیم کلکی چەقۆکەم لەسەریدا نوقم کرد، کەوتمە سەرو گوێلاکی. تەماشام کرد عەبدوڵڵا هەولێری لەپێشی منەوە بەسەر یەکێك لە پاسەوانەکانی ئەندریاس دا سەرکەوت و تێی ئەسرەوێنێت. هەر ماتۆڕ سوارە و ئایدن راوی دەنێت بە دەمانچە، من واهەستم کرد دوای ئەوەی کە کێشاومە بە ئەندریاس دا خۆمم بۆ مردن ئامادەکرد و چاوەڕێی ئەوە بووم مەلەکول مەوت بێت. ووتم مەلەفم لەژیاندا داخراوە. تەماشام کرد ئەندریاس لەبەردەستمدا کەتووە. هاوڕێکانیشم ماتۆڕەکان کۆدەکەنەوە و دەیخەنە ناو سەیارەکانی تورکەکان. فێری کارەکەی عەبدوڵڵا بووم، روتو قوتم کردەوە بەو سەرما، ووتم پێڵاوەکانم ماچەکە. وەك سەگ پاڵکەوە و پێڵاوەکانم ماچ کە ئینجا بۆمان پاك بکەرەوە بەزمان. وەك سەگ ئەیلێساوە، ووتم: پێڵاوی هەموو هاوڕێکانم بەزمان پاك بکەرەوە. دەستی پێکرد تا هاتە سەرەی عەبدوڵڵا ڕشاوە بەسەر پێڵاوەکانی عەبدوڵڵادا، ئەویش هەتا هێزی تێدا بوو بەشەق کێشای بەدەمیدا. بەداخەوە چەقۆیەك بەر باڵی سولێمان کەوتبوو، باقی هەموو وەك گوێزی ساغ بووین. من نەبێت دەموچاوم هەندێك جێگا چڕنوقی ئەندریاسی پێوە بوو هەموو باش بووین.

نزیکی سەیارەکەی ئەندریاس بوومەوە لەبەرچاوی خۆیدا بە تێلا یەکی ئایدن جامەکانم شکاند بە چەقۆ تایەکانیم تەقاند ناو سەیارەکەم ووێرانکرد. کەچی ئەو سەگ بابە هەر پێدەکەنی ئەوەندەی تر رقم هەڵسا، ژمارەی سەیارەکەیم لێکردەوە و بردم لەگەڵ خۆمدا. خستمانە ناو سەیارەکەی سولمان و بەستمەوە بەجلەکانی خۆی، ماتۆڕەکانمان برد ئەوانەی لەگەڵیدا بوون ڕایانکرد.

خۆم چوومە دواوە بەلایەوە بووم سەرداریش هات لەگەڵمدا وەستا ووتم وەزعت

چۆنە پیاوە خوێڕیەکە؟

دیسان هەمان قسەی کردەوە ووتی باشترین ئافرەتی کوردم لەبەر دەستایە.

سەریم گرت کێشام بە دەسکی ماتۆڕێکدا لە پشتی سەیارەکەدا وەك سەگ دەیقوروسکاند.

ئایدن: ووتی بۆ کوێ دەچین؟

لێخوڕە بۆ ئەوماڵەی کە چوونەتەوە بۆ کوردستان، ئەدرەسەکەم داییە، چونکە سەیارە بەئاسانی دەچووە گەراجەکەیان. گەیشتینە ئەوێ و هەمووشتەکانمان داگرتو جەماعەتی تورك هاتنە لام ئایدن ووتی ماکوان ئەمانە هەمووی دەفرۆشین بە ٢٥٠ هەزار کرۆن داینێ بۆ خۆمان خۆمان چارەسەری دەکەین. بە ئەندریاسیشەوە بۆت دەخەینە دەریا.

ماکوان: نا ئەوە کاری ئێوە نیە، هەمووی داگرن.

شتەکەنمان داگرتوو خستمانە گەراج و تورکەکان ڕۆشتن، پێم ووتن دوایی حساب دەکەین، سولێمانیش زیادە وەردەگرێت لای خەلیفە دایدەنێم بۆتان ڕازیتان دەکەم. لەگەڵ ڕەفیقەکانی خۆم گفتوگۆمان دەست پێکرد.

عەبدوڵلا: من پێم باشە ئەندریاس بەرمە لای خۆمان لە دووکان ژێر زەمینێکم هەیە با لەوێ دایبنێم.

قەناعەتمان بە قسەکەی کردو بردی و ڕۆشت.

ماتۆڕەکان هەر لەماڵی هاوڕێکەم مایەوە ئەویشمان چۆڵ کردو هەموو ڕۆشتینەوە بۆ ماڵی خۆمان، منیش بۆ ماڵی خەزوورم.

سێ ڕۆژ کەسمان یەکترمان نەبینی، من چووم بۆ ئۆسلۆ بۆ لای عەبدوڵلاو سەرحەد دوای بەخێرهاتن پرسیم کوا ئەندریاس؟

عەبدوڵلا: ناردوومە بۆ ئاسمان ئیتر نازانم لەوێوە ناردویانە بۆ کام جەهەنم.

ماکوان: ناشێ نەتکوشتبێت؟ شتی وا چۆن دەکەیت هەرچی بکەین پیاو کوژ نین ئێمە.

عەبدوڵلا: کورە کوشتنی چی ئەوەتا لەخوارەوە هەر پیتزا دەخوات. کە چوومە لای سەیر دەکەم عەبدوڵلا هەویری پێ دەشێلێت. ئەو سێ ڕۆژە هەموو هەویری دووکانەکەی پێ شێلاوە.

ماکوان: ئەندریاس پاشایەتیەکەت خۆش بوو یان بتکەمە شاگردی عەبدوڵڵا؟

ئەندریاس: ماکوان ٥٠٠ هەزار کرۆنت ئەدەمێ، بەس بابگەڕێمەوە.

عەبدوڵڵا: جا ٥٠٠ هەزار چییە؟ ئەو بەس بۆ زەلیلکردنی تۆ زیاد لەوەی سەرفکردووە.

ئەندریاس: یەك ملیۆن کرۆنت ئەدەمێ بەدەستی، چیت ویست بۆ دەکەم بەس ڕزگارم بکە لەدەستی ئەم عەبدوڵڵایە!

ماکوان: ئەوەی تۆ بیری لێدەکەیتەوە هەروا ئاسان نییە، من پارەم بەقەدەر قورسایی تۆ هەیە.

ئەندریاس: چیت دەوێت؟

ماکوان: زۆر شت! چۆن کار دەکەیت ببینە شەریك .. بەیکەوە کار بکەین لە ژێر دەستی مندا کار دەکەیت و هەموو موشتەریەکان و کڕینەکانمان تێکەڵ دەکەین.

ئەندریاس: ئامادەم

ماکوان: چۆن بڕوات پێبکەم؟

ئەندریاس: دوومليۆن کرۆن لەژێر دەستا دادەنێم تا ئەوکاتەی متمانەت بۆ دروست دەبێت.

ماکوان: من خاوەن بڕیار دەبم.

ئەندریاس: ڕازیم، بەڵام ماکوان هێرۆ وا باسی تۆی بۆ من نەکرد. بمزانیایە بەو شێوەیەیت دەمێك بوو دەبوومە هاوڕێت.

ماکوان: بەڕاست؟ ئەی چۆن باسی کردووم؟ پێم بڵێ چۆن زانیت تەلەفون بۆ من بکەیت کێ پێی ووتی؟

ئەندریاس: هێرۆ ووتی کەسێکی سادەی هیچ پەیوەندیت نییە بە کڕین و فرۆشتنی مادەوە، تەنها ئەو رقی لێت بوو دوای لێکردین تۆڵەت لێبکەینەوە، ئەمڕۆ هێرۆ بەم ژمارە تەلەفونە پەیوەندی پێوە کردم، ووتی ماکوان گرتومی و چووە بۆلێدانی فارسەکان و دێت بۆلای تۆش.

ماکوان: تۆڵەتان کردەوە؟

بەلامەوە سەیر بوو هێرۆ بە تەلەفونەکەی موستەفا تەلەفونی کردبوو بۆ ئەندریاس!

ئەندریاس: تۆڵەت لێسەندین.

ماکوان: بەقسەم نەکەیت هەموو تەوالێتەکانیشت پێ پاك دەکەمەوە تا ئەو کاتەی وەك بۆق پانت دەکەمەوە.

ئەندریاس: پەیمان بێت لەقسەت دەرناچم.

ماکوان: تەلەفونەکەم دەرهێنا و دامە دەستی ووتم تەلەفون بۆ کێ دەکەیت بیکە.

عەبدوڵلا: ماکوان بۆ خاتری خوا، ئەوە چی دەکەیت ترسانەکە.

ماکوان: وازی لێ بێنە پلانی خۆمە، تەلەفونەکەم دایە دەستی.

ئەندریاس: کەسم نیە تەلەفونی بۆ بکەم، نامەوێت.

ماکوان: رەفیقەکانت!

ئەندریاس: ئەوانە هەمووی بە پارە کاریان دەکرد لەگەڵم رایانکرد من ئەوانم ناوێت، ئیشم بەکەس نیە بەتۆ نەبێت.

ماکوان: کەواتە تۆ خاوەن پارەکەیت، بۆیە کەست ناوێت. سەرمایەکەت باشە؟

ئەندریاس: بەڵێ خراپ نیم.

ماکوان: کێت لە پشتە و کار بۆ کێ دەکەیت؟

ئەندریاس: کەبالا

ماکوان: بە پێکەنینەوە خۆشحاڵت کردم، دە هەستە با باوەشت پیابکەم، دەبوو زوو قسەت بکردایە لەکام گروپی.

ئەندریاس: سەگی ڕەش

ماکوان: خۆشحاڵم، کێ سەرۆکە؟

ئەندریاس: خۆم!

ماکوان: چۆن؟ کێی ترت لەگەڵدایە؟

ئەندریاس: هەر خۆمم ناوی ئەوخەڵکانەم دابوو بە بارەگای سەرەکی لە (نیوۆرك) کە بەپارە کاریان دەکرد یەکێك لەوانە هێرۆیە.

ماکوان: لەکوێوە پەیوەندیت پێوە دەکەن؟

ئەندریاس: بەریتانیا و ئەمریکا.

ماکوان: لەکوێ کەرەستەکان وەردەگریت و بۆت دێت؟

ئەندریاس: ئێران و ئەفغانستان

ماکوان: کەواتە سوێندم بۆ بخۆ کە فێڵ ناکەیت.

ئەندریاس: سوێند بەتاجی کەبالا، هاوکارت دەبم.

عەبدوڵڵا: هیچ تێناگەم ماکوان، ئەوە باسی چی دەکەن؟

یەکێك لە شاگردەکانی عەبدوڵڵا سەری کێشاو ووتی عەبدوڵڵا ڕاکە پۆلیس هاتوە بۆ دووکانەکە.

کەبالا و زەردەشتی، فێڵەکانیان و چۆنیەتی یاریکردن بەخەڵکی

لەدوای ئەوەی شاگردەکەی عەبدوڵڵا هات ووتی پۆلیس هاتووە، عەبدولاّ وویستی سەری ئەندریاس بگرێت بیکات بە تەنورێکدا و لەوێدا بیشارێتەوە.

ماکــوان: وازی لێبێنە حەقی ئەوت نەبێت بــڕۆ بزانە بۆچی هاتوون، ئەو دانێ بۆ من.

ئەندریـــاس: ماکوان من ئاگادار نیم کە پۆچــی پۆلیس هاتوون، هیچ پەیوەندی بەمنەوە نیە دەزانی؟

ماکوان: دەزانم هەر باسی ئەو موزعەش مەکە، بابڕۆینە سەرەوە بزانین چ باسە.

ئەندریاس: بەڕاستە؟

ماکوان: بەڵێ بەڕاستمە، تۆ یەکێکی لە گروپی خۆم ئەگەر پەیمانەکەت ببەیتە سەر.

ئەدریاس: تۆشێفی گەورەیت، واتا وەستای گەورەیت.

هەردووکمــان بەیەکەوە هاتینە ســەرەوە، ئەوانەی کە هاتبوون پۆلیس نەبوون، بەڵکو کارمەندی فەرمانگەی تەندروستی بوون هاتبوون بۆ پشکنینی پاك و خاوێنی دوکانەکە.

شاگردەکەی بە ڕەش کاری دەکرد نەرویجیشی نەدەزانی بە پۆلیس تێگەیشتبوو.

عەبدوڵلا: قسەی لەگەڵ ئەوان دەکرد، زوو زوو سەیرێکی منیشی دەکرد دەیووت ئاگات لێی بێت رانەکات.

ماکوان: کاکە تۆ خەریکی ئیشی خۆت بە، من خواخوامە ڕاکات. خوا ئەکات ئەو پیاوەتیـــەی دەکــرد مەمنونی دەبم، تازە ئەوە چۆن ڕادەکەت تۆ خەمی خۆتت بێت خەمی ئێمەت نەبێ.

پێکــەوە چووینە بازار کــراس و پانتۆڵم بۆ کڕی و ١٠٠٠ کرۆنم دایە، ووتم بڕۆ ئیســراحەتی خۆت وەربگرەو یەکتر دەبینینـــەوە، بەس ئەندریاس تۆ زۆر بچوکی جارێکی تر بیر لە یاری کردن لەگەڵ مندا مەکەرەوە، حەز ناکەم بێیتە بازاڕی من تۆ نەرویجیت، توانای شەڕی گروپی ئێمەت نیە.

پیـــاو کوشـــتن لای ئێمـــە ئاســـانە، لای ئیـــوە ئەگـــەر زۆر عوقەبـــە بدرێـــت ٤ ســـاڵە بۆ ٧ ســـاڵە، مەیە ناو ئێمە لەوانەیـــە لەیەکەم جاردا لەگەڵمـــدا بکوژرێیت. بۆیە وام ووت بە ئەندریاس بۆ ئەوەی بترســـێت و بڕوات مەشـــغوڵی سەرسەریەتی خۆی بێت و منیش رزگارم بێت لەدەستی.

ئەندریاس: هەرچی بیت من قوبوڵمە.

ماکوان: ئێستا فەرموو بڕۆ.

دەمزانی ئەوروپی ئەو کێشەیەی هەیە بەتایبەت ئەوانەی کە زۆر حەز بەتاوان دەکەن ئارەزوی ئەوە دەکەن لەگەڵ گروپ و کەسێکی بەهێزا بن و بیان پارێزن لە سایەیدا بن وەك کۆیلەیان لێدێت.

بە پێچەوانەوە ئەو کەسانەی لە ئەوروپادا لە سەر بنەمای تەندروست پەروەردە دەبن، هەمیشـــە هاوکاری یاساو پۆلیســـن و هەڵە قبوڵ ناکەن. ئەندریاس لەو شێوە مرۆڤانەیـــە کە حەز بە تـــاوان کردن دەکات، دیار بوو کاریگـــەری فیلمی ئەمریکی و خوێندنەوەی رۆمانە مافیاییەکانیشـــی لەســـەر بوو، لەسەرو هەمووشیەوە لە ناو گروپی کەبالادا کار دەکات.

چوومەوە بۆلای عەبدوڵلا تەماشام کرد سەرحەد و سەردار و ڕێبواریش لەوێن، بە پێکەنینەوە ووتم هەرمنتان نوقسانم، دوای سڵاو کردن و دەربڕینی خۆشەویستی بۆیەکتری، پرسیم خێرە هەموو کۆبونەتەوە؟

سەردار: مامە ماکوان عەبدوڵڵا تەلەفونی کرد دەڵێت فریاکەون ماکوان.

ئەندریاسی بردوە نەکو شتێك لەماکوان بکات.

ماکــوان: برام ئەو کابرایە زیــرەی کردووە، ئێمە چێ لێبکەین خۆ مافیا نین تا داوای پــارەی لێبکەین. هــەر دەبیت بڕوات، دەبێت ئێمە ڕزگارمان بێت لەدەســتی بۆچیمانە؟ ئەی وانیە؟

عەبدوڵڵا :وەڵڵا تایەك ساڵ هەویرم پێدەشێلا! بەس تو خوا ماکوان پێم بڵێ کەبالا چییە؟ لەم نەرویجەدا هەرچی فیعلە دەیزانم ئەم کەبالایە نازانم چییە؟

ماکوان: کەبالا؛ لە بنەڕەتادا گەل و هۆزێکی مەزهەبی جولەکەن، واتا لەمەزهەبەوە خۆیان جیاکردۆتەوە. توانیویانە کاریگەری دروســت بکەن بەسەر هەموو دەوڵەت و ئاینەکاندا بە ئیســلام و مەسیحی و ئاینەکانی ترەوە، بەهۆکاری فیکری غەنوسی و ثیۆصۆفی[1]

سەردار: شەرحی بکە برا هیچ تێناگەم.

ماکــوان: کەبــالا: کۆمەڵێکــن خۆیان لەســەرو هەمــوو شــتێکەوە دەزانن واتا سیاســەت دیــن و تەنانەت کتیبــە ئاســمانیەکان، بڕوایان بەهەمــوو پێغەمبەران هەیــە، تەنانــەت بڕوایان بــە پێغەمبەری خۆشــمان محمد (ﷺ) هەیــە، هەموو پێغەمبــەران بە هێزی شــاراوە ناو دەبن لەلایان تاجــی کەبلاوە توانایان پێدراوە و تێکەڵ بووە بە گیانی ئەوانیش. پێیان وایە خوا تێکەڵ بووە بەگیانی پێغەمبەران. خوای کەبالا وەك ئەو خوایە نیە کە ئێمە بڕوامان پێیەتی خوای کەبالا پێك هاتووە لە دە بەش، بڕوایان وایە سەرەتا خوا هەبووە، بەڵام هیچ تواناو قودەرەتێکی نەبووە تا وورده وورده لەنەبونی خۆی ئەو خوایە بە دە پێکهاتە خۆی دروستکردووە.

کە پێك هاتووە لە:

یەکەم: تاجی شاهی

دووە: حیکمەت

سێیەم: مەعریفەت و زانست

چوارە: ڕەحمەت

پێنجەم: توڕەیی و تۆڵە سەندنەوە

١- ثیۆصۆفی: لەبەشەکانی داهاتوودا ڕوون کراوەتەوە.

شەشەم: بەرزی و شکۆمەندی

حەوتەم: گەورەی و پیرۆزی

هەشتەم: شاهەنشاهی

نۆیەم: بونیادو سەرەتا

دەیەم: تواناو دەسەڵاتی شاهی

ئـــەم دەپێکهاتەیـــە ناویان ناوە خوا یان کەبالا کـــە ناتوانێت بەتەنها هیچ بکات، بەڵکـــو پارچە پارچەیـــە تا ئەو کاتەی هەموو یەهوود بەســـەرۆکایەتی ئەم گەل و هۆزی کەبالایە کۆدەبنەوە حوکمی دنیا دەکەن لە فەڵەسطینەوە.

پێیـــان وایە ئەو ســـەرکردانەی کە گەورەن هەمـــوو رۆحی پاکن و دەبێت ئەمان پیرۆزییان پێبدەن، وەك پێغەمبەران وان. ئەوەی لەگەڵ ئەمانیش نەبێت رۆحی پیسەو لەناوی دەبەن و دەیکوژن وەك یەکێك لە سەرۆکەکانی کۆنی ئەمریکا کە کوشتیان[٢]

٢- جۆن کەنەدی: جۆن فیتزگیرالد کەنەدی (ماوەی ژیان:٢٩ی ئایاری ١٩١٧ تاکو ٢٢ی تشرینی دووەمی ١٩٦٣ لە ٤٦ ساڵیدا) ،کەسایەتی سیاسیی ئەمریکی و ٣٥هەمین سەرۆکی ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا، سەرەتا ئەندامی ئەنجومەنی نوێنەران بووە دواتر بۆتە ئەندامی ئەنجومەنی پیران، لە ساڵی ١٩٦٠ و لەتەمەنی ٤٣ ساڵیدا لەلایەن حیزبی دیموکراتیەوە هەڵبژێردرا بۆ سەرۆکایەتی ئەمریکا و لەئەنجامدا لە ریتشارد نیکسۆنی ڕکابەری بردەوە و بووە یەکەم کاسۆلیکی کە سەرۆکایەتی ئەمریکا بگرێتە دەست و هەروەها بەبچوکترین سەرۆکی ئەمریکا هەژمارکراوە. جۆن کەنەدی لەکاتێکی هەستیار و دژواردا لەماوەی جەنگی ساردا سەرۆکایەتی ئەمریکای گرتە دەست و خاوەنی هەڵوێستی بەهێز بووە لەبەرامبەر سۆڤیەتدا لەهەموو ڕویەکەوە، هەر ئەمەش وایلێکردووە لەهەموو سەرۆکەکانی دیکەی ئەمریکا گرنگتربێت و لەلایەن خەڵکیشەوە خۆشەویستربێت، لەهەرە ڕوداوە گرنگەکان لەسەردەمی حوکمڕانی جۆن کەنەدیدا کردەوەی هەڵکوتانی کەنداوی بەرازەکان و قەیرانی مووشەکی کووبا و دروستکرنی دیواری بەرلین و کێبڕکێی داگیرکردنی ئاسمان کە بەوە ناسراوە بەڵێنی داوە مرۆڤ بخاتە سەر زەوی ڕوویانداوە. لە ساڵی ١٩٦٢ کۆپتەرەکانی cia وێنەی چەند مووشەکێکیان گرتووە کە لەلایەن یەکێتی سۆڤیەتەوە لە کووبادا دامەزراوە و ئاڕاستەکەشی بەرەو ئەمریکا بووە و توانای هەڵگرتنی سەری نەوەویان هەبووە هەر بۆیە جۆن کەنەدی ڕووبەڕوی مەترسیدارترین بڕیار بۆتەوە لەمێژودا، ئەگەر هێرشی بکردایەتە سەر مووشەکەکان ڕەنگ بوو جەنگێکی نەوەوی لێبکەوتایەتەوە و زۆربەی وڵاتانی جیهان کاول ببوایە ئەگەریش دەستەوەستان بوەستایە و هیچی نەکردبا مووشەکەکان مەترسیان لەسەر ئەمریکا دروست دەکرد و پێگەی ئەمریکاش لاواز دەبوو ئەگەر وەلامی مووشەکەکانی نەدایەتەوە، لەکۆتاییدا بڕیاریدا هێزی دەریاوانی ئەمریکا ڕەوانە بکات تاکو ڕێگە بەسۆڤیەت نەدات پڕۆژەی دروستکردنی ئەو مووشەکانە تەواوبکات. دواتر لەگەڵ نیکیتا خرۆتشۆڤی سەرۆکی سۆڤیەت ڕێککەوتوون لەسەر ئەوەی مووشەکەکانی سۆڤیەت لە کووبا لاببرێن بەمەرجێك ئەمریکا کووبا داگیرنەکات. جۆن کەنەدی ناسراوە بەو سەرۆکەی بەڵێنی داوە کە مرۆڤ بگەیەنێتە سەر مانگ و بەسەلامەتیش بیگەڕێنێتەوە سەر زەوی، لە ٢٢ تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٦٣ لەتەمەنی ٤٦ ساڵیدا کە بەسەردانێکی ڕەسمی لە شاری دالاس بووە بەفیشەك تیرۆر کراوە.

پێیان وایە کە هەموو پێغەمبەران سـەردارو خاوەن توانا بوون بۆیە گەیشـتونەتە ئەو ئاسـتە خوا لەناو لاشـەیاندا تواوەتەوە پەرتوکی زیاتری بۆ ناردوون، بۆنمونە بڕوایـان وایە موسـا (عليه السلام) بێجگە لە تەورات پەرتوکێکی تـری بۆ هاتووە بەناوی تیلمود. ئەم تیلمودە تایبەتە بەم تایەفەیە و دەماودەم لە موسا (عليه السلام)یان وەرگرتوە پەرتوکی باطنی ئەوانە. ئەوەی پەرتوکی باطنی نەبیت بە جاهیلی دەزانن، ئەمانە پێیان دەوتریت کەبالای جولەکە.

کەبـالای مەسـیحیمان هەیە، ئەم جـۆرە تائیفەیـە بڕوایان وایـە بێجگە ئەو پەرتوکـەی کە بۆ عیسـا (عليه السلام) هاتووە واتا ئینجیل١٢ حـەواری هەبووە دەماو دەم فێـری پەرتوکی باطنی کـردوون، ئەویش ئەو ثیۆسـۆفیەیە لەڕێگای گەورەترین ئافرەتی سـاحیرەوە لە ساڵی ١٨٣١ لەدایك بووە ناوی (هیلانا پترۆفینا پلافاتسکی)ە خەڵکی رووسیایەو لەساڵی ١٨٩١ بە هەلاکەت چووە.

ماوەی ٢٠ سـاڵی ژیانی نادیارەو لە پڕ دەردەکەوێت کۆمەڵەیەك دروسـت دەکات بەناوی کۆمەڵەی فریاکەتن، یان لەهەر وولاتێك ناوێکی لێنراوە. توانی لە سـوریا و قاهیرەو ئەمریکاو هیندساتان ئێران و ئەورووپاو روسیادا زۆرترین خەڵك کۆبکاتەوە، زۆربـەی وولاتانی جیهـان گەڕاوە، چۆتە تبت و لەوێ گوایـە لەگەڵ رۆحانیەکاندا قسـەی کردووە، کردویانە بە نوینەری خۆیان بە فەلسـەفەی ثیۆصۆفی و وزیاد لە دەسـاڵ خەریکی بلاوکردنەوەی ئـەم بیروبۆچوونە بووە، پێیـان وایە کە بنەمای هەموو ئاین و فەلسەفەیەك ثیوصۆفیە.

سەرحەد: ئەی بێزەحمەت ثیۆصۆفی چییە؟

ماکوان: ثیۆ واتا الله، صۆفی واتا حیکمەت. واتا حیکمەتی الله

سەردار: ماکوان کەبالا لەناو ئیسلامدا هەیە؟

ماکـوان: بەڵـێ بەدڵنیاییەوە هەیە، کەبـالای جولەکەو مەسـیحی ئیعتراف بە کەبالای ئیسـلام دەکەن، دەڵێن ئەوە ئیسـلامی راسـتە، ئەویش تەنیا ئیعتراف بە شیعە دەکەن! هەروەها دەڵێن:

قورئـان بـۆ محمد هاتووە، ئەویـش عەلی فێری باطنیاتی ئیسـلامی کردووەو پەرتوکەکەی داوەتە دەسـت ئەو تا سەردەمی مەهدی دێت ئەوانیش باطنی دەزانن و ئەهلی کەبالان، ئیمامەکانیان فێری باطنی دەکەن.

ئەگەر تەماشای هەموو ئەو ئاینانە بکەیت لەیەك نزیکن یاخود لەیەك دەچن.

سەردار: واتا شیعە کەبالان؟

ماکوان: ئەوە قسـەی کەبالای جولەکەو مەسیحیە. دانی تەواو دەنێن بە شیعەدا پێیـان وایـە ئاینی ئاسـمانیە، بەڵام ئەهلی سـوننەت نا بەئاژاوەگێـڕ و خراپەکار ناسندویانن.

جـا ئەمانە گروپیان هەیە لە هەموو جێگایەکدا خەریکی سـیحرو جادوون، بە ناوی سیحری ڕەشەوە ناسراون.

گروپی تریشـیان هەیە وەك زەردەشتیەکان، بوزیەکان، مانیەکان، ساتانیستەکان، نوێگەراکان، ماسـۆنیەکان و صوفیە کلاو سـورەکان[٣] کە نزیکن لە شـیعەوە جاران پێیان دەوترا قزڵباشیەکان.

هەندێکی تر بەناوی شێخ و فاڵ گرەوە و ئەوانەی چەقۆ و شمشیر بەکار دێنن لەم کۆمەڵانەن، جا هەریەکە ناوێکی وەرگرتوە. لە هیندسـتان زۆرن و لە ئەمریکا بەتایبەت لە نیویۆرك لەرووی ماددیەوە زۆر بەهێزن.

عەبدوڵلا: دانیشتنەکەمان خۆشە با بڕۆم دوو پیتزا دروست بکەم بیخۆین.

سـەرحەد: وەڵلا کاك ماکوان من نیازم بوو لەماوەیەدا ببمە زەدەشتی! ئەوەندە وتیان ئاینی کوردە.

سـەردار: وەڵلاهی ئەوەندەی من بزانم زەردەشـت[٤] کورد نەبووە و فڕی بەسـەر کوردیشەوە نیە، لای فارسێك یان ئەفغانیەك بڵێی زەردەشت کوردە ئەکێشت بەدەمتا، یان لای پاکستانی و هیندی بڵێ زەردەشت کوردە ئەوەندەت جرط بۆ لێئەدا تا خێل دەبیت، کوردی چی وەڵلا فڕی بەسەر کوردەوە نیە.

ڕێبـوار: کاکـە دە پەلە مەکەن سـەرتان لە منیش و ماکوانی براشـم تێکداوە، هیچ نەبێت با بگەینە ئەنجامێك لەسـەر کەبـالا، مەوزوع مەگۆڕن چیمان داوە لە زەردەشتی؟ ئادەی ماکوان ی برام بەردەوامبە.

ماکـوان: ڕاسـتە باسـەکان دەڕوات و دێت، بـەڵام هەموی یەك سـەرچاوەن لە جولەکەوە سـەردەردێنن، جارێ ئەم زەردەشـتیەی کە ئێسـتا لە کوردسـتان هەیە

٣- باسی هەموو ئەو گروپانە لە کۆتایی پەرتوکەکەدا ئاماژەمان پێداوە.

٤- لە کۆتایی پەرتوکەکەدا باس کراوە کە زەردەشت کێیە.

هەمووی قسەی جادوو سیحرەو هەندێکیشی هەڵ خڵەتاندی ئێرانە بۆ نفوزی خۆی لە ناوچەکەدا.

جـا ئەوانـە کێـن باسـی ئاینـی زەردەشـتی دەکـەن؟ هـەروا تەماشـاکەن لەمـاوەی ڕابـووردا دەنگۆی ئاینی زەردەشـتی و فەلسـەفەی زەردەشـتی و ئاینی کوردانـی باوك و باپیران! سـەریهەڵدا لە ناو ناوەندی شـەقامی کوردیدا، ئەوانەی بانگەشـە یان بۆ دەکـرد لە ناوەڕاسـتی ناوەدەکاندا کۆمەڵێك کـەس بون بەناوی سـەنتەری کوردۆلۆجی و دواتر ئەم سەنتەرە کرایە ئەکادیمی و بەناوی لێکۆڵینەوە لە مێژوی دێرین و نوێی کورد و کوردسـتان و بەرەوە سـەربەخۆی کوردسـتان. ئـەو کەسـانەی کـە زیاتـر سەرپەرشـتی ئـەم سـەنتەر و ئەکادیمایانەیـان دەکـرد، زۆربـەی لـە چەپـەکان و کۆمنیسـتەکان یاخـود رونتـر بڵێیـن: (بێبـاوەڕەکان بـوون بەئاینـی ئیسـلام و تاڕادەیـەك بەهەمـوو ئاینەکانـی تر). لێرەو لەوێ بزوتنەوەیەکی نادیار و ڕێکخراوی نهێنی دروست بوبوون لەناو دەزگاو پێشـمەرگە دێرینەکانـدا لـە نـاوەوەو دەرەوەی وولات و زیاتر گرنگـی ئەدرا بە واجیبەکانی ناو ئەو دەزگایانەو خەڵکی ئیعلامی و پێشمەرگە ناودارەکان و بەستنی کۆڕو سـمینار لەسـەر ئەم باسانە، تەنانەت رەمزی دەزگا ئەمنیەکان لەسەر شێوەی ڕەمزی زەردەشتیەکان دروستکران.

وەك نمونەی دروشمی دەزگای دژە تیرۆر، هەروەها وشەی زیرەڤانی کە بەواتای پاسەوانی ئاگر دێت.

دواتـر هەندێـك بیریاری کوردی دروسـت بـون بەتایبەت لـە ئەوروپادا کە بانگەشـەی زەردەشـتی بوونی خۆیان و خەڵکیان رادەگەیاند، لە ناسـراوترینیان (پـۆلا سـەعید و بابـان سـەقزی)بوون، هەروەها لـەم دوایانەش پیـر لوقمان، هەرچەندە چەند جارێك لە ناو مەڵبەندی پێشـمەرگە دێرینەکان کۆڕسازدرا لە نێوانـی ئێمەو کاك بابان سـەقزیدا لەتـۆڕە کۆمەڵایەتیەکانی پاڵتاڵك ئەوەندەی کەمن دەمویسـت بیسەلمێنم کە مێژووی زەردەشـت زۆرنادیارەو لە رووی ئاینی و مێژوویەوە تاڕادەیەك وەك هێلکەی کەڵەشـێر وایە و سـاغ نابێتەوە، ئەوانیش جەختی زیاتریان لەسـەر ئەوەیە وەك فەلسـەفەیەکی ئیرادە و هەندێك ئاکاری ڕەوشـتی و دژایەتی ئیسلام لای ئەوان خۆی نمایش دەکرد، هەڵبەت زۆر جار بە

ئاشکراو بە ناڕاستەوخۆ ئاماژەی ئەوەیان ئەدا کە بڕوایان بە ئاینێك، وەك ئەوەی کە زەردەشــتی بۆ خۆی ئاین بێت نیە! ئەوەنــدەی کە گرنگیان داوە بە چەمکی دیرۆك و بیری نەتەوەپەرستی و کوردبوونێکی ڕەگەز پەرستی ئەوەندە گرنگیان بە خودی ئاینەکە نەداوە، هەڵبەت ئەمم باســە دەگەڕێتەوە بۆ ســاڵی ٢٠٠٥-٢٠٠٦ هەروەها لەروی مەیدانیەوە ئێمە زەردەشتیەکانمان ناسیووە، لەرووی لێکۆڵینەوەی فیکری و فەلســەفی و مێژوویی، بەسەدان ســەرچاوەمان ئەمدیوا و دیو کردووە لەسەر ئەم بیروباوەڕە و ئەو چەمکانەی کە ناونراوە بە زەردەشتی، هەر لە فارسی و عەرەبی و کوردی، وە بەستافێك کارمان کردوە بۆ بەدەستهێنانی زانیاری زیاترو لە رووی پاشــماوەی دێرین و خودی زەردەشــتیەکان لە ئێران و چەند ئاســەوار ناسێکیش لە وولاتی ئێران و لە هەرێمی کوردستانیش. چەند زمانزانێکی ئینگلیزی جــا ئەم پێشــەکییەمان بــۆ دەرخســتنی ئەو ڕاســتیە کە ســەرحەد و ئێوەش بەرچاوڕوون بکەم.

ماندووتریــن و بێســەلیقەترین و پرشــوبڵاوترین زانیاری لەناو ئەم باســەوە ســەرچاوەی گرتوە، ئەکادیمــی ئەوروپیەکان و بیرمەندەکانی جیهان بەگشــتی بە شێوەیەك باسیان کردووە کە تووشی ماندووبون دەبیت لەباسەکانی نێوان (کرستیان ســەندی دانیماریکی و فریدریك نتچە ی ئەڵمانی و ئەنتگیل دۆبرۆنیی فەرەنســی، عەبدوڵــڵای موبەلغیــی ئابادانــی، پرۆپفیســۆر ڕ. س. زێهنــەر ئینگلیــزی ..هتد) تەنانــەت زۆر جــار لە ئاینی یارســانی وەك کاکەیی و یەزیدیەکانی کوردســتان[٥] و خودی زەردەشــتیەکانیش هەندێك پرسیاریان ئاراســتە دەکرا لەسەر زەردەشتیەت، تەنانەت رۆشنبیرەکانیشــیان نەیاندەزانی چ باسە! یەزیدیەکان خۆیان بەر پەرچی ئەوەیــان دەدایەوە کە هیچ پەیوەندیان بە زەردەشــتیەوە نیــە، تەنها کاکەییەکان خۆیان بە نزیك لەزەردەشتیەکان دەزانی، بەڵام نوسەرو ناسراوی ئێرانی عەشیرەتی قەڵغانی کاك عەباســی پژوهی ئەوەی راگەیاند: (کاکەییەکان زەردەشتی نین، بەڵام نێوانمان خۆشە لەگەڵ زەردەشــتیەکاندا، هەردوولامان بڕوامان بە تەنسیخی رووح هەیە)! واتا تێکەڵبوونی رۆح دوای مردن بە گیانلەبەرانی دیکە.

لە یەکێك لە ئاتەشــگاکانی یەزد پرسیارمان کرد کە: (ئایا وێنەی زەردەشت کێ

٥- لە بەشی کۆتایی پەرتوکەکەدا باس کراون.

دروستی کردووە؟) کاك «عەبدوڵڵای خاکە سەر» کە خۆی یەکێکە لەزەردەشتیەکان ئەوەی پشتڕاستکردەوە و ووتی کە: (ئەم وێنەیە کەسێك دروستی کردووە بەناوی رەزای رەزەویانی یەزدی لەساڵی ١٩٨٥ز لە لۆس ئەنجلس کۆچی کردووە لە حیزبی تودەی کۆمەنیستی ئێرانی بووە! هەر هەمان کەسە کە وێنەی ئیمام عەلی دروستکردووە لەسەردەمی شا) دا.

بەکورتی و پوختی با ماندوو نەبین باسەکان درێژەی دەبێت با نانەکەمان بخۆین و پیتزا هات.

دەستمان کرد بە پیتزا خواردن.

تەلەفونکەم لێیدا ئەندریاس پەیوەندی پێوە کردم هەمووی دوو کاتژمێر بوو رۆشتبوو.

ئەندریاس: من دوو ملیۆن کرۆنەکەم بۆ ئامادە کردویت وەك پێشەکی بالات بێت بەیکەوە کار دەکەین. لەکوێیت با بۆت بهێنم من ئێستا لە شاری مۆسم؟

ماکوان: نا من پارەم ناوێت، لە تەلەفونیش ئەو قسانە مەکە تا یەکتر دەبینین، تەلەفونم داخستەوە بەسەریدا، بەڵام ئەو ژمارەیەی کردبووی دیاربوو. باسەکەم بۆ برادەرەکانم کرد هەموو حەپەسا بوون، تۆ بڵێیت راست بێت، یان فیڵە؟ دیسان تەلەفون زەنگی لێدایەوە وامزانی ئەوە تەماشام کرد عەلی یەمەنی بوو، ووتی ماکوان پێویستە هەواڵێکی ناخۆشت بدەمێ.

ماکوان: خێر؟

عەلی: هاوڕێکەمان کە تۆ بینیوتە کوژراوە و لە ژیاندانەماوە!

ماکوان: حەزقیل!

عەلی: بەڵێ

ماکوان: ئێستا لەکوێیت عەلی؟

عەلی: لە فرێدریکستادم

ماکوان: چۆنت زانی؟

عەلی: شێخ ووجدی پێی ووتم.

خوا حافیزی کرد و تەلەفونی داخستەوە.

ماکوان: لاحول ولاقوة الا بالله

عەبدوڵڵا: چی بووە ماکوان؟

سەردار: براکەم کێ مردوە؟

سەرحەد: ڕەفیقمانە تا تەعزێی بۆ دابنێین؟

دەوەرە چیان بۆ باس بکەم چییان پێ بڵێم؟ بڵێم کێ مردوە؟ خۆشم تاسابوم نەمدەزانی باسی چی بکەم، هیچم نەووت.

بۆ سێیەم جار تەلەفونەکەم زەنگی لێدایەوە، ئەم جارەیان سەیران خان بوو، ووتی ماکوان ئاگاداربە هێرۆ ڕایکردووە لە نەخۆشخانە!

ئەم جارەش ووتم: لاحول ولاقوة الا بالله.

سەردار: کاکە شێت بووم چییە؟

فرتوفێڵی شەیتانی جنۆكە و شەیتانی مرۆڤ بەیەكەوە

لەدوای ئەوەی باسو خواستەكانمان لەگەڵ هاوڕێكانم چڕ كردەوە لەسەر كەبالا و زەردەشتی و ئیۆصۆفی.. هتد. سێ تەلەفون كرا لەلایەن ئەندریاس و عەلی یەمەنی و سەیران خان.

بەهاوڕێكانم ووت: وەرن با شیكاریەكی بابەتیانە بكەین.

ئەندریاس دەیەوێت پارەیەك لای من بخەوێنێت بۆ ئەوەی پێكەوە كاری دەرمان فرشتن بكەین.

عەلی یەمەنی: هەواڵی پێدام كە هاوڕێكەمیان كوشتوە ناوی عەبدوڕەحمان حەزقیلە پێشتر لەگەڵ ئەم گروپەدا كاری كردووە.

سەیران خان هەواڵی داینێ كە هێرۆی خوشكەزای ڕایكردووە چی بكەین باشە؟

سەردار: چیت پێ باشە وادەكەین.

كە سەرحەد: حەقمان چیە بەسەر هێرۆ وە، بە نیسبەت ئەو برادەرەشت كوژراوە، ئەگەر دەڵێیت دەچین تۆڵەی دەكەینەوە. ئەو هەتیوە پیسە نەرویجیەش ئیهمال كە.

عەبدوڵلا: من دەڵێم بڕۆینە لای ئەندریاس و پارەكەی لێوەرگرین و هێرۆش لەوێ دەبینین تەسلیمی نەخۆشخانەو كەسوكاری دەكەینەوە، بۆ ئەو كاك عەبدوڕەحمانەش چی دەڵێن من ئامادەم. حەق كردنەوە دەڵێن سوڵح دەڵێن من لەخزمەتاندام.

ڕێبوار: من پێم باشە پەیوەندی بە پۆلیسەوە بكەین و هەموو ڕاستیەكانیان پێ بڵێین، ماكوانیش لەو ڕەوشە ڕزگاری بێت.

ماكوان: ئێوە دەزانن عەبدوڕەحمان حەزقیل كێیە؟

عەبدوڵلا: حەتمەن عەرەبە.

جەماعەت ووتیان نازانین.

ماکوان: جنۆکەیەکی رەفیقی من بوو، ئەو بوو منی ئازاد کرد لە بن دەستی جەماعەتەکەی ئەندریاس، بڕوا دەکەن؟

هەموو حەپەسابوون بەدیارمەوە.

سەرحەد: توخوا پێمان رادەبوێری؟

ڕێبوار: ئەرێ کاکە ئەم هەموو شتە عەجیب و غەریبە چییە لای تۆوە دەردەچێت؟ ماکوان بۆ خاتری خوا.

عەبدوڵڵا: بابڕۆین ئەو دوو ملیۆنە بهێنین، ئێمە ئەندریاس دەکوژین لە تۆڵەی ئەو برادەرە جنیە.

ماکوان: سەردار تۆ دەڵێی چی؟

سەردار: تۆ چی دەکەی من لەگەڵتم، سەرم لە هیچ دەرناچێت بەس تۆ چی دەڵێیت من ئامادەم.

پلانم دارشت و بۆم باس کردن کە چی دەکەین، کەوتینە ڕێ بەرەو شاری مۆس. لەڕێگادا تەلەفونم کرد بۆ ئەندریاس و پێم ووت: ئەدرەسەکەتم بدەرێ بابێمە لات.

بۆ داوای ئەدرەسم کرد بۆ ئەوەی من بچمە لای تا بزانم لە ماڵدایە یاخود لە کوێدایە، تا بە ناڤیگراشون و سسیتەمی گوگل جێگاکەی بدۆزمەوە. ئەو ناونیشانەی کە دابووی شوقەیەك بوو لەو شارە لە قاتی چوارەم کە زانیم شوقەیە ناو شارە، کەواتە هیچ شتێکی ترسناك لەوێدا ڕوونادات. کەنزیك جێگاکە بووینەوە ووتم تەنها گڵۆپی ناوەوە داگیرسێنن بۆ ئەوەی بزانێت ٣ کەسن.

ئەندریاسم بانگ کرد هاتە خوارەوە بە کۆڵە پشتێکەوە، ووتی وەرن بڕۆینە سەرەوە بۆ لای من.

ووتم: نا ئەوە ماڵی کێیە؟

ئەندریاس: ئەوە ماڵی خۆمە کڕیومە، کەس نازانێت ئەوەم هەیە.

ماکوان: هێرۆ پەیوەندی پێوە نەکردوویت؟

ئەندریاس: نا ئەی تۆ نەتفڕاندوە؟

ماکوان: با، بەڵام ڕای کردووە.

ئەندریاس: ئاسانە ئێستا بۆت ئەدۆزمەوە، بەڵام پێم بڵێ ماکوان حەزت لە

هێرۆیە؟

ماکوان: زۆر، ئیتر تۆ ناچیت بەلایدا، بزانم لەگەڵی بخەویت کەلەت ئەتەقێنم.

ئەندریاس: ئیتر من کاری واناکەم.

ماکوان: باشە ئەو رۆژەی پەیوەندی پێوە کردی، نەتزانی چۆن تەلەفونی موستەفای دەستکەوتوە؟

ئەندریاس: من ئەوەندە دەزانم بە ژمارەی ئەو موستەفایە کردی، دەنا نازانم موستەفا کێیە.

ماکوان: باشە بابرۆین، لە کوێن؟

ئەندریاس: دەچێتە ماڵی ئافرەتێك ناوی ماریتایە لەوێ دادەنیشین، ئافرەتێکە بۆ دکتۆرێك کاردەکات دکتۆرەکەش ناوی ئەلفرێدە خەڵکی بەریتانیاییە، بەڵام دەمێکەیە لە نەرویج دەژی.

ماکوان: هەموو بەیەکەوەن؟ لە گروپی سەگی رەشن؟

ئەندریاس: نا- ئێمە دەچینە ئەوێ دادەنیشین و هێرۆ هەندێك ئافرەتی تر هەیە خەڵکی تایلەند و فلیپین و رووسیا و لیتوانیا بۆ ئێمەی دێنن بە پارە ئێمەش لەگەڵیاندا رادەبوێرین بە پارەو زۆر جار بە دەرمان.

ماکوان: کێ سەرپەرشتیان دەکات؟

ئەندریاس: من سەرپەرشتیان دەکەم لەگەل ئەلفرید، بەس ئەو کەمتر دێتە ئەوێ لە عەیادەی خۆی کار دەکات، جێگاو کاری تایبەتی خۆی هەیە.

ماکوان: واتا گەوادیشی تۆ نەرویجی ئەصلیشی؟

ئەندریاس: بە پێکەنینەوە.. بەڵێ، ئەی چۆن.

هەڵبەت لە ئەوروپادا ئەو کارە بە بزنس هەژمارد دەکرێت، ئەوەی کە کاری گەوادی دەکات لە ناو خەڵکیدا خۆشەویستەو ئیحترامی زۆر دەگرن لەبەرئەوەی ئافرەتی بەدەستە.

ماکوان: ئەم ئافرەتانەت چۆن دەست دەکەوێت؟

ئەندریاس: هەندێکیان دەکرم بە پارە لە باندەکانی ئەوروپای شەرقی و هەندێکیشیان بە ڤیزە دەیانهێنین لە ئاسیاوە بەناوی کارەوە بۆ ئێرە، بۆ خۆیان دەبنە لەش فرۆش ئیتر کار دەکەن. پارەکەیان خراپ نیە، هەندیکیان رادەکەن و

هەندێکیان دەمرن و هەندێکیشیان بەردەوامن لەکارکردن.

ماکوان: ئەی هێرۆت چۆن والێکردووە، ئەو پێویستی بەهیچ نەبوو؟

ئەندریاس: شەوێکیان لەگەڵ ئەو فارسانەدا هاتبوون کە ئێستا لە زیندانن سەمایەکی زۆر جوانی کرد، ئیتر من خۆم حەزم لێکرد. چەند جارێك دەرمانم دایە بەخۆڕایی تا موعتادم کرد، ئێستا ناتوانێت لێم جیابێتەوە، بەڵام بەدڵنیاییەوە بۆ تۆ ماکوان، دیاری منە بۆ تۆ سەماکەشی زۆر جوانە. هەندێ قسەی تریشی کرد. یەك تۆزی مابوو بکێشم بەدەمیدا، بەڵام هەرچۆن بوو دانم بەخۆدا گرتو بێدەنگ بووم.

ئەی دکتۆر ئەلفرید بۆچی لەگەڵ ئێوەدایە؟ دەرمانتان بۆ دروست دەکات؟ واتا جۆری مادەکان تێکەڵ دەکات تا بیفرۆشن؟

ئەندریاس: نا - ئەو کابرایە زۆر ترسناکە، کەس ناتوانێت لە روویدا بوەستێت...

ماکوان: بۆ؟

ئەندریاس: ئەو مێشکی مرۆڤ تێکەڵ دەکات.

ماکوان: چۆن؟

ئەندریاس: خەریکی کارێکە بۆ گروپەکەمان زۆرێك لە خەڵکی دروست دەکات بۆ ئێمە کاری پێدەکەین هەندێکی لێرە بەکار دێنین هەندێکی لە وڵاتانی تر.

ماکوان: واز لە بەکارهێنانەکە بهێنیە دەرمانی پێدەفرۆشی خەڵکی پێدەکوژیت... هتد. ئەوە دەزانم وکێشەی من نیە، بەڵام ئەوە نازانم چۆن دروستیان دەکات؟

ئەندریاس: قسە بکەم ئاساییە، چاوی خستە سەر سەردار.

یە. ماکوان: ئاساییە خۆمانە.

ئەندریاس: ئەم کابرایە خەڵکی دەفرێنت بە ئەقڵی. بۆ نمونە ئەگەر کەسێك توشی لەبیر چوونەوە بوبێت بەهۆکاری هەر ڕووداوێك بێت، ئەم هەوڵی لەگەڵ دەدات ڕابردویەکی بۆ دروست دەکات وەك ئەوەی خۆی بیەوێت، تا هەرکارێکی بوێت بۆی ئەنجام بدات. بۆ نمونە کەسێکی هێنابوو تووشی لەبیر چوونەوە بوبوو بەهۆکاری ئەوەی کە بینایەکی بەرز کەوتبووە خوارەوە، ئەم هێنای بەئارەززوی خۆی کەسایەتیەکی بۆ داڕشت و پێی وت کە کەس وکاری لەلایەن کەسێکەوە کوژراون و خۆشی بەدەستی ئەو وای لێ هاتووە، ناردی کەسەکەی کوشت کە دوکتۆرێك بوو هاوکاری خۆی، بەڵام ڕازی

نەبوو بەو کارەی کە ئەلفرێد دەیکرد، بۆیە ترسا ئاشکرای بکات بۆیە کوشتی. چەند کەسێکی ترمان هەیە کە لەرووداوی هاتووچۆ تووشی فەرامۆشی بوون لە وڵاتانی تری ئەوروپییەوە هێناونی مێشك وبیری هەموویانی دارِشتۆتەوە بەو شێوەیەی کە خۆی دەیەوێت، کەسایەتیەکی تری پێدروست کردون وە دەرمانیشیان دەداتێ بۆ ئەوەی بیر لە ڕابردوو نەکەنەوە تا بیریان نەکەوێتەوە کە کێ بوون.

ماکوان: واتا مێشکی ئەسرِێتەوە دوای بە ئارەزوی خۆی کەسایەتی بۆ دروست دەکات، جا ئەوە چۆن دەبێت؟ئەندریاس: جاری واهەیە دەڵێت: تۆ فلانە کەس باوکی کوش

تویت، یان تۆ ساحیری، یان بۆنمونە تۆ پیا وچاکێکی و.. هەروەها.. واتا رابووردوی کەسەکە ئەشواتەوە و خۆی رابوردویەکی بۆ دروست دەکات، تێگەیشتی ئێستا؟

ماکوان: تێگەیشتم! ئەوە ئیشی مۆساد و زیاتریش کاری ماسۆنیەکانە، کەواتە تۆ ماسۆنیشیت؟

ئەندریاس: نەگەیشتومەتە ئەو پلەیە.

ماکوان: ئەی کێ ناڵێت تۆشی وا لێنەکردووە؟ ئەزانی باوك و دایکت کێیە؟ لەگەڵ ئەوروپی ئەو گفتوگۆیانە سادەیە ئاساییە و دەکرێت، راشکاوانە قسە دەکریت، کەمتر موجامەلەی یەکتر دەکەن.

ئەندریاس: نا - برِوا ناکەم، چونکە ئەزانم دایکم کێیە و نەنك و باپیریشم هەیە، بەڵام نازانم باوکم کێیە.

دایکم دەڵێت نەمساوییە. جارێك چووە بۆ نەمسا شەوێك لەدیسکۆ لەگەڵ نەمسایەکدا رایبواردووە من لەدایك بووم، چەند جار وەڵامی بۆ ناردبوو کە بێت من ببینێت نەهاتبوو. منیش لە مێشکمدا ووجودی باوکایەتی نیە، رقم لە هەرچی باوکە.

ماکوان: باشتر خەمێك کەمتر، ئەگەر بتزانیایە باوکت کێیە دەبو خەمی ئەویش هەڵگری بێ باوکی باشترە، باسی دکتۆر ئەلفریدم بۆ بکە.

ئەندریاس: وەك ووتم ئەو خەریکی ئەو جۆرە کارانەیە.

ماکوان: هیچ نمونەت لایە؟

ئەندریاس: ئەو کورِەی کە هاتە لات ئەو کاتەی لای ئێمە بوویت. وویستی

جگەرەیەکت بداتێ، ئەوە لەو جۆرانەیە لە رووداوێکدا سەری ئازاری پێگەیشتبوو تووشی فەرامۆشی بوبوو، لای خۆی چارەسەری کرد هەموو مێژووی سڕیوەتەوە ئێستا کردویەتی بە پیاوکوژی خۆی، رقی لە دکتۆرێك بوو .. ئەم کوڕەی بوو ناردی دوکتۆرەکەی پێ کوشت، پێی وتبوو کە ئەو دوکتۆرە هەموو زاکیرەی تێکداویت و ژنەکەت و دوو منداڵی کوشتوویت، لە کاتێکدا ئەو کوڕە ژن و منداڵی هەر نەبووە. گەیشتینە جێگای مەبەست.

ماکوان: بڕۆ بزانە لە وێیە؟

رۆیشت و پارەکەی لە جێگای خۆیدا جێهێشت، خێرا من و سەردار تەماشامان کرد پڕ بوو لە پارە، ووتم لە جێگای خۆیدا بۆی دانێنەوە.

پاش کەمێکی پێچوو تەلەفونی بۆکردم ووتی لێرەیە بۆم نایەتە دەرەوە، خۆت وەرە بۆلای. کەچووم ئەوەی من بینیم یاخوا کەس نەی بینێت، سۆزانی خانەیەکی تەواو بوو بۆنی حەشیش و مەریوانە و دەرزی هێرۆین و هەموو جۆرە کەرەسەیەکی نەشیاوی تێدا بوو. هەر چوومە ژوورە ئەندریاس بیرەیەکی بۆ من و سەردار هێنا، ووتمان ناخۆین من سەیارە لێدەخوڕم ئەویش ووتی منیش پاش کەمێکی تر سەیارە لێدەخوڕم. چوومە لای هێرۆ پارەی پێنەبوو ئەپاڕایەوە لەو نەرویجیانە کە دەرزیەکی هێرۆینی بۆ بکەن. داوای ١٢٠٠ کرۆنیان لێدەکرد ئەویش پێی نەبوو، ئەگریا و دەچووە باوەشی هەموویان کەس رووی نەئەدایە، چونکە کارتی پارەکەیان لێسەندبوو.

چۆن گەیشتبووە ئەو ماڵە نازانم، بەڵام من دڵم پڕبوو بۆی.

سەردار ووتی کاکە من پارەکەی بدەمێ؟

ماکوان: نا پێویست بە پارە ناکات ئێستا پێیان دەکەم بەس با تەلەفونێك بکەم.

تەلەفونم کرد بۆ سەیران خان و پێم ووت دۆزیومەتەوە لە جێگایەکە دەتوانم بەزۆر بیهێنمە دەرەوە، بەڵام پێدەچێت توشی کێشەمان بکات. مەگەر پارەی دەرزیەکی بدەمێ و بەجۆرە بیهێنمەوە، بە دکۆرەکان بڵێ

ئاساییە؟سەیران: کاتم بدەرێ، خێرا وەڵامت لێدەگێڕمەوە.

ماکوان: فەرموو.. پاشان چووم بۆ لای هێرۆ، ووتم من پارەت بدەمێ دەرزیەکەت بۆ بکەن دوایی لەگەڵ مندا دێیتەوە؟

هێرۆ: دەستی کرد بەگریان بەس توخوا لای کەس باسی مەکە.

ماکوان: ئەو پەیمانە نادەم، دڵنیابە بۆ دکتۆرەکانتی باس دەکەم. بەس دڵنیابە بۆ موستەفاو سەیرانی باس ناکەم.

هێرۆ: دە پارەکەم بدەرێ.

ماکوان: پێویست ناکات پارەت بدەمێ، ئەمانە هەموو بۆ من کاردەکەن.

هێرۆ: بەڕاستە؟

ماکوان: بە تورەییەوە بانگم کرد لە ئەندریاس و تۆزیك خۆم فش کردەوە بەسەریدا و ووتم چی دەوێت بۆی بکەن.ئەندریاس: زانی تورەم، ووتی بە جەماعەت بزانن خۆشەویستەکەی گەورەمان چی دەوێت (مەبەستی من بوو، گوایە هێرۆ خۆشەویستی منە).

دەرزیــان بۆ کــردوو ٢٠ خولەکێك بیهۆش بــوو، من زۆر ترسام نەمزانی ئــەو حــاڵــەتــە ئاساییە تــوڕە بــووم وامــزانــی شتێکی لـێهـاتــووە، ئــەنــدریــاس بــە ئــاســانــی ووتـــی ئــاســایــیــە ئـــەوە هــێــرۆیــنــە هــەر ئــەوەنـــدەی پێدەچێت. لەڕاستیدا ئەو زانیارانەم نەبوو، بەڵام لای ئەوان ووتم خۆشەویستیەکەی وای لێکردم هەموو شتێکم لەبیر بچێتەوە، لە کاتێکیشدا هێندەی سەگیك رقم لێی بوو، لەهەمانکاتیشدا بەزەیم پێدا دەهاتەوە.

سەیران تەلەفونی بۆ کردم ووتی: دکتۆرەکان ووتویانە ئاساییە، بەڵام هەرچی کردووە بیهێنیتەوە بۆ نەخۆشخانە.

ماکوان: باشە وەرە لـەوێ لێم وەربگرن با ئێمە نەیەینە لای دکتۆرەکان. هێرۆمان خستە ناو سەیارەکەو بردمانەوە بۆ نەخۆشخانەکە، ئەومان بە جێهێشت کاتی نوێژی مەغریب بوو داوامکرد لە سەردار و هاوڕێکانی ترم بچینە ماڵی ئێمە نوێژەکانمان بکەین ئەمەش بەرین لەگەڵ خۆماندا، ناچار بووین چووینە ئەوێ و هەموو نوێژمان کرد سەرحەد و ئەندریاس نەبێت.

دوای تەواو بوونمان ئەندریاس پارەکەی دەرهێنا و ووتی ئەوە دوو ملیۆنەکەیە. من ئامادەم قسەی خۆم بەرمە سەر، موشتەریەکانمان چاوەڕێ دەکەن ئێنەرجیان بدەینێ و دەستکەین بە دابەش کردن.

نەمدەزانی چۆن خۆم لەو وێستگەیە رزگار بکەم.

ئەگەر راستی بڵێم دەترسم، دوایی خەڵکی ترم بۆ کۆبکاتەوە دیسان شەڕم

پێبفرۆشێت.

خۆ ناکرێت دەست بکەم بە دەرمان فرۆشتن، ئەترسام لەوەی ئەم کوڕە چاوی پۆلیسی لەسەر بێت و منیش لەگەڵیدا بگیرێم حەیاو شەرەف و کەرامەتم بڕوات، لەپاشانیشدا کەس بڕوای پێنە دەکردم.

سبحان الله گیرم کردبوو ئەترسام لە ڕۆحی ئەو کوڕانەی لەگەڵمدان، عەبدوڵلا دەیووت ماکوان بابیکوژین و پارەکەشی دەبەین و لەناوبردنیشی لەسەر من، ئەمانە نەرویجین کەسیان نییە خۆ خاوەن عەشرەت نین لەچی دەترسین.

ماکوان: لەخوا

منیش حەزم بە خوێنڕێژی نیە، ئەوەندە پارەم بەلاوە گرنگ نیە نە ئەوەندەش ژیان بەلامەوە گرنگە، بەڵام ماڵو منداڵم زۆر لا خۆشەویستە ئەوان دەستی منیان بۆ زۆر شت بەستووە.

چی بکەم، خوایە چیبەکەم؟

ناچار ووتم: ئەندریاس دوای ئەوەی لەسەرو خۆمەوە بەمنیان ڕاگەیاندووە کە تۆ ناتوانیت بێیتە ناو ئێمەوە دەبێت بۆ خۆت کار بکەیت، بەڵام ئەتوانین هاوکاریت بکەین، تۆش هاوکاری من بکەیت ئەگەر پێویستمان بەیەکتر بوو.

ئەندریاس: بەڕاستە، پێم ناخۆشە. بەس ماکوان دەتوانیت بمپارێزی؟

چەندم پارە لێدەستێنیت ئێستا؟

ماکوان: هیچ، پارەی تۆمان پێویست نیە.

عەبدوڵلا شێت بوو، ئاگام لێبوو خەریك بوو بۆم هەڵسێت.

ئەندریاس: نابێت، من هەر ٥٠٠ هەزار دادەنێم.

ماکوان: پارەمان ناوێت.

سەردار: وەریگرە و ئەیدەینە ماڵە شەهید و ئەنفالەکان.

ماکوان: پارەکە حەرامە، خوێنی خەڵکە بۆ خاتری خوا با وەرینەگرین.

سەرحەد وەریگرە و دەیدەینە کۆمیتەی شەهیدان.

عەبدوڵلا: ئەیدەینە مەکەتبی شەهیدان.

کۆمیتەو مەکتەب هی پارتی و یەکێتی بوون.

سەسیل و شەڕی هێرۆ

هەرچەنــدە هاوڕێکانم جەختیان لەوە دەکــردەوە کەوا پارەکە وەرگرە ئەیدەنە ماڵە شــەهیدو ئەنفالــەکان، بەڵام ڕازی نەبووم، چونکە ئەو پــارە حەرامە، حەرام ناکرێتــە خێــر. ناکرێت ئێمە ببینە ڕۆبن هود، پارە لــە خەڵکی بدزین و بیدەینە هەژاران. ئێمە مۆم نین بۆ روناکی بتوێینەوە خۆمان بسوتێنین.

ئەندریاس ڕۆیشــت و هیچ پارەم لێوەرنەگرت پێم ووت: دوای قســە دەکەینەوە! پرسیاری ئەوەشم لێکرد سەیارەکەت چی بەسەرهاتووە؟

ئەندریاس: سۆپەر بیمەم هەیە، بێخەمبە سەیارەیەکی نوێم بۆ دێنن.

ماکوان: چیت ووتوە، بە بیمە؟

ئەندریاس: خۆم هەموویم حەل کردووە خەمت نەبێت، ووتومە دز وای لێکردووە.

ماکوان: باشە ئەو پارەیە سەیارەیەکی نوێ پێبکڕەو دیاری منە بۆ تۆ، من پارەم ناوێت. ئەو ڕۆیشت و ماڵئاوایمان لێکرد.

عەبدوڵڵا: کاکە وەڵڵا وانابێت، دەبوو لێت وەربگرتایە.

ماکوان: عەبدوڵڵای برام ئێمە مافیاین؟ ئەگەر وا کار بکەین ئەی خواناســیمان، ئەی قیامەتمان، ئەی ڕێزو حورمەتمان، ئەی ئەو هەموو قســە زلەی کە دەیکەین. کاکــە گیــان خۆ دەبێــت جیاواز بین لــە خەڵکی تــر، ئێمە هەر ئەوەنــدە بڵێین موســڵمانین. کە شتی حەرامان دەســتناکەویت بڵێین حەرامە کە دەستیشمان کەوت بڵێین ئاســاییە حەڵاڵە؟ ئاخر براکەم وانابێت، من وتۆ هاوڕێیەتیمان و برایەتیمان کــەی لەســەر پارەیە، ئێمە گیانی خۆمان پێشــکەش بەیەك کــردووە، پارە چییە؟ سوپاس بۆ خوا قسەی نەکردو عەبدوڵڵا بەپێکەنینەوە ووتی: خۆت برا گەورەیت.

ڕێبوار: بەقســەی من بکە ماکوان، با بڕۆین راستیەکان لای پۆلیس بدرکێنین و هەموو شتێك بڵێین. دڵنیابە من ناترسم و ترسیش لەدڵمادا نییە، خۆشت من باش دەناسیت! بەڵام هەست دەکەم بۆ تۆ باش نییە! ئێمە گەیشتووینەتە بنجوبناوانیان با بە پۆلیس بڵێین. لە رووی ئەمنیشەوە بۆ تۆ باشترەو سومعەی تۆش پارێزراوتر

دەبێت. من یەکەم شاهیدیش دەبم بەیەکەوە دەچین.

سەرحەد: ئیهمالیان کەن هیچ نییە، ئەوانە زیرەیان کردووە.

بەڵام من قسەکەی ڕێبوارم زۆر پێ پەسەند بوو، ڕازی بووم بەوەی بڕۆم سکاڵا تۆمار بکەم، ووتم چەند کەس لەگەڵمدا دەبێت بڕۆین بۆ پۆلیس و شاهید بێت لەسەر وەزعەکە چیمان کردووە دەیڵێین؟

من و سەردارو ڕێبوار ئامادە بووین، عەبدوڵڵا منجەمنجی بوو. سەرحەد رازی نەبوو.

پێشنیارم کرد کە تەنها ئێمە وەك سێ کەس لەم کارەدا بووین ئەوەشی رازی نیە من پێڵاوەکانی دەخەمە سەر سەرو سەرچاوم، وەك ئەوە وایە هیچ رووینەدابێت و لەگەڵماندا نەبووبن، هەر باسیشی ناکەین.

عەبدوڵڵا: کاکە منیش ئامادەم، لەگەڵتان بووم تاکۆتایش لەگەڵتان دەبم.

سەرحەد رازی نەبوو ووتی: من دەڕۆم ئێوە بۆ خۆتان بڕۆن. ئێمە هەڵساین بڕۆین سەرحەدیش گەڕایەوە و ئەویش رازی بوو، پاشان هەموو قسەمان کرد بەیەك.

ئیحتمالی ئەوەمان دانا کە هەریەکەمان بەجیا جیا قسەمان لەگەڵ بکەن بەهەرحاڵ چووین و لە پۆلیس من یەکەم جار قسەم کرد، کەسێك هاتە لامان و باسی ئەوەم بۆ کرد کە روویداوە. بەهەندێك گۆڕانکاری بۆ ئەوەی هیچ کارێکی یاسای لەسەر هاوڕێکانم نەکەوێت. هەرچەندە پۆلیس ئەوەندە گرنگی پێنەدا و ئێمەش ئەوەی لەسەرمان بوو کردمان وەك کارێکی ئەخلاقی و مرۆڤ دۆستی بۆ ئەوەی خەڵکی لە شەڕیان ڕزگار بکەین.

دوای ئەوە لە پۆلیس هاتینە دەرەوە خوا حافیزیمان لەیەکتر کردو کۆتاییمان بە دانیشتنمان هێناو هەریەکە چووینەوە سەر کارو کەسابەت و ماڵی خۆمان. ماوەی هەفتەیەکی پێچوو پەیوەندیم بە کاك موستەفاوە کرد بۆ هەواڵ پرسین، پێی ووتم کەوا هێرۆ بەتەواوەتی تێك چووە، زۆر وەزعی خراپە.

منیش ووتم چاك دەبێتو تەلفونمان داخستەوە.

لە دڵی خۆمدا ووتم کورە چاوی دەرێ، موستەحەقە لەوە خراپتری لێبێت.

دەمێك بوو نەچوو بووم بۆ مزگەوتی شارەکەی خۆمان ئەو ڕۆژە ووتم نویژی

عەسر لە مزگەوت دەکەم هیچ ئیشم نیە.

بــەرەو مزگەوت کەوتمەڕێ، تەماشــا دەکەم عەلی یەمەنــی قورئان دەخوێنێت ســەلامم کرد و دەمێك بوو یەکترمان نەدیبوو، ووتم اخی العزیز لەســەر وەزنی ئازیز چۆنی براکەم؟

باوەشــمان کــرد بەیەکــدا، دوای نویژ لە مزگەوت دانیشــتین و دەســتمان کرد بەقسەو باسەکانمان، ئەوەم لێپرسی چۆنت زانیوە عەبدوڕەحمان حەزقیل کوژراوە؟ شێخ ووجدی نەیوتوە چۆن کوژراوە هەواڵەکە چۆن هاتووە؟

عەلی: شــێخ ووجدی ووتی کە گوایە لەکاتی ســەفەرکردنیدا زەفەریان پێبردوە شــەیتانەکان و کوشــتویانەو هــەردوو منداڵەکەشــیان کوشــتوە، بــەڵام تۆڵەیــان ســەندۆتەوە، دیاریەکی بۆتۆ داناوە بە هاوڕێکانیا ناردویەتی بۆلای شــێخ ووجدی لەلایەن ئەوانەوەیە؟

ماکوان: چیە دیاریەکە، نازانیت چییە؟

عەلی: نازانم چییە، هیچی پێ نەووتوم.

ماکوان: خوا عەفوت بکات، چۆن ناپرسی چییە؟ ئاخر خەڵك دیاری بۆ بێت لە مرۆڤەوە خۆی ناگرێت خێرا دەبێت بزانێت چییە، دیاری لە جنۆکەوە بێت؟

ئەگــەر بەردیــش بێت هەر خۆشــە بزانم چییە، بەردێکیش بێــت ئەوە هەروا شتێکی ئاساییە نیە.

عەلی: دەی چی بکەم پێی نەووتوم.

ماکــوان: ئــەوە تەلەفونی مــن، تەلەفون بکە بۆ شــێخ ووجــدی بازانە چییە؟ خۆم بلیت دەبڕم دەچم بۆ یەمەن دەیهێنم.

عەلی: ئاخر پارە زۆر دەبات.

ماکوان: کێشە نییە بیکە.

تەلەفونیکردهەرهەڵینەگرت،منخەریكبوودڵمشەقیدەبرد.زیادلەدەجاربۆیکرد. بەهەرحاڵ هیچ هیوایەکم نەما، پێم ووت هەرچیت کردووە با قسەی لەگەڵ بکەین، عەلی: باشە.

عەلی: ماکوان ئازیز شوی کرد؟

ماکوان: نەوەڵڵا شــوی نەکردووە، هەموو شــەوێ خەوت پێوە دەبینێ ئەڵێ بە

عەلی نەبێت شــوو بەکەس ناکەم (بۆخۆشــی وام ووت) لەبیریکە ئەمە چەند جار پێت بڵێم.

عەلی: کێشــە نیە گاڵتەم پێبکە، ماکوان کوردی تۆ بهاتیتایە بۆ یەمەن ژنم بۆ دەهێنایت.

ماکــوان: اخ عەلی ئاخر ئەمە دوکان نیە تۆ پێپســیەکم بۆ بکڕێت منیش کۆکا کۆلایەکت بۆ بکڕمەوە، کچ لێرە خۆی بڕیار ئەدات.

عەلی: بەتەمام کچێکی ســۆماڵی بێنم، ئەگەر ئەو شــووم پێنەکات با ئەو کچە بهێنم.

ماکوان: لەسەر من بڕۆ بیهێنە، ئازیز دڵی عاجز نابێت.

عەلی: باشە تۆ پێی بڵێ.

ماکوان: باشە بەسەر چاو.

لەم قســانەدا بووین ســەیران خان تەلەفونی بۆ من کرد ووتی: ماکوان .. هێرۆ داوای تۆ دەکات، دەستم ماچ دەکات دەڵێت با ماکوان بێت بۆ لام.

ماکوان: ســەیران خان بەخوا بۆم ناکرێت مەشغوڵم، دەمزانی کە داوای پارە یان دەرمــان لەمن دەکات ئەوەندە بێ ئەقڵــە هێرۆ وادەزانێ من ئەو کارە دەکەم، ئاگام لێبوو سەیران خان پێی ناخۆش بوو.

پاش کەمێکی تر کاك موستەفا تەلەفونی کرد: ماکوان ئەو کچە داوات دەکات بزانە چییە؟ عەرزی کاك موســتەفام کرد، بەخوا حەزم بەســەروچاوی نیە نامەوێت بیبینم، جا راستت دەوێت من خۆمی لێدەشارمەوە.

موســتەفا: ماکــوان بڕوا بکــە زۆر گوناحە، دایکی یەکجار ســەردانی کردووە لە نەخۆشخانە و براکەی هەر نەچووە بەلایدا، تەنها سەیرانە لە رای خوا دەچێت بۆ لای، من جارێك سەردانم کرد بەخوا دەستم کرد بەگریان بۆی. مادام داوات دەکات بڕۆ بۆلای لەبەر خوا.

ماکــوان: من دەزانم بۆچی داوام دەکات بۆ ئەوەی پارەی بدەمێ یان دەرمانی بۆ پەیدا بکەم، ئەوەش بەمن ناکرێت.

موستەفا: بڕوا ناکەم ئەوە بێت، خۆت دەزانی بەس بەقسەم بکە بڕۆ.

ماکــوان: لەبــەر دەڵــی تــۆ دەچــم بــەس ئەمــڕۆ نــا لــە مەجالێکــی تردا.

لەگەڵ عەلی خوا حافیزمان کرد و هاتمەوە بۆماڵەوە. بۆ بەیانی پۆلیس تەلەفونی بۆ کردم ووتیان ماکوان تا پۆلیس وەرە.

ماکوان: ئێستا؟

داوایان کرد هەر ئێستا ئەگەر لە کار نیت.

ماکوان: نا لە کارنیم هەر ئێستا دێم!

کەچووم دووکەس چاوەڕێیان دەکردم لە ڕێسێپشنەکە، تەعاروفمان کردو منیان بردە ژورێك و ووتیان قاوە ناخۆیت؟

ماکوان: نەخێر، سوپاس

پۆلیس: دەزانی بۆ چی بانگمان کردوویت؟

ماکوان: نەخێر!

پۆلیسەکان دەستیان کرد بە قسە کردن و ووتیان: ماوەی چەند مانگێکە چاومان لەسەر تۆ داناوە ئاگاداری هەموو هەڵسوکەوت و چالاکیەکانت بووین، لەگەڵ هاوڕێکانت لە ئۆسلۆ و لەگەڵ هەموو ئەوانەی کە پەیوەندیتان هەبووە!

ئاگاداری ئەوەش بووین کەچۆن خەڵکت کۆکردۆتەوە و شەڕت لەگەڵ گروپی ئەندریاس و دکتۆرەکەدا کردووە، ئاگاداری ئەوەشین کە تۆ سەیارەکەی ئەندریاست خراپکردووە!

ماکوان: ئەی ئاگاداری ئەوە بوون کە چۆن لە منیان داوە و ئازاری منیان داوە؟ ئەی ئاگاداری ئەوە بوون کە منیان فڕاندوە؟ ئایا چاوەڕێی ئەوە بوون بمکوژن؟

پۆلیس: بەڵێ ئاگادار بووین.

ماکوان: کەواتە ئێوەش لەگەڵ ئەواندا لە تاواندا بەشداربوون! جیاوازی ئێوە و ئەوان چییە؟

پۆلیس: بە پێکەنینەوە.. نا بەو شێوە نیە کە تۆ بیری لێدەکەیتەوە، ئەو کەسەی کە سپرای کردووە بەتۆدا لەگەڵ ئێمە کار دەکات و ئەو تۆی پاراستوە، بەڵام ئەوەی کە ئێمە سەرمان لێدەرناچێت کێ تۆی کردۆتەوە ئەو شەوە؟!

ئەوە ئێستا بۆ ئەوە بانگمان کردوویت، کە سوپاست بکەین لەگەڵماندا راستگۆ بوویت و لەهەمانکاتیشدا دەبێت سزای ئەوەت بدەین (بە پێکەنینەوە) کە سەیارەکەی ئەندریاست خراپکردووە.

ئەوە بەخشیمانیت لە ئێمەوە، بەڵکو باشترین شانست هەبوو کە خاوەن سەیارەکە هیچ سکاڵایەکی لەسەرت تۆمار نەکردووە. هەرچەندە ئێمەش دەزانین، بەڵام خۆش بەختانە ناتوانین هیچت لەگەڵ بکەین و ئەوەش سوپاس نامەیە کە ئێمە هیچمان لەسەر ئەو دکتۆرە ساختەچی یە نەدەزانی تۆ زانیاریت داینێ، دووبارە سوپاس بۆ هاوکاریەکەت.

ئەو دوو ملیۆنەی کە باست کرد لە ٢٠٪ ی بۆ تۆیە، وەك دیاری لەئێمەی وەرگرە، لەبەر چاوی پۆلیسەکان سوجدەی شوکرم برد و بەخۆشاحاڵیەوە هاتمە دەرەوە، چونکە دڵنیا بووم کە ئیتر ڕزگارم بووە لەو باندە. ئەوەندەی تریش ئاسودە بووم کە پۆلیس ئاگادار بووە.

پاشان وەك ئەرکێکی قیامەتی و ئیسلامەتی ووتم دەچم بۆ لای ئەو کچە لەبەر خوا و پاشان لەبەر خاتری کاك موستەفا و سەیران خان، بەرەوە نەخۆشخانە کەوتمەڕێ کەچوومە لای سەیران و هێرۆ ئەوەی کەدیم تەنها جومجومە بوو لەوانەیە ئەو کچە ٢٠ کیلۆی کەم کرد بێت لەو ماوەیەدا کەنەمدیبوو، پێستی بە ئیسقانەوە نوسابوو بەڕاستی کە بینیم زۆر خەفەتم خوارد.

ماکوان: سەیران خان ئەوە بۆ وای لێهاتووە؟

سەیران: ماکوان گیان شەوان قسە زۆر دەکات تۆ بڵێ جنۆکەی تێدا نەبێت؟

ماکوان: بڕوا ناکەم ئەمە بۆ خۆی جنۆکە بوو جنۆکە چی دەکات لەلاشەی هێرۆ.

هێرۆ چاوی بەرز کردەوە، قسەی بۆ نەدەکرا پەنجەی ڕاکێشا بۆ سەیران و چاوی داخستەوە. منیش عەلی بەجوانی فێری کردبووم چۆن جنۆکە دەردەکەیت لەلاشەی مرۆڤدا، دەستم کرد بەخوێندی روقیە شەرعی و دوعاکانی دەرکردنی جن بەسەر لاشەیدا وئەوەندەم زانی سەسیل لەلاشەی هێرۆ وە کەوتە قسە کردن، سەیران ڕایکردە دەرەوە.

سەسیل و هێرۆ، دۆزینەوەی کەسایەتی سەسیل

هەرچەنــدە گومانم لــە بێدینی هێرۆ نەبوو، بەڵام ووتــم قورئانەو دەیخوێنم، بەڵکــو خوای گەورە هیدایەتی بدات. هەرگیز خەیاڵم بۆ ئەوە نەدەچوو کە جنۆکە لەلاشەی هێرۆدا بێت.

دەستم کرد بە خوێندنی قورئان باروگوزەرانی هێرۆ زۆر نائاسایی بوو بەتەواوەتی تێکچوو، هەڵسایەوە پەلامارم بدات، هەستم کرد کە نیشانەکان- نیشانەی جنۆکەیە، بۆیە بەردەوام بووم لەســەر خوێندی روقیە شــەرعیەکە و جنۆکەیەك دەستی کرد بە قسە کردن لەگەڵمدا.

کە گوێم لە تۆنی دەنگی بوو ناسیمەوە سەسیل ە، سەیران خانی پوری ڕایکردە دەرەوە.

ووتم: سەسیل خۆتی وەرە باقسە بکەین، منجە منج مەکە ئەتناسمەوە.

بەردەوام قســەم کرد لەگەڵیدا پێمووت: سەســیل تۆ ناترســی لەخوا، بۆ زوڵم دەکەیت لەم کچە، بۆ ئەوەندە ناحەزی بە مرۆڤ. ئەی نازانیت کۆتایی تۆش مردنە؟ بۆ کوێ دەچیت لەدەست خوای پەروەردگار؟ تۆ لە کەونی خوا دایت ناتوانیت خۆت بشــاریتەوە لــە مردن، بۆ ژیانــی خۆت تاڵ کردووە بۆ شــەیتانێکی مەلعون؟ خۆت دوورخستۆتەوە لە رەحم و بەزەیی پەروەردگار.

سەسیل: مژدەیەکی خۆش ماکوان، هێرۆ توشی ئایدز بووە.

ماکوان: لاحول ولاقوة الا بالله، خۆشحاڵیت؟

سەســیل: هەرشــتێك تۆ ئــازار بدات من دەیکــەم، چونکە زۆرتریــن زەرەر کە کردومانە بەدەستی تۆ بووە، دەزانی؟

ماکــوان: ئــەی ســوپاس بــۆ خــوا، بەراســتی خۆشــحاڵت کــردم، پێــم بڵــێ خــۆ تــۆ بەتامابوویــت، مــن بەکەیــت بەشــێخ و خــۆت بــە رۆحانی نیشــاندا دەموچــاوت زۆر جــوان هاتــە پێــش چاوم ئــەوە بۆ دوایــی بوویت بە شــەیتان؟ وەرە دەرەوە لە لاشــەی ئەو کچە داماوە، ئەچینە دەرەوە قســە دەکەین، ئازاری ئەو کچە مەدە، وەك عەرەب دەڵێت ژیان: اخذ و عطاء وەرە بزانم ڕێناکەوین؟

سەسیل: ئەگەر بەیەکەوە ڕێبکەوین هێرۆشت بۆ چاك دەکەمەوە لە نەخۆشیەکانی.

ماکوان: دە وەرە دەرەوە لەلاشـــەیدا خۆ دەتوانم بە ئایەت بتسوتێنم، بەڵام کارم پێتە وەرە، دەی دەنا بەجێت دێڵم و روقیە شـــەرعیەکەش دەخوێنم و دەرتدەکەم، بەڵام دەمەوێت قسەت لەگەڵ بکەم.

چونکە دەمزانی ئایەتەکان کاریگەری لەسەر هێرۆ دروست ناکات و هیچم بۆ ناکرێت! لەبەر ئەوەی قورئان شیفای ئیمانداره، نەك بێدین وکافر. خوای گەورە دەفەرموێت قورئان شیفاو رەحمەتە بۆ ئیماندار نەك بۆ کافر. ئەوەی دەڵێت: بە قورئان یەزیدی چاکدەکەمەوەو یان مەسیحی چاکدەکەمەوە درۆ دەکات، ئەوە بە شەیتان دەیکات بە قورئان نیە، چونکە دەیەوێت قورئان بەدرۆ بخاتەوە خوای گەورە خۆی دەفەرموێت:

وَنُنَـزِّلُ مِـنَ الْقُرْآنِ مَا هُـوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَـةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيـدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا. ٨٧ الاسـراء

واتـــە: ئێمە لە قورئان ئایەت و ســـوورەتانێك دادەبەزێنین، کە ببێتە هۆی شـــیفاو چارەسەر بۆ نەخۆشیە دەروونی و جەستییەکان هەروەها ڕەحمەت و میهرەبانیش، بۆ ئیمانداران، بەڵام بۆ ستەمکارو خوانەناسان جگە لەوەی کە دەبێتە زەرەرو زیان بۆیان (هیچ بەهرەو سوودێکی لێ نایەن).

کەواتـــە قورئـــان تایبەتە بەئیمانـــدار بەڵام بۆ بێدیـــن دەتوانرێت بە هەنگوین چارەسەر بکرێت ئەویش شێوەی تایبەتی هەیە، چونکە هەنگوین شیفایە بۆ هەموو خەڵکـــی، خوای گەورە لەقورئاندا ئامـــاژەی پێکردووە بۆ هەموو خەڵکی نەك تەنها موسڵمان.

يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ. ٦٩ النحل

واتە: جا لەناو ســـکی ئەو هەنگانەوە شـــلەیەکی ڕەنگ جیاواز دێتە دەرەوە کە شیفایە بۆ (زۆر نەخۆشی) بۆ خەڵکی.

سەســـیل: من لەلاشـــەی هێرۆدا بەهێزم، تـــۆ هیچیت بۆناکرێـــت ناتوانیت من بهێنیتە دەرەوە وە نەمنیشـــت بۆ دەســـوتێت؟ من دێمە دەرەوە، بە مەرجێك هیچ نەخوێنیت با قسە بکەین.

ماکوان: باشە هیچ ناخوێنم، وەرە دەچم لە کەنار رووباری شار چاوەڕێت دەکەم چوومە دەرەوە خێرا بۆ لای سەیران خان ووتم هەرچیت کردووە با هێرۆ موسڵمان بێت و شـــایەتومان بهێنێت و بەراســـتگۆی موسڵمان بێت، چپاندم بە گوێیدا و زۆر

هێواش پێمووت هەرچیت کردووە هەنگوین و ڕەشکەم بۆ پەیدا بکە.

هیــچ وەڵام مــەدەرەوە هەوڵبدە هێرۆ موســڵمان بکەیت و تۆبــە بکات، چونکە ناتوانم جن لەلاشــەی دەرکەم بە قورئان. من جن نەکە مەشــغوڵ دەکەم ئێســتا خواتان لەگەڵ.

کەوتمــە ڕێ بــۆ کەناری دەریاچەکەی شــارەکەی خۆمان و لــە نزیك هەندێك مرواییەوە وەســتام تەماشــای ناو ئاوەکەم دەکرد، نزیکەی ١٠ خولەك چاوەڕێم کرد لەسەر شێوەی یەکەم جاری هات.

هەرچی تەماشــام دەکرد ئەو سەرچاوە شــەیتانیەم دیوە ڕاستە کە یەکەم جار تەماشــام کرد هەڵخەڵتام، بەڵام ڕۆژ بەرۆژ دەموچاوی قیزەون دەبوو لەســەر ئەو شێوەیەی کە دەمبینی.

سەسیل: ماکوان چیت دەوێت بۆت بکەم؟ چیت پێخۆشە داوای بکە، بەو مەرجەی لەگەڵماندا کار بکەیت.

ماکوان: باشــە موسڵمان بە! چی دەڵێیت بۆت دەکەم گوێ بۆ شەرعی خوا بگرە، ئــەوی تــۆ دەتەوێت پەیمان بێت بــۆت بکەم. تۆ داوای شــتێکم لێدەکەیت، منیش داوایەکت لێدەکەم بیکە بۆم کە بەقسەم ناکەیت.. ئیتر منیش بەقسەت ناکەم!

سەسیل: ئەوەی باسی دەکەین من و تۆ دژ بەیەکن نابێت.

ماکــوان: بۆ نابێت، ئاســاییە تــۆ وەرە ناو ژیانی ئێمە و موســڵمان بەو منیش دەچمە ناو ژیانی ساحیرەکان، ئەمە نابێت؟

سەســیل: ئەوە نابێت ماکوان، بەڵام ئەگەر پێت خۆشــە دەتکەینە دەسەڵاتداری وڵاتەکەی خۆت!

ماکــوان: واتا دەچمە جێگای مەســعود بارزانی، بەخــوا ئەمەت هەر زۆر درۆیە! سەســیل شــتێك بڵێ جێگای باوەڕ بێت، بۆ منداڵ قســە ناکەیت بزانە من پیاوم درۆیەك بکە کە پیاو بڕوات پێبکات، ڕاســتە دەڵێن جنۆکەو شــەیتان زۆر درۆزنن، بەڵام بوون بە فشەکەریش!

سەسیل: بۆچی بڕوا ناکەیت، سەدانی وەك ئەوانەمان دروست کردووە لەو جێگا گەورەنــەدا کاردەکەن. زۆر لە مەســعود بارزانی و هەرێمەکــەی ئێوەش گەورەترن، ئەتوانیت ببیت بە سەرۆکی عێراقیش!

ماکــوان: بــەس ئەوەنـــدە کافر بم ئەم هەموو شــتە بۆ من دەکــەن؟ ئەی بچۆ بــۆ لای هــەر مولحیدێك بیکە تەنهــا بەئەندامی خۆت، بڕوابکــە لەوانەیە هەموو عەشیرەتەکەشی بفرۆشێت.

سەســیل: ئەوان ئەندامن ئیتر بۆ هەوڵیان بــۆ بدەین وازیان لێبینە هەموومان کۆدەبینەوە لە دۆزەخدا، کامیان تووڕە بوون جێگاکەی خۆمیان ئەدەمێ دوای!

ماکوان: واتا خۆشت دڵنیایت لەوەی کە دەچیتە دۆزخ، ئەی بۆ وادەکەیت بەزەیت بەخۆتا نایەتەوە بۆ هەتاهەتایی دەچیتە دۆزەخ!

سەسیل: ئەوە موشکیلەی تۆ نیە.

ماکــوان: باشــە پلانەکەم پێ بڵێ بەتەمــای چۆن بمکەیتە ســەرۆکی وولاتێك. خۆ دەبێت بزانم چی دەکەیت و بەچی دەبین بە سەرۆك! قابیلە قۆریە سیحریەکەی عەلادینیت پێ بێت؟ ئێستا دەبابە و سەرباز و پێشمەرگە و فیشەك و شتی واهەیە. بە فیشــەکێك دەمرین، مەجالی ئەوە نیە ژیان چۆڵکەیەت کە مەلەکول مەوتمان بینــی هەردووکمان مەلەفەمان دادەخرێت و کافریش بووین. وەك ئەوە وایە بڵێین منیش هاتمەوە هیچیان نەدامێ. ئەی وانیە سەســیل؟ نیعمەتی ئیسلامیش لەدەست ئەدەین.

سەســیل: باشــە من ئەصلی فیکرەکــەت ئەدەمێ، جوان تەماشــای من بکە. من ناناسیت کێم؟

ماکوان: سەســیل ی شــەیتانی خوا دەزانێ کوڕی شــەیتانی یان ئامۆزایانیت یان خۆت ئیبلیسی چوزانم تۆ کێیت.

سەسیل: من راسبۆتینم[1]، ئەمناسیتەوە؟

ماکوان: وەڵڵاهی ڕاســت دەکەیت! دەڵێم خوایە ئەم سەرو چاوەم دیوە. برا گیان تۆ تاوانباری و شەڕەنگێزو پیسی. ئەوە بەڕاست خۆتۆ ئەوی سەسیل؟

سەســیل: ئەو مردوە! من کەســایەتی ئەوم دروســت کردووە، دوای کوشتنیشی لەسەر لاشەی ئەو خۆم نیشانی تۆ و خەڵکی تریش ئەدەم.

ماکوان: جا خۆ زیاتر لە ١٠٠ ســاڵە ئەو ســاحیرە پیســە مــردوە، ئەزانی بووە هــۆکاری کوشــتنی ملیۆنەها خەڵك. تۆ ئەتەوێت بمکەیتە خزمی قەیســەر و وەك

١- دواتر ئاماژەی پێدراوە.

ئەوبم؟ بەدەردەکەی ئەوم بەری؟

سەسیل: تۆ بۆ وابیر ناکەیتەوە کە خوا نیە؟ وەك مولحید بژی، بۆ راسبۆتین کەم خۆش ژیا؟ هەمیشە جوانترین ئافرەتی لەبەردەستدا بوو هەموو کلێسای ئۆرتۆدۆکسی لێی دەترسا، شیفای نەخۆشی ئەدا، بێجگە لەوەی کە هاوڕێی خودی قەیسەر بوو، زۆرترین نفوزی هەبوو. ئیتر بۆ ناتەوێت پلانی ئەوت بۆ بەکاربینین و وەك ئەو بژیت؟

ماکوان: باشە قبوڵمە! بەمەرجێك تۆ موسڵمان بێت، بەشەرعی خوا رازی بیت.

سەسیل: بیانو دەگریت ماکوان.

ماکوان: تەنها پێم بڵێ کاتیك ئەو ڕاهیبە سەرسەری و فاجرە فاسقە شیفای خەڵکی ئەدا هیچ نەخۆشێك لەژێر دەستیدا دەرنەدەچوو چاك دەبووە، پێم بڵێ ئەوە چی بووە؟

سەسیل: ئەوە زانستە تۆش فێر دەکەم ئەگەر ئارەزووت بێت، بەناوی دین دەیکەیت، ئەتەوێت ببیت بە ڕاهیب تەنانەت داوای پێغەمبەرایەتیش بکە! ئەو زانستەت فێر دەکەم، دەتوانیت هەرچی کەس هەیە شیفای بدەیت.

ماکوان: سەسیل تۆ خۆت باش دەزانیت من تا شتێك نەبینم و تاقی نەکەمەوە هەرگیز قسەی لەسەر ناکەم، ئەمەی تۆ دەیڵێت قومارە.

سەسیل: بۆ قومارە تۆ داوای پلانت کرد باشترین پلانت ئەدەمێ. خۆشەویستترین کوڕی کام سەرکردەو دەسەڵاتدار دەڵێیت: نەخۆشی دەخەین و تۆ بڕۆ چارەسەری بکە بەناوی دینەوە. نفوز و پێگەی خۆت بەهێز بکە هەروەك راسبوتین، ئیتر ئەوەندە قورس نیە. راستە پلانەکە زۆری دەوێت، بەڵام ئێمەش لەگەڵتین و هاوکاری تەواوت دەکەین.

ماکوان: سەسیل باشە پێم بڵێ بۆ حەزقیل دیار نییە؟ ئەمەوێت بە پرسیار کردن دوای بخەم، بەڵکو سەیران هێرۆ موسڵمان بکات و تۆبەی پێ بکات.

سەسیل: ناردومانە بۆ جێگای تر کار دەکات.

ماکوان: بەخوا ڕاستە جنۆکە درۆزنە، ڕاستم پێبڵێ.

سەسیل: زیندانە لای ئێمە، چونکە موسڵمانت کرد.

ماکــوان: باشــە ئەتوانم بیبینم بانگی بکە، بەڵام فێڵــم لێنەکەیت چونکە ئەو موسڵمان بووە. من هەموو زیکرەکان دەخوێنم، ئەو لە تەلیسم ئازاد بووە وەك تۆ نیە کۆیلەی شەیتان بێت.

سەسیل: باشە، بەڵام منیش کارێکم دەوێت بۆم بکە.

ماکوان: چییە؟

سەسیل: تفێك بکەرە قورئان و بەشەق تێی هەڵدە.

ماکوان: شتی واناکەم و سەرت دای لە نوکی پێڵاوەکانی من و شەق لە دەمی تۆ هەڵئەدەم، هیچو پوچ.

سەسیل: باشە تورەمەبە! تەنها تفێکی تێکە شەقی تێهەڵمەدە.

ماکوان: ووتم بێجای وامەکە، قورئان نوری چاوی ئێمەیە، برۆ ملت بشکێنە هەر قسەت لەگەڵ ناکەم.

سەسیل: تورە مەبە! باشە بیستوینە یان بیدرێنە.

ماکــوان: ئیتــر لە تاقەتما نەما دەســتم کرد بە قورئان خوێندن و لەپێشــاندا ئــەم زیکەرەم خوێند کە پێغەمبەری خوا (ﷺ) دەفەرموێت هەرکەس ئەم زیکرە بخوێنێــت: هیــچ زەرەرێکی پێنگات نەلە لایەن جن نەوە نە لە لایەن ئاژەڵی درندە و زیانبەخشەوە.

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّكَ. یــا ئایەتەلکورسی و ٤ قل- کە نەما رایکرد ئەو هیچو پوچە! خێرا تەلەفونم کرد بۆ ســەیران: لەگەڵ هێرۆ چیت کرد؟

سەیران: زۆر بەئاسانی شایەتومانی هێناوە و تۆبەی کردووە.

ماکوان: ئەگەر دەتوانیت با بڕوات خۆی بشــوات و دەســت بکات بەنویژ، ئەگەر نەیزانی فێری بکە. منیش دوای نان خواردن دێمەوە بۆ لاتان.

سەیران: بەسەر چاو، بەڵام ماکوان گیان دەست لە هێرۆ هەڵمەگەرە زۆر گوناحە.

ماکوان: خوا ئاسانی بکات.

تەلەفونم کرد بۆ عەلی یەمەنی: راکە خەبرێکی خۆشم پێیە بۆت، نەوەستی!

عەلی: خێرە ماکوان؟

ماکوان: نەوەستی ڕاکە زۆر موهیمە!

عەلی هات بەسەیارەوە: خێر؟

ماکوان بە چی تێگەیشتوویت هەواڵەکە؟

عەلی: ئازیز ڕازی بووە؟

ماکوان نەوەڵڵا لەوە خۆشــترە، هێرۆ موســڵمان بووە و شــایەتومانی هێناوە. وەزعەکەم بۆ باس کرد لە سەرەتاو چی روویداوە لەگەڵ سەسیل دا تا کۆتایی.

عەلی: بۆم باسکە، راسبۆتین کێیە؟

گریگوری یافیموڤیچ راسپۆتین ئینگلیزی (Grigori Yefimovich Rasputin)

ماکــوان: لە ٢٢ی کانوونی دووەم ١٨٦٩ لە گوندی (پوکرۆفیســکۆی) لە ســیبیریا لەدایکبووە، قەشــەیەکی داوێنپیس و فێڵبازبــووە، لە جوتیارێکی کۆلکە خوێندەوار گەیشــتۆتە ناو ماڵ و خێزانی قەیســەری ڕووس و لەژێر پەردەی ئاینی نەسرانیدا ئــەوەی نەکراوە کردوویەتــی، بە دەیان وەزیر و ژەنــەڕاڵ و فەرمانبەری گەورە و خاوەن پلە و پایەی ڕژێمی لە گەڵدا بووە.

بــەوە ناســراوە کە هێزێکــی لە ڕادە بــەدەری هەیە ئەوەی هێزی موگناتیســی چاویەتــی، بەڵام من پێم وایە ســیحرە جنۆکە کاری بۆ کردووە. سەســیلیش دانی بەوەدا ناوە، ئەو وای لەقەیسەری رووسیا تێگەیاندبوو کە دەتوانێت پێشبینی هەموو شتێکی بۆ بکات، تەنانەت لەیەکێك لەپێشبینیەکانیدا بۆ قەیسەری نوسی بوو ئەگەر هەر کەســێکی خزمت بمکوژێت، لەماوەی دووســاڵدا هەموو کەسوکار و وەچەکانت بەدەستی میللەتی رووسی دەکوژرێنەوە.

ئەوەش راســت دەرچوو، دوای کەمتر لەدوو ســاڵ بەسەر کوژرانی راسپۆتین دا، بەلشــەفیەکان قەیســەر و ماڵ و مناڵیان لەســێدارەدا و بەوەش ئەخیر ســولالەی رۆمانۆڤ لەرووسیادا کۆتایی هات. لە ١٩١٥ دا وەختی جەنگی جیهانی یەکەم، کاتێك قەیســەر (نیکۆلای دووەم) بۆ بەســەرکردنەوەی بەرەی شــەڕ، سەنت پیتەرزبورگی بەجێهێشتبوو دەسەڵاتی راســپۆتین گەیشتە لوتکە، ئەو کات راسپۆتین بەئارەزووی خۆی وەزیری لادەبرد و وەزیری دائەنا.

لە جەنگی جیهانی یەکەم گەورەترین تۆڕی سیخوڕی بۆ ئەڵمانیا گێڕاوە لەدژی ڕژێمی ڕوسیا و ئیتاڵیا بە بەرژەوەندی ملیۆنەها خەڵکی کەساس و برسی و ڕەش و ڕوتی میللەتانی ژێر چەپۆکی قەیسەری کردووە، پێش دوو شەو لە بۆنەیەکدا ژەهر

(ســیانور)ی بۆکرایە ناو کێك و شەرابەوە لەلایەن شازادە (فلیکس یوسوپف)ەوە، کە ژەهرەکە کاریگەری نەبوو لەســەری، بۆیە شــازادە تەحەمولی نامێنێت و فیشــەکی پێــوە دەنێت، بەڵام فیشــەکەکانیش کاریگەریان نابێت، بۆیە لەگەڵ چەند کەســی دیکەدا دەیبەستنەوەو دەیبەن فڕێی دەدەنە ئاوی دەریاوە، لە ئاوەکەدا خنکاو مرد.

بە پێی چەند ســەرچاوەیەك وا پێدەچێ کە لــە لایەن بەریتانیاوە کوژرا بێت، چونکــە ئەوکات راســپۆتین لەوپــەڕی کاریگەریدا بوو وە خەریك بــوو قەناعەتی بەقەیســەر ئەکرد یەکلایەنــە لەگەڵ ئەڵمانیا ڕێبکەوێت و ئاشــتی بکات، ئەمەش مانای شــکانی بەریتانیا بوو لە جەنگەکەدا، دەرئەنجام لە ٣٠ی کانوونی یەکەم ١٩١٦ دەکوژرێت.

عەلی: بــا بڕۆین بۆ نەخۆشخانە.

مردن و کۆتایی

کەوتینەڕێ بەرەوە نەخۆشخانە لەگەڵ عەلی یەمەنیدا کە چووینە ئەوێ تەماشام کرد سەیران خان دەگریا.

ماکوان: خێرە سەیران خان چی ڕوویداوە هێرۆ چۆنە؟

سەیران: هیچ باش نییە، دوای ئەوەی بردمە حەمامی نەخۆشخانەکە و شۆردم داوای ئاوی کرد بۆم هێناو پێم ووت: ماکوان داوای لێکردوویت شایەتومان بهێنیت و موسڵمان بیت.

بەڵکو جنۆکە لە لاشەتدا دەربکات، خوای گەورە ڕەحمت پێبکات شیفات بدات. ئەویش بەقسەی کردم، شایەتومانی هێناو تۆبەی کرد. ئاوم بۆ هێناو تۆزێك قسەی خۆشی کرد، دوورەکعات نوێژی کرد و لەگەڵ ئازیز دەستان کرد بە قسە وەزعی زۆر باش بوو.

دیسانەوە لەپڕ ڕەشانەوە و خوێنی بەیەکەوە هەڵدەهێنایەوە، ئەوە ئێستا من و ئازیز هاتوینەتە دەرەوە چاوەڕێین بزانین دوکتۆرەکان لەژوورەوەن چی دەڵێن.

ماکوان: ئەی هەنگوین و ڕەشکەکەت پەیدا کرد؟

سەیران: هەنگوینم کڕیوە، بەس بڕواناکەم ئەصڵ بێت ڕەشکەش لە کوردستان هێناومە زۆرمان هەیە.

ماکوان: عەلی هەنگوینی ئەصل نیە؟

عەلی: بەڵێ زۆرم هەیە، لەیەمەنەوە هێناومە.

ماکوان: دەبڕۆ تۆزێك بهێنە بۆ هێرۆ تایەیتەوە قسەیشت بۆ دەکەم لەگەڵ ئازیز.

عەلی خێرا ڕایکرد بیهێنیت و سویچی سەیارەکەی لە من وەرگرت. چوومە لای ئازیز چۆنی و چاکیکم لەگەڵ کرد، دوای هەندێك موجاملەی خۆش ووتم ئازیز تۆ برات نیە بۆ من نەبم بە برات و بتدەم بەشوو.

ئازیز: بەو کوڕە عەرەبە؟

ووتم بەو کاك عەلی یە (یەمەنیە)، هەتا بڵێیت قۆزە و کوڕی چاکە و خواناسە.

تۆی خۆشدەوێت ئیتر بۆ شوی پێناکەیت؟

ئازیز: بەخوا کاك ماکوان من حەزم لێی نیەو شووش ناکەم.

ماکوان: بۆ شووناکەی ئازیز، بەر دەگری بۆ سەیران و موستەفا؟ تۆ حەزت لەو نیە عەلی حەزی لەتۆیە، نابێت؟

ئازیز: ئاخر کاك ماکوان خۆشەویستی بەیەك لایەنە نابێت، ئەنجا من ئەو کوڕە ناناسم ئایا تەبیعەتی لەگەڵ من دەگونجێت؟

ماکوان: بەخوا ئەوەندەی خۆشدەوێیت، هەرچی بڵێیت بەقسەت دەکات.

ئازیز: بەخوا ناتوانم شووی پێ بکەم ببورە.

ماکوان: باشە من یەك تەکلیف لەتۆ دەکەم، بڕۆ خۆت قسەی لەگەڵ بکە، کە هاتەوە قەناعەتی پێ بکە کە ناتوانیت لەگەڵ ئەو ژیان بەریتە سەر، بۆ ئەوەی چاوەڕێت نەکات و منیش ئەوەندە ئیحراج نەبم لەنێوانی تۆ عەلی دا، لەڕاستیدا من عەلیم زۆر خۆشدەوێت، باشە؟

ئازیز: ئاخر چی پێ بڵێم؟

ماکوان: من نازانم تۆ چی پێ بڵێیت، بەڵام من دەزانم ئێوەی کچ ئارەزووتان بێت هەرچی شتە دەیڵێن، جا ئارەزووەکەت بجوڵێنە وە قەناعەتی پێبکە نەیەتەوە بەلای مندا لەسەر زمانی خۆتەوە رازی بکە کە شوی پێناکەیت. باشە؟

ئازیز: باشە، بەس شتێکت پێ بڵێم لای کەس باسی ناکەیت!

ماکوان: من رۆژنامەنوسم نازانم باسی دەکەم، یان باسی ناکەم وەعد نادەم بەس پێم بڵێ خوا گەورەیە.

ئازیز: من و عەبدوڵڵا دڵمان بەیەکەوەیە.

ماکوان: عەبدوڵڵا هەولێری هاوڕێی من؟

ئازیز: بەڵێ!

ماکوان: ئەی عەبە زۆڵ[1]، ئەمەی چۆنکرد؟

ئازیز: ئەو رۆژەی کە هێرۆتان هێنا، منیش هاتم بۆ ماڵی هاوڕێکەی تۆ. بەس تۆ زۆر مەشغوڵ بوویت هاوڕێکانت لەگەڵ بوو، ئەو ڕۆژە یەکترمان ناسی.

ماکوان: باشە ئەی کوێڕا خۆشتوویست؟

١- لە ناوچەی ئێمەدا هەرکەس ووریا و بەدەست و دەم و چەبوك بێت پێی دەڵێن زۆڵ.

ئازیز: تەلەفونەکەی خۆی دامێ، ووتی دوایی تەلەفونم بۆ بکە ئیشم پێتە بۆ کاری ماکوانە! لەڕاستیدا درۆی کرد، منیش کە قسەم لەگەڵ کرد زۆر کوڕێکی باش بوو ئیتر لەوێوە یەکترمان ناسی.

ماکوان: ئەی ئافەرم کاکە عەبە، بەڕاستی کردەیە.

ئازیز: بەس توخوا لای کەس قسە مەکە.

ماکوان: لای دایك و باوکت قسەناکەم بە مەرجێك عەلیم بۆ رازیکەیت و دڵی لە خۆی دانەمێنێت، بەڵام قسە لەگەڵ عەبە دەکەم کە بەناوی منەوە تۆی کردووە بە عاشقی خۆی ئەبێت بەزووترین کات بتهێنی.

ئازیز: باشە ئەوەی تۆ دەیڵێی دەیکەم.

ماکوان: ئەوەی من دەیڵێم قازانجی تۆیە دەزانم دەیکەیت. خۆم پێنەگیرا تۆزێك دوورکەوتومە تەلەفونم کرد بۆ عەبدوڵلا، دوای چۆنی و چاکی. پارەی دانراو چەند هەیە؟

عەبدوڵلا: بەخوا قەرزارم دووکانەکەم کرِیوەتەوە لە شەریکەکەم، زۆر قەرزام.

ماکوان: بۆ وادەزانی من داوای پارەت لێدەکەم وا دەکوروزێیتەوە؟

عەبدوڵلا: نەوەڵلا! ئەگەر پارەت پێوستە بۆت پەیدا دەکەم یان دووکانەکەمت بۆ دەفرۆشم.

ماکوان: چەند پێویستە بۆ ئەوەی ماڵێکی باش پێکەوە بنێیت لە ئۆسلۆ؟

عەبدوڵلا: بۆ بەتەمایت بێیتە ئۆسلۆ بژیت؟

ماکوان: نا ئەمەوێت ژنت بۆ بێنم!

عەبدوڵلا: پێم ڕادەبوێری؟

ماکوان: نا- ئازیزی کچی کاك موستەفات بۆ دێنم!

عەبدوڵلا: بەقورئان خەجاڵەتم چۆن زانیوتە؟

ماکوان: عەبدوڵلا تۆ من باش دەناسیت، زۆر جدیم لەسەر مەسەلەی هاوڕێکانم‌و شەرەف‌و وەفاو نانخواردن لەماڵی خەڵکدا، ئازیزت بەبۆنەی منەوە ناسیوە بەبۆنەی منیشەوە کردوتە بە خۆشەویستی خۆت و ئەم قسە قۆڕانە.. وایە؟

عەبدوڵلا: بەخوا داوای لێبوردن دەکەم، مەبەستم خراپ نیە.

ماکوان: باشە، موشکیلەت چییە بۆ ژن ناهێنیت؟

عەبدوڵڵا: تەنها پارەم نیە، پێویستم تەنها بەکاتە تا پارەکە کۆدەکەمەوە لە بازاڕدایە، دەنا بەخودای دەیهێنم ئەو کچە زۆرم خۆشدەوێت و نیازم خراپ نیە.

ماکوان: ١٠٠ هەزار کرۆن بەسە بۆ زەواجەکەت؟

عەبدوڵڵا: ٥٠ هەزاریشم بەسە.

ماکوان: ئێوارە وەرە من ١٠٠ هەزارت ئەدەمێ، ناوی مەنێ قەرز هیچ نیە بەس بەو مەرجەی حەیای من نەبەیت لای ئەوخانەوادە عەبدوڵڵا.

عەبدوڵڵا: باشە دێمە لات هەر خۆشت داوای بکە بۆم، هەرچی تۆ بیلێیت ئەیکەم. لەقسەت دەرناچم.

ماکوان: باشە بەسەرچاو عەبدوڵڵا گیان مادام هاتیتە پێشەوە من لەخزمەتام، تەلەفونم داخستەوە و ووتم ئەی عەلی یەمەنی نەگبەت. چوومەوە بۆلای سەیران خان و مۆرەیەکم کرد لەئازیز و دەستی کرد بە پێکەنین. تۆزێکی پێچوو عەلی هاتەوە بە شوشەیەك هەنگوینەوە و سەیری ئازیز ی دەکرد، بە کوردی ووتم ئازیز هەڵسە برۆ بۆ لای عەلی، با ئیشەکەت لێ تێکنەدەم.

خێرا چوو...

ماکوان: عەلی ئازیز دەیەوێت قسەت لەگەڵ بکات.

یەمەنی تۆزێك رەشن، بەڵام عەلی رەنگی شین بوبوو لەتاواندا رۆشتن، چوون بۆ کوێ نازانم.

ماکوان: سەیران خان داواکاری ئازیز نییە؟

سەیران: وەڵڵا زۆرە! بەس دەڵێت شوو ناکەم بەوانە هاتونەتە داوای، دڵی نەیگرتوە.

ماکوان: دەیگرێت بەم نزیکانە، من دەستی بۆ ماچدەکەم.

سەیران: بۆ عەلی یە، رازی بووە؟

ماکوان: نەوەڵڵا، عەلی نییەو عەبدوڵڵایە، ئەوە ناردم پێبڵێ چاوەڕێ نەکات لەوانەیە لەگەڵ کوڕێکی رەفیقی مندا رێکیان بخەین و هەردووکیان قابیلی یەکن و ئەگونجێن، وا هەستدەکەم زۆر باش بێت، هاوڕێکەی منیش کاسبەو دوکانی هەیە لە ئۆسلۆ کوردی هەولێرە و کوڕێکی زۆر باشە. سەیران: هەر سەرسەری وقومارچ و داوێن پیس نەبێت، ئیتر ئێمەش چیمان دەوێت؟

ماکوان: ئەی بۆ نالێیت با دیندارو خواناس بێت؟

سەیران: جا ماکوان گیان ئەوەی ئەوانەی تێدا نەبوو خواناسە.

ماکوان: وەڵڵا وانییە هەیە ئەوانەشی تێدانیە خواناسێت و بێدینە. لەم قسانەدا بووین دوکتۆرەکان هاتنە دەرەوە ووتیان ببورن هێرۆ مرد!

ئەوەی لەدەسەڵاتماندا بوو کردمان، بەڵام بەداخەوە نەمانتوانی ژیانی رزگار بکەین، نەخۆشی ئایدزەکە زۆر لاوازی کردبوو. دووبارە بەداخەوە.

ماکوان: لاحول ولاقوة الا بالله، انا لله وانا اليه راجعون، فرمێسك بەچاومدا هاتە خوارەوە، زۆر حەزم دەکرد بچمە لای لەدوای ئەوە کە تۆبەی کردووە قسەی لەگەڵ بکەم.

خێرا چوومە سەری و دوعای خێرم بۆ کردو زۆر بێتاقەتی بووم زانیم کۆتایی ژیانی خوای گەورە پاکی کردەوە بەو ئازارو ناڕەحەتی و نەخۆشییەو بە تۆبەو پاکی گەڕایەوە بۆ لای خوای خۆی.

زۆر حەزم دەکرد ببوایەتە ئافرەتێکی بانگخواز، چونکە دوو زمانی بەباشی دەزانی ئینگلیزی و نەرویجی، بەهەر حاڵ من و سەیران تێرو پڕ بۆی گریاین.

تەلەفونم کرد بۆ عەلی بچێت لە مزگەوتی خۆمان کفن بهێنێت، نەخۆشخانە ووتیان کفنمان هەیە.

بە ئازیزو سەیرانم ووت ئێوە بیشۆن، قەبرمان بۆ کڕی و چوین ناشتمان.

رۆژێك لە رۆژان ئەو کچەم خۆشنەدەویست، سبحان الله لە کۆتایی تەمەنیدا ئەگەر خوشکی خۆشم بمردایە، هەر ئەوەندە بۆی غەمبار دەبووم.

ئەم قەصیدەیەم لەسەر گۆڕی هێرۆ نوسیوە.

ئەم چرایە بۆ خامۆشە

کە من ئێستا تامەزرۆی مەقاممە

ئەوە دەنگم بۆ نوساوە؟

کە تامەزرۆی ناڵەی یارمە

مۆمە چاو مەستەکە، بریسکە پەیوەستەکە

کەم بە گڕت سەمام لەگەڵ بکە...

بەس مەستانە لەگەڵما بدوێ و..

نازم بەسەردا بکە
من وا ڕۆحم نێڵەی ئەڤینە و بڵێسەی سەندوە
کەسێك نییە هاوڕازم بێ و ببێتە کەڵ کەڵە
تەپونێك بەرەو ئاسمانم بەرێ و...
نەرم نەرم پەڕاوێنم پێ بکات
پەرجۆیەك ڕوونادات
تۆ بکاتە کۆتەرە
یان بۆ جارێك ببیتە ڕازم ئەی شلێوە
کەم بگری بە دیارمەوە
من پەژموردەی خەمم و سەروقژم ببینە
ژاکاوم و چاوەڕوانم بە...
مۆمە ئێسك سوکە ماکسییە چرچۆڵ لەبەرەکە
دامێن کراس شۆڕە شاژنەکە
ئەمۆژگاریم بکە
وا زەریایەك ئەم شەو لەناو مندا نغرو بووە!
ئەم گەردونە لەم ژوورەمدا نامۆ بووە
خجڵ، نزك، لەگژ..
بووم بە تۆوە
ئەی گۆڵی بەفر دەوار هەڵدە لەم ژوورەمدا
دیرۆك بکە لەگەڵ مندا
تارمایی ڕۆحم لەگەڵ لاشەم بەسەر تۆوە ئەی مۆم پاسارییە...
لە پەنای پاسارتا ئەم شەو پشکۆی یادگاریە
ئاگام لێتە تاوی فرمێسکت تك تك دەکەیتە خوار وەك عەزیزی...
بارۆڤەی ئەلهام...
وا خەریکە بپشکوێ بۆ مەرگ
بێشەڵانە ئەم شەو..
لەتاو بێ سەودایی من و پرشنگە جاڕی ووشە

وائەم شەو پریاسکەم لە بەردەمتا هەڵدەڕێژم
بەڵکو پژانی ئەوین پلورەی هەنگوین بێت
کازێوەش بێت تا ئەم شەو لەناو ئیمان نەتوێینەوە وازناهێنن
من ئەمشەو قەتیسم لەناو تۆدا
قەف قەف فرمێسکەکانت چینیان گرتوە
نەرمە پێڵ بەهەستمەوە نەوا دەکەن
ووروشەی خوانێکی میهرەبانی دروست دەکەن
ئەمشەو ووشە لەگەڵ تۆدا هاوێر دەکەم
مەمللەکەتێکی هۆبەت بۆ دروست دەکەم
هۆبەی عشق
لەو کۆمارو هۆبەیەدا
هێمایەکی شیرینی ژیاری مەرگ
هەژمەت بە دڵمەوە بەرێ
ئەم شەو ڕازم کەوشەنە...
مۆمە قەد باریکەکە..
لەگەڵ تۆدا لە بەهاری ووشەدا شەوینە
شالورم ئەم شەو...
کەناریش لە ئاستما بێ دەنگە
ئەمشەو گیانم تیژی خەمە
دەندەکانم دەرکەوتوەو..
منیش وەك تۆ فرمێسك لە چاوم دەبارێت
لاشەم وا بۆتە زنار
ساپیتەی ژوورەکەیشم بەسەرما وا دەبارێت
شەم چەم نی یەو نەتۆرێی لێم؟
با گوڵی بەفر نەبێتە میوان
ئەنگوستیلەکەم دەکەم بەقەدی تۆدا
لایەقی تۆیا مەڵبەندی نێرگزە جاڕ

بۆ من تۆ چل چرای پڕ ئاوێزەی
چلۆپکی ڕوناکی و تیریژی منی
دارشتنی هەموو خەمە لاسارەکانی منی
مۆم.. من ئەم شەو هەر سیاچەمانەت بۆ دەڵێم
بەیات و سەبا بەدەورتا دەگەڕێنم
هەرچی خەممە ئەم شەو لەگەڵ گڕە بێ نازەکەت دەیسوتێنم
من ئەمشەو نازت دەکێشم
کەسێك نییە هاوڕێم بێ لە تۆ زیاتر
کەسێك نییە ڕووناکیم بێ
بەجێم مەهێڵە؟
ئەم هەموو ناڵەیەم بۆ تۆیە..
کەچی وا لارەمل کەوتی..
پرتە پرت کەوتیتە ناو فرمێسکی خۆت
بەجێت هێشتم
کوا ڕووناکیت؟
ئەوانەی وەك تۆ ناسکن
ئەگەرچی شعریشتان بۆ بنوسن
لە کۆتایی بەجێمان دێڵن و نامان ناسن
ئەوەش مۆم و عشق
بۆ یەکتری دەتوێنەوە
ئازیزانیان بەجێ دێڵن
هەڵبژێرە کامیانتە وێ
ژوورە تاریکەکەی من؟
یان مۆمێکی عەیاری بەژن بێ بن؟
ئەمە عشقە یان گۆڕستانی مۆمە؟
هیچیان فەرقیان نییە بۆ من.
ماوەی مانگێکی پێچوو عەبدوڵڵا هات بۆلام و ووتی: با بڕۆین بۆ لای کاك

موستەفاو داوای ئازیزم بۆ بکە.

چووین و باسەکەمان لە خزمەتی کاك موستەفادا کردەوە کاك موستەفا رازی بوو سوپاس بۆ خوا من دەستم بۆ عەبدوڵڵا ماچ کردو مەجلیس خۆش بوو. ئیتر ووتمان بڕیاری خۆتانە کەی دەیگوازنەوە.

دوای دوو هەفتە عەبدوڵڵا تەلەفونی بۆ کردم لە میسر ووتی: هیچت ناوێت بۆت بێنم لە میسرم. منیش هەر پەرتوکم پێویستە دوای پەرتوکم لێ کرد، بەلامەوە سەیر بوو. وامزانی چووە بۆ کەرەستەو ئەشیای دوکانەکەی لە میسر بکڕێت. ووتی ئەوە ئازیزیش سەلامت لێدەکات!

چوو بوون بۆ مانگی هەنگوینی، منیش بە خۆشحاڵییەوە تەنها پیرۆزبایم لەسەر بوو.

بەڵام زۆر دڵم بەعەلی ئەسوتا تەلەفونم بۆ کرد وەك وەفایەك ووتم عەلی ئەم ئێوارە دەعوتی منی چی دەخۆیت؟

عەلی: حەزم لە فەلافلە

ماکوان: بەکوردی، ئاخر بۆیە ئازیز شوی پێنە کردی.

عەلی: تێناگەم باسی چی دەکەیت؟

ماکوان: ئەڵێم وەرە بارۆحی عەزیزی خۆمت پێشکەش کەم فەلافل چییە.

دوای چەند مانگێك عەبدوڵڵا تەلەفونی کرد وامزانی عاجزبوون لەگەڵ خێزانی. دەنگی زۆر هێواش و نەرم بوو لەدڵی خۆمدا ووتم بەخوا شەڕیان بووە لەگەڵ ئازیز. دوای چۆنی وچاکی ووتی: ماکوان، مامە مستەفام عەمری خوای کردووە، وەرە بۆ تەعزێکەی.

ماکوان: لاحول ولاقوة الا بالله، انا لله وانا اليه راجعون.

کاك موستەفاش خوای گەورە بردیەوە بۆ لای خۆی.

ژیان زۆر سەیرە ئەڵی شانۆگەریە، هەر کەس دێت و دەوری خۆی دەبینێت و کۆتایی بە دەورەکەی دێت، کۆتای هەموومانە. خوایە گیان لە ماکوان خۆشبە ئەگەر لە شانۆکەتدا کارەکتەرێکی باش نەبووم. دوای چەند رۆژێك عەلی پەیوەندی پێوە کردم: ماکوان وەرە ژن مارەدەکەم!

ماکوان: ئەی کە خۆشحاڵم اخ عەلی سۆماڵییە؟

عەلی: نا نەرویجی یە.

ماکوان: عەلی لە دیسکۆ پەیدات کرد؟

عەلی: نەوەڵڵا لە مزگەوت بۆیان دۆزیمەوە، نەرویجیەکی سەلەفیەو نیقاب دەکات و دەڵێت بە مەرجێك شووت پێدەکەم بچین لەیەمەن بژین.

ماکوان: چیت پێویستە بۆت بکەم عەلی برام؟

عەلی: ووجودی خۆت

عەلی ژنی هێنا، موستەفا مرد، ئازیز شویکردو هێرۆش مرد.

سەسیل ماوە، ماکوانیش ماوە جارێ ململانێ بەردەوامە.....

ئەمە کۆتایی نیە بەڵکو سەرەتایە.

جنۆكە چوونە ناو لاشە و چۆنیەتی دەرهێنانی

ئــەو كەســانەی كە جنۆكــە دەچێتە لاشــەیانەوە، دیاردەكانــی زۆر نزیكە لەو كەسانەی كە توشــی نەخۆشی دەروونی بوون. بەچیدا لەیەكتر جیایان دەكەیتەوە، تاكە شا ڕێگایەك خوێندی قورئانە.

زۆر جار قورئان خوێندنەكە راســتەخۆ جنۆكەكە لەلاشــەی كەسەكەدا دەخاتە قسە و هەندێك جاریش پێی دەچێت.

لە كەمترین ماوەدا ١٠ بۆ ٢٠ خولەك لە خوێندی ئایەتەكان راستەو خۆ هەست بە نەخۆشــەكە دەكەیت كە بەتەواوەتی دەگۆڕێت و هەوڵی پەلاماردان، یاخود ڕاكردن ئەدات. هەندێك جاریش ئاســاییە هیچ هەســتێكی نیە تەنها بەچاو تەماشا دەكات لــە پیاوان زیاتر كە توشــی ئەو حاڵەتــە دەبن. ئەوەی كــە قورئانەكە دەخوێنێت سەرەتا دەیانەوێت ئیحراجی بكەن دەست دەكەن بە جرِط لێدان یاخود كەسەكە با لەخۆی بەرئەدات واتا (ترِی گەورە لێئەدات)، ئەویش شەیتان و جنۆكەكان وا دەكەن بۆ ئەوەی مەجلیسەكە بخەنە پێكەنین و لە جەوی ئیمانی دەرچێت.

هەندێــك جــار بەزمانی جیاواز و لە كوردی و عەرەبی و فارســی قســە دەكەن بــۆ ســەرتێك دان وەك ئیســپانی و پرتوگالی و زمانی تری بیانــی، چونكە زۆرێك لە زمانەكان شــارەزان، لە حاڵەتی وادە دەبێت بەئاســایی وەریگریت و هەوڵبدەیت بەزمانــی قورئان قســەی لەگــەڵ بكەیت و هەر تێنەگەیشــتی ئەوكاتە كەســە كە روقیەی شەرعی دەخوێنیت، بەردەوام دەبێت لە خوێندی ئەزكارەكان و و روقیەكە تەواو دەكات و گوێ بەو نادات.

هەندێــك جار بەقســەو گاڵتــە و گەپی قۆڕ مەجلیس تێك ئەدەن و ســەرقاڵت دەكات لە ڕێگای نەخۆشــەكەوە، ئەوەی كە قورئان دەخوێنێت و روقیە شــەرعیەكە دەكات دەبێت نەهێڵێت مەجلیســەكە یان ئەو خەڵكەی لەگەڵیدان بكەونە پێكەنین و قســەی بێمانا و وەڵلاَمدانەوەی. بەناوی خوا دەســت پێبكات و بە سلاَوات لەسەر پێغەمبەری خوا (ﷺ) دوای ئەوە دەســت دەكات بە خوێندی قورئان بە پەناگرتن

لە خوای گەورە لە شەیتان دەست پێدەکات.

هەندێـــك ئافــرەت کە جنۆکە لەناو لاشــەیدایە، باشــترە ئافــرەت دەری بکات، بــەڵام بەهۆکاری ئەوەی ئافرەتان ترســنۆکن کەمتر دەتوانن ئەوکارە ئەنجام بدەن. هەرچەندە لەناو سۆماڵیەکاندا ئافرەت هەیە ئەو کارە دەکات.

ئەگــەر پیاو بوو، باشــترە دەم و چــاوی ئافرەتەکە داپۆشــێت، بەهۆکاری ئەوە جنۆکە لەلاشەی ئافرەتەکەدا پەلاماری عەورەتی پیاو ئەدات بۆ ئیحراج کردنی، زۆر جار خانەوادەکان ئیحراج دەبن دەبێت بە ئاسای وەریگرن، لە نەخۆشەکە نەدرێت، یان تورەبن لێی. چونکە ئەو بەو کارە ئاگادار نیە یان دەیانەوێت هەستی ئەو پیاوە بوروژێت لەرووی سێکسیەوە کە قورئانەکە دەخوێنێت.

باشتر ئەوەیە کەمەحرەم لە لایاندا بێت وەك باوك یان برا یان دایك..هتد.

ئــەو کەســانەی کە داوا دەکــەن بەتەنهابن لەگەڵ ئافرەتدا ئەوە ســاختە چین دەســتدرێژی دەکەن ســەر ئافرەتەکە خۆی لەگەڵ شەیتانو جنۆکەدا دەستی تیکەڵ کردووە، هی چپێویست بە تەنهایی ناکات.

ئەوکەســەی کە کارەکە دەکات باشــترە بەرۆژوو بێت، ئەگەر نەیتوانی باشترە دەســتنوێژی هەبێــت ئینجا دەســت پێبــکات، نابێت بترســێت و ســیر و پیازی نەخواردبێت باشــترە، نابێت هیچ ترســێك لەدڵیدا بێت لەکاتی کارەکەدا، چونکە ترس دەبێتە هۆکاری ئەوەی کە جنۆکەکە یاخود شــەیتانەکە هەســتی پێبکات و لە لاشــەی کەســی دووەمەوە بچێتە ناولاشەی ئەو کەســەی کە روقیە شەرعیەکە دەخوێنێت و ئەنجام ئەدات.

پاشــان لە ژورێکدا ئەو کارە بکات هیچ جۆرە رەســمێکی ناشــەرعی تێدا نەبێت وەك وێنەی تەواوی مرۆڤ، مەبەســتم ووێنە تەواوەی لاشــەی مرۆڤەکە بێت، واتا وێنەی کامل، چونکە ووێنەی لاشــەی مرۆڤ بەتەواوی جائیز نیە وحەرامە، ئەگەر تەنها ســەری بێت یان لاشــەکەی نوقســان بێت ئەو وێنەیە جائیزە ئەویش بەرای هەندێك لەزاناکان.

بەهیچ شــێوەیەك بوخورد نەســوتێنن بۆ بۆن پیرۆزی ئــەوە حەرامە، چونکە شەیتان و جنۆکەکان حەزیان بەو بۆنەیە، هەرچەندە بۆنەکە زۆر خۆش نیە بەڵام جنی و شەیتانەکان حەزیان پێیەتی.

ئــەو کەســـەی کــە جنۆکــە دەردەکات پێویســـتە پاکوخاوێن بێــت، جلوبەرگی جــوان بێت و بۆن خــۆش بێت، لەبەر ئەوەی جن و شــەیتانەکان لەپاکی رادەکەن ئینجا دەست دەکەیت بە خوێندنی و هەمووکەس دەتوانێت بەکاری بهێنێت بۆخۆی و مــاڵ و منــداڵ و تایبەت نیە بەکەســێك یان بە شــێخ یان بـــە مەلایەك، بەڵکو گشتییە، هەموو کەسێك دەتوانێت بەکاری بهێنێت..

وەك من دەستم پێکرد بۆ هێرۆ بەم شێوەیە دەستم پێکرد سەرەتا:

اعوذ بالله الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

بە ســـەرەتای ســـورەتی بەقەرە.. تا ئایەتـــی ١٠ (الم (١) ذَلِـكَ الْكِتَـابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُـدًى لِلْمُتَّقِينَ (٢) الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْـبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (٣) وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ (٤) أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (٥) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (٦) خَتَـمَ اللَّهُ عَلَـى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِـمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَـذَابٌ عَظِيمٌ (٧) وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُـولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِـينَ (٨) يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ (٩) فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ). ١٠ البقره

پاشان هەمان سورەت، تەنها ئایەتی ١٠١ (وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَـارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَـانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُـرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِـهِ بَـيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِـإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) هەمان ســورەت و پاشان ئایەتەلەکورسی (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا

خَلْفَهُــمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ).

هەمان ســورەت کۆتایەکەی (آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّــهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِــهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (٢٨٥) لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ).

ئەگــەر ئەمانە چەند جــار دوبارە بکرێتــەوە زۆر باشــە بەزووترین کات بەم ئایەتانە نەخۆشــەکە دەکەوێتە حاڵێکی ناتەندروست و لە ئاسای بوون دەردەچێت، بەڵام ئەگەر هیچ ڕووی نەداو دڵنیابوون لەوەی کە هەر جنۆکەی تێدایە نابێت وازی لێبهێنیت، بەڵکو بەردەوام دەبیت.

سورەتی قل- کان دەخوێنرێتەوە کە بریتیە لە چوار سورەت.

بەم شێوە تەرتیبە دەخوێنرێت بەدوای یەکدا.

یەکەم سورەت الکافرون

اعوذ بالله الشیطان الرجیم

بسم الله الرحمن الرحیم

قُــلْ يَــا أَيُّهَــا الْكَافِــرُونَ(١) لا أَعْبُــدُ مَــا تَعْبُــدُونَ(٢) وَلا أَنتُــمْ عَابِــدُونَ مَــا أَعْبُــدُ(٣) وَلا أَنَــا عَابِــدٌ مَّــا عَبَــدتُّمْ(٤) وَلا أَنتُــمْ عَابِــدُونَ مَــا أَعْبُــدُ(٥) لَكُــمْ دِينُكُــمْ وَلِيَ دِيــنِ(٦)

....

سورەتی دووەم الإخلاص

اعوذ بالله الشیطان الرجیم

بسم الله الرحمن الرحیم

قُــلْ هُــوَ اللَّهُ أَحَــدٌ (١) اللَّهُ الصَّمَــدُ (٢) لَمْ يَلِــدْ وَلَمْ يُولَــدْ (٣) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُــوًا أَحَدٌ(٤)

....

سورەتی سێیەم الفلق

اعوذ بالله الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (١) مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ (٢) وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ (٣) وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ (٤) (٥)وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

....

کۆتایان سورەتی الناس

اعوذ بالله الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ (١) مَلِكِ النَّاسِ (٢) إِلَهِ النَّاسِ (٣) مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ (٤) الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ (٥) مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ(٦)

....

ئەگەر کەسەکە جنۆکەی تێدا بێت بەدڵنیاییەوە و دەکەوێتە حاڵەتیکی زۆر نائاسایی و هەوڵ ئەدات راکات و پەلاقاژێ دەکات هەست بە ترس دەکات، لە تۆ.. هتد پێویستە کەسەکە بەهێز بێت، ئەگەر زۆر بەهێز نەبو لە چاونەخۆشەکەدا خەڵکی تر هاوکاری بکات.

لەو حاڵەتەدا دەست بکە بە قسەکردن رووە نەخۆشەکە، ئەشێت سەرەتا کەسەکە خۆی وەڵام بداتەوە بەردەوام بە لەگەڵیدا تا ئەو کاتەی دەنگێکی نائاسایی لە دەنگی ئەو پەیدا دەبێت ئیتر ئیعتراف دەکات و داندەنێت بەوەی کە جنەکەیە.

هەندیك جن هەیە شەرمنە دەنگی نزمە لەگەڵی بەردەوام بە تا دەکرێتەوە لەگەڵتا.

بۆ ئەوەی دڵنیا بیت لەوەی کە راستە جنۆکەیە لەلاشەیدا و بتوانیت جیای بکەیتەوە لە نەخۆشی دەرونی، ئەشێت نەخۆشەکە دەنگی خۆی بگۆڕێت بۆ ئەوەی سەرت لێ تێك بچێت، هەندێك شتی تایبەتی نەخۆشەکە وەرگرە لە کەسوکارەکەی کە تەنها هاوسەرەکەی یان دایکی یان باوکی بیزانن پرسیاری بکە بەنهینی بچپێنە بەگوێیاندا، ئەگەر زانیان ئەوە ئەشێت دەنگی خۆی بێت، بەڵام ئەگەر نەیانزانیوە ئەوە جنۆکەیە، چونکە عیلمی غەیبیان نیە، دەبێت شتی زۆر تایبەت بێت، نابێت

گشتیو کاری رۆژانە بێت کە بیکات.

یاخود بە پێچەوانەوە شتێك دەڵێت کە نەخۆشەکە نازانێت، بۆ نمونە دەیبەیتە ماڵی کەسـێکی تر لە ژورەکانی سەرەوە پرسیاری لێدەکەیت، پێشتر پێویستە خۆت بزانێـت چـی تێدایە و یان ژێرزەمینەکاندا چی تێدایـە. خۆت دەبێت دڵنیابی لەو شتانەی کە لە ژورەکەدایە، ئەگەر زانی ئەوە جنۆکەیە چونکە ئەوان سەریعن و زۆر خێران دەچن و دێنەوە دەزانن چی تێدایە.

پاشـان کە کەوتیتە قسـە لەگەڵیدا هیچ نابێت بترسـیت هەسـت بەوە بکە بە تەلەفون قسـە دەکەیت یان بە سـکایپە یاخود زۆر بەئاسای وەریگرە، هەندێك جار پێبکەنیت باشـترە، بەڵام نەك قاقا زەردەخەنە هەسـت بکات تۆ بەتوانایت ولێیان ناترسیت..هتد.

پێـی دەڵێت: وەرە دەرەوە لە لاشـەی ئەم مرۆڤەدا تۆ زوڵمـی لێدەکەیت، ئەوە جێگای تۆ نیە، جنۆکە و شـەیتانەکان سورشـتیان وایە زۆر درۆزنن و ئینجا ئەوان پرسیار لە تۆ دەکەن بۆ ئەوەی مێشك و سەرنجی تۆ راکێشن و مەشغوڵت بکەن بە پرسـیار، نابێت بەهیچ شێوەیەك مەشغوڵت بکەن، خۆت توانای ئەوەت هەبێت ئەو بهێنیتە ژێر رکێفی خۆت وبە توڕەییەکی ئاسای پێی دەڵێت زوڵم مەکە وەرە دەرەوە لە لاشەیدا ئەگەر نەیت خوای گەورە ئەو سوتێنێت.

هەوڵبدە باسی ئیسلام بکە لەماوەیەکی کورتدا، ئەگەر بەقسەی نەکردی لەماوەی ١٠ خولـەك بۆ ٢٠ خولەك، دەبێت قۆناغی دووەم بچیتە پێشـەوە بە ئاشـکرا پێی بڵێیت دەتسوتێنم نەچیتە دەرەوە.

ئەویـش هەوڵـی ئـەوە ئەدات تۆڵـەت لێبکاتەوە پێش سـوتاندی، بەسـورەتی زەجرەکان دەیسوتێنیت واتا ئەو سورەتانەی کە باسی قیامەت و ئاگری دۆزەخە بۆ نمونە. سـورەتەکانی- ص و ق- سـورەتی واقیعە- سورەتی رەحمان- صافات...هتد. ئەو ئایەتانەی کە پێیان دەوترێت ئایەتی زەجر.

ئەو کەسانەی کە دەیخوێنن پێویستە قورئان خوێنێکی باش بن و بزانن قورئان بە جوانی بخوێنن و بە شێوەیەکی هێمن ودان بنێن بە ووشەکان و تەجوید و ترتیلی تەواو بێت. هەرچەندە قورئان بۆ خۆی هەمووی هەر دەتوانیت بەکاری بێنیت و بیخوێنیت بۆ ئەوکارە، بەڵام ئەوانەی کە باسم کرد زانایان و ئەوانەی کە لەمەیداندا ئەو کارەیان

کردووە ئەزمونی ئەوانە و تاقی کراونەتەوە.

ئەگەر کەسەکە سیحری لێکرابوو لەڕێگای سیحرەوە جنۆکە چووبووە لاشەیەوەو جنۆکەکە خۆی ووتی لە ڕێگای سیحرەوە هاتووم، ئەوە زیاتر سورەتەکانی شعراء و قصص ی بەسەردا بخوێنرێت کە باسی چیرۆکی موسایە (عليه السلام) و باسی ساحیرەکانەو فیرعەون دەکات بەسەردا بخوێنرێت، لەدوایدا سورەتی جن ی بەسەردا بخوێنرێت.

ئەگەر لەوحاڵەتەدا هەست کرا زۆری خایاند پرۆسەکە هەر بەردەوام بوو، جن نەکە نەچوە دەرەوە هەوڵبدرێت سورەتی یاسن بەسەریدا بخوێنریت و کەسێکی تر هاوکاری ئەو کەسە بێت کە روقەیە شەرعیەکە دەخوێنێت.

پاشان ئاوی سارد بهێنی و دەرخواردی بدرێت، چونکە هەست بەوە دەکەیت کەنەخۆشەکە ماندوە و عارەقی زۆری کردۆتەوە، لە ترساندا هەڵدەلەرزێ و سەرمایەتی. دەبێت بەسەر جامە ئاوەکەدا سورەتی فاتحە و سورەتی قل- کان و ئایەتەل کورسی بەسەردا بخوێنرێت و دەرخواردی نەخۆشەکە بدرێت دەموچاوی پێ تەڕ بکرێت.

هەرچەندە ئەوەندە زۆر ناخایەنێت، مەگەر زۆر دەگمەن بگاتە ئەو حاڵەتە، ئەگەر لەم قۆناغەدا هەر نەچووە دەرەوە هەر قسەی کرد شمشێرێك، چەقۆیەك یاخود دەمانچەیەك، سیلاحێك هەر شێك بێت یان تێلایەك دەهێنن و لەبەر چاوی نەخۆشەکە دایدەنێن و دەڵێن ئێستا بەمە لەناوت دەبەین، بەڵام بێ ئەوەی بەکاربێت، بەهیچ شێوەیەك ئازاری نەخۆشەکە نادرێت. پاشان جارێکی تر سەر لەنوێ کردارەکە دووبارە دەکرێتەوە، ئیتر بە پشتیوانی خوای گەورە دەردەچن و نامێنن.

لەوانیە خەڵکی بڵێن بۆچی جنۆکە دەچنە ناو لاشەی مرۆڤ؟

لەبەر ئەوە خۆشحاڵییە بۆ شەیتان و جنۆکەکان کە کۆنترۆڵی مرۆڤێك دەکەن، ئەوان رقیان لە مرۆڤە لەبەر ئەوەی خوای گەورە شەیتانی دوورخستەوە لە ڕەحمی خۆی و مرۆڤی ڕێزدار کرد، وەك سەیرانگاو خۆشی وایە بۆ ئەوان هەروەك ڤایرۆسێك وایە کە خەڵکی توشی نەخۆشی دەکات ئەمانیش ڤایرۆسی شەیتانن و دەرمانەکەی تەنها قورئانە بۆ دەرچوون.

هەروەها پێویستە حەوت گەڵا لە داری سیدرە بکرێتە ناو ئاوەوە، دەبێت ئاوە ئەوەندە بێت کە بتوانێت غوسڵی پێ دەربکات.

پاشان سورەتەکانی الفاتحة، الإخلاص والفلق والناس بەسەر ئاوەکەدا بخوێنرێت،

دوای ئەوە چەند قومێك لە ئاوەکە بخواتەوە و بە باقیەکەی غوسڵ دەربکات.

ئەگەر گەڵاکە دەستنەکەوت ناوی هەر گەلای دارێك کەلە قورئان دا هاتبوو وە لە میوەکانی بەهەشت بوو، وەك گەڵای هەنار، گەڵای مۆز وە گەڵا مێو...هتد دەتوانرێت بەکار بهێنرێت. بەڵام باشترینیان سیدرە یە.

هەندێــك دیــاردەی واقیعیتان بۆ باس دەکەم کە لەشــاری ســلێمانی روویداوە. لەوانە:

خانەوادەیەك لەماڵێکی خۆشدا دەژیان لە شاری سلێمانی، ئەم ماڵە گیرۆدە بوون بەدەست ئەوەی هەموو رۆژێك ماڵەکەیان کۆدەکردەوە، بەڵام دووبارە دایاندەپژاند بەســەر یەکدا و بەماجیك و قەڵەم لەســەر دیوارەکان دەنوســرا. دەبێت هەمووتان شــێت بکەین و لەناوتا بەرین، ئیتر وایان لێهاتبوو ژیانیان لێ تاڵ بوبوو. هەرچی جلــو بەرگیان بــوو لەناو کەنتۆرو بۆفیــدا دەهاتە دەرەوە و قــاپ قاچاخیان بڵاو دەکرایەوە و دەشکا.

پەیوەندیان کرد بە برایەکمان لەســلێمانی چوو بوو کە تەماشــای حاڵەتەکەی کردبوو هیچ رووی نەدابوو. پێی ووتبوون بادانیشــین لە قاتی خوارەوە بزانین چی رووئەدات. دانیشتبوون دوای ماوەیەك تەماشایان کردبوو هەمان کردار روویدا بوو، لەســەر کاشــی ماڵەکە بە ماجیکێك نوســرابوو ئەم ماڵە دەکەینە جەهەنەم لێتان، ئەگەر نەچنە دەرەوە لەم ماڵەدا!

ئــەو برایەمان پێی وتبــوون ئەتوانم هەمــوو منداڵەکانت ببینــم؟ هەموویان هاتبوون تەنها کچێکیان نەبێت، تەکیدی کردبوەوە ئەمە هەموو منداڵەکان؟ خاوەن ماڵەکە ووتبوی نا یەك کچی ترمان هەیە رووی نەهاتووە بێت، ئەو برایە جەختی کرد و داوای کردبوو کە بیبینێت بەتایبەت ئەو کچەیان.

بۆی گێڕامەوە ووتی: کەهات یەکســەر زانیم جنۆکەی تێدایە، دەســتم کرد بە خوێندی روقەیە شــەرعی لەبەردەســتمدا بورایەوە، جنۆکەکە دەســتی کرد بەقسە کردن لە لاشەیدا، پرسیم بۆ وا دەکەن لەم ماڵە؟

پێم بڵێ کێیە وادەکات لەم ماڵە؟

جــن نەکە ووتی: ئەم کچەیە وادەکات ئێمە پێیدەکەین و بە خێرای دەیبەین و هەموو ماڵەکەی پێ تێك ئەدەین بەبێ ئەوەی بەخۆی بزانێت و دەیهێنینەوە. کەسیش

نازانێــت ئەوەندە بەخێــرای کارەکەی پێدەکەین. تاکو ئــەو برایەمان جنۆکەکەی لەلاشەیدا دەرکردبوو.ماڵەکەش ماڵێکی ناسراون و یەکێکە لەدەوڵەمەندەکانی شار.

کۆتای هات بەو حاڵەتەدا لەو ماڵەدا سوپاس بۆ خوا ئێستا هیچ کێشەیەکیان نییە. مەبەستم لەم باسەدا ئەوەیە کەبزانن ئەم حاڵەتانە رووئەدات هەست بکەن کەسێکە لەماڵەکــەدا ئەوە دەکات، بــەلاّم جن پێی دەکات ئینجا خەڵکی زۆر دەبن بەملاولادا بە خێرای و بەبێ ئەوەی بە خۆی بزانێت.

حاڵەتێکــی تری بــۆ گێڕامەوە کە روویداوە هەر لەشــاری ســلێمانی. لە ماڵێك هەمــوو بەیانیەك پێش ئەوەی هەڵســن لەخەو نان ئامــادە کراوە و چا لێنراوە و هەموو شتێك ئامادەیە.

ژن و پیاوەکەش دەڵێن ئاگامان لە هیچ نییە.

ئەو برایەمان ووتی: بە پیاوی ماڵەکە هەوڵبدە شــەوێك نەخەویت و چاو بخە ســەر چێشــتخانەکە. پیاوەکە تەماشــای کردبوو لە خێرایەکی بێوێنەدا ژنەکەی هەڵدەستێ هەموو شتەکان ئامادە دەکات و دێتەوە دەخەوێت.

بێئــەوەی ئاگای لەخۆی بێت، دوای ئەوەی بەو برایەمان دەڵێت ئەویش دەچێت دەڵێت ژنەکەت جنۆکەی لە لاشەدا یەو دەری دێنێت و حاڵەتەکە کۆتایی دێت، ئەو جنۆکەیە لەلاشــەی ئەو ژنەدا بووە جننیەکی موســڵمان بووە، هەر حەزی کردووە خزمــەت بەوماڵــە بکات، بەلاّم ئەو برایەمان ووتی بەقســەی کردم و دەرچوو زۆر بەئاسانی.

زۆر جار جنۆکە دەچێتە دەستی نەخۆشەکە دە پیاو یان چەند پیاوێك بەئاسانی بۆیــان ناجوڵێت، یاخود قاچی. ئەم حاڵەتانــەش رووئەدات، ئەگەر ئەوەندە بەهێز بوو نەخۆشەکە بزانن ئەوە جنۆکەیە.

پاشکۆی باس

یەکێك لە شێوازی پەروەردەی مرۆڤ، یاخود بونیادنانی مرۆڤ لەسەر بنەمایەکی ئایدۆلۆژی و یان روونتر بڵێم کاریگەری دروست کردن لەسەر ناخی مرۆڤەکان ژێرخانێکی مەعریفی پێبەخشێت لەزمانی فیکردا پێی دەوتریت (ئەبستمۆلۆژیا)؛ پێویسە قسە لەگەڵ ناخی بکەیت تا بتوانیت لە ڕێگای ئەو شێوازەوە پەیامی خۆت تێبەگەینیت، ئەوەی لە مێشکیدا چەسپاوە بیسڕیتەوەو ئەبدەیتی زانیاری بکەیت لە مێشکی بەرانبەردا بەو شێوەیەی تۆ ئەتەوێت.

ئەمەش بەزانستێکی نوێ دەبێت کە ناوی: (بیردۆز و مۆدێلێکی ڕەفتاری مرۆڤ پەیوەندیەتی لەسەر بنەمای تێگەیشتنی زمانەوانی) بە کورتکراوەیی ئینگلیزی) ئەم زانستە نزیکەی ٣٥ ساڵە دامەزراوە. ناسراوترین زانای ئەم بوارە (N.L.P) ناوی (هیملتۆن ئەریکسۆنە) خەڵکی ئەمریکایە و لە نەژادی جولەکەیە ئەم شێوازە ئوسلوبێکی گرنگە بۆ تێگەیاندی بەرانبەر بەبێ ئەوەی داوای لێبکەیت خۆی شوێنت دەکەوێت؟ ئەمەش ئەگەر دەرفەت بوو ئەو کۆڵ بارەی لەسەر شانمە لاچوو بە پشتیوانی خوا- نامەی دوکتۆراکەم لەسەر ئەم تێزە دەبێت، لە زانکۆی زانستە مرۆییەکانی لەندەن، لەشێوەیەکی رەخنە ئامێزدا لەو زانستە، چونکە پێش ٣٥ ساڵ لەمەبەر وەك ئاماژەمان پێدا ئەم زانستە دامەزراوە. ئەکادیمیایەکی ئاسمانی بەناوی ئەکادیمیای محمد (ﷺ) ئەو پەیام و میتۆدەی فێری موسڵمانان و مرۆڤایەتی کرد بەگشتی لەڕێگای پەیامەکەی خوای پەروەردگارەوە لە زانکۆی پێغەمبەرایەتی دا بەناوی القران.

فَاقْصُصْ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ.١٧٦ سورة الأعراف

واتە: ئەم جۆرە بەسەرهاتانە بگێڕەرەوە بۆ ئەوەی (دابچڵەکێن و) بیربکەنەوە. ئەگەر بەسەرهاتەکە ڕاست بێت ئەوە باشترو کاریگەری زیاتر دەبێت، ئەگەر بەسەرهاتەکە راست نەبووتەنها گێڕانەوەی نمونە بوو بۆ تێفکرین و تێگەیشتن ئەمەش هیچ کێشەیەکی تێدانیە، چونکە خوای گەورەهەمان شێوازو

ئوسلوبمان فێر دەکات و دەفەرموێت محمد نمونەیان بۆ بێنەروە.. وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلا جا ئەم ئوسلوبی نمونەو مەسەلە لەناو قورئاندا زۆرە واتا واقیع نیە، بەڵکو تەنها نمونەیە بۆ تێگەیشتن.

ئـەوم شێوازانە هەمووی خـوای گـەورە لەسەرەتای هاتنی ئیسلامەوە وەك زانستێکی پەروەردەیی هەموو کۆمەڵگای جاهیلی ئەو سەردەمی گۆڕیوە بەقورئان. ئامانج لەباسی مەملەکەتی شەیتان.

ئەوەی لای نوسەر گرنگە زانیاری ناو باسەکەیە، زانیاری تەندروست بدەین بە خەڵکی لەسەر ئەو باسانەی شەیتان و جنۆکەکان، کە هەموو باسی بیروباوەڕە لە باوەڕەوە سەرچاوەی گرتووە. هەوڵماندناوە کە خوێنەر بەچاوی مەخلوقاتێکی ئاسایی تەماشای جنۆکەو شەیتانەکان بکات و کاریگەریان بزانێت کە وەك ڤایرۆسێکە. بە شۆردنی بە ئاو و صابوون و دەرمانی تایبەت لەناو دەچێت، جن جۆرێکە لەمەخلوق هاوشێوەی ڤایرۆسە دەچێتە ناو لاشەی مرۆڤ ئەمیان بە صابون و دەرمان لاناچێت، بەڵکو بە زیکری خوای پەروەردگار و دینداری و خواناسی لەناودەچێت، ئامانجەکەم ئەوە بووە زیاتر کە پێتان بڵێین تۆی مرۆڤ بەهێزتریت و خوای گەورە ئەم کەونەی موسەخەر کردووە لەبەردەستی تۆدا و تۆ خەلیفەیت و ئەوان هیچ بەدەستن.

کاریگەری باسەکە..

هەوڵماندناوە لەباسەکەدا خەڵکی زیاتر دیندار بێتەوە و خواناسیەکەی بەهێزتر بکات و ئیمانی زیاتر پتەو بێت بە پەروەردگاری و ئاڵای یەکتاپەرستیەکەی هەمیشە بشەکێنێتەوە، دوور بکەوێتەوە لە شیرك و سیحرو نوشتەو جادوو و سەرفکردنی پارەو سەروەت و سامان لە شتی پڕوپوچدا و دوورکەوتنەوە لە خورافات و قسەی بیماناو بەتاڵ. پاشان وویستومانە راستەخۆ خۆتان مامەڵە بکەن لەگەڵ واقیعی ناو باسەکەدا و تۆ دەست بدەیت لەجنۆکەو خۆت دەربیبکەیت و، هەست بکەیت خۆت وەك خوێنەر کاراکتەری ناو باسەکەیت. لەهەمانکاتدا فێرت بکەین کە چۆن مامەڵەی لەگەڵ دەکەیت.

گۆڕانکاری لە واقیعی ژیانی ڕۆژانەتدا:

ئەو کەسانەی کە ترسنۆك بوون لەدوای خوێندنەوەی ئەم باسە ئازا دەبن لە بەرانبەر جنۆکەو شەیتانەکان و جادووبازەکاندا. ئەم باسە وای لێکردووە گۆڕانکاری پێدەکات و

هەست بە ئازابوونی خۆی و زڵبوونیەتی بەسەریاندا و لاوازی ئەوانی بۆ دەردەکەوێت. ڕۆژانە هەوڵی ئەوە بدات کە بەردەوام بێت لەسەر زیکرەکان و مێشك و هزری فراوان بێت لە ئاستی ئەو ساحیرو جادووبازانە و ئەوانەی کە لە لاکۆڵانەکاندا خەریکی قاوەگرتنەوە و نوشتە نوسین و فالگرتنەوەن بەناوی شێخ و مەلاوە سەرقەڵەمانە لەخەڵکی وەربگرن، بەدەستوخەتێکی شەڕە پشیلە تەنها بۆ وەرگرتنی پارەیەکە لەخەڵکی و هیچی تر. هەستمان بەوە کردووە کە گۆڕانکاری ڕوویداوە لە ناخی خوێنەردا بەوەی کە دەزانێت ساحیر چییەو جیان دەکاتەوە لە پیاو چاکوخواناسەکان، لەهەمووی گرنگرتر حەزکردنە بە خوێندنەوە و زانیاری زۆر و شیکاری کەمی بدەینێ کە خۆی بڕوات ماندوو بێت و هەوڵی جدی بدات بۆ بەدەستخستنی زانیاریەکان.

ئایا ئەم باسە ڕاستە؟

بەدڵنیاییەوە ئەم باسە هەمووی واقیعەو ڕوویداوە هیچ خیلافێکی تێدانیە، بەڵام ئەوەی کە ناڕاستە ناوی کەسایتیەکان و گۆڕینی جێگاو مەکانیانە بۆ ئەوەی کاریگەری کۆمەڵایەتی لەسەریان دروست نەبێت، هەموو ئەوانەی کەباس کراوە لە جنۆکەو شەیتان و کاراکتەری باسەکان بە دیکۆمێنت و قسەوباسی خۆیان لەبەر دەستی نوسەردا هەیە. ئەوەی دەیەوێت سودی لێوەربگرێت بۆ لێکۆڵینەوە و باسی ئەکادیمی ئەوکات دەتوانێت داوابکات و لە ڕێگای دەزگایەکی ئەکادیمیەوە ئێمەش هەموو سەرچاوەکان بخەینە بەردەستی و پێی بڵێین ئەمە ئەصڵ و بنەڕەتی باسەکانەو ئەمەش دیکۆمێنتەکانمانە فەرموو باس خواستەکانی خۆتی پێ بکە، بەڵام تەنها لەبەر حوورمەتی کەسایەتیەکان ناوەکان و جێگاو کاتەکان بگۆڕە بۆ ئەوەی نەناسرێنەوە لە ناو کۆمەڵگاداو کاریگەری خراپ لەدەرونی خەڵکی دروست بکات و لەسەر ئەوانیش ببێتە کارێکی قورس و بەچاوێکی ترسناك تەماشا بکرێن.

لەدوعای خێر بێبەشمان مەکەن.

افَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

جا لە ئایندە دا ڕۆژێك دێت، ئەم قسانەی منتان بێتەوە یاد ئێستاکەش من خۆم و کار و بارەکانم دەدەمە دەست خوا و پشت بە خوا دەبەستم، چونکە بێگومان خوا بینایە بە بەندەکانی.

باسێکی کورت لەسەر ناوی ئەو گرووپو ڕێکخراوو ئاینو مەزهەبانەی لە پەرتووکەکەدا ناویان هاتووە

بـــــــــاطنی

باطنیەکان: باطنی یەکان دوو کۆمەڵە بوون لە فاطمییەکان جیاببونەوە، کۆمەڵێك یان کوڕانی(مستعریه)یان پێ ئەوترێ، کۆمەڵەکەی تریش پێ یان ئەوترێ (نزاریە)، مستعریەکان توانیان سوڵتەودەسەڵاتی فاطمی بگرن بەدەستەوە، بەڵام نزارییەکان لەڕێگای مونەزیرێك یانەوە کەناسراوە بە (حسن کوڕی صباح)یان ابنو صباح لەگەڵ (ابنو عطاش)دا هەردووکیان جیا ئەبنەوەو دێن بۆ ناوچەکانی شام، لەوێ بەدرۆ خویان بەئەهلی سوننەت نیشان ئەیەن تا ئەچنە ناوجەرگەی دەوڵەتی ئیسلامیی‌یەوە. دوای ئەوەی چەند قەڵاو جێگاو قولەیەك ئەگرن لەموسڵمانان لەوێدا دەوڵەتی خۆیان درووست ئەکەن.

(حسن کوڕی صباح) یەکەم کەس بوو حەشیشەی دۆزی یەوە بۆیە پێیان ئەوترێ شیعەی حەشاشین یان شیعەی اسماعیلی حەشاشین، سەرەتا کە ئەم گوڵەی دۆزییەوەو باخچەیەکی دروست کرد وناوی نا (بەهەشت) گوڵەکە ناوی خەشخاشە.

ئافرەتی ئەکردە ئەو باخچەیە بەردەوام خەڵکی خومار ئەکرد وە پێیانی دەوت ئەگەر ئێوە لەم بەهەشتە بمێننەوە بەخۆشی وشادی لەگەڵ ئەو ئافرەتانەدا ڕائەبوێرن و بەردەوام خوماریشن، هەرکارێکی پێ بکردنایە ئەی ناردن وە دواتر بەهۆی تلیاکەکەوە ئەبوایە بگەڕانایەتەوە بۆلای حسن کوڕی صباح وە زۆربەی زۆریشیان ئەکوژران و ئەگیران، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا وازیان نەئەهێنا لەبەرئەوەی حسن کوڕی صباح هەموویانی فێری تریاك و حەشیشە کردبوو، بۆیە ئەمانە لەمێژوودا ناسراوان بە (ئیسماعلی حشاشین) زۆربەی زۆری ئەهلی سوننەو جەماعەت بەدەستی باطنی یەکان شەهید ئەبوون، ئەوە ئەو تواناو هێزە حەشیشەییە بوو کەلەوسەردەمەدا تازە دۆزرابووەوە.

شایەنی باسە حسن کوڕی صباح وئیبنوعطاش دووکەسی پیس‌و ناپاك بوون، زۆرێك لەئەهلی سوننەت و جەماعەتیان شەهید کردوە، بەردەوام دەستیشیان تێکەڵ بوولەگەڵ صەلیبیی‌یەکاندا ئەمانە باوەڕیان بەنوێژی ئیسلام وپێغەمبەر (ﷺ) نەبوو هەر دین بیروباوەڕێکی تایبەت بوو بۆ خۆیان دروستیان کردبوو،هۆکارێك بوو کەخۆشیان نەیان دەزانی باسی چی ئەکەن هەتاکو (ئیمامی غەزالی) رەحمەتی خوای لێ بێت کەخۆی چووە ناویانەوە کتێبێکی نوسی بەناوی(فضائیح الباطنیه) دواتر زانی ئەمانە چەنە خراپە کارن کتێبیکی لەسەر نوسین.

غنوصـــــــــــی

(فەلســـەفەیەکی کۆنی هیندیە gnosticism) غنوصی: یاخود گنۆستیســـم تێکەڵکـــراوی کۆمەڵێـــك باطنیاتـــی ئاینەکانـــی هیندســـتانە، هەروەهـــا تێـــکڵاوی فەلســـەفەکانی ترە، هەمووی تێکهەڵ کێشکراوە لە رووی عیرفانیتەوە ناونراوە بە گەنوســـی، ئەم ناوە نوێ بۆی داتاشراوە، کۆکراوەی ئاینە بتپەرستیەکانی هیندساتە، دابڕانە لە جیهانی ماددی ئاوێتە بوونە بە جیهانی رۆحانی.

واتای فەلســـەفی گەنوســـی: راڤەو مانەی جیاوازی مەعریفی و ڕۆشـــنگەرایی و ڕزگار بـــوون و ئـــازاد بوونە بۆ ئـــەوەی یەکبگریت لەگەڵ خودایـــی کردگاردا! بۆ پەیڕەوکردنی ئەم پرۆســـەیە لەڕێگای زوهد و بەخشـــینی ســـەروەت و سامان بە هـــەژاران و هەوڵـــدان بۆ بەدەســـتهێنانی حیکمەت لە ڕێـــگای چاکە کردن لەگەڵ کەسانی دیکەدا.

ئـــەم فەلســـەفەیە مێـــژووی دەگەڕێتـــەوە بۆ ١٠٠ ســـاڵ پێـــش لەدایك بوونی عیســـا (عليه السلام)، جـــۆری گەنوســـەکان زۆرن ناوی هـــەر گەنوســـیەك لکێنراوە بە دامەزرێنەرەکەیـــەوە، بـــۆ نمونە: گەنوســـی ڤەلاتاین دامەزرێنەی ڤەلیتینوســـە، گەنوسی باسیدیلی دامەزرێنەرەکەی باسیدلیدز، گەنوسی مارسیۆنی دامەزرێنەرەکەی مارسیۆنە وە هەروەها.

گەنوســـیەکان بڕوایـــان بـــە دوو خـــودا هەیە: خودایەك کە باڵا دەســـتە لە گەردونندا نادیارەو شاراەیە، خودایەکیتریش کە ماددیە یان خودای خراپەکاری ناوی دەبـــەن! ئەم خودا خراپەکارە دنیای ماددیی دروســـتکردووە تەنانەت خودی مرۆڤ ئەو دروســـتی کردووە بەوپێیەی گوایە کە مرۆڤ ماددەیە بۆیە گەنوســـیە پێیان وایە خودای ئیسلام و یەهود خودایەکی خراپەکارە، چونکە هەموو شتێکی ماددی ئەو دروستی کردووە، تەنانەت زەردەشتیەکان هەرگیز خودای ئیسلام و ئاینەکانی تـــر بـــە درۆ ناخەنەوە بەڵکـــو بڕوایان بەبوونی خودا هەیـــە، بەڵکو بە ئەهریمەن ناوزەدیان کردووە.

جیهان بینی گەنوسیەکان وایە: کە خودای مادده رۆحی مرۆڤەکانی زیندانی کردووە لە لاشەیدا بڕوایان وایە کە خودای شاراوەکە واتا خودای نادیار تێکەڵ بــووە لەگەڵ لاشــەی مرۆڤەکاندا، ئەم خودا نورانیە وای کــردووە کە لەناو ناخی مرۆڤدا خۆی جێگا بکاتەوە شــێوە بوونی خودایەك بوونی هەیە لە لاشەی هەموو مرۆڤێکدا!

وەك لێدانی دڵ لەناخی مرۆڤەکاندا یاخود لە رۆحیاندا خۆی جێگا کردۆتەوە. پاشان چۆن دەتوانن ڕزگاریان ببێت لەم خودا ماددییە کە دروستی کردون، لەڕێگای ئــەو بوونی خودا نادیارەی کە لاشــەیاندا هەیــەو خۆیان ڕزگار دەکەن بە هۆکاری عیرفانیــەت تــا یەك دەگرن لەگــەڵ ئەو خودا نورانیەکە کــە خودای ئەزەلییە (ئیتحادی خودایەتی پێدەوترێت، هەر ئەمەش بوو حەلاج بڕوای پێی هەبوو)! ئیتر بــۆ دواجار لە خــودای ماددیەوە رووەدەکەنە ئەو خودا نورانیەو دەچنە لای ئەو بە خلودی هەمیشەی دەمێننەوە.

پێچەوانەکەشــی ئەگەر نەیتوانی خۆی ئازاد بکات لەو لاشە مادییە، بەڵکو کاتێك لاشەکەی دەمرێت ڕۆحکەی دەچێتەوە ناو لاشەی یەکێکی دیکەوە بەردەوام بە زیندانی کــراوی دەمێنێتەوە و زۆر جار بە هۆکاری تاوانی زۆری لاشــەی، رۆحی تێکەڵ دەبێت بە لاشەی ئاژەڵ و خشۆك و مێروەکان ئەوانەی کە باش بوون فریای خۆ رزگار کردن نەکوتون دەبنە باڵدار و باڵندە کان رۆحیان لە لاشەی ئەواندە زیندانی دەبێت.

ئــەم پرۆســە بەردەوام دەبێت تا ئــەو کاتەی مرۆڤەکان خۆیــان رزگار دەکەن لەڕێــگای خودای نورانیــەوە بە چاکەو عیرفانیەت، یاخود رۆحیان زیندان دەبێ لە لاشەکاندا.

نوێـــــگەڕاکان

نوێگــەراکان: قوتابخانەی مەزهەبی نوێگەریی، لە ســەرەتایی ســەدەی نۆزدەوە دامەزراوە، بەڵام پێشتر کاری بۆ کرابوو لە لایەن زاناو بیرمەندانی رۆژئاواوە.

پێناســەی ئەم قوتابخانە فیکریە ئەدەبییە: لەســەر بنەمایی فیکری مارکسی و فرۆیدی و ووجودی و داروینییە، زیاتر لەســەر بنەمای فەلســەفی ئەدەبی سریالی و رەمزییەکانــە، واتا کار دەکات بۆ نەهێشــتنی هەموو جــۆرە بیروباوەڕێکی ئاینی و لەناوبردنی دەســتوری دینی و هەموو شــەریعەتێك، جا- ئاســمانی بێت یاخود لەســەر زەویی، سنور تێدەپەڕێنێت بە هەموو کلتور و بەهایەکی رەوشتی و ئاکاری کۆمەڵایەتی، گرنگی تەنها بۆ خۆشی و ئازادیە رەهاکان دادەنێت بۆ مرۆڤ، رۆحێکی شۆڕشگێری ئەداتە خاوەن مەزهەب و هەڵگری فیکرەکە.

ئەم مەزهەبە فیکریە لە فەڕەنسادا دروست بوو لەسەر دەستی چەند ئەدیبێکی فەرەنسی عەلمانی بێدین لە پاریس لە بەناوبانگترینیان

شــارل بودلێــر ١٨٢١-١٨٦٧ز ئەم بیرمەندە عەلمانییە لەســەرەتایی بانگەشــەی نوێگەرییەوە بانگەشــەی ئازادی سێکســی و نەمانی هیچ جۆرە بەهایەکی رەوشــتی کرد و خاوەنی دیوانی گوڵە شــەڕخوازەکانە کە وەرگێڕدراوە بۆ زمانی فارســی و عەرەبی زۆری تر لە زمانەکانی جیهان.

گوســتاف فلوبیــر ١٨٢١-١٨٨٠ز یەکێــك لــە ووتەکانی ئەم بیرمەنــدە و ئەدیبە عەلمانییە ئەوەیە دەڵێت خراپترین و قەبیحترین کار هاوسەرگیرییە!

مالا رامیە ١٨٤٢ – ١٨٩٨ز شاعیرێکی رەمزی فەرەنسییە.

بۆ زانیاری خوێنەر: پاشــان لە رووســیاوە زیاتر گرنگی پێدرا لەلایەن ئەدیبی ناسراو

(مایکۆفســکی) بانگەشەی لە بازدان بەسەر رابوردودا و دەرچون بەرەو داهاتوی کرد.

پاشــان لە ئەوروپا بەگشــتی بڵاوبوویەوە تا گەیشــتە وولاتانی ئیسلامی لەسەر

دەستی یوسف خال ی نەصرانی و ئادۆنیس کە ناوی خۆی عەلی ئەحمەد سەعیدە لــە بەرئــەوەی ناوەکەی ئیســلامی بوو گۆڕی بــە ئادۆنیس، ئادۆنیــس واتا خوای فینقیەکانە و لە حیزبی شــوعی سوری کاری دەکردو لە نوصیریێکانە، دوایی بەزۆر حیزبەکە تەعدایان لە ژنەکەی کرد لەبەر چاوی خۆیدا، لەو سەردەمەوە دژایەتیان دەکات و بــوو بەیەکێك لە هەودارانی میلیشــیای مارۆنی لە لوبنان خاوەنی چەند کتێبێکی کوفری و بێباوەڕییە بە خوا، تەنانەت بە ئاشکرا قسە بە ئیسلام و بە خوا و بە پێغەمبەرەکەی دەڵێت.

زۆری تر لەوانە وەك- نزار قەبانی لە ســوریا- محمود ەرویش لە فەڵەســتین- عەبدولعزیــز ماقالح لە یەمەن، عەبدولا عروی لە مەغریب، عەبدولوەهاب بەیاتی لە عێراق، شێرکۆ بێکەس، لە هەرێمی کوردستان و زۆری تر.

ئەم بیرە تەنها کار بۆ ئەو دەکات دین نەهێڵێت و ئاکاری رەوشتی لەناو خاڵکیدا کاڵ بکاتەوە گرنگی بە پایەکانی سیکۆلاریزم بدرێت.

زەردەشتیەکان

زەردەشـــتیەکان: باوەڕی زەردەشتی، لە ئایینی زەردەشتیدا ئاهورامەزدا بە خوای چاکە ناوزەد کراوە، ئەهریمەن بە خوای خراپە دانراوە. هەمیشە ئەم دوو دەسەڵاتە کە لە ناو زەردەشـــتیەتدا بە خوا ناســـراون لە کێشـــمەو وەرگرتنی دەســـەڵاتدان بۆ وەرگرتنی دەسەڵات لە دەست یەکتری. ئەوەی کە جێگای سەرنجە ئەم دوو خوایە لە خوایەکی کەوە سەرچاوەیان گرتوە کە ناوی (زەروان) کە گوایە "زەروان" لەمەولاوە دەســـەڵاتی خۆی بەخشیوەتە دەست ئاهورامەزدا بۆ چاکە، بەڵام ئەهریمەن ئەمەی پێ ڕەوا نییە بۆیە کەوتۆتە گیانی شوێن کەوتوانی ئاهورامەزدا. ئەگەر باوەڕێك لە ســـەر ئەم شـــێوەیە دابمەزرێت خواکان لە دەسەڵات لە یەکتری سەندنەوەدا بن ئەو کات ژیان بەرەو لە ناو چون و مرۆڤەکانیش بەرەو فەتارەت دەچن.

کەواتە ئەم ئاینەی کە ئێســـتا بانگەوازی بۆ دەکەن هەڵخڵەتاندنی گەلی کوردی موســـڵمانە وبیرێکی پوکاوەی سەردەمی ساسانیەکانە کە ئێستا ئەیانەوێت بە ناوی هێنانەوە کایەی دەوڵەتی کوردی کە گوایە وەك زەردەشت بانگەوازی بۆ دروستبوونی دەوڵەتێکی کوردی کردبێت وا ئێستا دەیانەوێت بە بیری زەردەشتی دەوڵەتی کوردی دابمەزرێنـــن کـــە تەنانەت بنەمایەکی یاســـایی لە ناو ئەو ئاینـــەدا نەماوە یان بە ســـرودی ئەی ڕەقیب کە شانازی بە کەیخوســـرەوە دەکەن وە خۆیان بە نەوەی ئەو دەزانن کە لە کاتێکدا دەوڵەتی مادد بەدەستی ئەو لە ناو چوە.

کەئیسلام هات کۆتای هێنا بە پیرۆزترین شتی زەردەشتی کە بریتی بوو لە میزی گا، ئایینی پیرۆزی ئیســـلام چاکەیەکی تری خســـتە سەرشانی کورد یاسایەکی تری ئاوێســـتای و زەردەشـــتی تریشی نەهێشت کە بریتی بوو لە (ڕەدوو) یان (هەڵگرتن) کـــە لە ناو کۆمەڵـــگای کوردەواریـــدا وای لێهاتبوو کچەکان و ژنـــەکان لە ماڵەکاندا زیندانی دەکران نەکو پیاوێك ئایینی زەردەشـــتی وە یـــان موغێك یان ئەتروبانێك وە یان ڕۆحانیەك ڕەدوی کات و ئیتر کە دووری خستەوە لە جێگای خۆی ئەوکات ئەو دەبێتە خاوەنی ئەو ئافرەتە هەرچەندە بە داخەوە ئێستاش لە هەندێ ناوچەی

کوردســـتاندا ئەو مەراسیمە ماوە، بەڵام گۆڕانکاریەکی تەواوی بەسەردا هاتوە گوایە ئێســـتا ئەگـــەر دوو کەس یەکتریان بە دڵ بێت هەڵی دەگریـــت و دەیبات بەڵام بۆ دەیبات بۆ لە خۆی مارە ناکات خێرا.

پاشـــان بە نەمانی ئەم ئاینە و مەرســـیمەکانی کوردڕزگار بوو بەتایبەت لاوانی کورد بە کچان و کوڕانیە وە لە دەست بە قوربانی کردن، چونکە ئەگەر ئاتەشگەیاکی تازەی زەردەشتی بکرایەتەوە دەبوو کچێك بکرایەتە قوربانی و پێشکەشی ئاتەشگەکە بکرایە خۆ ئەگەر کچێك دەست نەکەوتایە ئەوا کوڕێکی نابالغ یان دەکردە قوربانی کە (ئولاف ئوشیم) لە کتێبی مێژووی گەیشتن بە دەسەڵاتی خۆیدا باسی کردوە.

گەلی کوردی موســـڵمان هەمیشە شـــانازی کردوە بە ئایینی پیرۆزی ئیسلامەوە لە بەر ئەوەی ئەوەندەی ئێمە ســـودمان لە ئایینی پیرۆزی ئیســـلام بینیوە ئەوەندە ســـودمان لـــە هیچ بیـــرو باوەڕێکی کە نەدیوە بـــە تایبەت نازانین ئێســـتای بیری زەردەشـــتی وە لە پێشینەشدا چ خزمەتێکی بە میللەتەکەی من کردوە تا ئەو بیرو باوەڕە جێگەی ســـەرنجی من بێت تەنها ئێســـتا وەك قسەی زل یان ڕەق یان قسەی نەزۆك یان زۆڵەك دەیدەن بە گوێی میللەتەکەمدا کە تەنها دەیانەوێت داماڵینی ئەو کولتورە موسڵمانیەی گەلی کورد دابماڵن.

بوزا و بوزاییەکان

بوزیەکان: بودیزم یەکێك لە ئاینەکانە لە نیمچەدوورگەی هیندســتان و بریتیە لە کۆمەڵێك ســوننەت، بڕوا، عەمەلی ئایینی کە لە وانەکانی ســیدارتا گاوتاما (ناسراو بە بودا) سەرچاوەیان گرتووە. بودابیەکان باوەڕیان بە تەناسخ هەیە.

گاوتامــا بــودا یان ســیدارتا گاوتاما یان شــاکیامونی یــان بودا مامۆســتای ئاینی هیندســتانی کۆن بووە و دامەزرێنەری بودیزمە. وشــەی بودا بە مانای لەخەو هەستاو یان ئاگاپێدراوە. کاتی لەدایکبوون و مردنی ڕوون نییە، بەڵام مێژوونووســان ســەدەی شەشەم یان پێنجەمی پێش زایین بە کاتی ژیانی دەزانن. ناوی ئەم بودایە سیدارتایە.

ئەمــڕۆ وڵاتی چیــن زۆرترین ڕێژەی بودی تێدایە کە دەگاتــە زیاتر لە ٢٤٤ ملوێن کەس و ١٨.٢٢٪ی دانیشــتووانەکەی پێك دێنێت و تایلەند بە پلەی دووەم کە ڕێژەکەی دەگاتــە ٥٥ ملوێــن و ڤێتنام و میانماریش بە پلەکانی ســێهەم و چوارەم دێن لە زۆری پەیڕەوکردنی ئاینی بودا.

مانی و مەزدەکی

مانیەکان: فەلسەفەی مانی مەزدەکی چییە؟

مانی هەندێك بە پێغەمبەری سێیەمی ساسانی دەناسن، کە لەمێژووی ئەواندا هاتووە. لێرەدا باسی مێژووی ناکەین بەڵکو تەنها باسی فەلسەفەی مانیزم دەکەین کە تێکهەڵکێشراوی ئاینی مەسیحی و زەردەشتی و بوزییە، ئەم بیروباوەڕە وەك مەزهەبێکی زەردەشتی وابوو، بۆیە تا رادەیەك موغەکانی زەردەشتی قوبوڵیان کرد، بڕوای بە لەدایك بوونی جوتە خوایەك هەیە، کە هەتا هەتایە بەیەکەوە دەمێننەوە ئەویش خوای شەڕو خوای چاکەیە، بۆیە زیاتر کاریگەری ئاینی زەردەشتی لەسەر بوو، زوو ئەم مەزهەبە بڵاو بوویەوە بە هۆکاری فەلسەفی ئاکارو ڕەوشت و نزیك بوونەوە لە ثیۆصۆفیزم بوو کە شوێن خوای حیکەمت کەوتوبن، هەوڵی ئەدا بۆ ئەوەی کە مادام خوای چاکەو خراپە هەیە پێویستە ئیتر لاشە زۆر نەبێت و ڕۆحیش نەمێنێت، تەنانەت ژن و ژنخوازی حەرامکرد بۆ ئەوەی چیتر نەسل و لەدایك بوون نەمێنێت.

هەر ئەمەش بووە هۆکاری ئەوەی کە یەکێك لە پاشاکانی ساسان کوشتی.

مانیزم تێکڵاوی ئاهورای زەردەشتی و خودی زەردەشت لە گەڵ روح قدوسدا شوبهاند بە باوك و کوڕ و رۆحی قدوس، خۆشی لە بنەماڵەیەکی مەسحی بوو لەساڵی (٢١٦- ٢٧٦) ز ژیاوە، لە سەردەمی شاپوری پاشای پارسەکاندا دینەکەی بە فەرمی ناسرا وکاری پێکرا بە هۆکاری بەد رەوشتی موغەکانی زەردەشتی کە قۆرخی ئابوری ئەوکاتەی ئێرانیان کردبوو، لە سەردەمی ساسانیەکاندا موغە زەردەشتیەکان کوشتیان، بەڵام کاریگەری فەلسەفی لەسەر خەڵکی و موغەکانی ئەو سەردەمەی زەردەشتی جێهیشتبوو لە رووی ئاکارو ڕەوشتەوە، باسی یەکسانی نێوانی چینەکانی دەکرد.

بۆیە لە دوایدا یەکێك لە پیاوە ئاینیەکانی زەردەشتی بەناوی (مەزدەك) مەزهەبێکی دیکەی نوێی لە ساساندا دامەزراند هەر لەسەر بنەمای زەردەشتی، (٥٢٩)ز کۆچی کردووە. ئەم پیاوە فەلسەفەیەکی داهێنا لە دەوڵەتی ساساندا یەکسانی دامەزراند لەنێوان خەڵکدا وەکو ئەم فیکرە شوعییەتەی ئێستا هەیە واتا «ئیشراکیەت» ووتی هەموو خەڵکەکان یەکسانن.

ئەمە بەڕوکاری شتێکی جوان و ئاساییە، بەڵام لەناوەختدا خەڵك وایلێهات نەیاندەزانی ئەرك و مافی خۆی چییە؟ ڕێزی خەڵك نەئەگیرا، وای لێهات خەڵکی لەسەروەت و ساماندا یەکسان بون، بەهەمانشێوە بەرامبەر ئافرەتیش یەکسان بن، واتە هیچ کەسێك خاوەنداریێتی هیچ شتێك نیە ئەو شوعییەتەی کە ئێستا خەڵك ئیشی بۆدەکات ئەمەش «مەزدەك» دایناوە، هەتاکو مارکس لە دواییدا گەشەی پێداوەو بەناوی مادیەتی فیورباخی یان ڕاڤەکردنی مێژوو و مەسەلەی دیالەکتیکی هاتوەو کاری لەسەر کردووە تا بوەتە ئایدۆلۆژیەك و خەڵکێك شانازی پێوە دەکات.

ئەمەش خەڵکی بەهێز دەچوە ماڵی خەڵکی لاوازو تواناو دەسەڵاتی نەبوو پارەو ژنی داگیر دەکرد، شوعییەت ببوە دینی سەردەمی کیسرا بەناوی قوبادەوە بوو، لەو سەردەمەدا شتێك دروست بوو لە ناو یاسای زەردەشتیدا بەناوی .. ڕەدو بردنو فراندی ئافرەت.. یاخود موڵکداریەتی..

(د. راغب السرجانی سیره الرسول وبناء الامم ل ٨، الندوي، أبو الحسن علي الحسني. ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين؟ (الطبعة الرابعة). بيروت: دار الجيل. صفحة ٥٧

ئەگەر مەزدەك بەهۆکاری فەلسەفەوە تیۆری شوعی فارسی بیرۆکەکەی بڵاوکردەوە مانی لە ڕێگای وێنە کێشانەوە لەسەر بەردو تاشینی پەیکەر، پەیام و دیدو تێڕوانی دەخستە روو بۆیە لە وێژەی کلاسیکی کوردیدا ناوی مانی وەکوو نیگارکێشێکی گەورە هاتوە، لە یەکێك لە شیعرەکانی نالیدا ئاماژە بە ناوی مانی کراوە وەکو وێنەکێشێکی گەورە و بەناوبانگ. و هەروەها سالمیش باسی کردووە لە شیعریکدا.

نالی دەڵێت: مانی نیەتی قووەتی تەسویری برۆی تۆ
ئەم قەوسە بە دەستی موتەنەففیس نەکشاوە

سالم دەڵێت: بۆ خەیاڵی نەقشی تۆ مانی لە من کەودەن ترە
ڕەنگی خامەی کردگارە سنعەتی تەسویری تۆ

هەروەها دەڵێت: بە جوز مانی موسەویر قەوسی ئەبرۆی وی نەکێشاوە
کە مانی نەقشی کێشابێ دەبێ هەروا کەمانی بی.

ساتانیستەکان- شەیتان پەرستەکان

(ئینگلیزی: Satanism)ساتانیستەکان:

شەیتان پەرستی بزووتنەوەیەکە لە ١٩٦٦ دروستکرا لەگەڵ دروست کردنی کلێسای شەیتان ئامانجەکانی پەرستنی شەیتانەو خۆشەویستی شەیتانە.

یەکەم جار ناوی شەیتان نووسرا لە تەورات کە بە شێوەی فریشتەیەك وەسفکرا کە دژایەتی یەهوەی دەکرد.

هەموو ئایینە ئیبراهیمییەکان شەیتان بە دوژمن دەزانێت.

مـــــــــــاسۆنیەت

ماسۆنیەکان: ماسۆنی یان فریماسۆنی بزووتنەوەیەکی برایەتەی کە لە چەندین ناوەند و بنکە(لۆژ) لە وڵاتانی جیهان پێك هاتووە. ماسۆنیسم خاوەنی بەڕێوبەرایەتیێکی جیهانی نییە. پێوەندی نێوان لۆژەکانی ماسۆنی لە ڕێگەی بەڕێوەبەرانی ئەوانەوە جۆر دەکرێت. ڕەنگە وشەی فریماسۆنی لە

بە واتای «بەننای ئازاد» لە ئینگلیزییەوە یان لە «freestone mason»

بە واتای «بەنای فەڕانسی» لە زمانی فەڕانسییەوە هاتبێت. «franc mason»

کەسێك کە ئەندامی ڕێکخراوە ماسۆنییەکان بێت پێی دەوترێت «ماسۆن» یان «فریماسۆن» هەروەها بە ئەو بینایەی کە ناوەندی چالاکی ماسۆنەکانە پێی دەوترێت «لۆژ».

ماسۆنی لە سەرەتادا بزووتنەوەیەکی لیبرال بوو. ماسۆنەکان بە درووشمی «یەکسانی، بەرابەری و برایەتی» ڕۆڵێکی گرنگیان هەبووە لە ئینقلابی ئەمریکا دژ بە بریتانیا، ئینقلابی گەورەی فەڕانسە و ئینقلابی مەشرووتەی ئێران.

کتێب گەلێکی زۆر لە سەر ماسۆنەکان و ماسۆنیسم نووسراوە، بەڵام زۆربەی ئەوان بە ڕوونی لایەنگرانە نووسراون و ئەکادێمیك نین.

قزڵباشەکان

صوفیە کڵاو سورەکان (قزڵباشەکان):

قزڵباش واتا کڵاوسورەکانی شیعە- ئەمانیش جۆرێکن لە شیعە، زۆر نزیکن لە سۆفیەکانەوە، ئەم قزڵباشایانە لەگەڵ شیعەدا ئەوەندە نەخوێندەواری و خورافیاتیان بڵاوکردەوە، تا وایلێهات هەموو ناوچەکە بونە شیعە، سەربازەکانی ئیسماعیلی صەفەوی زۆر خوێن ڕێژ بوون، خەڵکیان بە ئاگرو ئاسن فەرمانڕەوایی دەکرد.

لەگەڵ ئەوەشدا شا ئیسماعیلی صەفەوی پیاوێکی طاغوت و دیکتاتۆر بوو، کە هاوشێوەی حەجاجی کوڕی یوسفی سەقەفی بوو لە فەرمانڕەوای کردندا، بگرە زۆر خراپتر، چونکە هەموو سەربازەکانی دەبوو سوجدەی بۆ بەرن.

زەردەشت کێیە؟

زەردەشت لە ڕاستیدا بە چەند ناوێك لێکدراوەتەوە بە ووشتری زەرد یان ئەستێرەی زێڕین یان پیر وەیان دەسەڵاتی زێڕین، خاوەنی ووشتر یان گەشاوە باسیان لێوە کردوە.

مێژوو نوسان وا دەگێڕنەوە کە زەردەشت کوڕی پیاوێکی جوتیار بووەلە ڕەگەزو ڕەچەڵکدا ئاری بووە..ناوی لە بنەڕەتدا (زرواستر)ە یان (زراتشتر)ە، واتا خاوەنی ووشتری زەردیان ووشتری کۆن یاخود پیر دێت.

لە ڕاستیدا مێژووی لە دایك بوونی زەردەشت زۆر ڕوون نیە، بەڵام مێژوونوسان دەیگەڕێننەوە بۆ(٦٦٠)پ.ز لە ئازربایجان لە دایك بووە بنەماڵەکەی (ئەسپیاما)یە کەلە ڕەچەڵەکدا هەموو ئارین، باوکی زەردەشت ناوی(پورشاسپا)ی ئازەربایجانیە دایکی زەردەشت ناوی (دغدو یان دگدو)بووە خەڵکی (ڕەمی) ئازەربایجانە خێزانی سێیەمی زەردەشت ناوی (هۆیوی) بووە کە کچی پاشایی ناوداری فارسەکان(فریشا

ئوشتر)ی برای (جاماسب)بووە.

زەردەشت لە تەمەنی پازدە ساڵی دا دەستی بە خوێندن کردوە لای مامۆستایەك کە ناوی (کوشتی)بووە سەیر لە وەدایە کە ئەم ناوە بە کار هاتوە بۆ مەراسیمی پشتوێن بەستن لە ئاینی زەردەشتی دا، تا تەمەنی بیست ساڵی بەردەوام بووە لە خوێندن لە دوایدا زەردەشت دایك و باوك و خێزانەکەی بە جێ هێشتوە و گەڕاوە بە جیهاندا یان دەڵێن کەسێکی گۆشە گیر بووە لە چیاکان و ئەشکەوتەکاندا ژیانی بردۆتە سەر.

لە تەمەنی سی ساڵیدا بە پەیامبەر خۆی ناساندوە بانگهێشتی بۆ پەیامبەرێتیو ئاینەکەی کردوە.

مێژوو نووسان دەڵێن لە کەناری دەریای (دیتا) لە نزیك نیشتیمانەکەی خۆی لە ئازربایجان لە لەلایەن فریشتە یەکەوە کراوە بە پەیامبەر وە ئەو فریشتە ناوی (هومنە یان بەهمەن)ە واتا لە زمانی پارسی کۆندا بە مانای بیری چاکە هاتووە.

لەدوای هەشت ساڵ پەیامبەرایەتی لەگەڵ شەش فریشتە ناسراوەکەی (ئەمشاسپندان) ووتوێژی کردوە.

لە دوای ١٠ساڵی تری پەیامبەرایەتی مێژوونوسان دەڵێن؛ خەڵکی زۆر ئازاریان داوە تەنها یەك کەس باوەڕی پێ دێنێت ئەویش نزیکی خۆی بووە یان دەڵێن ئامۆزای خۆی بووە کە ناوی(مینیدی نیمون ها) بووە.

لە پاشان دا سەری خۆی هەڵدەگرێ و ڕوودەکاتە ئەورووپای ئێستا لە ناو یۆنان و ڕۆمەکاندا دەست بە بڵاو کردنەوەی ئایینەکەی خۆی دەکات.

زەردەشت لە ناو یۆنانیەکاندا بە (زۆرۆئاسترس) ناسراوە، وە لە ناو ڕۆمەکانیشدا بە هەمان شێوە پێیان وتوە(زۆرۆ ئاستر).

کارناسی فەڕەنسی ئاوێستای (جێمس دار مێستەر) دەڵێت: لە دوای بەجێ هێشتنی زەردەشت لە ناوچەکەدا توانی ڕۆمەکان و یۆنانیەکان ڕێکبخات وە کۆکیان بکات لە سەر خوایەك کە لە زەردەشت دایان تاشی ناویان نا(هوم) کە لە شێوەی مرۆڤ دا بوو.

(کرن) مێژوونوسی فەڕەنسی دەڵێت: زەردەشت پەیامبەر نەبوو بەڵکو ڕۆشنبیرێکی ڕووناك پەرست بوو؛ لە گەڕانەوەیدا بۆ خۆرهەڵات ناونرا بە خوای خۆر.

ئەفلاتون لە ٤٢٩تا ٣٤٧ی پ.ز بە ڕاشکاوانە باسی زەردەشتی کردوە ئەو بە فەیلەسوفێکی پارس و هندەکانی دەزانێت وە بە دامەزرێنەری ئایینی (مەزد یەسنا) ی زانیوە کە تا ئێستاش لە هندستان و ئێراندا ئەو ئایینە ماوە.

مێژوونوسی سەدەی سێیەمی زایین (برۆسوس) زەردەشت بە پاشایەکی خوازراوی پارس و ماددەکان دەزانێت.

مێژوونوسە بەناوبانگەکانی جیهان هەموو لە سەر ئەوە کۆکن کە زەردەشت خەڵکی ئازەربایجانە وە مێژوونوسەکانیش بریتین لە(براتلمە، مولون، سیستان، گلدزهیر، جاکسون وە پیریتیا)، بەڵام ڕایەکی کە هەیە کە دەڵێن زەردەشت خەڵکی شاری (ڕەیٚ) واتا تارانی ئێستا بە زمانی ئاوێستای باسی کردوە بە شاری تارانیان ووتوە (وغ) وە بە زمانی پەهلەوی پێی دەڵێن(ڕکا) کە گوایە زەردەشت لە ویٚ لە دایك بووە.

ئەو مێژوونوسانەش بریتین لە (ئەفلاتون، دیۆجین لەگەڵ هرموودرس) کە قوتابی ئەفلاتون بووە، وەهەر ئەوانیش ووشەی زەردەشتیان لێك داوەتەوە بە مانای ئەستێرەی زێڕین یان نیاز پاك وە یان بە زەوی کێڵەرێکی باش لێکیان داوەتەوە. لە ناو مێژوونوساندا تەنها مێژوونوسی ئەڵمانی کە ناوی (دۆمارێنی)یە دەڵێت زەردەشت خەڵکی (باڵخ)ی ڕۆژهەڵاتی ئێرانە یان (ئورومیە) وە زەردەووشتیشی بە مانای سوتان و گەشاوە ناوزەند کردوە.

لە پاش گەڕانەوەی بۆ ناو مەڵبەند و زێدی باوو باپیرانی وەك پێشتر ئاماژەمان بۆ کردبوو لە هەرێمی خۆرهەڵاتی ئێران گەیشتە بارەگای پاشای ئەو هەرێمەکە پاشای پارسەکان بوو ناوی (ویشتاسب) بوو.

زەردەشت بەهۆی زیرەکی و لێوەشاوەی خۆی توانی لە دەسەڵاتی ئەو پاشایەدا جێگای خۆی بکاتەوە تا دوو ساڵ بە نهێنی کاری کرد، تا ئەو پاشایە بهێنێتە سەر بیر وبۆچون و ئایینەکەی خۆی، بەڵام دەسەڵات داران و فەرمانڕەوایان وە پیاوانی ئایینی ئەو دەڤەرە زۆر دژایەتی زەردەشتیان دەکرد.

لە دوای ئەوەی کە زەردەشت کچەکەی خۆی دا بە (ویشتاسب) کە بە تەمەن ٤٨ساڵ لە کچەکەی زەردەشت گەورەتر بوو کچەکەی ناوی (یوروچیست) بوو.

لە پاشاندا تەواوی هێزو دەسەڵاتی خۆی خستە ژێر دەستی زەردەشتەوە تا

ئایینەکەی بڵاو بکاتەوەو وە خۆشی بڕوای پێ هێناو ئایینی زەردەشتی بووە ئایینی ڕەسمی "ئێران" وە بۆ بڵاو کردنەوەی ئەم ئایینیە کەوتنە جەنگ و کۆشش کردن لە ماوەی ٢٠ساڵدا خەریکی بانگەواز و داگیر کردنی وولاتانی چواردەوریان بوون کە زەردەشت تەمەنی گەیشتە ٧٧ ساڵ لە جەنگێکدا بەرانبەر بە تورانیەکان و ماددەکان کە لە ڕاستیدا سەرکەوتن بەسەریاندا پارسەکان توانیان ماددەکان و تورانیەکان تێك و پێك بشکێنن وە زەردەشتیش لە تەمەنی ٧٧ساڵیدا کە یەکێك بوو لە سەرکردەی ئەو لەشکرانە بە دەستی تورانیەکان کوژرا.

یارسان- کاکەیی

یارسان بە ئەهلی حەق یان کاکەیی ناسراون، تایەفەیەکی تایبەتن کە هەڵگری بیروباوەڕی ئاینی جیاوازن لە گەلێك شوێنی کوردستاندا بڵاون بە تایبەت لە کرماشان و گەرمیان.

کاکەیی دانیشتووی کەرکووك و لێواری زێی نێوان هەولێر، مووسڵ (سارەلوو) و شەبەك ئەمانە هەموو بە بنەچەی هۆز و زمان و بیروباوەڕ دەگەنەوە یەکتر. شوێنەکانی نیشتەجێ بوونی ئەهلی حەق (یارسان) لە کوردستاندا لە کۆنەوە تا ئەم سەردەمە هەندێك گۆڕانکاری بە خۆوە دیوە، بەڵام ئەوەی کە هەمووان لە سەری پێداگری دەکەن ئەوەیە کە لە سەرەتادا ئاینی یارسان لە ناوچەکانی هەورامان و شارەزوورو لوڕستان بڵاوبووتەوەو گەشەی کردووە، جا دواتر گەیشتوونەتە ناوچەکانی تری کوردستان و ئێران.

بە بۆچوونی هەندێك لە مێژووناسان، ناوی یارسان کورتکراوەی «یارسولتان»ە و مەبەست لێی سوڵتان سەهاکە (بە فارسی: سلطان اسحاق). کە ڕێبەرێکی دیاری ئەم بیروباوەڕەیە لە کوردستاندا.

یاخود یارستان بە واتای شوێنی یار یا موردانی ئەهلی حەق. کۆنترین ناودارانی یارسان شاعیری بابا تاهیری هەمەدانی (٩٣٧-١٠١٠)ز کە زۆربە شیعرەکانی لای یارسانەکان پیرۆزن و هەندێك لە دێڕە دێرە شیعرەکانی ئاخێنراونەتە نێو سەرەنجام کە نووسراوی هەرە پیرۆزی یارسانە

یەزیدیەکـــــــان

یەزیدیەکان لە بنەڕەتدا بزوتنەوەیەکی سیاسی بوون، سەر بە یەزیدی کوڕی موعاویە بوون، عدەی کوڕی موسافر کاتێك لەدەستی عەباسیەکان هەڵهات و چووە ناوچەی هەکاری لەوێ نیشتەجێ بوو ئەو بزوتنەوەیەی دروست کرد دژی عەباسیەکان، لە کۆتاییدا ئەم بزوتنەوەیە بوون بە گروپێك و تێکەڵاوی تەریقەتی صۆفی عەدەوی بوون، تا بۆ دواجار ئاینی یەزیدیەکانی لێ دروست بوو.

زۆر جار ووشەی ئێزیدی بەکار دێنن، کەلە ئاینی یەزیدیدا هیچ بنەمایەکی نیە، تەنها لەم چەند ساڵەی دواییدا ئەو ناوە لکێنراوە بە یەزیدیەکانەوە.

یەزیدی خاوەنی ئاینی تایبەتن و زۆربەیان لە باشووری کوردستانن لە دەڤەری شێخانی نێوان مووسڵ، پارێزگای دهۆك و دەڤەری شنگاری سەر سنووری سووریادا دەژین. هەروەها لە بۆتان و دەربێسیە و باکووری پارێزگای ئەلحەسکە و دەڤەری عەفرین لە حەلەب و ئەلەگەزی ئەرمەنستان و پارێزگای قەرس و ئەردێخانی باکووری ڕۆژهەڵاتی تورکیادا دەژین. یەزیدیەکان هەندێکیان بە کوردی کورمانجی ئەدوێن.

بیروباوەڕی ئێزیدی:

خوا (الله): گەورەیەکەی لە نوسیندا دەرناکەوێت، لە سەروی نموونە و شێوەوەیە؛ سیفەتەکانی کۆنن وەکوو زاتی خۆی هیچ شتێك لە سەر شێوەی ئەو نیە و لە هیچ شتێك ناچێت. لەبەر ئەوەی خودایە کەواتە خوای مرۆڤە.

مەلیکە تاوس مەلیکی هەموو مەلائیکەتەکانە (فریشتەکانە). مەلیکە تاوس بریتیە لە عەزازیل یان بە عەرەبی (الشیطان) (بە ئینگلیزی: **Melek Taus** یان **The Peacock Angel**) کە حوکمی هەموو زەوی ئەکات بە یارمەتیو هاوکاری حەوت فریشتەی دیکە ئەو حەوت مەلائیکەیەش لەژێر ئەمری خودای گەورەدان.

پاشا بە شێوەی تاوس شێوە دەکێشرێت. ئاو، خۆڵ و هەوا لە دروشمە پیرۆزەکانی دینی یەزیدین کە هەرسێکیان ژیان پێك دەهێنن.

هەروەها یەزیدییەکان مەزارێکی زۆر پیرۆزیان هەیە کە سەردانی دەکەن کە مەزاری شێخ عەدی کوڕی موسافرە کە لە لالەشدایە.

ڕەمزە پیرۆز و دینیەکانیان

یەکەم پاڕانەوە (دۆعا): کە بەسێ کاتدا دەکرێت بە تایبەتی لە کاتی هەڵهاتنی خۆرو ئاوابوونیدا یەزیدیەکان لەم کاتانەدا داوای خێر و خۆشی بۆ خۆیان و هەموو مرۆڤایەتی دەکەن.

یەزیدی وەکوو دیانەت ڕێگەو شێوازی تایبەتی خۆیان هەیە لە کاتی بەجێگەیاندنی نوێژدا بۆ خودا کە بەزمانی ئاری کۆن پێی ئەڵێن (خودێ) یـــان (ئێزدان) کە کۆمەڵێك دۆعای لێ ئەکەن بە تایبەتی لە کاتی هەڵهاتنی خۆ رو نیوەڕۆ و کاتی خۆرئاوابووندا.

پێڕســـــت